Стратегија заштите животне средине Брчко дистрикта Босне и Херцеговине 2022. – 2032.

Октобар 2022. године

Садржај

1. УВОД 1

2. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ 3

3. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА 8

3.1. Анализа ситуације 8

3.1.1. Управљање водама 8

3.1.2. Управљање отпадом 19

3.1.3. Биодиверзитет и заштита природе 27

3.1.4. Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија 34

3.1.5. Хемијска безбједност и бука 44

3.1.6. Одрживо управљање ресурсима 51

3.1.7. Управљање животном средином 57

3.2. Стратешко фокусирање 64

3.3. Визија 64

3.4. Стратешки циљеви 65

4. ПРИОРИТЕТИ 69

4.1.1. Приоритети за стратешки циљ 1 – Управљање водама 72

4.1.2. Приоритети за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом 76

4.1.3. Приоритети за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе 78

4.1.4. Приоритети за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија 81

4.1.5. Приоритети за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука 84

4.1.6. Приоритети за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима 88

4.1.7. Приоритети за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином 91

5. ОПИС МЈЕРА 97

5.1.1. Мјере за стратешки циљ 1 – Управљање водама 97

5.1.2. Мјере за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом 101

5.1.3. Мјере за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе 104

5.1.4. Мјере за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија 109

5.1.5. Мјере за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука 114

5.1.6. Мјере за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима 119

5.1.7. Мјере за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином 125

6. ИНДИКАТИВНИ ФИНАНСИЈСКИ ОКВИР 133

7. УСКЛАЂЕНОСТ СТРАТЕГИЈЕ СА ДРУГИМ СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА 135

8. ОКВИР ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ, МОНИТОРИНГ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈУ СТРАТЕГИЈЕ 146

8.1. Праћење и извјештавање 146

8.2. Вредновање 147

9. АНЕКСИ 148

9.1. Анекс 1. Детаљан преглед мјера по стратешким циљевима 148

9.1.1. Мјере за стратешки циљ 1 – Управљање водама 148

9.1.2. Мјере за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом 168

9.1.3. Мјере за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе 184

9.1.4. Мјере за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија 203

9.1.5. Мјере за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука 221

9.1.6. Мјере за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима 242

9.1.7. Мјере за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином 262

9.2. Анекс 2. Сажети преглед стратешког документа 299

9.2.1. Управљање водама 299

9.2.2. Управљање отпадом 313

9.2.3. Биодиверзитет и заштита природе 323

9.2.4. Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија 336

9.2.5. Хемијска безбједност и бука 349

9.2.6. Одрживо управљање ресурсима 367

9.2.7. Управљање животном средином 385

9.3. Анекс 3: Индикативни финансијски оквир 408

Акроними и скраћенице

AEWA	Споразум о очувању афричко-евроазијских миграторних птица (енг. *African-Eurasian Migratory Waterbird Agreement*)
АФАс	Подручја за даљњу процјену (енг. *Area for Further Assessment*)
АПИД	Акциони планови провођења водних директива
БиХ	Босна и Херцеговина
БПР	Биоцидни производ
Брчко дистрикт БиХ	Брчко дистрикт Босне и Херцеговине
БРЕФ	Документи о најбољим расположивим техникама (енг. *Best available techniques reference documents*)
ЦЛП	Разврставање, означавање и паковање хемикалија
ЦУО	Центар за управљање отпадом
ДЕИ БиХ	Дирекција за европске интеграције Босне и Херцеговине
ДОБ	Документ оквирног буџета
ДСИП	План за провођење директиве (енг. *Directive Specific Implementation Plan*)
ЕАС БиХ	Стратегија апроксимације прописа правне тековине ЕУ у области заштите животне средине Босне и Херцеговине
ЕЕ	Електрични и електронски отпад
ЕЦХА	Европска агенција за хемикалије
ЕИОНЕТ	Европска мрежа за информисање и осматрање животне средине (енг. *European Environment Information and Observation Network*)
ЕУ	Европска унија
ЕУРОСТАТ	Статистички уред Европске уније
Федерација БиХ	Федерација Босне и Херцеговине
ФХМЗ	Федерални хидрометеоролошки завод
ГХГ	Гасови са ефектом стаклене баште (енг. *Greenhouse gases*)
ГМО	Генетски модификовани организми
ИЕД	Директива о индустријским емисијама (енг. *Industrial Emissions Directive*)
ЈП	Јавно предузеће
МБТ	Механичко-биолошки третман
МЦП	Министарство цивилних послова
МВТЕО/МСТЕО	Министарство вањске/спољне трговине и економских односа
НБСАП	Стратегија и акциони план за заштиту биолошке разноликости (енг. *National Biodiversity Strategies and Action Plans*)
НРТ/БАТ	Најбоље расположиве технике (енг. *best techniques available*)
НВО	Невладина организација
ОДВ	Оквирна директива о водама
ОИЕ	Обновљиви извори енергије
ПЦБ	Полихлорисани бифенили (енг. *Polychlorinated biphenyls*)
ПМФ Сарајево	Природно-математички факултет Сарајево
ПОПс	Постојане органске загађујуће материје (енг. *Persistent Organic Pollutants*)
ППОВ	Постројење за пречишћавање отпадних вода
ПРТР	Регистар испуштања и преноса загађујућих материја (енг. *Pollutant Release and Transfer Register*)
ПУЖС	Процјена утицаја на животну средину
РЕАЦХ	Регистрација, евалуација, ауторизација и ограничавање хемикалија
РГ	Радна група
СДГ	Циљеви одрживог развоја (енг. *Sustailable development goals*)
СЕЦАП	Акциони план одрживог управљања енергијом и прилагођавања климатским промјенама
СЕИ	Штокхолмски институт за околиш
СООО	Супстанце које оштећују озонски омотач

СПУО/СПУЖС	Стратешка процјена утицаја на околиш/животну средину
ССП	Споразум о стабилизацији и придруживању
Стратегија	Стратегија заштите животне средине
СЗО	Свјетска здравствена организација
ШДС	Шумско-дрвни сортименти
УН	Уједињене нације
УНДП	Развојни програм Уједињених нација (енг. *United National Development Programme*)
УНЕЦЕ	Економска комисија Уједињених нација за Европу (енг. *United Nations Economic Comission for Europe*)
ВИС	Водни информациони систем
ВТ	Водна тијела

Листа табела

Табела 1: Преглед постојећег институционалног оквира за управљање водним ресурсима 8
Табела 2: Сливне површине водотока савског ријечног базена у Брчко дистрикту БиХ 12
Табела 3: Основне карактеристике водотока Тиње и Брке 13
Табела 4: Анализа морфолошког састава отпада у Брчко дистрикту БиХ 20
Табела 5: Приказ обухвата система за одвоз отпада у 2018. години 22
Табела 6: Показатељи утицаја за стратешки циљ 1 65
Табела 7: Показатељи утицаја за стратешки циљ 2 66
Табела 8: Показатељи утицаја за стратешки циљ 3 66
Табела 9: Показатељи утицаја за стратешки циљ 4 67
Табела 10: Показатељи утицаја за стратешки циљ 5 67
Табела 11: Показатељи утицаја за стратешки циљ 6 67
Табела 12: Показатељи утицаја за стратешки циљ 7 68
Табела 13: Приоритети груписани по стратешким циљевима – тематским областима животне средине 69
Табела 14: Приоритети са припадајућим индикаторима 73
Табела 15: Приоритети са припадајућим индикаторима 77
Табела 16: Приоритети са припадајућим индикаторима 79
Табела 17: Приоритети са припадајућим индикаторима 82
Табела 18: Приоритети са припадајућим индикаторима 85
Табела 19: Приоритети са припадајућим индикаторима 89
Табела 20: Приоритети са припадајућим индикаторима 93
Табела 21: Приказ релевантних стратешких докумената за ниво Брчко дистрикта БиХ 139
Табела 22: План праћења и извјештавања Брчко дистрикта БиХ 146

Листа слика

Слика 1: Хидрографска мрежа Брчко дистрикта БиХ 12
Слика 2: Укупни губици у систему водоснабдијевања 14
Слика 3: Структура урбане канализационе мреже 15
Слика 4: Дијаграм односа рециклажног, биоразградивог и осталог отпада 22
Слика 5: Годишње емисије ГХГ-а у Босни и Херцеговини 36
Слика 6: Удјели емисија ГХГ-а по секторима 37
Слика 7: Трендови промјена температуре ваздуха у БиХ, 1961. – 2016. (Сарајево, Мостар, Бања Лука) 39
Слика 8: Трендови промјена падавина у БиХ, 1961. – 2016. (Сарајево, Мостар, Бања Лука) 39
Слика 9: Очекиване промјене температуре ваздуха у БиХ према РЦП8.5 сценарију 40
Слика 10: Очекиване промјене падавина у БиХ према РЦП8.5 сценарију 40
Слика 11: Графички приказ увоза и извоза хемикалија и хемијских производа у Брчко дистрикту БиХ за период од 2017. до 2020. године изражен у хиљадама КМ 45
Слика 12: Расподјела броја становника за Брчко дистрикт БиХ (град Брчко и насељена мјеста) према попису становништва из 2013. године 49
Слика 13: Структура финансирања (у %) Брчко дистрикта БиХ 134

1. УВОД

Европско вијеће је 2003. године идентификовало Босну и Херцеговину (БиХ) као потенцијалну кандидаткињу за чланство у Европској унији (у даљњем тексту: ЕУ). Приступни преговори започели су у новембру 2005. године, и од тада је на снагу ступио низ споразума између ЕУ и БиХ. Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП), који служи као основ за имплементацију процеса приступања, ступио је на снагу 1. јуна 2015. године. Према ССП-у, придруживање се требало постепено и у потпуности реализовати током прелазног периода од шест година. Осим тога, БиХ је потписница низа међународних споразума о заштити животне средине. Тежња ка чланству у ЕУ главни је покретач унапређења и финализације стратешког и правног оквира заштите животне средине у земљи.

Из тог разлога је, настојећи даље ускладити правни и институционални оквир земље са правном тековином ЕУ у области животне средине, БиХ покренула процес израде **Стратегије заштите животне средине** (у даљњем тексту: Стратегија). Но, осим обавеза које произилазе из усклађивања са правном тековином ЕУ, нужност креирања Стратегије произилази и из потребе за унутрашњим регулисањем питања у области заштите животне средине. Обавеза израде Стратегије заштите животне средине за Брчко дистрикт БиХ прописана је чланом 44. Закона о заштити животне средине („Сл. гласник Брчко дистрикта“, бр. 24/04, 01/05, 19/07 и 09/09). Уважавајући истовјетне обавезе у области заштите животне средине на другим нивоима власти у БиХ, релевантни органи власти на нивоу БиХ, Федерације БиХ (ФБиХ), Републике Српске (РС) и Брчко дистрикта БиХ (БД БиХ) поднијели су захтјев Амбасади Шведске за подршку у развоју свеобухватне стратегије заштите животне средине БиХ. Шведска амбасада је одобрила захтјев, те је започео процес израде Стратегије у оквиру пројекта БиХ ЕСАП 2030+.

Припрема Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ повјерена је Штокхолмском институту за околиш (СЕИ), на основу споразума потписаног са Шведском амбасадом у БиХ. Документ је развијен за период 2022. – 2032. године, а укључује свеобухватне стратешке циљеве заштите животне средине и планове конкретних акција за постизање тих циљева. Осим тога, документ је кључан за пружање подршке релевантним институцијама у стварању услова који воде ка одрживости у наредној деценији, као и побољшању здравља и добробити грађана. Надаље, **предметна Стратегија је саставни дио Стратегије околиша/животне средине БиХ 2022. – 2032**.

Садржај Стратегије обухвата ширу област заштите животне средине, која је у складу са седам тематских области правне тековине ЕУ и наведеним скупом стратешких активности, те укључује: **управљање водама**; **управљање отпадом**; **биодиверзитет и заштиту природе**; **квалитет ваздуха, климатске промјене и енергију**; **хемијску безбједност и буку**; **одрживо управљање ресурсима** (укључујући пољопривреду, шумарство, рибарство и рударске активности); и **управљање животном средином** (као хоризонталну политику).

Приликом израде Стратегије, поштована су основна начела рада која су креирана у складу са ентитетским законима и документима који се односе на заштиту животне средине. Осим тога, укључена је и додатна компонента која се односи на међуповезаност животне средине и питања равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва. Стратегија идентификује кључне приоритете дјеловања, усмјеравајући домаћа и међународна улагања ка специфичним мјерама за побољшање стања животне средине, омогућавајући хармонизовану проведбу

правне тековине ЕУ о животној средини и подржавајући кохерентније и дјелотворније управљање сектором животне средине у Брчко дистрикту БиХ. Такође, представља један од стратешких докумената који се узимају у обзир приликом израде оперативних планова рада одговорних органа управе, те документа оквирног буџета (ДОБ) и годишњег буџета.

2. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ

Методологија израде Стратегије је због своје свеобухватности укључивала многобројне кораке, интересне групе, информације и податке. Прије свега, овај документ је израђен на основу анализе релевантних докумената, закона и прописа, али и многобројних активности предузетих у склопу израде документа. Током реализације ових активности примијењен је партиципативни методолошки приступ, те креирање елемената Стратегије по вертикалном принципу у циљу уважавања свих укључених интересних група. Током израде Стратегије коришћене су различите технике прикупљања и обраде података, уз обезбјеђивање транспарентности у свим фазама израде и усвајања кључних елемената Стратегије. Кључни закони и прописи на основу којих је Стратегија припремљена јесу Закон о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ („Сл. гласник Брчко дистрикта“, бр. 24/04, 01/05, 19/07 и 09/09), Закон о планирању, пројектовању и развоју Брчко дистрикта БиХ („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 12/19, 23/19, 34/19, 24/20 и 03/21) и Правилник о садржају и методологији израде, систему праћења и надзора провођења стратешких и имплементационих докумената („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 46/20).

Садржај Стратегије је у складу са одредбама Анекса 1 претходно наведеног Правилника. Кроз ово, али и друга поглавља, подробније ће бити појашњен сам процес израде, те активности које су допринијеле изради документа.

<u>Процес израде Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ</u>

Стратегија је јединствен документ који укључује стратешке циљеве са мјерама за њихово остваривање. Осим што представља кључни елемент за подршку надлежним институцијама при утврђивању приоритетних активности и усмјеравању домаћих/међународних инвестиција и лакше усаглашавање правне тековине ЕУ, очекује се да ће предметни документ допринијети јачању капацитета организација и институција, те јачању свијести о животној средини.

Процес израде Стратегије обухватио је сљедеће активности:

- дефинисање и усаглашавање свеобухватних стратешких циљева и кључних принципа који ће бити укључени у Стратегију;
- идентификовање обима рада радних група које ће израдити мјере које укључују седам тематских области;
- успостављање 7 радних група за ниво Брчко дистрикта БиХ како би се обезбиједио партиципативни процес;
- успостављање Управљачке групе за ниво Брчко дистрикта БиХ;
- израда комуникационе стратегије и успостављање комуникационих канала са интересним странама и широм јавности;
- одржавање 6 циклуса састанака радних група за ниво Брчко дистрикта БиХ (укупно 12 састанака);
- одржавање 6 циклуса састанака Управљачке групе за ниво Брчко дистрикта БиХ;
- идентификовање кључних изазова и полазног стања, одређивање приоритета, очекиваних исхода за сваку тематску област, у складу са њиховим надлежностима, као и мјере са очекиваним резултатима, те надлежне институције и вријеме реализације;

- укључивање питања равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва у мјере, те рад на јачању капацитета интересних страна и повећању нивоа свијести шире јавности о овим питањима;
- активности јачања капацитета интересних страна, примарно чланова радних група;
- рјешавање питања међуповезаности између тематских области;
- приоритизација мјера;
- јавна расправа;
- финансијска евалуација мјера;
- припрема коначне верзије Стратегије.

Кључна начела и стратешки циљеви

Како би се пружиле додатне смјернице за будуће одлуке у заштити животне средине, током израде Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ коришћен је скуп **кључних начела**[1]. Када је ријеч о нивоу Брчко дистрикта БиХ, то укључује начела садржана у ентитетским законима о животној средини, док су два додатна начела (*) предложена у циљу даљњег усклађивања са принципима Стратегије одрживог развоја ЕУ и Агенде 2030 (инклузивност, не изостављајући никога). Водећа начела Стратегије су сљедећа:

- начело одрживог развоја;
- начело опреза и превенције – мјере предострожности и превенције у случајевима када постоје (научни) докази о опасности по животну средину или здравље људи, али су они неизвјесни и могу имати знатне утицаје на животну средину;
- начело замјене – свака активност која може имати штетне утицаје на животну средину треба бити замијењена другом активношћу која представља значајно мањи ризик;
- начело интегралног приступа – спречавање или свођење на најмању могућу мјеру ризика штете по животну средину у цијелости;
- начело сарадње и подјеле одговорности – сарадња и заједничко дјеловање свих интересних страна у циљу заштите животне средине;
- начело учешћа јавности и приступ информацијама – учешће свих заинтересованих грађана, сваки појединац и организација морају имати адекватан приступ информацијама о животној средини;
- начело „загађивач плаћа“ – загађивач плаћа трошкове надзора и превенције од загађења;
- начело промоције и заштите основних права* – кроз перспективу равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва;
- начело унутрашње и међугенерацијске једнакости*.

Поред кључних начела, развијен је и скуп **стратешких циљева** који је обезбиједио платформу за сарадњу и дао широки правац за креаторе и носиоце израде документа. Стратешки циљеви ове стратегије су како слиједи:

[1] Кључна начела су примијењена у Стратегији и за остале нивое власти у БиХ.

- заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости;
- смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала;
- очување биолошке и пејзажне разноликости;
- ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха;
- очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све;
- одрживо управљање природним ресурсима;
- унапређење управљања животном средином.

Партиципативни процес израде Стратегије

У оквиру процеса израде Стратегије успостављено је по седам радних група за сваку појединачну тематску област за ниво Брчко дистрикта БиХ, те формирана управљачка структура за израду ове стратегије коју је чинио Управљачки одбор за ниво Брчко дистрикта БиХ. Осим тога, шира јавност, укључујући и организације цивилног друштва, имала је могућност да буде укључена у процес израде Стратегије и кроз организоване јавне расправе, уз пуну подршку шведских институција.

Управљачки одбор – Брчко дистрикт БиХ

Чланови Управљачког одбора Брчко дистрикта БиХ били су званично именовани службеници надлежних одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ, као и представници НВО-сектора/ЕКО БиХ мреже (формирана мрежа невладиних организација у БиХ које дјелују у оквиру заштите животне средине). Овај одбор је разматрао приједлоге и мишљења чланова радних група, доносио одлуке о активностима и резултатима из властите надлежности, те заједнички усаглашавао ставове о отвореним питањима која су произашла као неодговорена из дискусије радних група.

Чланови Управљачког одбора за ниво Брчко дистрикта БиХ били су представници:

- Одјељења за просторно планирање и имовинско-правне послове;
- Одјељења за расељена лица, избјеглице и стамбена питања;
- Пододјељења за издавање локацијских услова и заштиту околине;
- Одјељења за комуналне послове;
- Одјељења за пољопривреду, шумарство и водопривреду;
- Одјељења за здравство и остале услуге;
- Уреда градоначелника – Инспекторат;
- Дирекције за ЕУ интеграције БиХ (посматрачи);
- Агенције за статистику БиХ (посматрачи);
- ЕКО БиХ мреже (представници невладиног сектора).

Радне групе

Радне групе подијељене су у седам тематских области:

- РГ1: Управљање водама

- РГ2: Управљање отпадом
- РГ3: Биодиверзитет и заштита природе
- РГ4: Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија
- РГ5: Хемијска безбједност и бука
- РГ6: Одрживо управљање ресурсима
- РГ7: Управљање животном средином.

У процесу израде Стратегије учествовало је 48 чланова радних група које чине представници институција, научно-истраживачких институција и факултета, јавних и приватних предузећа, те цивилног сектора. Редовним одржавањем састанака радних група, обезбиједила се размјена информација и података, али и мишљења о изазовима и начинима њиховог превазилажења кроз заједнички рад на мјерама. Радне групе су конципирале и одредиле стратешке циљеве, приоритете, мјере и очекиване резултате.

<u>Околности узете у обзир приликом израде Стратегије</u>

<u>Транспозиција правне тековине ЕУ у области заштите животне средине</u>

Због важности и улоге коју транспозиција правне тековине ЕУ има у правилном приступу израде стратегија, осим што Стратегију заштите животне средине чине седам тематских цјелина, чине ју и хоризонтална питања (као што су Процјена утицаја на животну средину, Стратешка процјена животне средине, одговорност, приступ информацијама, извршење и сл.). При изради Стратегије се такође ослањало на анализу и препоруке Стратегије апроксимације прописа правне тековине ЕУ у области заштите животне средине БиХ (у даљњем тексту: ЕАС БиХ) (МВТЕО БиХ, 2017), узимајући у обзир најновије стање правне тековине ЕУ у области животне средине, поготово у дијелу који омогућава јавности већи утицај на одлуке државних органа, транспарентност и одговорност. Коришћењем и уважавањем **тренутно важећих/претходних стратешких докумената** и **поштовањем законских одредби** из области животне средине приликом израде Стратегије, вођено је рачуна о њеној будућој проводивости. Осим тога, **поштовањем подјеле надлежности** у области заштите животне средине по институцијама на свим нивоима власти БиХ, омогућена је размјена мишљења, заједничко планирање активности и стварање услова за координисано спровођење стратегије у највећој могућој мјери.

<u>Јачање капацитета интересних страна</u>

Уз наведене активности, у току развијања Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ активно се и паралелно радило на плану развоја капацитета за подршку имплементацији документа. Ове активности спроведене су како би се шира јавност и интересне групе упознале са различитим моделима унапређења рада, најбоље праксе и искуства других земаља. Научене лекције о усклађивању и проведбе законодавства ЕУ, предностима успостављања еколошких мрежа за животну средину, предностима јавног учешћа и изазовима с којима су се друге земље суочавале представљене су кроз низ платформи за изградњу капацитета, при којима су учествовали стручњаци из многобројних земаља из седам области управљања животном средином, истовјетним радним групама које су формиране у процесу израде Стратегије. Циљ радионица било је развијање додатних

капацитета чланова радних група, али и свих заинтересованих страна, а у циљу унапређења квалитета израде Стратегије.

Перспектива равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва

Интеграција перспективе равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва је одговор на УН 2030 Агенду којом се истиче важност уважавања свих друштвених јединица и омогућавања једнаких прилика за све. Ове перспективе интегрисане су у склопу рада радних група, а касније и кроз активности јачања капацитета и резултате пројекта. Интеграција ових перспектива представља начин на који се боље може разумјети ситуација на терену и људска међуповезаност са животном средином и њеним проблемима, као и начин отварања дијалога о потенцијалима њиховог рјешавања.

У Стратегији се стога посебна пажња обраћала на издвојене групе становништва које су највише угрожене проблемима недостатка равноправности полова (при чему мушкарци, жене и дјеца немају једнака права и могућности), ограничене друштвене једнакости (која укључује неправедне исходе за особе из различитих друштвених група), те проблем вишедимензионалног сиромаштва (због недостатка средстава, недостатка заступљености у процесима планирања и доношења одлука и људске безбједности).

У процес развијања Стратегије биле су укључене интересне групе и релевантне институције, кроз редовну комуникацију, размјену информација и одржавање догађаја као што су дигиталне радионице (тзв. вебинари) и округли столови.

Пандемија ЦОВИД-19

Почетак пројекта обиљежила је и појава пандемије ЦОВИД-19 која је приморала све учеснике у изради да се прилагоде тзв. дигиталном начину рада који је подразумијевао окупљање чланова радних група и Управљачког одбора путем онлајн платформи. Ипак, процес се несметано наставио након што се успоставио нови начин рада, уз мање изнимке одржавања физичких састанака када је то било могуће (у случају Управљачког одбора због мањег броја чланова који је у потпуности био прилагођен поштивању прописаних епидемиолошких мјера).

3. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

3.1. Анализа ситуације

3.1.1. Управљање водама

Полазно стање у области управљања водама на подручју Брчко дистрикта БиХ анализирано је кроз сљедеће тематске области: а) институционални и правни оквир управљања водама у Брчко дистрикту БиХ, б) хидрографија и расположиви водни ресурси у Брчко дистрикту БиХ, ц) сектор водних услуга, д) квалитет и квантитет површинских и подземних вода под ризиком, е) одбрана од екстремних хидролошких појава, ф) финансирање сектора вода. На основу анализе полазног стања, идентификовани су и одговарајући кључни изазови.

Институционални и правни оквир управљања водама у Брчко дистрикту БиХ

Сектор вода представља кључну компоненту како социјалног, тако и економског, али и еколошког развоја који су међусобно зависни, из чега произилази неопходност интегралног управљања водама које укључује заштиту вода, коришћење вода и заштиту од вода. Будући да се вода користи не само за људску употребу, у процесима производње хране и електричне енергије, за наводњавање, различите технолошке процесе итд. и да од ње зависи економски развој у цјелини, већ узимајући у обзир и кључну чињеницу да је неопходна за постојање живота у генералном смислу, јавља се обавеза заштите њеног квалитета, као и рационалног коришћења. У складу са чланом III, став За Устава БиХ, управљање водним ресурсима је у искључивој надлежности ентитета.

У Брчко дистрикту БиХ надлежна институција за управљање водама је Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду Владе Брчко дистрикта БиХ. На државном нивоу, Министарство спољне трговине и економских односа (МСТЕО) надлежно је за координисање дјелатности ентитета и Брчко дистрикта БиХ у подручју управљања водама, те има одговорност за међународне споразуме и конвенције. Наведене активности обавља Одсјек за водне ресурсе МСТЕО-а уз консултације са надлежним институцијама ентитета и Брчко дистрикта БиХ. У различитим сегментима управљања водама у Брчко дистрикту БиХ учествују и друге релевантне институције из Брчко дистрикта БиХ чији је преглед представљен у ***табели 1***.

Табела 1: *Преглед постојећег институционалног оквира за управљање водним ресурсима*

Институција/сектор/одјељење	Надлежности
Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду Брчко дистрикта (БД) БиХ	Управљање водама у Брчко дистрикту БиХ је у надлежности Одјељења за пољопривреду, шумарство и водопривреду Брчко дистрикта БиХ – Пододјељења за шумарство и водопривреду. Надлежности овог пододјељења, између осталог, укључују: • Израду потребних студија и техничких докумената који се односе на управљање водама; • Надзор активности везаних за водни режим, коришћење воде, заштиту вода, хидромелиорацију и заштиту од поплава; • Обављање активности управљања, одржавања, планирања, праћења и прикупљања водних накнада; • Припрему акционих планова и планова управљања водним подручјем; • Припрему планова обране од поплава.

Институција/сектор/одјељење	Надлежности
	У оквиру овог одјељења формиран је Одсјек за водопривреду у чијој надлежности је припремање стратегија и развојних политика управљања водама.
Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ	Надлежно за издавање локацијских услова, еколошких дозвола и дозвола за увоз и извоз опасног и неопасног отпада, као и извода и других аката из надлежности Одјељења. У оквиру овог одјељења формирано је Пододјељење за издавање локацијских услова и заштиту животне средине.
Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ	Надлежности овог одјељења прописане су чланом 25. Закона о јавној управи Брчко дистрикта БиХ („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 36/09, 60/10, 37/14, 13/16 и 14/19). Сходно закону, ово одјељење је, између осталог, надлежно за превенцију и заштиту здравља становништва, рад здравствених установа Брчко дистрикта БиХ, здравствену исправност воде, хране итд.
Одјељење за комуналне послове	Надлежности овог одјељења прописане су чланом 24. Закона о јавној управи Брчко дистрикта БиХ („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 36/09, 60/10, 37/14, 13/16 и 14/19). Сходно закону, ово одјељење је, између осталог, надлежно за развој политике, стратегије и правног оквира за управљање снабдијевањем електричном енергијом, водом и гасом, као и за за управљање збрињавањем чврстог отпада и отпадних вода.
Инспекторат Брчко дистрикта БиХ	Самостално обавља задатке предвиђене законодавством Брчко дистрикта БиХ. У оквиру инспектората формирана су три одсјека од којих су релевантни: **Одсјек инспекције заштите здравља и околине** унутар којег дјелују водопривредна инспекција и инспекција заштите животне средине. *Водопривредна инспекција* је надлежна за инспекцијски надзор над провођењем закона и прописа који се односе на: коришћење и управљање водама и водопривредним објектима; заштиту од штетних дјеловања вода; водопривредне радове, објекте и постројења који могу проузроковати квалитативне и квантитативне промјене у природном и вјештачки условљеном режиму вода; водопривредне дозволе; снабдијевање водом, заштиту од ерозија и уређење бујица; хидромелиорације; одржавање ријечних корита и водног земљишта; прикупљање средстава водног доприноса и финансирање водопривредних објеката. *Инспекција заштите животне средине* је, између осталог, надлежна за инспекцијски надзор над провођењем закона и прописа који се односе на: заштиту животне средине због заштите земљишта, вода, ваздуха, биосфере и обезбјеђивање одрживости екосистема и заштиту вода од загађивања због одрживог коришћења вода, биљних и животињских врста и њихових станишта која зависе о водама. *Општинска комунална инспекција* дјелује унутар **Одсјека инспекције дјелатности**, а надлежна је, између осталог, за инспекцијски надзор над провођењем закона и прописа који се односе на: водоснабдијевање; јавну и прикључну канализацију; одвођење атмосферских вода са јавне површине; прикупљање, транспорт и третман чврстог комуналног отпада.
ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о.	Јавно комунално предузеће одговорно за широк распон општинских услуга које укључују производњу и дистрибуцију воде, прикупљање и одводњу отпадних вода, дистрибуцију, снабдијевање и трговину електричном енергијом, као и прикупљање, транспорт и депоновање отпада и одржавање хигијене јавних површина.

Међу бројним изазовима који су везани за управљање водама на подручју Брчко дистрикта БиХ посебно се истиче неадекватан правни и институционални оквир који је прије свега посљедица непостојања усвојеног Закона о водама Брчко дистрикта БиХ усклађеног са ЕУ легислативом. Основни узрок због којег нису донесени адекватни стратешки и плански документи јесте непостојање одговарајућег законодавног оквира којим би доношење ових

докумената било обавезујеће. Унапређење систематичног и стратешког планирања управљања водама представља неопходну подлогу за рјешавање свих других кључних проблема са којима се сектор вода у Брчко дистрикту БиХ сусреће. Брчко дистрикт БиХ нема израђене значајне документе попут стратегија, студија или елабората који системски анализирају стање водснабдијевања и управљања отпадним водама Брчко дистрикта БиХ за дужи плански временски период, а који су неопходни за правилно и системско развијање и канализационе инфраструктуре од које зависи даљњи развој у Брчко дистрикту БиХ („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, број 11/21, 2020).

Израда нових законских и пратећих подзаконских аката неопходна је и због усаглашавања са легислативом Европске уније и испуњења међународних обавеза БиХ. Према Стратегији апроксимације прописа правној тековини ЕУ области заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ – ЕАС Брчко дистрикта БиХ (МСТЕО БиХ, 2017) која је израђена 2017. године, транспоновање ЕУ директива у законодавство Брчко дистрикта БиХ рађено је насумично и у веома ограниченој мјери. Транспозиција релевантних ЕУ директива из области водних ресурса у правни систем Брчко дистрикта БиХ је тренутно у раној фази. У складу са ЕАС-ом Брчко дистрикта БиХ потребно је израдити и усвојити од стране надлежних институција акционе планове за њихово провођење (АПИД-е).

Најважнији правни акт који уређује сектор вода у Брчко дистрикту БиХ је заправо Закон о водама Републике Српске из 1998. године („Сл. гласник Републике Српске“, број 10/98, 1998), који ће у Брчко дистрикту бити на снази до усвајања Закона о водама Брчко дистрикта БиХ. Највећи проблем у овом контексту представља чињеница да је Закон о водама усвојен 1998. године, што значи прије транспозиције Оквирне директиве о водама (ОДВ) и осталих релевантних ЕУ директива. Самим тим је преношење прописа ЕУ у правни систем Брчко дистрикта БиХ у раној фази. Влада Брчко дистрикта БиХ усвојила је 03. 08. 2016. године Нацрт закона о водама и упутила га у скупштинску процедуру, али његово усвајање још увијек није реализовано. Од усвајања 2004. године на снази је и цјелокупан сет закона у области заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ који обухвата и Закон о заштити животне средине („Сл. гласник Брчко дистрикта“, бр. 24/04, 01/05, 19/07 и 09/09) и Закон о заштити вода („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 25/04, 1/05 и 19/07), чије одредбе представљају оквир за дјеловање у водном сектору. Постојећа Стратегија заштите животне средине Брчко дистрикта (2016. – 2026.) не садржи Стратегију управљања водама. Усвојен је План управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ (први циклус)[2], чија је сврха, у складу са Оквирном директивом о водама ЕУ, постизање најмање доброг стања свих водних тијела, односно доброг еколошког потенцијала, и очување врло доброг и доброг стања водних тијела тамо гдје је оно већ присутно, као и спречавање њихове дерогације. Према ОДВ-у, Планови управљања водама ажурирају се сваких шест година, али активности везане за израду другог циклуса Плана нису покренуте јер не постоји законска обавеза док се не усвоји нови Закон о водама Брчко дистрикта БиХ.

[2] („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 35/17)

У савременом информационом друштву, стратешко и систематично планирање управљања водама је незамисливо без постојања развијеног адекватног информационог система. Брчко дистрикт БиХ нема развијен сопствени информациони систем вода.

Да би се успјело одговорити на комплексне и захтјевне изазове који стоје пред Одјељењем за пољопривреду, шумарство и водопривреду Владе Брчко дистрикта БиХ, неопходно је извршити јачање капацитета стручних кадрова, како у смислу повећања њихове бројности, тако и у смислу њихове едукације, усавршавања и техничке опремљености, што захтијева додатна финансијска улагања. У надлежним институцијама карактеристичан је недовољан број запослених у односу на обим посла, као и изражен проблем одлива компетентних радника. Подкапацитираност у смислу људских ресурса ће нарочито доћи до изражаја након усвајања законске регулативе и израде стратешких и планских докумената, тј. када они уђу у фазу имплементације. Поред јачања капацитета, њихова имплементација ће захтијевати и обезбјеђивање знатних финансијских средстава.

У складу са Законом о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ („Сл. гласник Брчко дистрикта“, бр. 24/04, 01/05, 19/07 и 09/09), органи управе су дужни заједно са удружењима за заштиту животне средине и стручним организацијама јачати свијест грађана у вези питања која се тичу животне средине, па самим тим и заштите вода. Измијењена и усвојена законска регулатива којом би били обезбијеђени механизми обавезног јавног увида и правовременог учешћа јавности приликом издавања водних аката, као и провођење додатних активности на подизању свијести и јачању капацитета грађана за укључивање у процесе доношења одлука би свакако имало позитиван утицај не само на заштиту вода, већ и на заштиту животне средине у цјелини.

Хидрографија и расположиви водни ресурси у Брчко дистрикту БиХ

У хидрографском смислу, површинске воде Брчко дистрикта БиХ припадају ријечном базену Црног мора, при чему је базни реципијент ријека Сава. Од укупне површине ријечног базена ријеке Саве на подручју БиХ, на територији Брчко дистрикта се налази 1,3% (487 km^2). На територији Брчко дистрикта БиХ се налазе и двије веће притоке ријеке Саве: Тиња и Брка, као и низ мањих рјечица (Лукавац, Црни Лукавац, Рашљанска ријека, Зовичица, Ломница, Црна ријека, Гудеревица, Тињица и Степачка ријека), канала и других водотока чија се изворишта углавном налазе на подручју планине Мајевице[3].

[3] *План управљања сливом ријеке Саве за слив ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ* (2016. – 2021.)

Слика 1: *Хидрографска мрежа Брчко дистрикта БиХ*
Извор: План управљања сливом ријеке Саве за слив ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ

Према Закону о заштити вода („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 25/04, 1/05 и 19/07) на територији Брчко дистрикта БиХ успостављена су три главна подслива: непосредни слив ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ, подслив ријеке Тиње и подслив ријеке Брке, који садрже укупно 24 водотока. Основне карактеристике подсливова дате су у ***табели 2***.

Табела 2: *Сливне површине водотока савског ријечног базена у Брчко дистрикту БиХ*

Ријечни слив	Површина у km^2	Број водотока чија је сливна површина већа од 4000 km^2	Број водотока чија је сливна површина између 100 и 1000 km^2	Број водотока чија је сливна површина између 10 и 100 km^2	Укупан број водотока
Непосредни слив Саве	140,30	1	1	5	7
Подслив Тиње	157,84	0	3	6	9
Подслив Брке	188,83	0	1	7	8
Укупни слив ријеке Саве	486,97	1	5	18	24

Извор: План управљања сливом ријеке Саве за слив ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ

Цијелом дужином свог тока кроз Брчко дистрикт БиХ, који износи 33 km, ријека Сава представља границу између БиХ и Хрватске. Према унутрашњим административним границама у БиХ, Брчко дистрикт БиХ граничи са више општина Републике Српске и са два од десет кантона Федерације БиХ. Притом токови водотока Црни Лукавац и Лукавац представљају једним својим дијелом међуентитетску границу са Републиком Српском, а ријека Тиња међуентитетску границу и са Републиком Српском и са Федерацијом БиХ. Због оваквог положаја указује се потреба координације у погледу мониторинга квалитета површинских и подземних вода и контролисања ризика са Републиком Српском и Федерацијом БиХ, али и са сусједном Хрватском.

Ријека Брка пролази кроз саму урбану зону града, док ријека Тиња одваја подручје Требаве од мајевичког подручја. Основне карактеристике ових водотока представљене су у ***табели 3***.

Табела 3: *Основне карактеристике водотока Тиње и Брке*

Водоток	Површина слива (km^2)	Дужина водотока (km)	Средњи годишњи протицај (m^3/s)
Тиња	163	69	1,25
Брка	110	30	2,28

Извор: Стратегија развоја Брчко дистрикта БиХ 2021. – 2027. („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 11/21)

Што се тиче подземних вода, на територији Брчко дистрикта БиХ налази се водени аквифер површине 305,5 km^2 који покрива 62,8% укупне површине Брчко дистрикта БиХ (486,3 km^2).

Сектор водних услуга

Што се тиче коришћења водних ресурса у сектору водних услуга, Брчко дистрикт БиХ располаже довољном количином воде за снабдијевање становништва и привреде и не искоришћава у потпуности све расположиве капацитете. Овај сектор карактерише незадовољавајући степен покривености становништва водним услугама, као и његова упитна финансијска одрживост. За пружање водних услуга задужено је ЈП „Комунално Брчко“. Радна јединица наведеног предузећа „Водовод и канализација“ задужена је за производњу и дистрибуцију воде, управљање и одржавање главног транспортног и осталих цјевовода у градском и појединим локалним водоводним системима, те за одржавање канализационе мреже и организовање рада на прикупљању и транспорту отпадних вода (Скупштина Брчко дистрикта БиХ, 2019)[4]. Укупна дужина градске водоводне мреже износи око 220 km (без локалних водоводних мрежа), док је дужина канализационе мреже 179 km. Водоводним системом покривено је око 70% становништва Брчко дистрикта БиХ. Највећа количина воде за водоснабдијевање добија се из фабрике воде која захвата воду ријеке Саве. Дио воде која се користи за водонабдијевање урбане зоне Брчко дистрикта БиХ добија се из 13 бунара смјештених у приградском насељу Плазуље који се налазе на дубини од 30 – 40 метара. Фабрика воде има капацитет од 330 l/s, а тренутно ради са свега једном трећином свог капацитета у складу са потражњом. У току је израда транспортног цјевовода Плазуље – Поточари дужине 14 km, по чијем завршетку ће се ријешити проблем водоснабдијевања у предграђу, а производња воде ће се повећати на 50% радног капацитета фабрике. За разлику од уже градске зоне, руралне дијелове Брчко дистрикта БиХ карактерише недовољна покривеност становништва јавним водоводним системима, као и немогућност њихове интеграције у један централизовани систем. Мања рурална насеља се снабдијевају водом из бунара чији квалитет због високог садржаја мангана и жељеза не задовољава услове прописане Правилником о здравственој исправности воде намијењене за људску потрошњу. Малим локалним водоводима управљају мјесне заједнице које не улажу адекватно у њихово одржавање, због чега је и здравствена безбједност воде упитна. На обронцима Мајевице постоје истражени извори питке воде високог квалитета чији капацитет износи од 185 – 200 литара у секунди, али се са сигурношћу не може потврдити континуираност њихових капацитета. Нити за један од ових извора није утврђена зона санитарне заштите („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 11/21). Контролу исправности воде за пиће у Брчко дистрикту БиХ

[4] *Годишњи извјештај о пословању ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о. Брчко дистрикта БиХ за 2018. годину*

проводи Институт за јавно здравство Брчко дистрикта БиХ у складу са захтјевима и стандардима квалитета воде за пиће.

Значајна разлика која се јавља између захваћене и испоручене количне воде указује на високе губитке у постојећем систему водоснабдијевања који имају тренд раста, што је у највећој мјери резултат дотрајалости дистрибутивне мреже, али и нелегалне потрошње. Један од изазова јесте смањити висок проценат укупних губитака у систему који износе и преко 50%, што је знатно више у односу на већину земаља ЕУ. Смањење удјела неприходоване воде представља значајну резерву воде за снабдијевање насеља.

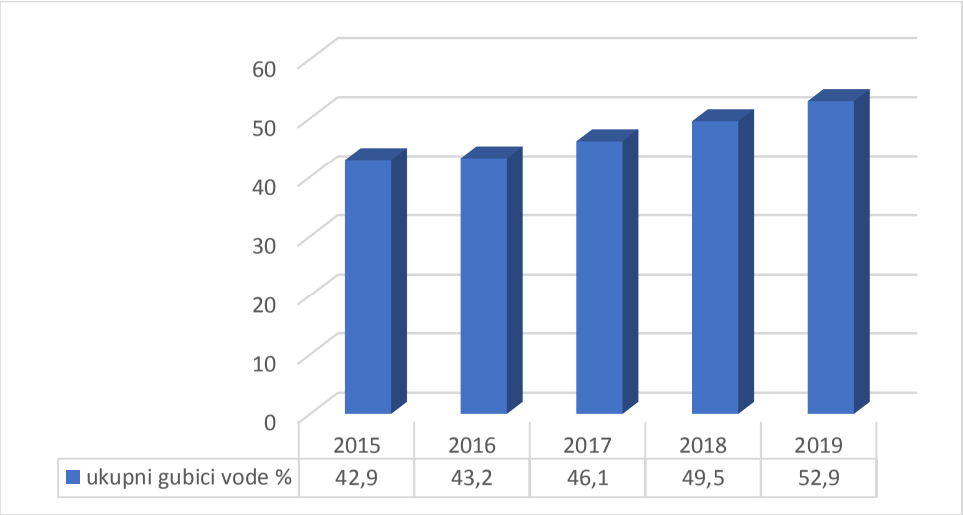

Слика 2: *Укупни губици у систему водоснабдијевања*
Извор: (ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о. 2020)

Значајан проблем у Брчко дистрикту БиХ представља одводња комуналних отпадних вода, који је нарочито изражен у самом центру града, нарочито у периоду када је низак водостај ријеке Брке. Поједина насеља у Брчко дистрикту БиХ имају само дјелимично изграђене канализационе системе мјешовитог типа који су повезани само с дијеловима тих насеља. Проблем представљају и несистематска изградња без адекватне планске документације, као и чињеница да постојећи канализациони одводи нису одвојени од одвода оборинских вода. Проценат популације Брчко дистрикта БиХ која је повезана на канализациони систем износи свега око 47%, и то је углавном становништво које насељава урбани регион[6]. Остатак становништва испушта отпадне воде у септичке јаме или директно у водотоке. Процијењено је да укупна количина отпадних вода из домаћинстава која се испушта у канализационе системе на територији Брчко дистрикта БиХ годишње износи 3558 мил. m^3.

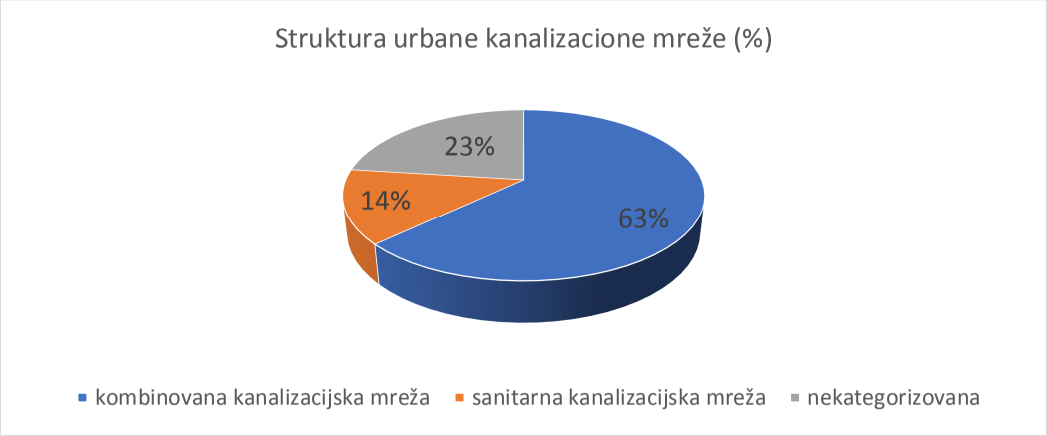

Слика 3: *Структура урбане канализационе мреже*
Извор: Општински пројекат Брчко дистрикта БиХ, Студија изводљивости, ЕБРД, 2017.

Колектори отпадних вода на територији Брчко дистрикта БиХ не постоје, као ни постројење за пречишћавање отпадних вода (ППОВ). Комунална отпадна вода углавном се директно излијева у водотоке или се проводи у септичке јаме. Након евентуалне изградње ППОВ-а, потребно је обезбиједити и адекватан третман отпадног муља који настаје у овим постројењима.

Квалитет и квантитет површинских и подземних вода под ризиком

Стратешко планирање је неопходно и како би се смањили притисци на квалитет површинских и подземних вода, односно како би се обезбиједило постизање и одржавање њиховог доброг статуса. Коришћење воде за снабдијевање становништва, индустрије и привреде, процједне воде из депонија и дифузних извора, хидроморфолошке промјене изазване изградњом објеката за заштиту од поплава, као и недостатак централног постројења за пречишћавање отпадних вода могу довести до озбиљног нарушавања квалитета како површинских, тако и подземних вода.

Отворени водотоци су угрожени првенствено непречишћеним комуналним водама и отпадом који се некотролисано одлаже у корита, као и испуштањем индустријских отпадних вода (Влада Брчко дистрикта БиХ, 2020). Док комуналне отпадне воде углавном доводе до оптерећења органским материјама, индустријске отпадне воде могу садржавати различите токсичне материје, као што су тешки метали, феноли, цијаниди, уља, нутријенти, базе и киселине, чије уношење у водене екосистеме доводи до нарушавања биодиверзитета.

Индустријски загађивачи углавом су смјештени изван урбаног подручја Брчко дистрикта БиХ и већина их има властите изворе снабдијевања водом, нарочито у случајевима када се у процесу производње не користи вода за пиће. Нека индустријска постројења имају властита постројења за пречишћавање отпадних вода[5]. Максимална допуштена концентрација опасних и штетних материја у отпадним водама прописана је Правилником о условима испуштања отпадних вода у површинске воде. Одјељење за комуналне послове нема егзактне податке о пречишћавању и обради воде у индустрији. Процјењује се да укупна количина отпадних вода из привреде и индустрије која се испушта у канализационе системе на територији Брчко

[5] *План управљања сливом ријеке Саве за слив ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ* (2016. – 2021.)

дистрикта БиХ износи 292 000 m^3 годишње („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, број 11/21, 2020).

Поред индустрије, значајан загађивач водотока генерално представљају процједне воде депонија. Међутим, градска депонија Брчко дистрикта БиХ смјештена је у урбаном региону у близини ријеке Саве на густо наслаганим слојевима глине, због чега је количина процједних вода мала и не врши значајан притисак на површинске и подземне воде. Поред централне, постоји и двадесетак нелегалних депонија.

Пољопривредна производња у свијету представља један најзначајнијих притисака како на квалитет, тако и на квантитет вода. У Брчко дистрикту БиХ постоји мелирациони систем у дужини од 52 km који служи само за одводњу воде, док организован систем наводњавања не постоји. На територији Брчко дистрикта БиХ постоји неколико индивидуалних рибњака, али нити један од њих није регистрован.

Експлоатација ријечног седимента врши се цијелом дужином тока Саве у Брчко дистрикту БиХ. Међутим, комерцијална употреба пијеска често доводи до неконтролисане експлоатације, што доводи до проширивања и продубљивања корита, наношења штете биоценозама и уништавања пољопривредног земљишта.

На подручју Брчко дистрикта БиХ не постоје, нити је планирана изградња хидроцентрала.

Један од основих изазова управљања водама јесте да се кроз смањење испуштања загађујућих материја, смањење количине неприходоване воде, смањење потрошње воде у индустрији постепеним преласком на технологије са рециркулацијом и кроз увођење НРТ технологија (НРТ – најбоље расположиве технике; енг. *best available techniques* – БАТ), сачува и унаприједи квалитет и квантитет површинских и подземних вода, а да се притом обезбиједе довољне количине воде за водоснабдијевање становништва и несметано функционисање привреде. Да би се постигло рационално и ефикасно кориштење доступних водних ресурса, неопходна је адекватна хоризонтална међусекторска сарадња.

Један од приоритета у сврху испуњења циљева животне средине је провођење мониторинга површинских и подземних вода. Мониторинг се на подручју Брчко дистрикта БиХ проводи на свега 16,7% водних тијела површинских вода. Праћење квалитета површинских вода врши се континуирано са два мјерења годишње за три водотока: на ријекама Тињи, Брки и Сави („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, број 11/21, 2020). Један узорак се узима и на потоку Близна који протиче кроз урбани дио града и улијева се у ријеку Саву. Прикупљају се подаци о количини воде, тј. прати се водостај, као и хидрометријско мјерење протока, физичко-хемијске карактеристике воде, садржај тешких метала, као и микробиолошки и сапробиолошки параметри квалитета воде. Будући да Брчко дистрикт БиХ нема усвојен Закон о водама, процјена квалитета воде водотока врши се у складу са Уредбом о класификацији вода и категоризацији водотока Републике Српске („Сл. гласник Републике Српске“, бр. 42/01). Фреквенција провођења мониторинга је испод прописане, што значајно смањује позуданост добијене оцјене статуса површинских вода. Поред незадовољавајуће фреквенције, поузданост добијене оцјене статуса је ограничена и недовољним бројем параметара који се притом одређују, будући да се неки од обавезних елемената квалитета који се користе за оцјену статуса површинских вода још увијек не испитују. Притом су и граничне вриједности хемијских и биолошких елемената квалитета који се користе за оцјену статуса једнаке за све типове вода.

Мониторинг подземних вода се не проводи нити са квалитативног, нити са квантитативног аспекта.

У циљу остваривања доброг статуса вода неопходан је и адекватан инспекцијски надзор који ће обезбиједити спровођење постојећих и будућих законских регулатива. Неопходно је унаприједити техничку опремљеност водопривредне инспекције и обезбиједити транспарентност у раду.

Одбрана од екстремних хидролошких појава

Одбрана од поплава и прилагођавање климатским промјенама представљају значајан изазов за Брчко дистрикт БиХ. Постојећи системи за заштиту од вода у претходном периоду показали су се као недовољно ефикасни. Нарочит проблем представљају падавине великог интензитета које захтијевају постојање сложеног система за одводњу вода. Водотоци који немају уређена корита услијед обилних падавина прелијевају и плаве околно земљиште, при чему долази и до загађивања бунара који се користе за водоснабдијевање.

До усвајања Закона о водама Брчко дистрикта БиХ, на територији Брчко дистрикта БиХ не постоје закони који се односе на одбрану од екстремних хидролошких догађаја. Заштита од поплава се у Брчко дистрикту БиХ проводи на основу Главног оперативног плана за одбрану од поплава који се усваја сваке године од стране Владе Брчко дистрикта БиХ. За његово извршавање одговорни су Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду, Штаб за заштиту и спашавање Брчко дистрикта БиХ, Одјељење за јавну безбједност и ЈП „Путеви Брчко“.

Након катастрофалних поплава 2014. године, извршена је санација постојеће и изградња нове инфраструктуре у сврху одбране од поплава. У оквиру Плана управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ (први циклус), планирана је изградња објеката за заштиту од поплава на дионицама водотока у градским подручјима која су густо насељена, те у индустријским зонама. Главни заштитни водопривредни објекти за одбрану од поплава су савски насип и насип уз ријеке Тињу и Ломницу, канали Тиња – Толиса и Лукавац – Брка, као и регулисана корита ријеке Брке и Тиње. У сврху одбране од унутрашњих вода, у пријератном периоду изграђена је каналска мрежа која је данас у лошем стању и није у потпуности функционална („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 11/21).

У 2020. години завршен је пројекат регулације ријеке Брке – 1. фаза, пројекат регулације потока Близне – 1. фаза је у завршној фази, успостављен је хидролошки прогнозни модел ријеке Тиње, а завршена је и реконструкција савског одбрамбеног насипа. Израђене су Мапе опасности од поплава и мапе поплавног ризика, док је План управљања поплавним ризиком у БиХ, чији је завршетак планиран 2022. године, у процесу израде.

Иако је један дио пројеката у сврху одбране од поплава већ реализован или се налази у фази имплементације, инфраструктура за заштиту од поплава захтијева даљња унапређења. У сврху раног прогнозирања поплавних таласа, успостављања хидролошких модела, али и за планирање изградње објеката, неопходно је континуирано праћење помоћу мреже хидролошких станица. Постојећа мрежа метеоролошких и хидролошких мјерних станица је недовољна и неопходно ју је унаприједити.

Финансирање сектора вода

Основну препреку за рјешавање бројних изазова са којима се сектор вода сусреће представља недостатак финансијских средстава. У 2020. години је за Пододјељење за шумарство и водопривреду из буџета Брчко дистрикта БиХ издвојено 1,33 милииона КМ, при чему је уочљива тенденција смањења издвајања средстава која се издвајају за реконструкцију и инвестиционо одржавање (Влада Брчко дистрикта БиХ, 2020). Поврат трошкова водних услуга је неадекватан због нереалне цијене воде, знатне количине необрачунате воде, ниског процента наплате испоручене воде (65%), као и због постојећег система прикупљања водних накнада. Наиме, у Брчко дистрикту БиХ се прикупљају само двије посебне водне накнаде: накнада за експлоатацију материјала из водотока и накнада која се плаћа при регистрацији моторних возила, при чему се оне уплаћују у Трезор на јединствени рачун Брчко дистрикта БиХ.

У сврху повећања финансијске одрживости водоводног предузећа, од 2018. године се у Брчко дистрикту БиХ наплаћује водна накнада у износу од 2,50 км која је јединствена за све кориснике.

Локални извори финансирања су недовољни за успостављање финансијске одрживости пружања водних услуга, због чега је веома значајно у што скоријем периоду успоставити обезбјеђивање принципа „корисник плаћа и загађивач плаћа“. Брчко дистрикт БиХ не посједује катастар загађивача који је неопходан не само због очувања квалитета вода, већ и у сврху одрживог финансирања сектора вода. Међу најтежим изазовима са којима се суочава финансирање вода јесте постепено успостављање економске цијене воде и комуналних услуга која ће обухватити све трошкове просте репродукције, укључујући и заштиту самих изворишта. При томе се свакако мора водити рачуна о социјално угроженим категоријама становништва поштујући принципе обезбјеђивања друштвене и социјалне једнакости и поштујући право сваког човјека на воду.

Недостатак финансијских средстава из локалних извора могуће је компензовати и повлачењем средстава из међународних фондова. У ту сврху је неопходно повећати капацитете стручних кадрова за економско и финансијско планирање и програмирање повлачења средстава из међународних фондова. Улагање у изградњу ових капацитета би омогућило знатно ефикасније искоришћавање доступних ЕУ грантова који су изразито високи и чијим неадекватним активирањем Брчко дистрикт БиХ може остати ускраћен за знатна финансијска средства.

3.1.2. Управљање отпадом

Брчко дистрикт БиХ се суочава са проблемом адекватног управљања отпадом, који се мора систематски рјешавати. У циљу идентификације могућности за унапређење постојећег система управљања отпадом у овом поглављу наизмјенично је дат преглед постојећег стања и кључних изазова у области управљања отпадом у Брчко дистрикту БиХ.

Будући да је заштита животне средине, односно управљање отпадом у оквиру заштите животне средине, у надлежности два ентитета и Брчко дистрикта БиХ (Одјељење за комуналне послове је надлежно за стратешки и правни оквир управљања отпадом), ентитетске владе и Влада Брчко дистрикта БиХ (Одјељење за комуналне послове) одговорне су за израду и усвајање властитих прописа, политика и стратегија. Још 2004. године покренут је процес хармонизације законског оквира са оним у ЕУ кроз израду Закона о управљању отпадом, који је у годинама иза тога надограђиван допунама основног закона и израдом подзаконских аката, те стратешких докумената који су пренијели кључне ЕУ принципе и захтјеве у области управљања отпадом. Но, и поред тога није постигнута хармонизација са прописима ЕУ, при чему су идентификовани прописи који су дјелимично преузети, попут Оквирне директиве о отпаду, као и они који нису никако преузети, попут Директиве о одлагалиштима или директива које се тичу посебних категорија отпада. Највећи изазов за Брчко дистрикт БиХ у овом тренутку је ускладити прописе и политике из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније. Велики број подзаконских аката којима би се требало регулисати управљање посебним категоријама отпада, међу којима су отпадна возила, отпадне батерије и акумулатори, отпадна уља, отпадне гуме, ПЦБ/ПЦТ, отпад од електричних и електронских производа, те амбалажни отпад нису још донесени. Њих је потребно израдити и донијети у складу с правном тековином ЕУ, како би се директиве за посебне категорије отпада потпуно транспоновале.

Како би сам процес стратешког планирања био поузданији и конкретнији, потребни су цјеловити и поуздани подаци о отпаду чији недостатак се тренутно осјети. Сви стратешки документи у сектору рађени су на основу процјена количине и састава отпада, што неријетко донесене одлуке чине нереалним, а инвестиције неодрживим. Тренутно не постоји обавеза за комунално предузеће да врши редовне анализе количине и састава прикупљеног комуналног отпада. Недостатак квалитетних и поузданих статистичких података отежава и сам процес извјештавања према државној агенцији за статистику. Према Закону о управљању отпадом Брчко дистрикта БиХ, субјекти који имају дозволу за управљање отпадом дужни су водити евиденцију података о отпаду преузетом на третман или произведеном отпаду, те достављати једном годишње извјештаје овлаштеном органу за заштиту животне средине. Наведени извјештаји требају садржавати врсту и састав отпада у складу с Каталогом отпада и његовим садржајем, количину отпада, поријекло или извор отпада. Важно је нагласити да је 2019. године први пут једном субјекту издата дозвола за управљање отпадом.

Неопходно је што прије успоставити информацини систем за управљање отпадом у оквиру Одјељења за комуналне послове како би се у будућности имали тачни и поуздани подаци о отпаду у Брчко дистрикту БиХ.

У Брчко дистрикту БиХ не постоје финансијски механизми који подржавају транзицију ка циркуларној економији. Постојећи финансијски механизми не сматрају се довољним да утичу

на минимизирање стварања отпада, рециклажу и смањење одлагања отпада на депонију, које је тренутно најјефтинија опција. Влада Брчко дистрикта БиХ је потписала Оквирни споразум са регионалном депонијом у Зворнику за депоновање отпада из Брчко дистрикта БиХ. Очекује се да ће се због скупог транспорта и у циљу смањења трошкова депоновања у Брчко дистрикту БиХ почети примјењивати мјере за смањење количина сакупљеног отпада, као и за његову минимизацију. Цијене услуге сакупљања отпада су прениске да би могле покрити стварне трошкове. Приход од других услуга користи се за компензирање губитака у области сакупљања отпада из домаћинстава (Ионкова *et al.*, 2018б). Стога постоји потреба за ревизијом постојећих и увођење додатних економских и финансијских инструмента и механизма који ће утицати на смањење количине и повећање степена искоришћености свих категорија отпада.

За услуге управљања отпадом у Брчко дистрикту БиХ одговорно је ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о., које је истовремено одговорно и за снабдијевање електричном енергијом, производњом и дистрибуцијом воде, одржавањем јавних површина и чишћењем улица.

Стопе производње комуналног отпада по глави становника у Брчко дистрикту БиХ заснивају се на подацима изнесеним у Анализи сектора управљања чвртим комуналним отпадом (Ионкова *et al.*, 2018б) (1,05 kg/становник/дан за урбана подручја, односно 0,55 kg/становник/дан за рурална подручја). Процијењено је да 83.516 становника производи око 25.073 тона отпада годишње. Процјењује се да се из домаћинстава прикупи око 20.000 t отпада годишње, а из индустрије око 800 t.

За потребе процјене тренутног састава чврстог комуналног отпада, извршена је анализа морфолошког састава отпада у Брчко дистрикту БиХ у 2021. години (Одјељење за комуналне послове Владе Брчко дистрикта БиХ, 2021). Резултати анализе сумарно су приказани у ***табели 4***.

Табела 4: *Анализа морфолошког састава отпада у Брчко дистрикту БиХ*

Врста отпада		Шифра отпада	Укупно, %
Органски отпад	Биоразградиви отпад из кухиња/кантина OR1 01	20 01 08	**11.21%**
	Биоразградиви отпад из башти/паркова OR1 02	02 01 07 20 02 01	**11.52%**
	Остали биоразградиви отпад OR1 03	02 01 02 20 03 04 20 03 06	**3.27%**
Дрво	Нетретирано дрво W2 01	03 01 01 03 01 99 03 03 01 15 01 03 17 02 01 20 01 38	**8.86%**
	Третирано дрво W2 02		
Папир и картон	Папир	20 01 01	**7.22%**
		15 01 01	
	Картон	15 01 01	**4.32%**
		20 01 01	

Врста отпада		Шифра отпада	Укупно, %
Пластика	Пластичне кесе	16 01 19 20 01 39	**3.63%**
	PET	15 01 02	**2.12%**
	Густа пластика – остала амбалажа PL4 04 Густа пластика – није амбалажа PL4 05	15 01 06 17 02 03	**2.61%**
Стакло	Амбалажна стаклена посуда – прозирна G5 01 Амбалажна стаклена посуда – смеђа G5 02 Амбалажна стаклена посуда – остало G5 03 Разно стакло које није амбалажа G5 04	15 01 07 17 02 02 20 01 02	**5.85%**
Текстил	Одјећа T6 01 Неодјевни текстил T6 02	04 02 09 20 01 10 20 01 11	**9.28%**
Метали	Амбалажа која садржи жељезо и разни жељезни M7 01 Амбалажа која не садржи жељезо и разни нежељезни M7 02	15 01 04 16 01 18 17 04 07 20 01 40 15 01 06	**1.73%**
Опасни отпад	Батерије/акумулатори H8 01 Разни опасни отпад H8 02	08 01 11* 08 04 09* 15 01 10* 15 01 11* 15 02 02* 16 01 07* 16 06 01* 16 06 02*	**0.23%**
Сложени производни	Сложена/композитна амбалажа C9 01 – Б	15 01 05	**0.48%**
	Сложени/композитни отпад који није амбалажа C9 02	17 02 03	**4.46%**
	Мијешани електронски и електрични отпад C9 03	20 01 36	**1.75%**
Инертни	Земља и камење IN10 01 Разни инертни IN10 02	17 01 07 20 02 02	**3.97%**
Остале катег.	Пелене	18 01 04	**2.21%**
	Биолошки/болнички отпад	18 01 01 18 01 09 20 01 31* 20 01 32	**0.10%**
Мијешани просијани остаци	Сви остаци отпада који прођу кроз посљедње сито од 20 mm	20 01 41 20 03 99	**15.19%**
			100%

Према резултатима проведене анализе, може се примијетити да највећи процентуални удио представљају компоненте биоразградивог отпада и мијешаног просијаног остатка, док се најмањи дио односи на опасни, медицински и сложени/композитни амбалажни отпад. У укупној количини анализираног отпада компонента „органски биоразградиви отпад“ узима удио од 26,0%. С обзиром на то да се овај податак односи на јесенско-зимски сезонски период када је слабија вегетација, тако да се у прољећно-љетном сезонском периоду могу очекивати чак и већи удјели ове врсте отпада.

На ***слици 4*** приказан је однос рециклажног, органског и осталог отпада. Са слике је видљиво да је удио компоненти које посједују тржишну вриједност око 43%. Ово је веома важно за даљњи развој рециклаже и економску оправданост изградње постројења за сортирање отпада.

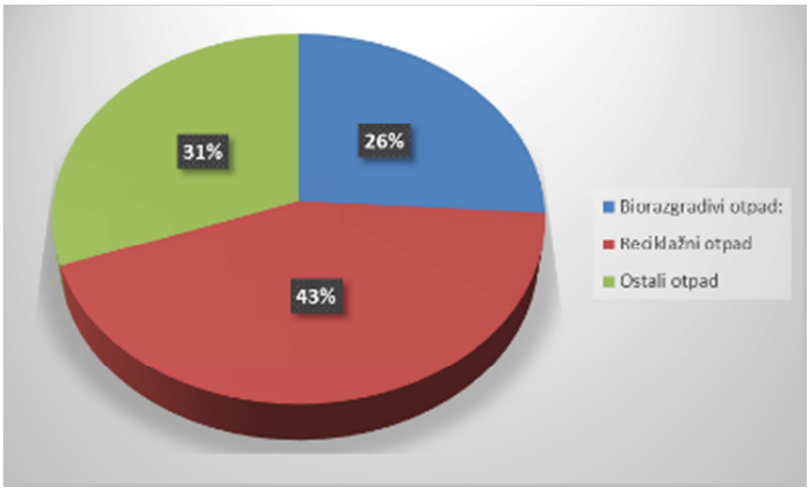

Слика 4: *Дијаграм односа рециклажног, биоразградивог и осталог отпада*

У оквиру ЈП „Комунално Брчко“, д.о.о. послује радна јединица „Чистоћа“ која се бави прикупљањем, транспортом и одлагањем отпада. Такође, „Чистоћа“ се бави и чишћењем улица, уклањањем снијега и одржавањем зелених површина. За своје пословање ЈП „Комунално Брчко“ директно одговара Скупштини Брчко дистрикта БиХ.

Систем одвоза отпада из домаћинстава укључује контејнере од 1.100 l и камионске контејнере од 5 до 7 m³. Исти тип контејнера користи се и за комерцијалне и индустријске клијенте. Отпад из домаћинстава одвози се два пута седмично у урбаним дијеловима и једном седмично у руралним дијеловима. Одвоз отпада врши се 6 дана седмично или 300 дана годишње. Нема одвајања на мјесту настанка. У ***табели 5*** приказан је обухват прикупљања отпада на подручју Брчко дистрикта БиХ за 2018. годину, који је релевантан и за 2021. годину.

Табела 5: *Приказ обухвата система за одвоз отпада у 2018. години (Ионкова et al., 2016.)*

2018. година		
Урбана подручја	**Рурална подручја**	**Просјек**
100%	90%	95%

Прикупљени отпад са подручја Брчко дистрикта БиХ се од фебруара 2022. године одвози на регионалну депонију у Зворник. Принципи циркуларне економије још увијек нису уведени у стратешки оквир управљања отпадом у Брчко дистрикту БиХ. Правилник о амбалажи и

амбалажном отпаду није донесен, тако да није ни прописан начин плаћања накнаде за збрињавање амбалажног отпада.

Стратегија управљања отпадом је дио Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ за период 2016. – 2026. године (Влада Брчко дистрикта БиХ *et al*., 2016). Стратегију је припремило Одјељење за просторно уређење и имовинско-правне послове Владе Брчко дистрикта БиХ. Стратегија врши евалуацију садашњег стања управљања отпадом, наводи дугорочне циљеве управљања отпадом и обезбјеђује услове за рационално и одрживо управљање отпадом. Стратегија је усвојена 2017. године.

Стратегија садржи углавном анализу и процјену садашњег система управљања отпадом и његових недостатака (законски, оперативни, финансијски, свијест јавности). Нема информација о бројчаним циљевима обухвата прикупљања отпада, одвајања и рециклирања. Међутим, наведено је 7 циљева за унапређење стања.

Ти циљеви укључују:

- усклађивање закона и подзаконских аката с прописима ЕУ и међународним конвенцијама (доношење новог Закона о управљању отпадом и одговарајућих подзаконских аката у складу с директивама ЕУ и међународним конвенцијама);
- институционално јачање управљачке структуре у Брчко дистрикту БиХ у циљу унапређења и приближавања управљања отпадом најбољим праксама ЕУ (стварање ефикасног предузећа за управљање отпадом и успостављање базе података о отпаду и ефикасније извјештавање);
- успостављање система интегрисаног управљања отпадом (промоција пракси чишће производње и смањења стварања отпада, успостављање система одвојеног прикупљања отпада и рециклирања отпада, утврђивање локације и фазна изградња центра за управљање отпадом са свим потребним постројењима за интегрисано управљање отпадом, одређивање финансијског модела интегрисаног управљања отпадом, као и превенција стварања нелегалних одлагалишта кроз провођење инспекцијског надзора и сарадњу са становништвом);
- успостављање система управљања индустријским отпадом (дефинисање законског оквира за управљање опасним и неопасним отпадом, доношење прописа и техничких смјерница за доношење обавезног плана управљања отпадом и потицање доносилаца одлука за израду квалитетних планова у што скоријем року, уз превенцију и смањење стварања индустријског отпада коришћењем инструмента еколошке дозволе и пројектовањем и изградњом центра за интегрисано управљање отпадом, као и примјену предтретмана грађевинског отпада);
- успостављање система управљања отпадом из медицинских институција, припрема техничких смјерница за управљање медицинским и ветеринарским отпадом, као и опасног отпада, успостављање информационог система за медицински, фармацеутски, ветеринарски и опасни отпад, уз вођење евиденције о врсти и количинама отпада, одвајању отпада и третману опасног, заразног и другог отпада из медицинских и ветеринарских институција, разматрајући могућност изградње постројења за термални третман медицинског и ветеринарског отпада, као и опасног отпада;
- успостављање система управљања пољопривредним и шумским отпадом (доношење подзаконских аката који наводе посебне захтјеве за поједине врсте пољопривредног

отпада и отпада који се може користити у пољопривредној производњи, доношење смјерница за управљање пољопривредним и шумским отпадом, успостављање регистра отпада створеног на свим пољопривредним и шумским газдинствима, доношење техничких смјерница за третман животињских лешева и отпада животињског поријекла, промоција ових и алтернативних технологија коришћења пољопривредних и шумарских нуспроизвода као сировина у другим производним секторима);

- постепено унапређење и постепено затварање постојећег одлагалишта у Брчко дистрикту БиХ (израда студије за постепено унапређење и постепено затварање постојећих одлагалишта).

Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ започело је активности на унапређењу тренутног начина управљања отпадом. Потписан је оквирни споразум за депоновање отпада на регионалну депонију Зворник, набављене су двије приколице за превоз отпада, завршени су радови на изградњи привремене трансфер-станице капацитета цца. 20.000 t/годишње. У фебруару 2022. године почео је транспорт отпада из Брчко дистрикта БиХ на депоновање на регионалну депонију у Зворнику. У току је израда пројекта Центра за управљање отпадом (ЦУО) на локацији Кладје и израда пројекта за затварање, санацију и рекултивацију депоније у Брчко дистрикту БиХ. Идејним рјешењем планирано је да ЦУО садржи сортирницу, компостану, МБТ-постројење. Такође, ЦУО би садржавао и простор за постројења за обраду муљева, грађевинског отпада и електронског отпада.

Упоредо са активностима на изградњи ЦУО-а, проводе се и активности на увођењу одвојеног сакупљања отпада. У Брчко дистрикту БиХ основана је комисија која треба предложити 30 – 40 локација за рециклажна острва за одвојено сакупљање отпада.

Сектор управљања комуналним отпадом захтијева реформу (Ионкова *et al.*, 2018б). Влада Брчко дистрикта БиХ још није израдила план управљања отпадом. У складу са усвојеном Стратегијом управљања отпадом, потребно је донијети план управљања отпадом. По Закону о управљању отпадом, план управљања отпадом треба садржавати:

- Програм одвоза чврстог отпада из домаћинстава;
- Стратешки план коришћења компоненти комуналног отпада;
- Програм смањења процента биоразградивог отпада и амбалажног отпада у комуналном отпаду;
- Програм подизања свијести јавности о управљању отпадом, итд.

Овај план управљања отпадом треба да служи као основ за успостављање интегралног система управљања отпадом.

Главни приходи за прикупљање, превоз и одлагање отпада које остварује ЈП „Комунално Брчко“ су цијене које плаћају домаћинства. Домаћинства плаћају мјесечно фиксну цијену од 5,64 КМ без ПДВ-а, односно 6,6 КМ са ПДВ-ом (око 79 КМ годишње са ПДВ-ом). Тренутни просјечни расходи домаћинстава износе приближно 1.772 КМ/мјесец. Може се закључити да цијена коју плаћају домаћинства за управљање отпадом износи 0,4% расхода, док је међународна норма 1 – 1,5%, што је случај у већини земаља ЕУ. Просјечна стопа наплате повећана је у периоду од 2013. до 2016. године са 65% на 99%, када је ЈП „Комунално Брчко“

постало сакупљач тарифа. Цијене нису повећане већ годинама и према информацијама из ЈП „Комунално Брчко“, цијене су прениске за покривање стварних трошкова.

Цијене услуга за комунални отпад од комерцијалног и индустријског сектора рачунају се по m² и по дјелатности. Цијене се крећу од 13,2 КМ/m² за киоске до 0,35 КМ/m² за буџетске институције. Комерцијалном и индустријском сектору услуге се могу наплаћивати и по контејнеру, а цијена за контејнер од 5 до 7 m³ креће се од 61,10 КМ до 89 КМ без ПДВ-а, у зависности од удаљености.

Осим креирања законских претпоставки за одрживо управљање комуналним отпадом на нивоу Брчко дистрикта БиХ, потребно је значајно унаприједити постојећи систем јачањем комуналног предузећа. Уочен је и проблем плаћања пореза на додану вриједност (ПДВ) који је у супротности са захтјевима Директиве 2006/112/ЕЗ о ПДВ-у који, између осталог, налаже укидање или увођење ниже стопе ПДВ-а за комуналне услуге. Оваква иницијатива мора се спровести на државном нивоу, а њена реализација би могла значајно ојачати позицију комуналног предузећа.

У Брчко дистрикту БиХ принципи циркуларне економије још увијек нису уведени у стратешки оквир управљања отпадом. Систем управљања посебним категоријама отпада, који представља један од темеља преласка са линеарне на циркуларну економију, није успостављен. Не постоје постројења за обраду и збрињавање посебних категорија отпада, укључујући отпадни муљ, животињски отпад, медицински отпад, опасни отпад. С обзиром на веома мало тржиште, имплементација ПОПР-шема, као што су успостављене у Федерацији БиХ и Републици Српској за ове токове отпада била би тешко и скупо рјешење. Новим Законом о управљању отпадом чију израду је покренуло Одјељење за комуналне послове, усвојене су смјернице од стране Владе БД БиХ за управљање амбалажним отпадом и ЕЕ отпадом, те пласман и коришћење пластичних кеса трегерица.

Не постоји инвентар локација са заосталим опасним хемикалијама које се више не користе због старости или због забране коришћења. Ранијим студијама (НИП, 2015) установљене су неке локације, међутим, тај списак није коначан и тренутно није познат крајњи статус. Осим тога, акценат је био на ПОПс хемикалијама.

Не постоји инвентар контаминираних подручја и застарјеле опреме која садржи опасне хемикалије. Не постоји инвентар грађевина које садрже азбест. Ово су неки од изазова за управљање индустријским отпадом.

Недовољно је развијена свијест јавности о организованом управљању отпадом, као и недовољно спровођење кампања које имају за циљ промоцију раздвајања отпада на мјесту настанка, превенцију стварања отпада. Грађани углавном нису информисани и свјесни шта се дешава са отпадом након што га одложе у контејнере. То дијелом доводи и до тога да становништво није спремно платити већу накнаду која би омогућила побољшање система. Такође је евидентно да не постоји разумијевање везе између лошег управљања отпадом и тиме проузроковане еколошке и економске штете, како локално у Брчко дистрикту БиХ, тако и на нивоу ентитета и БиХ. Постоји јасна потреба за бољом и усмјеренијом комуникацијом како са становништвом, тако и са привредницима, посебно онима који су обавезани на боље управљање отпадом било кроз еколошку дозволу, било кроз будући систем продужене одговорности произвођача. Без подршке јавности и привредника, те воље за позитивним

дјеловањем, побољшање техничких и оперативних капацитета неће бити довољно за потпуни преокрет и прелазак са линерарне на циркуларну економију. Потребно је контнуирано проводити едукацију грађана свих узраста, полова, образовног и професионалног профила, затим едукацију у образовним институцијама, институцијама система и невладином сектору.

3.1.3. Биодиверзитет и заштита природе

Специфичан биогеографски положај Брчко дистрикта БиХ условио је и развој веома богатог и разноврсног живог свијета, те геоморфолошких цјелина (Студија „Евалуација природних вриједности животне средине у Брчко дистрикту БиХ“, (Рецић, 2002).

Специјски диверзитет представљен је са око 1500 врста биљака, око 150 врста алги и цијанобактерија, те око 200 врста макромицета. У оквиру диверзитета фауне, својим богатством се истиче диверзитет риба, инсеката и птица, а велику важност како на мочварним, тако и на сушним стаништима имају водоземци (више од 10 таксона) и гмизавци. На прелазу између панонске низије и брежуљкастог рељефа, у прошлости је дошло до формирања правих рефугијума терцијарне флоре, фауне и вегетације, а многи су остали очувани до данас. Климатогена вегетација су шумски екосистеми, који су услијед повољних еколошких прилика веома бујни и продуктивни. На простору Брчко дистрикта БиХ разликују се сљедећи пејзажи: панонски, припанонски, равничарско-брежуљкасти и брежуљкасто-брдовити. У оквиру ових пејзажа издваја се неколико типова доминантних екосистема, а то су: екосистеми хигрофилних шума врба и топола, екосистеми шума храста лужњака и пољског јасена, екосистеми храстово-грабових шума на брежуљкастом терену, екосистеми букових и буково-јелових шума на падинама Мајевице, екосистеми тамних четинарских шума у уском појасу изнад шума букве, екосистеми сладуна и цера, екосистеми припанонских шума медунца, бјелограбића и црног граба, те бројни други уже раширени примарни екосистеми.

Од укупног броја еколошких заједница, диверзитет примарних (различите шумске заједнице) заузима око 50%, а остало су секундарни облици као што су ливаде (око 20%). Терцијарним екосистемима припада око 30% утврђених заједница.

На подручју Брчко дистрикта БиХ данас се често виде проградацијско-деградацијски стадијуми шумске вегетације, као што су шибљаци трњине, лијеске, крушине, глога, свибовине, купине, хмеља. Широко су распрострањени секундарни – ливадски екосистими, као остаци травне степске вегетације или антопогенизиране умјерено влажне и нитрификоване ливаде. Скоро највећу површину заузимају терцијарни екосистеми, тј. обрадиве површине.

Посебну важност за значај биодиверзитета Брчко дистрикта БиХ има разноликост генетичких ресурса, односно разноликост одомаћених сорти дивљих биљака и припитомљених пасмина дивљих животиња, које се користе у добијању хране, лијекова и материјала, у хортикултури, еколошком и генетичком инжењерингу и биотехнологији.

Конзервациони статус врста није познат, а претпоставља се да угрожене, осјетљиве или ријетке врсте постоје како међу биљкама, тако и међу гљивама и животињама. Нарочито треба истакнути угроженост пећинских и полупећинских сисара (као што су слијепи мишеви), настањених у Црним пећинама насеља Бијела, те представника других група организама. Црвена листа и Црвена књига биљних и животињских врста није успостављена и проглашена, па тако не постоје ни мјере заштите за угрожене врсте.

У Брчко дистрикту БиХ не постоје формално проглашена заштићена подручја у складу са Законом о заштити природе Брчко дистрикта БиХ (*Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 24/04, 01/05, 19/07 и 09/09, 2009а). Међутим, Стратегија заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ за период 2016. – 2026 (Влада Брчко дистрикта БиХ *et al.*, 2016), издваја и

наводи 11 подручја с препознатим високим природним вриједностима. То су: Мајевица, шума Шаторовић, шума у Маочи и Рашљанска ријека, ловиште у Међутињама и Фазанерија, Петковача, Исламовац – Горња Скакава – Ражљево, Зовик и Штрепци, Бјела, Брезово поље, Дубраве и Рашљани. За наведена подручја треба провести формалне процедуре проглашења заштићених подручја у одговарајућим категоријама, што представља један од значајних изазова за Брчко дистрикт БиХ.

У циљу очувања високих природних вриједности и очувања изворних материјалних, нематеријалних и регулаторних користи од природно функционалних подручја, неопходно је прогласити заштићена подручја у Брчко дистрикту БиХ у складу са одредбама Закона о заштити природе. С друге стране, у циљу прилагођавања стандардима ЕУ у заштити природе, неопходно је укључивање будућих заштићених подручја и других подручја за која је утврђено да их насељавају биљне и животињске врсте, као и типови станишта наведени у анексима раније поменутих директива, у еколошку мрежу међусобно повезаних подручја, чија успостава треба бити прописана Законом о заштити природе Брчко дистрикта БиХ.

Реализацијом ИПА пројекта „Подршка имплементацији Директива о птицама и стаништима у БиХ (2012. – 2015.)“, за подручје БиХ урађена је анализа дистрибуције типова станишта и врста наведених у датим директивама. Укупно је евидентирано 70 различитих типова станишта и 208 врста, од којих су 109 птице. У оквиру пројекта је такође израђена база података у стандардним форматима (*United Nations Economic Commission for Europe* – УНЕЦЕ 2018). Припремљен је приједлог плана еколошке мреже Натура 2000 у БиХ. Предложена су укупно 122 подручја која чине еколошку мрежу укупне површине 956.776,59 ha (Милановић *and* Голоб, 2015), од чега је пет подручја на простору Брчко дистрикта (Влада Брчко дистрикта БиХ *et al.*, 2016).

У циљу развоја еколошке мреже Брчко дистрикта БиХ, неопходно је у наредном периоду провести процедуре заштите планиране Просторним планом Брчко дистрикта БиХ, теренску провјеру података о распрострањењу и стању врста и станишта унесених у поменуту базу података за подручје Брчко дистрикта БиХ, те консултативне процесе са локалним заједницама на подручју будуће еколошке мреже. Сагласност локалних заједница за укључивање подручја у еколошку мрежу може се постићи кроз претходну интензивну промоцију користи од еколошке мреже.

Анализа постојећег стања и изазова

У вези са чињеницама о степену заштите природе у Брчко дистрикту БиХ, током припреме Акционог плана урађена је исцрпна анализа узрока постојећег стања, те се идентификовани изазови могу груписати на сљедећи начин: (а) стање правног оквира за одрживо управљање биодиверзитетом и очување природе, (б) стање институционалног оквира, (ц) стање институционалних капацитета, д) стање података о биодиверзитету, е) међусекторска сарадња за очување природе, ф) улога научних знања у доношењу одлука, г) улога еколошке свијести у акцијама очувања природе, х) финансирање мјера за достизање стратешког циља у области биодиверзитета и очувања природе.

Стање правног оквира за одрживо управљање биодиверзитетом и очување природе

Правни оквир за биодиверзитет и очување природе Брчко дистрикта БиХ чини сет околинских закона, те различити секторски закони у области шумарства, ветеринарства, ловства, пољопривреде, водопривреде и други. У складу са прихваћеним међународним обавезама („Сл. гласник БиХ“, број 10/08), једна од надлежности Брчко дистрикта БиХ је прилагођавање околинског законодавства правној тековини ЕУ, а прије свега Директиви о стаништима (Директива 92/43/ЕЗ), Директиви о заштити дивљих врста птица (Директива 2009/147/ЕЗ), те уредбама које регулишу материју међународних споразума у којима је ЕУ члан. Основни пропис из ове области у Брчко дистрикту БиХ је Закон о заштити природе Брчко дистрикта БиХ („Сл. гласник Брчко дистрикта“, бр. 24/04, 01/05, 19/07 и 09/09), који се треба темељити на одредбама ратификованих међународних уговора у области заштите биолошке разноликости и то: Конвенцији о биолошкој разноликости, Конвенцији о међународној трговини угроженим врстама дивљих животиња и биљака, Конвенцији о заштити европских дивљих врста и природних станишта, Конвенцији о миграторним врстама дивљих животиња, те одредбама поменутих ЕУ директива. Анализа стања правног оквира показује да постојећи закони из сета околинских закона, као и релевантни секторски закони који регулишу заштиту биодиверзитета/очување природе у Брчко дистрикту БиХ нису усклађени са правном тековином ЕУ. У сету околинских закона, Закон о заштити природе Брчко дистрикта БиХ („Сл. гласник Брчко дистрикта“, бр. 24/04, 01/05, 19/07 и 09/09) уређује систем заштите и цјеловитог очувања природе и њених вриједности. Тренутно, Закон није довољно усклађен са наведеним међународним уговорима.

Потпуно усклађивање Закона о заштити природе Брчко дистрикта БиХ, као и усклађивање других прописа са правном тековином ЕУ представља изузетно захтјеван процес, у којем је битно разликовати хоризонтални (међусекторски) и вертикални (координисан са другим административним нивоима) правац усклађивања прописа. У хоризонталном правцу, усклађивање легислативе за заштиту/очување природе са правном тековином ЕУ захтијева истовремено усклађивање прописа у другим секторима. У вертикалном правцу, усклађивање прописа Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ у области заштите/очувања природе захтијева:

- развијене јединствене смјернице за усклађивање и имплементацију међународних споразума за биодиверзитет у којима је БиХ земља чланица;
- развијену ефикасну правну подлогу за сарадњу у области заштите/очувања природе са Републиком Српском и Федерацијом БиХ;
- развијену ефикасну правну подлогу за развој и имплементацију секторских прописа за очување/заштиту природе у Брчко дистрикту БиХ.

Поред сложености процеса усклађивања, као основног изазова у успостави квалитетног правног оквира, проблем за биодиверзитет Брчко дистрикта БиХ представља и чињеница да БиХ није земља чланица у одређеним протоколима и споразумима (Нагоја, AEWA), који су важни за управљање биодиверзитетом. То за посљедицу има да се ни на нивоу Брчко дистрикта БиХ не могу донијети одговарајући прописи. У циљу превазилажења ових изазова неопходан је, прије свега, синхронизовани развој правног оквира Брчко дистрикта БиХ са правним оквиром на нивоу БиХ, Републике Српске и Федерације БиХ.

<u>Стање институционалног оквира</u>

Институционални оквир заштите биодиверзитета и очувања природе у Брчко дистрикту БиХ није довољно развијен. Институционлни оквир чине Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду (које обавља послове везане за одрживу употребу природе и природних ресурса Брчко дистрикта БиХ), Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ (које има управну надлежност за област заштите животне средине (Вијеће министара БиХ, 2018) и Инспекторат (који обавља инспекцијске, управне, стручне и друге послове, подстичући друштвену дисциплину у извршавању закона и других прописа). Генерално, како ни у цијелој БиХ, тако ни у Брчко дистрикту БиХ нису одређене надлежне институције, тј. институције одговорне за одређивање и успостављање Подручја под посебном заштитом, те успостављање система за мониторинг биодиверзитета (МСТЕО БиХ, 2017). За разлику од других компоненти животне средине (земљиште, воде, отпад итд.), природа нема развијену институционалну инфраструктуру. Највећи изазов за заштиту биодиверзитета и очување природе у Брчко дистрикту БиХ представља чињеница да не постоје посебни институционални капацитети за обављање управних и стручних послова у овој области, као ни финансијска институција, какве постоје у ентитетима Републици Српској и Федерацији БиХ.

Наведена Одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ обављају управне, стручне и друге послове који се односе на природу, израду стратегије и политике заштите животне средине, реализацију пројеката, стандарде квалитета природе и еколошко праћење природе (Вијеће министара БиХ, 2018). У наредном периоду, неопходан је даљњи развој институционалног оквира за заштиту биодиверзитета и очување природе, и то кроз успоставу засебног одсјека. Такође је неопходна успостава фонда као институције за обезбјеђивање токова финансијских средстава намијењених заштити природе.

Стање институционалних капацитета

Институционални капацитети за заштиту биодиверзитета и очување природе, укључујући капацитете за извјештавање по захтјевима правне тековине ЕУ и међународних споразума, нису развијени на нивоу Брчко дистрикта БиХ. Према ЕАС-у БиХ (МСТЕО БиХ, 2017), у БиХ нису обезбијеђени капацитети надлежних институција за адекватно вршење послова планирања, заштите и управљања подручјем, што говори о недостатку институционалних капацитета за биодиверзитет у цијелој вертикалној структури управљања, укључујући Брчко дистрикт БиХ. Не постоје технички и људски институционални капацитети за заштиту, праћење стања, прикупљање података и извјештавања по захтјевима правне тековине ЕУ и мултилатералних околинских споразума везаних за биодиверзитет. Посебан изазов представљају технички, људски и финансијски капацитети за провођење мјера очувања природе, те провођење надзора у посебно природно вриједним дијеловима Брчко дистрикта БиХ.

Услијед недостатка функционалног система протока информација и података са нивоа ентитета и дистрикта, постојећи извјештаји БиХ се не заснивају у довољној мјери на индикаторима. Такође, у Брчко дистрикту БиХ не постоје довољни капацитети за ефикасно управљање будућом еколошком мрежом, нити довољни капацитети за инспекцијски надзор. Због недостатка капацитета за управљање, мониторинг и надзор, пажњу у наредном периоду треба посветити како неопходном развоју институција, тако и развоју институционалне сарадње са експертима и невладиним сектором.

Подаци о биодиверзитету

Један од основних проблема у заштити биодиверзитета Брчко дистрикта БиХ је непостојање инвентурних података о врстама биљака, животиња и гљива, те података о типовима и распрострањености станишта (екосистема). С обзиром на чињеницу да су припрема докумената (флора, фауна и фунгија Брчко дистрикта БиХ) и припрема карте станишта Брчко дистрикта БиХ веома крупни научно-стручни задаци за Брчко дистрикт БиХ, у наредном периоду је неопходно прво припремити адекватан план за њихову реализацију. Подаци о биолошкој разноликости на нивоу гена, врста и екосистема требају бити јавно доступни за коришћење у припреми релевантних планова, доношењу одлука, процесу мониторинга и извјештавању према различитим домаћим и међународним институцијама и организацијама, те је потребно дати пуну подршку развоју информационог система за заштиту природе у Брчко дистрикту БиХ. Посебно је потребно истакнути недостатак података о генетичком диверзитету и њиховим сродницима у дивљини, који се данас налазе под различитим степеном угрожености. Томе у значајној мјери доприносе неконтролисани прилив разних инвазивних врста биљака и животиња, унос ГМО-а – генетски модификованих организама, као и неконтролисан унос сјеменског и расадничког материјала.

Кад се говори о постојећим подацима, неопходно је истакнути студију „Евалуација природних вриједности животне средине у Брчко дистрикту“ (Рећић, 2002), као најкомплетнији преглед биодиверзитета Брчко дистрикта БиХ.

Са друге стране, резултати пројекта Натура 2000 у БиХ дају детаљне податке о стаништима и врстама од интереса за Заједницу, на пет локалитета у Брчко дистрикту БиХ, укључујући раније идентификоване пећине код Брчког као једног од *Emerald* подручја у БиХ.

У том погледу, надлежно одјељење Владе Брчко дистрикта БиХ упутило је сагласност да се у МСТЕО-у успостави привремени бесплатни хостинг, везан за пилот-апликацију пројекта Натура 2000 у БиХ, којом би се омогућило прикупљање података који требају служити интересним странама.

Међусекторска сарадња

Стање биолошке разноликости и природе у Брчко дистрикту БиХ увелико зависи од дјеловања других сектора као што су шумарство, пољопривреда, водопривреда, енергетика, индустрија, саобраћај, туризам и други (МСТЕО, 2019). Заштита природе често је препозната у секторским стратешким документима, али није довољно и равномјерно укључена у секторске програме, као ни у прописе који регулишу њихов рад (МСТЕО, 2019). Зато предстоји обавеза равномјене интеграције у друге секторске политике и прописе, истичући и поштујући у свим активностима принципе равноправности полова. Посебно треба истакнути снажан директан притисак климатских промјена на стање природе, што намеће потребу међусекторске сарадње у циљу мјера прилагођавања и мјера ублажавања климатских промјена. Важан аспект међусекторске сарадње представља системски осмишљен програм руралног развоја и задржавања становништва у руралним подручјима, уз очување традиционалних пракси и знања о коришћењу биодиверзитета.

Треба истакнути да правна тековина ЕУ потенцира заштиту биодиверзитета управо кроз дјеловање сектора, што захтијева детаљно хоризонтално усклађивање прописа на нивоу сваке

административне јединице и њихову ефикасну имплементацију. Узроци слабе интеграције биолошке разноврсности су разнолики, од недовољно развијене еколошке свијести, слабог познавања различитих типова користи од очуване природе, преовладавања краткорочних интереса над дугорочним, слабе информисаности о посљедицама итд., што води деградацији природних станишта и губитку биодиверзитета. Припрема упутстава за интеграцију биодиверзитета у одређену секторску политику може допринијети прогресу међусекторске сарадње.

Улога научних знања у доношењу одлука

Научни резултати нису довољно искоришћени, а ни доступни доносиоцима одлука у смислу њихове лаке примјене у пракси (Концепт процјене стања природе (ПСП), 2020). С тим у вези, одлуке о коришћењу простора и користи из природних, пољопривредних и урбаних екосистема често нису научно базиране, нити усклађене са трендовима стања биодиверзитета. У Брчко дистрикту БиХ постоји потреба за бољим коришћењем домаћих научних и локалних знања о биолошкој разноликости.

Слично доступности података о биолошкој разноликости, знања о користима од природе су такође расута и тешко доступна доносиоцима одлука. Неопходно је унаприједити размјену информација између научне заједнице и доносилаца одлука, која подразумијева како коришћење аргументованих, али и лако разумљивих научних информација, тако и постављање друштвено релевантних задатака пред научну заједницу. Један од пожељних видова сталне размјене информација је редовна годишња активност окупљања представника научне заједнице и доносилаца одлука.

Улога еколошке свијести у акцијама очувања природе

Стање еколошке свијести становништва Брчко дистрикта БиХ је у корелацији са квалитетом образовања, нивоом улагања у промотивне активности, те степеном примјене партиципативног приступа у одлучивању. Развој еколошке свијести појединца почиње у систему образовања. У вези с тим, неопходно је стално подизање квалитета образовања и његово употпуњавање са најновијим знањима о стању природе у Брчко дистрикту БиХ. Развој еколошке свијести кроз школски систем не треба бити препуштен искључиво ентузијазму појединаца, него треба бити системски потпомогнут координисаном и циљаном подршком за усавршавање наставног кадра. У развоју еколошке свијести невладин сектор има огроман значај и незамјењиву улогу. Данас, иако опстаје у условима несигурног финансирања, невладин сектор све снажније дјелује и по питањима промоције, заштите и мониторинга биолошке разноликости у Федерацији БиХ. У циљу јачања активизма невладиног сектора, неопходно је умрежавање организација и плански развој активности.

Уз услов окупљања стручног кадра у невладине организације у Брчко дистрикту БиХ, њима се у наредном десетогодишњем периоду требају повјерити задаци везани за: (а) мониторинг специфичних група организама и типова станишта, (б) промоцију успоставе еколошке мреже у Брчко дистрикту БиХ, (ц) ефикасан развој партиципаторног приступа у доношењу одлука које утичу на стање природе, и (д) сарадњу са локалним становништвом.

Упркос чињеници да биодиверзитет (посебно у заштићеним подручјима) доприноси егзистенцији и бољем животу руралног становништва, још увијек постоји јак отпор према

успостављању нових заштићених подручја. Овај отпор од стране локалног становништва се може јавити због недостатка свијести о вриједностима заштићених подручја и услугама екосистема које пружају. Рад невладиног сектора у циљу јачања свијести о потреби и користима од заштите даје веће шансе за квалитативни искорак у очувању биодиверзитета Брчко дистрикта БиХ.

Финансирање мјера за достизање стратешког циља

У Брчко дистрикту БиХ постојећа средства нису довољна за заштиту природе и очување природе. Заштита биолошке разноликости, која примјењује правну тековину ЕУ и тежи испуњењу глобалних циљева за биодиверзитет захтијева снажан развој и усклађивање правног и институционалног оквира за успоставу еколошких мрежа, те снажну примјену других постојећих и још увијек непостојећих алата за заштиту биодиверзитета и одрживу употребу свих користи од природе. У Брчко дистрикту БиХ тренутно постоје скромни ресурси и капацитети за развој еколошких мрежа, за генерисање и употребу знања у доношењу одрживих одлука, те за повећање еколошке свијести код свих становника БиХ. Достизање овог стратешког циља подразумијева јаку мобилизацију како домаћиих, тако и иностраних фондова, како би садашња расположива средства била многоструко увећана. Таква мобилизација средстава захтијева примјену иновативних механизама, али и промјену фискалних политика којима ће се боље одговорити на потребе заштите природе и с тим повезаног квалитета живљења у Брчко дистрикту БиХ.

3.1.4. Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија

Квалитет ваздуха, климатске промјене и употреба енергије имају све већи утицај на људско здравље и развој Брчко дистрикта БиХ. У овом поглављу описано је полазно стање, подијељено према сљедећим тематским цјелинама: а) квалитет ваздуха, б) климатске промјене – емисије ГХГ-а и прилагођавање климатским промјенама, ц) енергија. На крају поглавља дат је преглед кључних изазова у наведеним тематским цјелинама.

Квалитет ваздуха

Загађеност ваздуха у Брчко дистрикту БиХ је доста висока, нарочито у току зимских мјесеци. Највећи узрок загађености је коришћење угља и огрјевног дрвета у кућним ложиштима и емисије из саобраћаја, те мањим дијелом због рада индустријских постројења.

У Брчко дистрикту БиХ праћење квалитета ваздуха врши мобилна станица која је постављена на локацији Бесцаринска зона – паркинг простор ЈП „Комунално Брчко“ и започела је са радом 11. 07. 2008. године. Мобилна станица је опремљена анализаторима и метеоролошким анализаторима за мјерење полутаната у ваздуху (сумпор-диоксида, азотних оксида, угљен-моноксида и прашине), као и метеоролошких параметара (температура ваздуха, влажност ваздуха, сунчево зрачење, правац и смјер вјетра). Управљање мобилном станицом врши Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне односе у Влади Брчко дистрикта БиХ. Резултати мјерења у периоду од 01. 05. до 31. 05. 2019. године показују да је измјерена највиша сатна вриједност азотних оксида од 65,95 $\mu g/m^3$, док је просјечна највиша 24-сатна вриједност од 21,47 $\mu g/m^3$, што значи да вриједности нису прекорачене у посматраном периоду мјерења. Резултати мјерења озона показују да је измјерена просјечна највиша сатна вриједност од 56,96 $\mu g/m^3$, док просјечна највиша 8-сатна вриједност износи 45,40 $\mu g/m^3$, стога граничне вриједности нису прекорачене у посматраном периоду мјерења. Резултати доступних мјерења лебдећих честица PM10 показују да је два пута дошло до прекорачења 24-сатне граничне вриједности, када је измјерена највиша просјечна 24-сатна вриједност од 55,51 $\mu g/m^3$. Резултати мјерења угљен-моноксида показују највишу просјечну 8-сатну вриједност од 510,0 $\mu g/m^3$ (Влада Брчко дистрикта БиХ, 2019). Подаци о мјерењима концентрације сумпор-диоксида нису доступни из разлога што анализатор за сумпор-диоксид није био у функцији у наведеном периоду мјерења. Подаци о измјереним вриједностима загађујућих материја у ваздуху, као и метеоролошки параметри доступни су јавности путем екопортала Владе Брчко дистрикта БиХ.

Законски оквир у области квалитета ваздуха у Брчко дистрикту БиХ (Закон о заштити ваздуха Брчко дистрикта БиХ) („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 25/04, 1/05, 19/07 и 9/09) не дефинише захтјеве за квалитетом ваздуха у затвореном простору. Не постоје доступни подаци о резултатима мјерења квалитета ваздуха у затвореном простору. Дакле, не постоји законска основа за праћење и мјерење квалитета ваздуха у затвореном простору. Према Закону о безбједности и заштити здравља радника на раду („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 20/13 и 01Б07/13), послодавац је дужан обезбиједити раднику рад на радном мјесту и у радној средини у којима су проведене мјере безбједности и заштита здравља и одговоран је за непримјењивање тих мјера.

На подручју Брчко дистрикта БиХ, становништво за гријање углавном користи чврста горива и електричну енергију. Не постоји систем даљинског гријања на подручју Брчко дистрикта БиХ. Гледано са становишта заштите животне средине, основни извори гријања становника на подручју Брчко дистрикта БиХ су, у исто вријеме, највећи антропогени извори загађивања ваздуха. Емисија у ваздух настала овим антропогеним дјеловањем је висока и у сталном порасту, а највећа загађеност се јавља у сезони гријања и влажном периоду године у урбаном подручју Брчко дистрикта БиХ. На подручју Брчко дистрикта БиХ није успостављен Регистар загађивача ваздуха.

Највеће емисије полутаната на подручју Брчко дистрикта БиХ јављају се из сљедећих извора: Топионице и рафинације олова „Тесла“, Брчко, „Бимал“, Шећерана, „Житопромет“, депонија отпада, асфалтне базе, шопинг-центри, школе, болнице, саобраћај, индивидуална ложишта итд. Гориво које се најчешће користи је фосилно (80%) и то углавном угаљ из Бановића и Ђурђевика с процентом сумпора (око 2%) и Угљевика (око 5%) те лож-уље са 0,2 – 0,5% сумпора (Влада Брчко дистрикта БиХ *et al.*, 2016).

Имплементација Закона о заштити ваздуха Брчко дистрикта БиХ, као и припадајућих подзаконских аката је у надлежности Одјељења за просторно планирање и имовинско-правне послове (ОППИПП), а надзор над њиховом примјеном врши Инспекторат Брчко дистрикта БиХ (инспектор за заштиту животне средине Брчко дистрикта БиХ). У складу са Правилником о постепеном искључивању супстанци које оштећују озонски слој, ОППИПП је надлежан за сљедеће: организовање мониторинга контролисаних супстанци, учествовање у постављању дозвољених квота – давање прелиминарног мишљења прије постављања квота, давање прелиминарног мишљења прије издавања лиценци од стране МСТЕО-а и извјештавање Јединице за озон БиХ о извозу, увозу и коришћењу контролисаних супстанци. За област енергије надлежност има ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о. Примарна задаћа предузећа у области енергије је дистрибуција електричне енергије. Предузеће представља Брчко дистрикт БиХ при изради стратешких докумената у области енергије у БиХ.

Климатске промјене

Емисије ГХГ-а

Као чланица УНФЦЦЦ-а, БиХ има обавезу да извјештава Секретаријат УН-ове конвенције о климатским промјенама о емисијама гасова са ефектом стаклене баште. Кроз израду прва три Национална извјештаја и два Двогодишња извјештаја о емисијама, урађени су инвентари емисија од 1990. године до 2014. године. Инвентари су урађени примјеном методологије ИПЦЦ 1996. У току је финализација инвентара за 2015. и 2016. годину према методологији ИПЦЦ 2006. Имајући то у виду, информације о емисијама гасова са ефектом стаклене баште су знатно поузданије у односу на период прије десетак година, а и домаћи капацитети за њихово праћење су побољшани. На тај начин, омогућено је и поузданије прогнозирање емисија и с тим у вези дефинисање циљева који произилазе из међународних уговора. ***Слика 5*** приказује годишње емисије ГХГ-а у БиХ из којих се може видјети и тренд емисија од 1990. до 2014. године. Емисије за 2015. и 2016. годину преузете су из Нацрта инвентара за те године. Емисије које се емитују из Брчко дистрикта БиХ су доста мале (Брчко дистрикт БиХ нема великих емитера). Кључне емисије ГХГ-а су из саобраћаја и индивидуалних ложишта.

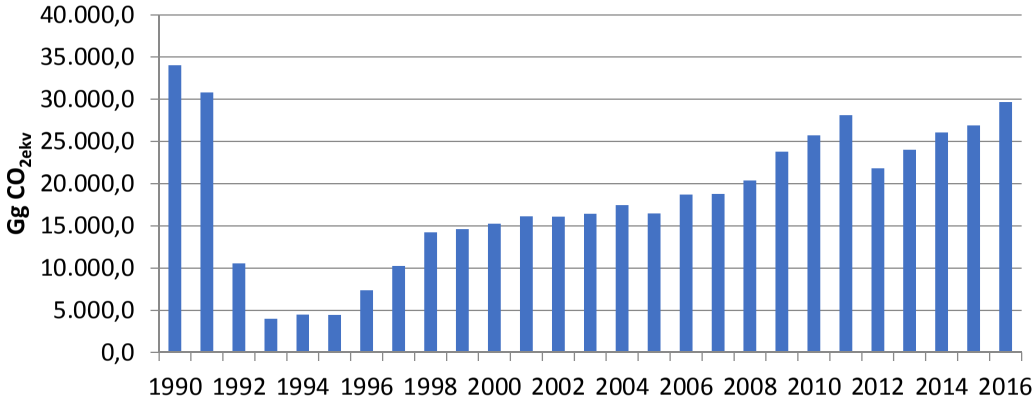

Слика 5: *Годишње емисије ГХГ-а у БиХ*
Извор: УНДП БиХ, 2020 и Нацрт инвентара за 2015. и 2016. годину

Највеће емисије у БиХ биле су 1990. године и износиле су 34.040 Gg CO_2ekv. Емисије су значајно смањене током периода 1992. – 1995, да би након тога почеле расти. У 2001. години износиле су мање од половине у односу на 1990. годину. Након тога, прије свега због раста емисије у сектору енергетике, укупне емисије прешле су 20.000 Gg CO_2ekv (у 2008. години). Емисије других сектора биле су више него преполовљене у периоду 1990. – 2001. године, због смањења више од 80% у индустријским емисијама и 50% у сектору пољопривреде. У периоду 2007. – 2016. године примјетна су два циклична тренда. Наиме, у периоду 2007. – 2011, емисије су порасле за скоро 50%, са 18.788 Gg CO_2ekv на 28.108 Gg CO_2ekv. У 2012. години емисије су пале за око 22% у односу на 2011. годину, а затим су поново у периоду до 2016. године порасле за око 36%. Емисије у 2016. години су износиле 29.677 Gg CO_2ekv [6], што је за око 12,8% мање у односу на 1990. годину. Дакле, може се закључити да се биљежи тренд раста укупних емисија ГХГ-а и да је промјена емисија у кратком периоду релативно велика. То се може објаснити релативно великим удјелом емисија ГХГ-а из електроенергетског сектора у укупним емисијама. Удио појединих извора енергије у производњи електричне енергије се мијења из године у годину, што се рефлектује и на укупне емисије. У 2016. години у рад је пуштена ТЕ „Станари“, што је утицало на раст производње електричне енергије из термоелектрана на угаљ за око 19% у односу на 2014. годину. Наведени пораст резултирао је повећањем емисија за око 2.000 Gg CO_2ekv. Поред електроенергетике, значајан утицај на повећање укупних емисија имао је и транспорт, при чему су емисије порасле за око 22% (у 2016. у односу на 2014. годину).

Анализирајући емисије по становнику, емисије у 2011. години достигле су нивое емисија по глави становника из 1990. године (иако су емисије мање, али се смањио број становника), али су и даље међу најнижим вриједностима у Европи. У 2016. години, емисије по глави становника износиле су око 8,4 тона CO_2ekv по глави становника[7], што је за само 3,4% мање од просјека држава ЕУ у тој години. Међутим, ако се изврши поређење у односу на бруто домаћи производ, емисије у БиХ су око пет пута веће него у ЕУ. Емисије ГХГ-а по јединици БДП-а за БиХ

[6] Инвентари за 2015. и 2016. нису прошли процес верификације (до 11. 10. 2021.).
[7] Коришћен број становника из пописа 2013. године.

износиле су 1,94 kg CO_2ekv по једном евру у 2014. години, док је просјек ЕУ износио 0,39 kg CO_2ekv по једном еуру. Ови индикатори илуструју економску и социјалну ситуацију БиХ, ухваћену у замку сиромаштва, са релативно ниским вриједностима емисија ГХГ-а, али још нижим бруто домаћим производом по глави становника, што указује на нерационално коришћење ресурса, прије свега, енергије.

На дијаграмима (***слика 6***) су приказани удјели појединих сектора у укупним емисијама ГХГ-а у 1990. и 2014. години. Са дијаграма се види раст удјела производње енергије у укупним емисијама ГХГ-а са 61% (у 1990. години) на 64% (у 2014. години), иако су емисије (у апсолутном износу) у том сектору ниже у 2014. години. Значајан је раст удјела транспорта, са 7% на 12%. Удио пољопривреде биљежи значајан пад, док је удио индустријских процеса остао приближно исти. Удио фугитивних емисија из горива је пао са 5%, колико је износио 1990. године, на 2% у 2014. години, што указује на побољшање начина манипулисања горивима. Важно је истакнути да се овдје ради о удјелу у емисијама свих гасова са ефектом стаклене баште, не само у емисијама угљен-диоксида. У сектору производње енергије, око 90% емисије долази из електроенергетског сектора, тј. из термоелектрана на угаљ.

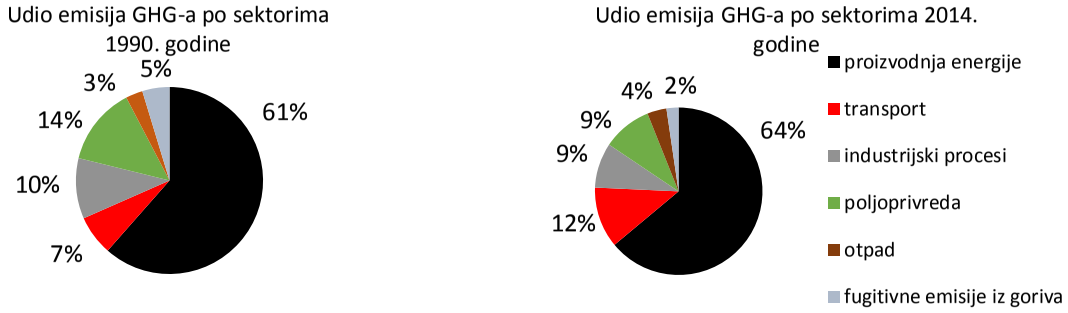

Слика 6: *Удјели емисија ГХГ-а по секторима*
Извор: УНДП БиХ, 2020[8]

Израдом инвентара емисија ГХГ-а подигнут је ниво поузданости података. Проведена је верификација прорачуна која се односи на процедуре које је потребно слиједити током прикупљања података и израде инвентара. Количина емисија из 1990. године још увијек није достигнута. Евидентно је да износи емисија имају тренд раста, прије свега због повећања удјела термоелектрана у производњи електричне енергије (што варира из године у годину у зависности од количине падавина) и раста емисија из транспорта.

Према нацрту инвентара за 2015. и 2016. годину који се ради према методологији ИПЦЦ 2006, биљежи се даљњи тренд раста емисија. У 2016. години у погон је ушла једна нова термоелектрана на угаљ. Узевши у обзир производњу електричне енергије у термоелектранама у 2017. и 2018. години, поуздано се може рећи да су и у тим годинама емисије веће у односу на 2014. годину за скоро 2.000 Gg CO_2ekv или за око 7%. Међутим, треба нагласити да се ту не ради о тренду емисија због релативно кратког периода већ утицају

[8] Према ИПЦЦ методологији емисије из енергетике и транспорта приказују се у сектору енергије. Овдје се даје одвојен приказ како би се приказали удјели тих подсектора из ИПЦЦ методологије у укупним емисијама.

промјењивости удјела термоелектрана у производњи електричне енергије, што у првом реду зависи од количине падавина у посматраној години.

С обзиром на то да не постоји инвентар, емисије ГХГ-а у Брчко дистрикту БиХ процијењене су на основу броја становника и чињенице да у Брчко дистрикту БиХ не постоје велики појединачни извори емисија ГХГ-а, као што су нпр. термоелектране на угаљ. На тај начин процијењене емисије за 2016. годину износе око 400 Gg CO_2ekv, што је око 1,3% укупне емисије ГХГ-а БиХ у 2016. години.

Прилагођавање климатским промјенама

Климатске промјене врше све интензивнији утицај на многобројне секторе у БиХ (Трбић *et al.*, 2018). Процјене су извршене на бази доступних података, научне и стручне литературе, док су пројекције могућих утицаја вршене на бази климатских модела и сценарија представљених у Трећем националном извјештају БиХ о климатским промјенама према Оквирној УН-овој конвенцији о климатским промјенама (УНФЦЦЦ). Досадашње климатске промјене у БиХ највећи притисак врше на пољопривреду и водне ресурсе. Међутим, све је израженији утицај на сектор енергетике, туризма, јавног здравља, шумарства, становања, те осјетљиве биљне и животињске врсте (Цупаћ, Р., Трбић, Г. и Захировић, Е., 2020).

Температура ваздуха знатно је порасла у БиХ у посљедњих неколико деценија (Трбић *et al.*, 2017); (Попов *et al.*, 2017); (Цупаћ *et al..*, 2020). Повећање температура генерално је било највеће током љета, док су у сезони јесен температуре у већини подручја незнатно порасле. Анализе трендова средњих, максималних и минималних температура ваздуха показују да је на цијелој територији БиХ присутно загријавање климатског система. Трендови годишње температуре су позитивни и статистички значајни на цијелој територији БиХ (Трбић *et al.*, 2017). Годишња средња температура ваздуха највише је порасла у Бањој Луци (0,47 °C по деценији), док је најслабији тренд утврђен у вишим предјелима Херцеговине (0,16 °C по деценији у Билећи и 0,23 °C по деценији на Иван Седлу). Ипак, највећа је фреквенција станица на којима је пораст средње годишње температуре био у распону 0,3 – 0,4 °C по деценији. Позитивни трендови средње температуре ваздуха регистровани су на цијелој територији БиХ у свим годишњим сезонама (осим у Билећи у сезони јесен); најизраженији и најзначајнији љети, док је у сезони јесен примијећен само благи пораст температуре. У сезони љето температура је значајно порасла од 0,3 °C по деценији на Иван Седлу до 0,6 °C по деценији у Бањој Луци, Бијељини, Приједору и Бугојну. Значајни позитивни трендови утврђени су и у сезонама зима (0,2 – 0,5 °C по деценији) и прољеће (0,2 – 0,4 °C по деценији) у већини подручја БиХ, осим у Билећи и на Бјелашници (и Иван Седлу у сезони прољеће), гдје је забиљежени незнатни пораст температуре био инсигнификантан. У сезони јесен, температура је незнатно порасла широм БиХ, а статистички значајни трендови забиљежени су у само неколико подручја – Бања Лука, Приједор, Бугојно, Соколац и Ливно. У вегетационом периоду, статистички значајни позитивни трендови, у распону од 0,2 – 0,5 °C по деценији, утврђени су на цијелој територији.

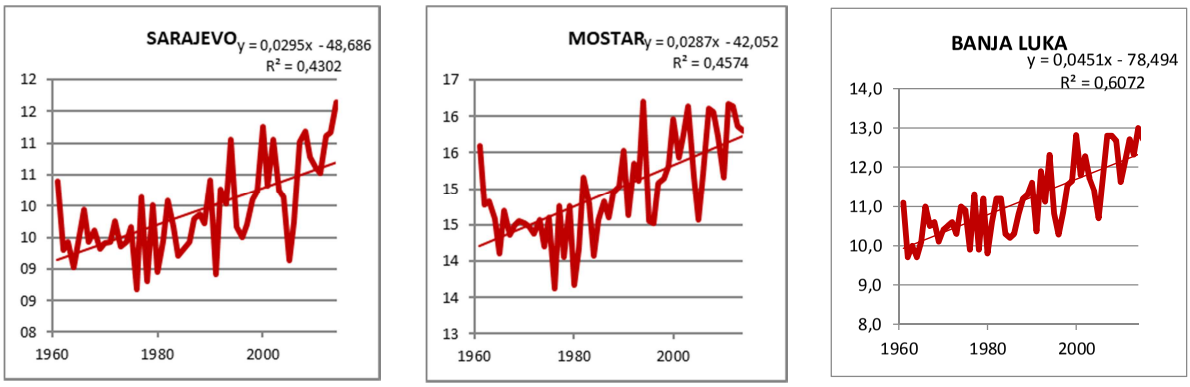

Слика 7: *Трендови промјена температуре ваздуха у БиХ, 1961. – 2016. (Сарајево, Мостар, Бања Лука)*
Извор: РХМЗ Републике Српске; Федерални хидрометеоролошки завод ФХМЗ БиХ

У периоду 1961. – 2016. године на већем дијелу територије БиХ присутно је незнатно повећање количине падавина на годишњем нивоу. Линеарни трендови за вишегодишњи период 1961. – 2016. године упућују на стагнацију или незнатан пораст количине падавина на простору цијеле БиХ. Промјене у висини падавина израженије су по сезонама него на годишњем нивоу. Иако нису забиљежене сигнификантне промјене количине падавина, у великој мјери је поремећен плувиометријски режим, односно годишња расподјела. Оваква расподјела падавина условила је појаве јаких до екстремних суша и поплава.

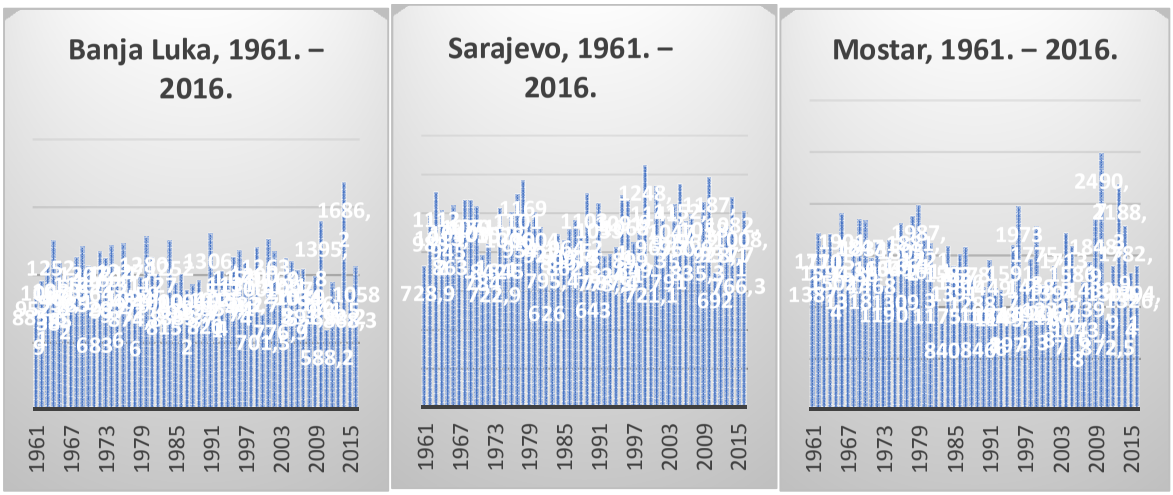

Слика 8: *Трендови промјена падавина у БиХ, 1961. – 2016. (Сарајево, Мостар, Бања Лука)*
Извор: РХМЗ Републике Српске; Федерални хидрометеоролошки завод ФХМЗ БиХ

Због повећаног интензитета падавина и његове веће промјењивости, као и због повећаног удјела јаких киша у укупној висини киша, повећан је ризик од поплава, нарочито у сјевероисточном дијелу БиХ, гдје су током маја 2014. године забиљежене катастрофалне поплаве.

Према најекстремнијем сценарију (РЦП8.5), до 2035. године просјечна температура на подручју БиХ ће бити већа за +0,5 до +1,5 °C. За период 2036. – 2065. године промјене се крећу од 1.5 до 3 °C, док се за период 2081. – 2100. године пораст температуре креће од 2,5 до 5 °C. Овдје се посебно истиче пораст максималних дневних температура за сезону јуни – јули – август, када је пораст температуре у већем дијелу земље већи од 5 °C. Промјене температуре

веће су у планинским областима, што је јасно уочљиво у случају промјена за посљедњи анализирани период 2081. – 2100. До краја овог вијека, према свим сценаријима, број љетних дана ће се повећати. За сценариј РЦП8.5 промјена броја љетних дана се значајно повећава за даље временске хоризонте и за период 2036. – 2065. она износи до 40 дана више, у појединим дијеловима до 50 дана више, док је за посљедњи период промјена најизраженија и износи до 60 дана, скоро на цијелој територији земље. Овакав пораст се очекује у случају да се емисије гасова са ефектом стаклене баште не буду смањивале. Наведене промјене ће узроковати повећање ризика од екстремних временских појава, као што су поплаве, суше, пожари итд.

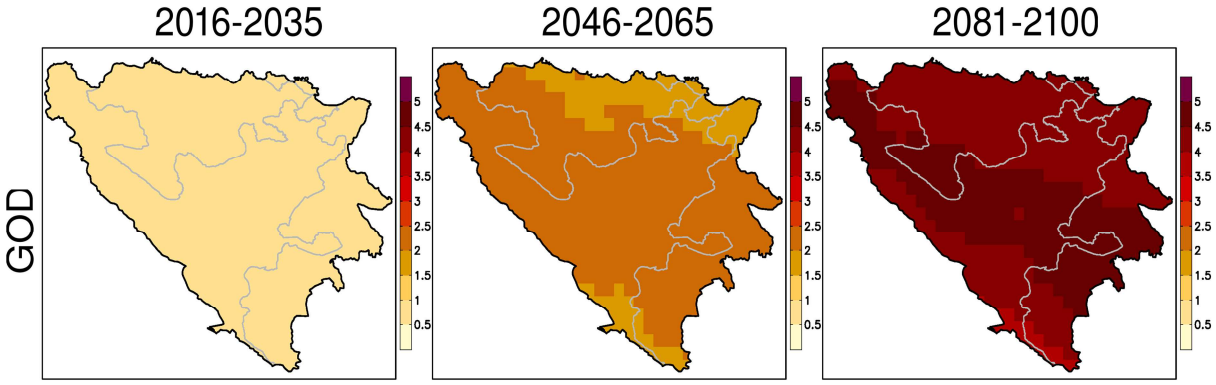

Слика 9: *Очекиване промјене температуре ваздуха у БиХ према РЦП8.5 сценарију*

Према климатском сценарију РЦП8.5, промјена дневних акумулисаних падавина на годишњем нивоу се за прва два периода креће у обиму од -5 до 5%, а за посљедњи анализирани период (2081. – 2100.) је негативна и у појединим дијеловима земље мања и од -10%. Сезона са највећим губитком падавина је јуни – јули – август (JJA), што је посебно изражено за сценариј РЦП8.5 за који је током посљедњег периода могуће смањење падавина мање од -30% на југу земље. Овај дефицит љетних падавина је очигледно и главни допринос негативној промјени укупних падавина на годишњем нивоу.

Према крају XXИ вијека може се очекивати велики дефицит падавина, нарочито у љетном периоду. Међутим, промјена падавина ће се манифестовати и у појачању интензитета падавина који ће условити бујичне и урбане поплаве.

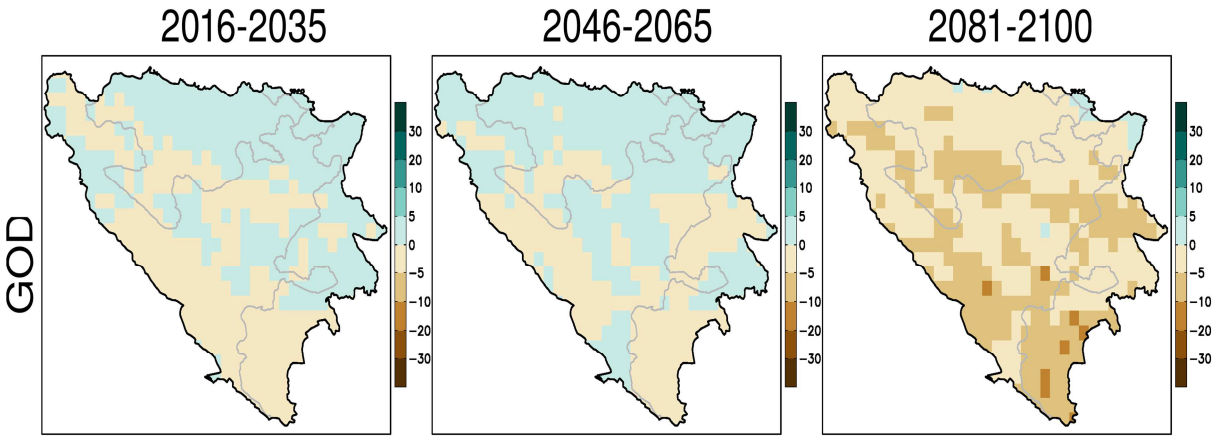

Слика 10: *Очекиване промјене падавина у БиХ према РЦП8.5 сценарију*

Наведене промјене ће узроковати повећање ризика од екстремних временских појава, као што су поплаве, суше, пожари итд. Евидентна је потреба интегрисања климатских промјена у

стратешке и планске документе, које ће условити и одређене измјене и допуне постојеће законске легислативе и регулативе.

Енергија

У 2019. години, за потребе потрошача на територији Брчко дистрикта БиХ набављено је 271.869.917 kWh електричне енергије, што је за 0,7% више у односу на 2018. годину. Купцима је испоручено 242.737.936 kWh, што је за 1,27 % више него у 2018. години. У дистрибуцији електричне енергије у 2019. години остварени су просјечни губици од 10,72%, што у односу на остварене губитке у 2018. години представља релативно смањење у износу од 4,81%. ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о. је у 2019. години електричну енергију набављало од Мјешовитог холдинга „Електропривреда Републике Српске“, Матично предузеће а.д. Требиње (ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о., 2020).

На подручју Брчко дистрикта БиХ не постоји инфраструктура природног гаса, као ни даљинска гријања. Такође, не постоје постројења за производњу електричне енергије. Укупна потрошња топлотне енергије у јавним зградама у 2012. години је 19.694.391 kWh, а електричне 7.698.866 kWh. Укупна површина јавних зграда је 142.408 m^2. Најзначајнији енергент је лож-уље са највећим удјелом у потрошњи (75,43%), затим слиједе електрична енергија (20,67%), угаљ (3,17%) и дрво (0,73%) (Акциони план енергетски одрживог развитка Брчко дистрикта БиХ, 2015).

Укупна површина стамбених зграда износи 2.871.744 m^2. За гријање је у 2012. години потрошено 552.006.634 kWh. Највећи удио има угаљ у износу од 29,57%, затим дрво 27,44%. Значајан је и удио електричне енергије од 27%. За јавну расвјету у 2012. години потрошено је 8.959.238 kWh електричне енергије (*Interquality* d.o.o., 2015).

Брчко дистрикт БиХ није усвојио легислативни оквир у области ОИЕ и енергетске ефикасности. Одјељење за комуналне послове је израдило нацрт Закона о обновљивој енергији и ефикасној когенерацији и нацрт Закона о енергетској ефикасности који су достављени на мишљења и у фази су припрема за усвајање у наредном периоду. Подаци о потрошњи енергије и емисијама ГХГ-а доступни су у Акционом плану за одрживу енергију Дистрикта Брчко (СЕАП) који је усвојен 2015. године и Акционом плану за енергију и климу Дистрикта Брчко (СЕЦАП) који је усвојен 2020. године. У СЕЦАП-у је дефинисан циљ смањења емисија ГХГ за 40% до 2030. године у односу на емисије у референтној 2012. години.

У складу са претходно описаним полазним стањем у области квалитета ваздуха, климатских промјена и енергије на подручју Брчко дистрикта БиХ, у наставку су дефинисани **кључни изазови** у овим областима.

Највећи изазов у активностима на побољшању квалитета ваздуха у Брчко дистрикту БиХ је смањење емисија, нарочито из кућних ложишта. Кућна ложишта су идентификована као значајан фактор лошег квалитета ваздуха. Основни узроци прекомјерног загађивања ваздуха из кућних ложишта су велике топлотне потребе објеката (ниска енергетска ефикасност), због чега се већина домаћинстава гријe на најјефтинија горива, угаљ и огрјевно дрво. Уз то, тржиште чврстих горива је са аспекта њиховог квалитета нерегулисано. Тржиште пећи и котлова такође није регулисано, па се на тржишту могу наћи нецертификоване пећи и котлови. Резултат свих ових фактора су прекомјерне емисије чврстих честица и сумпор-диоксида из

кућних ложишта. Како би се смањиле емисије из кућних ложишта, потребно је подстицати повећање енергетске ефикасности у зградарству уз регулисање квалитета чврстих горива и пећи и котлова. Посебно је велик изазов регулисање квалитета чврстих горива с обзиром на то да то може довести до повећања трошкова гријања (без мјера енергетске ефикасности). На ово су посебно осјетљива социјално угрожена домаћинства. Надзор над провођењем мјера које се односе на чврста горива је такође велики изазов. Повећање удјела даљинских гријања у укупној гријаној површини је дио рјешења за проблем загађивања ваздуха из домаћинстава. Међутим, поред обезбјеђивања финансијских средстава, ту се јавља и проблем конкурентности услуге даљинског гријања са гријањем на чврста горива чији један дио долази са црног тржишта.

Са аспекта смањења емисија, у сектору саобраћаја је главни изазов смањење просјечне старости возила и смањење коришћења путничких аутомобила. Забране или дестимулација коришћења старијих возила би највише погодила социјално угрожене грађане који не могу себи приуштити новије возило. Стога, реформа система опорезивања и подстицаја набавке малозагађујућих возила мора бити вођена на социјално осјетљив начин. Мултидисциплинарни и интегрални приступ питањима квалитета ваздуха је велики изазов приликом просторног планирања, посебно на локалном нивоу. Посљедњих година се биљежи одређени напредак у овој области. Велики удио фосилних горива у производњи енергије (посебно угља за електричну енергију) представља велики потенцијал за смањење емисије ГХГ-а. Замјена угља са ОИЕ је кључна за смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште и подразумијева нове могућности и изазове. У првом реду, доћи ће до значајног побољшања квалитета ваздуха, што ће довести до смањења трошкова здравствених услуга повезаних са загађеношћу ваздуха.

У области коришћења енергије највећи изазов је смањење потрошње енергије по јединици БДП-а. У том смислу је потребан заокрет од подстицања потрошње енергије ка подстицању енергетске ефикасности. Неефикасно коришћење енергије присутно је у многим индустријским постројењима. Раније је наглашен проблем ниске ефикасности стамбених објеката. Реформа постојећег система подстицаја за ОИЕ, заснован на подстицајним и гарантованим тарифама, је велики изазов. За подстицање пројеката грађанске енергије, уз већу транспарентност додјеле подстицаја, потребни су знатно већи капацитети надлежних институција. Подстицаје је неопходно проширити и на гријање из ОИЕ.

Потписивањем декларације о Зеленом програму за Западни Балкан, 10. новембра 2020. године у Софији, БиХ се обавезала да ће спроводити мјере у области ублажавања климатских промјена, енергетске транзиције, одрживе мобилности и циркуларне економије, као и заштити биодиверзитета, одрживе пољопривреде и производње хране. БиХ се обавезала на низ конкретних акција, укључујући увођење таксе на емисије угљен-диоксида и тржишних модела за подстицање обновљивих извора енергије, као и постепено укидање субвенција за угаљ. Највећи изазов на путу имплементације Зелене агенде је израда програма за међународну помоћ са циљем усмјеравања развоја енергетског сектора ка климатској неутралности до 2050. године.

Како би постигла циљеве који су садржани у Зеленом програму за Западни Балкан, БиХ мора додатно унаприједити приступ стратешком планирању, поготово у областима које се односе на декарбонизацију, тј. постепено смањење коришћења фосилних горива са циљем постизања климатске неутралности до 2050. године. Јасно је колико је то велики изазов за БиХ. Актуелни

циљеви смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште нису довољни за постизање климатске неутралности која се очекује у складу са опредјељењем које је исказано потписивањем Зеленог програма.

Са аспекта смањења емисија у сектору саобраћаја је главни изазов, за ниво БиХ, обезбјеђивање квалитета течних горива и учешће у међународним програмима изградње инфраструктуре за електрична возила. Кључни механизам за декарбонизацију је систем трговања емисије чије је увођење планирано од 2023. године. До тада је потребно успоставити свеобухватан систем прикупљања података релевантних за емисије гасова са ефектом стаклене баште на нивоима постројења обвезника система трговања емисијама. За рад система трговања емисијама потребно је успоставити систем извјештавања са нижих нивоа до извјештавања међународних институција. У области коришћења енергије, највећи изазов је смањење енергетске интензивности, тј. потрошње енергије по јединици БДП-а. Укључење БиХ у међународне програме побољшања енергетске ефикасности је важно за напредак у овој области.

У области прилагођавања климатским промјенама највећи изазови су успостављање система раног упозоравања на екстремне временске догађаје (интезивне падавине, високе температуре, олујни вјетрови..) и успостављање одрживих извора финансирања мјера прилагођавања климатским промјенама. Постојећи притисци климатских екстрема имају све израженији карактер и условљавају чешће и интезивније појаве поплава и суша. Климатски модели и климатски сценарији указују на још интензивније ове појаве до краја XXI вијека. Утицаји климатских промјена прожимају се кроз неколико сектора. Предуслов за напредак у овој области је интеграција питања климатских промјена у секторске политике и изградња капацитета за координацију и за израду пројектних приједлога.

Генерално, може се закључити да су бројни изазови у радној групи за квалитет ваздуха, климатске промјене и енергију. Превазилажење изазова и рјешавање нагомиланих проблема у овај радној групи могуће је кроз интегралан приступ имплементације легислативних, инфрастуктурних, те мјера које се односе на јачање капацитета, израду студија и јачање свијести и информисање јавности. Све наведено захтијеваће интензивније умрежавање и заједничко рјешавање проблема креатора политика, академске заједнице, јавних институција и невладиних организација. За адекватно провођење свих мјера биће потребна значајна финансијска средства која се доминантно морају обезбиједити из међународних фондова и грантова.

3.1.5. Хемијска безбједност и бука

Хемијска безбједност

Према Свјетској здравственој организацији (СЗО), хемијска безбједност се постиже предузимањем свих активности које укључују хемикалије на начин да се заштити здравље људи и животне средине. Покрива све хемикалије, које могу бити природног или вјештачког поријекла (произведене) и читав низ ситуација изложености од природног присуства хемикалија у животној средини или њиховом животном циклусу, тј. од производње, транспорта, употребе и на крају до одлагања (*World Health Organization,* 2020). Законодавство из области животне средине у Европској унији (ЕУ) садржи 500+ директива, уредби и одлука. Значајан дио тога отпада на област хемијске безбједности и буке, а који према Европској комисији (ЕК) чине дио области животне средине (*European Commission*).

Појам „хемијска безбједност“ (енг. *Chemical safety*) представља широк појам и нема строго дефинисане оквире. Као такав, прихваћен је и од стране СЗО-а, а у ЕУ се у смислу законске регулативе која уређује ову област користи појам „хемикалије“ (енг. *Chemicals*) (*European Commission*). Код нас су често у употреби и други појмови као што је „хемијска сигурност“ или „управљање хемикалијама“.

Према наводима СЗО-а, дуготрајна, континуирана изложеност опасним хемикалијама у води, храни, земљишту и ваздуху могу узроковати различите и озбиљне здравствене проблеме. Под различитим утицајем хемикалија (тровања, самоповреде, урођене аномалије, кардиоваскуларне болести, хроничне болести бубрега, карциноми, пнеумокониоза итд.) у 2019. години у свијету је умрло 2 милиона људи (*World Health Organization,,* 2021). Људи су свакодневно изложени разним опасним хемикалијама које користе у домаћинству, а којима могу бити изложене рањиве групе друштва, као што су дјеца и труднице. Према томе, одређене подгрупе становништва (жене, мушкарци или сиромашни) могу у неким случајевима (нпр. домаћинство, козметичка дјелатност, индустријска дјелатност) бити изложени већем интензитету штетног дјеловања хемикалија. Неке хемикалије, као што су дуготрајне органске загађујуће супстанце (енг. *Persistent Organic Pollutants* – ПОПс) и жива имају дугорочне негативне утицаје на животну средину и здравље људи.

У Брчко дистрикту БиХ (БД БиХ) не постоји законска регулатива у области хемијске безбједности, а тренутно су на снази Закон о превозу опасних материја („Сл. лист СФРЈ“, бр. 27/90) и Закон о промету отрова („Сл. лист РБиХ“, бр. 2/92; 13/94). Надлежност у овој области имају Одјељење за здравство и остале услуге и Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду Владе Брчко дистрикта БиХ.

Законом о превозу опасних материја уређују се услови под којима се врши превоз опасних материја и радње које су у вези с тим превозом (припремање материје за превоз, утовар и истовар и успутне манипулације), као и надзор над извршавањем овог закона. Законом о промету отрова утврђују се услови за обављање промета отрова и надзор над прометом отрова, а ради заштите живота и здравља људи, заштите животне средине од штетног дјеловања отрова и спречавања злоупотребе отрова.

Отровима у смислу овог закона сматрају се супстанце природног или синтетичког поријекла и производи произведени од тих супстанци, који унесени у људски организам или у додиру са људским тијелом могу угрозити живот и здравље људи, односно штетно дјелују на околину, те супстанце чијом разградњом или уништавањем настају отровни производи. Према доступним подацима Агенције за статистику БиХ, на ***слици 11*** је приказана вриједност увоза и извоза хемикалија и хемијских производа (према подручју 20 КД БиХ 2010 – ЕУ НАЦЕ Рев. 2) у Брчко дистрикту БиХ за период од 2017. до 2020. године изражен у хиљадама КМ (Агенција за статистику БиХ, 2022).

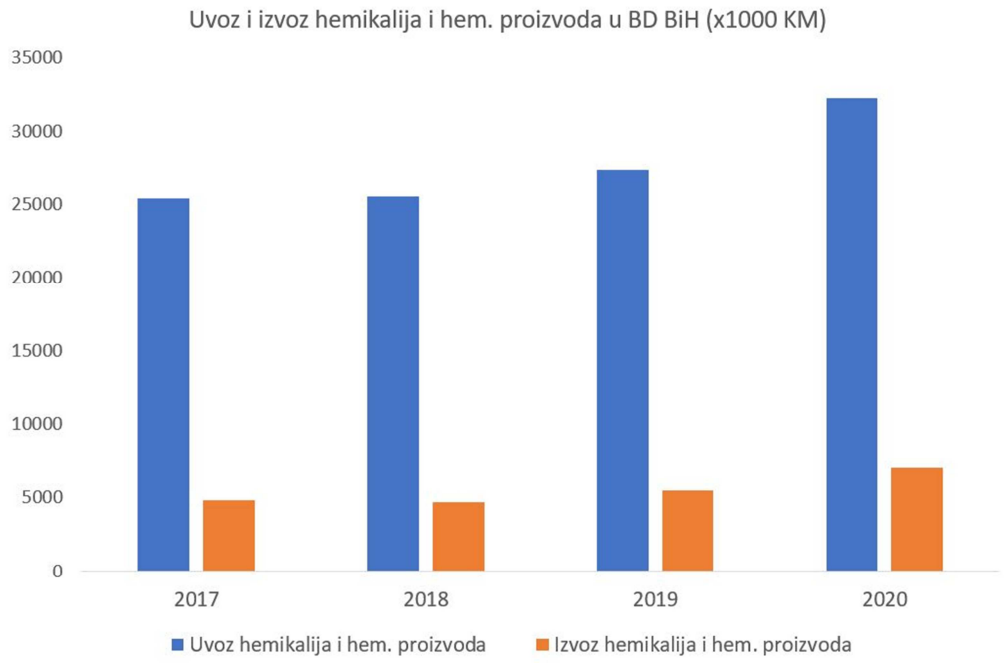

Слика 11: *Графички приказ увоза и извоза хемикалија и хемијских производа у Брчко дистрикту БиХ за период од 2017. до 2020. године изражен у хиљадама КМ*

Уредбе и директиве ЕУ које регулишу област хемијске безбједности као што су: Уредба о регистрацији, евалуацији, одобравању и ограничавању хемикалија – REACH (Уредба (ЕУ) бр. 1907/2006), Уредба о класификацији, означавању и паковању супстанци и смјеса – ЦЛП (Уредба (ЕУ) бр. 1272/2008), Уредба о стављању у промет и употреби биоцидних производа (Уредба (ЕУ) бр. 528/2012), Уредба о извозу и увозу опасних хемикалија – ПИЦ (Уредба (ЕУ) бр. 649/2012), Уредба о живи (Уредба (ЕУ) бр. 2017/852), Уредба о постојаним органским загађујућим материјама – ПОПс (Уредба (ЕУ) бр. 2019/1021), Директива о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом (Директива 87/217/ЕЕЗ) нису транспоноване нити усклађене у законодавство Брчко дистрикта БиХ. Тиме читав сектор хемијске безбједности није обрађен у законодавству Брчко дистрикта БиХ. Према расположивим информацијама, у току је израда Закона о хемикалијама Брчко дистрикта БиХ.

Самим тим није успостављен систем регистрације хемикалија и један од кључних изазова је неуједначеност законске регулативе из области хемијске безбједности са Републиком Српском и Федерацијом БиХ и због чега нема равноправног прометовања хемикалија за привреднике.

Пошто Закон о хемикалијама још није усвојен, на подручју Брчко дистрикта БиХ није успостављен систем управљања хемикалијама, као што је начин обављања дјелатности са хемикалијама, Интегрални инвентар хемикалија, класификација, обиљежавање и паковање хемикалија, ограничења и забране хемикалија, услове за увоз и извоз хемикалија, услови за обављање послова савјетника за хемикалије, стављање детерџената на тржиште, интегрисано управљање хемикалијама, надзор и друга питања од значаја за безбједно управљање хемикалијама. Због тога није ни успостављен инспекцијски надзор у области управљања хемикалијама.

Није формално именовано правно лице за контролу тровања које би било надлежно за спровођење превентивних мјера и лијечења нарочито у хитним случајевима, нити је званично успостављен *helpdesk* (служба за помоћ). Служба за помоћ треба представљати прву тачку за контакт кад је ријеч о питањима у вези са регистрацијом, евалуацијом, ауторизацијом и ограничавању хемикалија (REACH), о разврставању, означавању и паковању (ЦЛП), те о биоцидним производима (БПР).

У Брчко дистрикту БиХ не постоји инвентар контаминираних подручја опасним хемикалијама (опреме, складишта хемикалија, грађевина које садрже азбест). Не постоји регулатива за збрињавање азбестног отпада, нити законодавни оквир управљања живом и производима од живе. Траспозиција Уредбе о живи (Уредба (ЕУ) бр. 2017/852) није почела. Према СС-у, БиХ има обавезу усклађивања прописа с правном тековином ЕУ, те постоји обавеза транспоновања Уредбе о живи независно од ратификације, односно приступања Минаматској конвенцији. Такође није почела транспозиција Директиве о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом (Директива 87/217/ЕЕЗ 1987).

Постојећи Закон о заштити ваздуха („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 25/04, 1/05, 19/07 и 9/09, 2009) ствара законски основ за транспоновање Уредбе о супстанцама које оштећују озонски омотач (Уредба (ЕУ) бр. 1005/2009 2009) и Уредбе о одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште (Уредба ЕЗ 517/ 2014), те Монтреалског протокола и Кигали амандмана. Постоје израђени и подзаконски акти као што је Правилник о постепеном искључивању супстанци које оштећују озонски омотач („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, број 30/06; 2006), те је транспозиција Монтреалског протокола на високом нивоу, док транспозиција Кигали амандмана није ни започела. БиХ је ратификовала Кигали амандман у марту 2021. године.

Не постоји успостављен Регистар сервисних радионица и власника (оператера) клима-гријање-хлађење (КГХ) опреме, нити постоји успостављен план обуке сервисера и прописани критеријуми за оснивање едукационог центра како је то захтијевано правном тековином ЕУ.

Приликом израде Стратегије закључено је да су један од кључних изазова недовољни капацитети и обученост јавних службеника у области хемијске безбједности, што може бити и један од узрока у кашњењу доношења законске регулативе, а што је и потврђено најновијом процјеном националног капацитета и спремности за имплементацију и примјену REACH-а, ЦЛП-а, БПР-а, ПОПс-а и ПИЦ-а у БиХ урађену за потребе Европске агенције за хемикалије (ЕЦХА) (*European Chemicals Agency,* 2022).

У Акционом плану за БиХ, уз наведене Процјене (*Assessment of the National Capacity and Readiness to Implement and Enforce REACH, CLP, BPR, POPs and ePIC in Albania, Bosnia and*

Herzegovina, Kosovo, North Macedonia and Turkey), наведене су препоруке које произилазе из резултата упоредне правне анализе ентитетског и законодавства Брчко дистрикта БиХ с правном тековином ЕУ и резултата процјене институционалног капацитета и инфраструктуре доступне у оба ентитета и Брчко дистрикту БиХ за имплементацију REACH-а, ЦЛП-а, БПР-а, ПИЦ-а и ПОПс-а. У дијелу закључака и препорука истиче се потреба за хармонизацијом прописа ентитета и Брчко дистрикта БиХ, тј. доношење законске регулативе у Федерацији БиХ и Брчко дистрикту БиХ. Предлаже се усвајање Меморандума о разумијевању са научним институтима или академском заједницом због коришћења додатних ресурса. Неопходно је јачање административних и техничких капацитета Одјељења за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ, оснивање службе за помоћ (*helpdesk*), развој и имплементација „комуникационих стратегија“, јачања јавне свијести од стране надлежних институција, те веће учешће заинтересованих страна у јавним консултацијама и креирању одлука (*European Chemicals Agency,* 2022).

Ипак се, као приоритет, наводи усвајање Закона о хемикалијама који би требало у потпуности ускладити са Законом о хемикалијама у Републици Српској и Федерацији БиХ. За ову активност Одјељење за здравство и остале услуге има довољно ресурса (два запослена службеника). Међутим, када се Закон о хемикалијама усвоји у Брчко дистрикту БиХ, биће потребно више ресурса за његово провођење и остале административне задатке. Стога се, према наведеној Процјени, као минимум препоручује да Одјељење за здравство и остале услуге има једног додатног службеника посвећеног провођењу законодавства о хемијским и биоцидним производима. Дугорочно гледано, када се у потпуности транспонује БПР уредба, а зависно о броју захтјева за стављање биоцидних производа на тржиште Брчко дистрикта БиХ, биће потребни додатни људски ресурси (*European Chemicals Agency* .

Створен је законски основ за транспозицију SEVESO III директиве (Директива 2012/18/ЕУ, 2012) у Закону о заштити животне средине/околиша, међутим, потребно је донијети и пропис којим су утврђује садржај и начин вођења Регистра несрећа већих размјера.

Одјељење за здравство не врши прикупљање података о обољелим од тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима, нити их обрађује статистичком анализом и о томе извјештава јавност. Наведени подаци су неопходни због праћења и проучавања настанка или околности тровања са циљем њихове превенције, лијечења, едукације стручњака и информисања јавности. Нису забиљежене кампање обавјештавања јавности путем медија о ризицима који произилазе из употребе хемикалија, због заштите здравља људи и животне средине, а нису забиљежене ни невладине организације и удружења потрошача чије су активности усмјерене на подизање јавне свијести о хемијској безбједности.

Бука

У Брчко дистрикту БиХ не постоји адекватан законодавни оквир којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини. Нема законског основа за транспозицију Директиве о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном (Директива 2000/14/ЕЗ; 2000), нити Директиве о процјени и управљању буком у животној средини (Директива 2002/49/ЕЗ 2019) тј. не постоји Закон о заштити од буке.

Закон о заштити животне средине („Сл. гласник Брчко дистрикта“, бр. 24/04, 01/05, 19/07 и 09/09) садржи неколико одредби које се односе на буку. Он, међутим, не прописује обавезу доношења детаљних подзаконских аката којима би се регулисала бука. Што се тиче емисија буке, Правилник о дозвољеним границама интензитета звука и шума БиХ из 1989. године („Сл. лист СРБиХ“, број 46/89 1989) више није на снази.

Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Владе Брчко дистрикта БиХ је надлежно за управљање буком у животној средини, а регулисано је Законом о заштити животне средине. Међутим, доношењем нове законске регулативе потребно је успоставити јасне инстутуционалне надлежности у погледу управљања буком у животној средини, тј. надлежности у изради карата буке и акционих планова, те емисије буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном.

Институције Брчко дистрикта БиХ немају надлежности у транспозицији/примјени и спровођењу директива из области транспорта, као што су директиве којима се регулишу нивои буке за моторна возила (бука из друмског саобраћаја), авионе (бука из ваздушног саобраћаја) и возове (бука из жељезничког саобраћаја), а које су дјелимично транспоноване у законодавство БиХ.

Недостатак стратешког планирања у области буке у животној средини у Брчко дистрикту БиХ је сљедећи изазов јер не постоје израђене карте буке које представљају приказ података о постојећем или предвиђеном стању буке помоћу индикатора буке, на којему је назначено прекорачење било које релевантне прописане граничне вриједности. Нису израђени акциони планови који би управљали буком у животној средини и њезиним штетним ефектима, укључујући смањење буке уколико је то потребно. Нису донесена подзаконска акта која би третирала буку коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору. Ограничавајући фактори за спровођење наведених активности су и недовољни капацитети и обученост јавних службеника у области управљања буком.

Брчко дистрикт БиХ не располаже информацијама о изложености буци према разредима буке и по добним групама. Не постоји систем информисања јавности о утицају и степену изложености грађана буци у животној средини на подручјима са повећаним нивоима буке. Подаци о буци из животне средине и њезиним ефектима требају бити доступни јавности.

Према критеријумима Директиве о процјени и управљању буком у животној средини (Директива 2002/49/ЕЗ, 2002), карте буке требају се израдити за агломерације веће од 100.000 становника, па стога подручје Брчко дистрикта БиХ не би подлијегало обавези израде карте буке, јер Брчко дистрикт БиХ по посљедњем попису становништа има 83.516 становника, од чега је 39.893 становника насељено у граду Брчком (***слика 12***), који је административно сједиште Брчко дистрикта БиХ (Агенција за статистику БиХ, 2013). Међутим, надлежни органи и поред неиспуњавања наведеног критеријума могу процијенити потребу израде карте буке за одређене дијелове града/насеља за које сматрају да су изложени већем утицају буке.

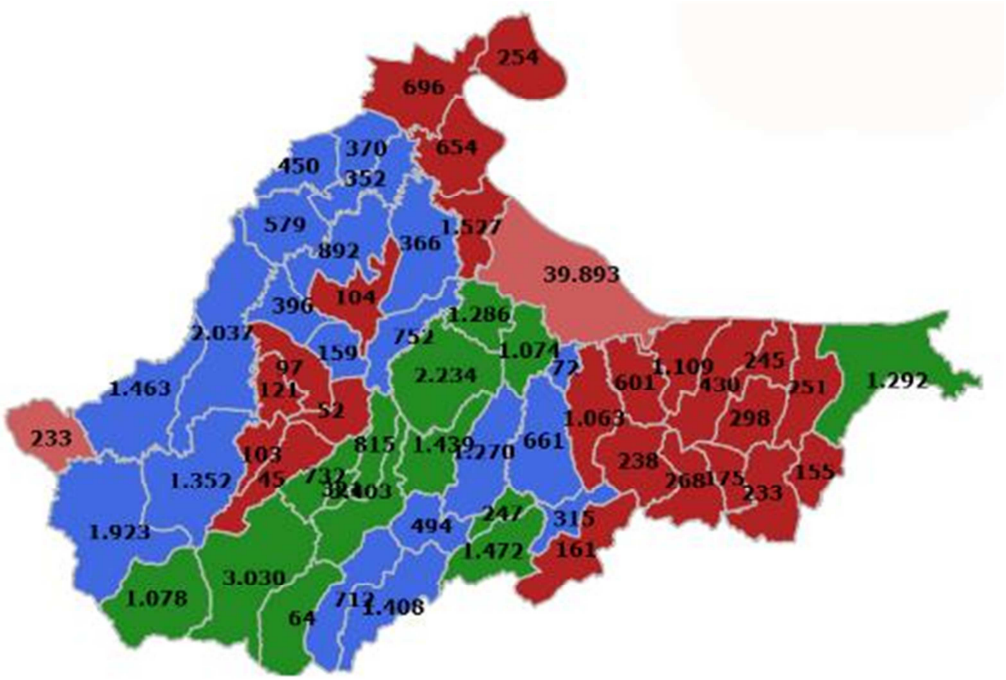

Слика 12: *Расподјела броја становника за Брчко дистрикт БиХ (град Брчко и насељена мјеста) према попису становништва из 2013. године*
Извор: Агенција за статистику БиХ, 2013

Према поменутим критеријумима, карте буке би се требале израдити и за све путеве којима пролази преко 3 милона возила годишње, жељезничке пруге са 30 000 пролаза возова годишње, те аеродрома са више од 50 000 операција (слијетања и узлетања).

На подручју Брчко дистрикта БиХ налази се 2 магистрална пута, М1.8 и М 14.1 (укупна дужина 37.394,00 m), те два регионална пута Р460 и Р 458 (укупна дужина 36.496,00 m). Према подацима ЈП „Цесте Федерације БиХ“, преко 8220 возила дневно прометовано је на дионици Пелагићево – Сребреник, магистралног пута М1.8 који дијелом пролази кроз Брчко дистрикт БиХ, у којем је забиљежен просјечан годишњи дневни саобраћај (ПГДС) од 9980 возила (3.642.700 возила годишње) (ЈП „Цесте Федерације БиХ“, 2021). Није познато да ли још нека цеста у Брчко дистрикту БиХ има преко 3 милона возила годишњег промета.

За жељезнице се не располаже подацима о броју пролаза. Према наведеном, може се претпоставити да нити један од поменутих извора буке не подлијеже захтјеву за израдом карте буке, међутим, за то је потребно урадити анализу са тачним подацима.

Уколико дође до израде карата буке, потребно је израдити и акционе планове који би управљали буком у животној средини и њезиним штетним ефектима и обезбиједити начин информисања јавности о нивоима и штетностима буке у животној средини. Тренутно не постоје искуства у мапирању буке, те је тешко анализирати достатност људских и техничких капацитета за квалитетно спровођење правне тековине ЕУ у области буке у животној средини у Брчко дистрикту БиХ.

Како до сада нису израђиване стратешке карте буке, тако јавност није имала ни прилику учествовати у том процесу. Према Директиви (ЕУ) 2002/49, стратешке карте буке могу се представити јавности као: — графички прикази, — бројчани подаци у табелама, — бројчани

подаци у електронском облику. Недостају софтверска рјешења која ће омогућити израду стратешких карата буке и њихову једноставну презентацију јавности.

3.1.6. Одрживо управљање ресурсима

Када је ријеч о тематској области одрживог управљања ресурсима на подручју Брчко дистрикта БиХ, урађена је исцрпна анализа **постојећег стања** према сљедећим подтематским областима: а) шуме и остали шумски производи, б) ловна дивљач, ц) рибљи фонд, д) земљиште, е) минерални ресурси.

Шуме и остали шумски производи

Повољност станишних прилика (геолошке подлоге, типова земљишта, водног режима, рељефа) условили су развој веома бујних шума, као климатогене, односно природне вегетације. Данас се на овом простору могу разликовати сљедећи пејзажи: панонски, припанонски, равничарско-брежуљкасти и брежуљкасто-брдовити. У оквиру ових пејзажа издвајају се сљедећи биоми (еколошке цјелине које се састоје од различитих екосистема међусобно сличне структуре и поријекла). То су: биом хигрофилних шума врба и топола, у оквиру биома лишћарско-листопадних шума; биом шума храста лужњака и пољског јасена; биом храстово-грабових шума, на стаништима с нижим нивоом подземне воде и брежуљкастом терену; биом букових и буково-јелових шума, који је присутан у јужном дијелу Брчко дистрикта БиХ, на сјеверним експозицијама, врло често на падинама Мајевице; биом тамних четинарских шума, на овом простору развијен само у уском појасу изнад шума букве, диференцира се на сљедеће екосистеме: екосистем јеле и ребраче, екосистем смрче, екосистем јеле; биом шума сладуна и цера, који углавном настањује простор мезијске провинције Брчко дистрикта БиХ; биом припанонских шума медунца, бјелограбића и црног граба (Стратегија развоја Брчко дистрикта БиХ, 2021. – 2027, („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 11/21).

Годишње улагање из буџета Брчко дистрикта БиХ за мјере пошумљавања износи око 30.000,00 КМ.

Према Закону о шумама Брчко дистрикта БиХ, Одјељење за водопривреду, пољопривреду и шумарство прати економско стање шумарства на подручју Брчко дистрикта БиХ, подноси извјештај о цијенама и квалитету шумских дрвних сортимената и осталих шумских производа и прати провођење примјене јединствених цијена шумских производа, а такође се воде и катастри шума и шумског земљишта. У Брчко дистрикту БиХ који је углавном равничарско и пољопривредно подручје, шумарство има секундарну улогу због мале површине под шумама и малог обима сјече. Шуме заузимају 22,04% територије Брчко дистрикта БиХ. Шуме у приватном власништву су са дрвном залихом од 723.209,42 m^3, док су државне шуме са дрвном залихом од 373.372,00 m^3 („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 11/21).

Пододјељење за шумарство и водопривреду при Одјељењу за пољопривреду, шумарство и водопривреду Владе Брчко дистрикта БиХ је корисник државних шума. Дио информационог система о шумама Брчко дистрикта БиХ је већ развијен, али још недовољно.

Ловна дивљач

Закон о ловству Брчко дистрикта БиХ утврђује да се ловиштем газдује на основу ловне основе и годишњих планова газдовања ловиштем. Ловна основа је плански документ на основу којег се врши заштита и гајење дивљачи, уређивање и одржавање ловишта, лов и коришћење

уловљене дивљачи и њених дијелова у ловишту. За свако ловиште доноси се ловна основа за период од десет година. Сагласност на ловну основу даје Ловачки савез. Шеф Одјељења одобрава ловну основу на основу сагласности Ловачког савеза и мишљења стручне комисије. План газдовања ловиштем одобрава се на исти начин као и ловна основа. Корисник ловишта је дужан да води евиденцију о извршеним радовима и проведеним мјерама предвиђеним ловном основом и годишњим планом газдовања ловиштем. Извјештај о извршеним радовима и предузетим мјерама у претходној ловној години доставља се Одјељењу и Ловачком савезу најкасније до 15. априла текуће године. За ловиште се установљава и води катастар ловишта. Катастар ловишта установљава и води корисник ловишта и податке доставља Одјељењу и Ловачком савезу.

Рибљи фонд

Закон о слатководном рибарству Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 35/05) прописује правила око риболова у Брчко дистрикту БиХ. Служба за издавање локацијских услова и заштиту околине при Одјељењу за просторно планирање Владе Брчко дистрикта БиХ, Одјељење за просторно планирање врши правни надзор над провођењем одредаба Закона о слатководном рибарству Брчко дистрикта БиХ и прописа донесених на основу њега. Шеф Одјељења предлаже, а градоначелник утврђује границе риболовачких подручја и риболовачких зона. Одјељење води катастар риболовачких подручја и риболовачких зона. Одобрење за привредни риболов даје Одјељење. Одјељење води Регистар о датим одобрењима за привредни риболов. Одјељење издаје дозволе за обављање рекреативно-спортског риболова. Носилац риболовачког права израђује Привредну основу за риболовачко подручје. Годишњи план израђује носилац риболовачког права. Привредну основу, ревизију привредне основе и годишњи план потврђује комисија за привредне основе Одјељења. Шеф Одјељења издаје одобрење за аквакултуру. Пољопривредни инспектор врши инспекцијски надзор над провођењем Закона о слатководном рибарству и прописа донесених на основу њега.

Земљиште

Од 49.332 ha укупне површине Брчко дистрикта БиХ, пољопривредно земљиште чини 35.282 ha, односно 71,52% земљишта. На 34.000 ha обрадивих површина узгајају се кукуруз, пшеница, уљана репица, соја и друге пољопривредне културе са високим потенцијалом усмјерења примарне пољопривредне производње према прерађивачким капацитетима, нарочито код индустријских култура сунцокрета, соје, уљане репице (Фабрика уља „Бимал“, д.д.). Највећи дио обрадивих површина обрађују индивидуални пољопривредни произвођачи. Правна лица учествују у производњи сљедећих култура: пшеница, зоб, уљана репица, кукуруз и соја. Правна лица највеће учешће имају у производњи уљане репице, при чему је пожњевена површина правних лица износила 44,83%. Пожњевене површине правних лица код осталих култура је око 10% укупних површина. Највеће површине воћа су под шљивама (450 ha у 2019. години) и јабукама (58,83 ha) и површине под овим воћем су и највише повећане у 2019. години у односу на претходну годину (шљиве 8,4% и јабуке 18,8%). Вишње су обране са 50 ha површине које су у 2019. години повећане за 2,0%, након којих слиједе површине под крушкама (26,13 ha у 2019. години). Шуме заузимају 22,04% територије Брчко дистрикта БиХ (10.873,45 ha). Међутим,

већина шума је у приватном власништву (8.410,45 ha), док државне шуме заузимају свега 2.463,00 ha („Сл. гласник Брчко дистрикта БиХ“, број 11/21, 2020).

Минерални ресурси

На простору Брчко дистрикта БиХ нема значајније ескполоатације минералних ресурса, нити је иста планирана просторно-планском документацијом. Према статистичким подацима за 2019. годину, број регистрованих правних лица за вађење угља и лигнита је 1 (Статистички подаци Брчко дистрикта БиХ, 2018, бр. 11).

У складу са описаним полазним стањем у области одрживог управљања ресурсима на подручју Брчко дистрикта, идентификовани су **кључни изазови** према претходно наведеним тематским областима:

- *Шуме и шумски производи:* Законска регулатива Брчко дистрикта БиХ из области шумарства треба бити иновирана и усклађена са правном тековином ЕУ, укључујући и нову ЕУ стратегију за шуме до 2030. године. То такође подразумијева израду и усвајање нове стратегије којом би се шумама управљало на одржив начин. Шумарски програм треба бити израђен и усвојен.

  За интегралну заштиту шума, од кључног је значаја стални мониторинг виталности шума, с посебним освртом на природне и антропогено изазване утицаје. За заштиту и побољшање здравственог стања и виталности шума, неопходан је систем кооридинисаних мјера заштите. Међутим, провођење мониторинга није на задовољавајућем нивоу.

  Прекомјерна експлоатација висококвалитетних шума препозната је као важан покретач деградације земљишта у Брчко дистрикту БиХ. Шуме су угрожене и од климатских промјена са повећаним ризицима од суша, пожара и биотских штеточина, што ће се наставити и у будућности. За протекли период регистровани су подаци о шумским пожарима, бесправним сјечама и узурпацији шума и шумских земљишта, из којих се види да је за тај период у регистрованом броју од 9 пожара опожарено 156,73 ha свих шума. Сви регистровани пожари били су приземни и утврђена је штета у износу од 1.350.230 КМ. Укупна површина изданачких шума за ШПП Брчко дистрикт БиХ износи 989,42 ha, од тога неминирана површина износи 871,67 ha, а минирана 117,75 ha. Голети заузимају 6,41 ha (Шумскопривредна основа за шуме у власништву Брчко дистрикта БиХ са роком важности од 01. 01. 2021. до 31. 12. 2030, 2020).

  Присутне су нелегалне активности у сектору шумарства: бесправне (нелегалне) сјече стабала, изазивање пожара, оштећење шумских стабала, крађа и нелегални промет шумско-дрвних сортимената (ШДС) са стоваришта, узурпација шума и шумског земљишта, сјеча стабала у приватним напуштеним шумама, бесправно коришћење шумских ресурса, изворишта и водних токова. Због непостојања јавног шумског предузећа систем мониторинга се не спроводи, а информације о тренутном стању када су у питању штете у шумама Брчко дистрикта БиХ изазване шумским пожарима, инсектима и биљним болестима добијају се од чувара шума са терена. Утврђено је

постојање непотпуног регулаторног оквира у односу на заштиту пожара, газдовање шумама на принципу континуитета за изданачке и деградиране високе шуме, нити за остала шумска земљишта, обавеза газдовања шумама на принципу трајности, полифункционалности и економичности, те дефинисање појма и принципа установљавања шумско-привредног подручја, послове планирања у области заштите шума, задужене особе, те вријеме и контролу над извођењем истих итд.

Значај мултифинкционалне улоге шума није довољно препознат како од стручне, тако и од шире јавности. Шумскопривредне основе утврђују се према различитој методологији када су у питању државне и приватне шуме и шумско земљиште. Методологија не уважава мултифункционални значај и коришћење шума.

У Брчко дистрикту БиХ постоје значајни потенцијали осталих шумских производа који се недовољно користе и не постижу се задовољавајући економски ефекти.

Стратешки и правни оквир који третира проблематику осталих производа шума и шумских земљишта у Брчко дистрикту БиХ није на задовољавајућем нивоу, те стога не обезбјеђује економску корист за власника, локалну заједницу и корисника шума. Не постоје планске основе и квоте за сакупљање осталих шумских производа (љековитог биља и др.).

- *Ловна дивљач:* Закон о ловству Брчко дистрикта БиХ је донесен 2015. године, те је допуњен и измијењен 2018. године, али није у потпуности ступио на снагу. Из разлога што Ловачки савез Брчко дистрикта БиХ, који би обухватио свих 17 ловачких удружења из Брчко дистрикта БиХ, није регистрован, дошло је до обуставе лова и ловних активности. Ловостај у Брчко дистрикту БиХ траје од 2010. године због несагласности власти везане за спровођење Закона о ловству („Сл. гласник Брчко дистрикта“, бр. 01/15 и 52/18). Дивљач је послије толико година ловостаја порасла у броју, те представља озбиљну опасност по грађане и пољопривреднике Брчко дистрикта БиХ.

  Закон о ловству захтијева да свако ловачко удружење посједује најмање 300 чланова. Поред тога што ловачки савез није регистрован, нема сазнања о броју ловишта Брчко дистрикта БиХ. Непостојање савеза као ни ловишта значи да ловачка удружења нису могла легално изловљавати дивљач, што је довело до повећања броја предатора.

  Прописи о ловству нису у потпуности усклађени са ЕУ директивама и са међународним обавезама, из области ловства и и биодиверзитета: Бернском конвенцијом, Цитес конвенцијом, Директивом о очувању природних станишта и дивље фауне и флоре и Директивом о очувању дивљих птица. Није успостављена структура за провођење ЦИТЕС конвенције.

  У сврху смањења популације дивљих свиња које почињавају штете на подручју Брчко дистрикта БиХ, Влада је у јануару 2020. године донијела Одлуку о контролисаном и организованом изловљавању предатора. Влада је одобрила да се изловљавање врши у

периоду 19 – 26. јануара 2020. године, на основу Плана активности изловљавања који је припремило Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду.

Недовољна усклађеност и сарадња ентитета и Брчко дистрикта БиХ између ловачких удружења (дивљач не познаје границе, те се са њом треба управљати на нивоу популације), изостаје адекватан ниво сарадње.

У контексту управљања популацијама, управљање заштићеним врстама дивљачи у Брчко дистрикту БиХ (вук, медвјед, рис, тетријеб и др.) није још увијек на задовољавајућем нивоу.

Информациони систем о дивљачи не постоји у Брчко дистрикту БиХ.

Шумарски инспектор врши инспекцијски надзор над провођењем Закона о ловству Брчко дистрикта БиХ (нема успостављене ловочуварске службе).

- *Рибљи фонд:* Законска регулатива из области рибарства још увијек није усклађена са правном тековином ЕУ.

  Стање у риболовству на подручју Брчко дистрикта БиХ је доста неуређено, и предмет је полемика у јавности, у којима су посебно изражена отворена негодовања у вези рада савеза риболовних друштава.

  Као проблем се наводи да, супротно закону, дозволе за стицање риболовних права издају риболовачка удружења, умјесто надлежног одјељења у Влади Брчко дистрикта БиХ. Удружења носиоцу риболовачког права уплаћују дио средстава од риболовачке дозволе, односно 40%, а не како је законом прописано 80%.

  Порибљавање водотокова је законска обавеза носиоца риболовачког права, а није обављено од 2013. године. Рекреативни риболовци свједочили су о коришћењу огромног броја нелегалних криволовних алата (мреже, гас и струја и др.), којим се рибљи фонд масовно истребљује из године у годину. Поред наведених, криволову доприносе и недовољно строге казнене одредбе Закона, недостатак кадра по питању рибочувара, као и ограниченост њиховог дјеловања, с обзиром на то да рибочувар нема овлашћење да легитимише особе јер није службено лице.

- *Земљиште:* И поред постојања бројних закона који прописују заштиту земљишта, стварно стање на терену је да заштита земљишта у Брчко дистрикту БиХ није на задовољавајућем нивоу.

  Ниво хармонизације и имплементација прописа са директивама које имају директан утицај на очување земљишних ресурса није задовољавајући. Није постигнута пуна апроксимација ЕУ директива.

Земљиште у Брчко дистрикту БиХ је угрожено различитим видовима деградације: од инфекције, контаминације земљишта тешким металима и другим контаминантима, деградације земљишта у ужем смислу до деструкције или физичког уништења као најтежег вида деградације земљишта, узрокованог површинским коповима (шљунокопи на њивама, каменоломи), изградњом насеља, складишта различитог материјала, саобраћајница, фабрика, бензинских пумпи, неконтролисаном сјечом шуме, депонијама индустријског, медицинског и комуналног отпада и др.

Миниране површине су један од значајних проблема деградације земљишта, односно контаминације земљишта у Брчко дистрикту БиХ и немогућности његовог коришћења. Процјењује се да у Брчко дистрикту БиХ има око 13,11 km^2 сумњивих минираних површина, што чини 2,66% укупне територије Брчко дистрикта БиХ (Центар за уклањање мина у БиХ, 2019). У Стратегији развоја Брчко дистрикта БиХ 2021. – 2027. (2020) се, на неким мјестима, наводи тај податак (од 13,1 km^2) под минама, али и другачији податак – површине од око 502,22 ha или око 1,01% територије Брчко дистрикта БиХ која је контаминирана са МЕС-ом и НУС-ом, која површина се треба деминирати.

Рјешење против деградације земљишта препознато је у спровођењу поступака и мјера које ће довести до неутралности деградације земљишта (ЛДН), која је дефинисана као стање у којем квалитет и квантитет земљишних ресурса неопходан за одржавање функција екосистема и обезбјеђивање производње хране, треба остати стабилан или побољшан у оквиру одређених просторних и временских услова.

У Брчко дистрикту БиХ још увијек није успостављен земљишни информациони систем (ЗИС), у иницијалној је фази, није успостављен систем трајног мониторинга земљишта са квалитетним, оперативним и уређеним базама података, постоји проблем недовољне имплементације законских одредаба, није довољно развијена међуинституционална сарадња у размјени постојећих база података, не постоје стратешки документи у области одрживог управљања земљиштем – Стратегија одрживог управљања земљиштем Брчко дистрикта БиХ. Јавна свијест и улога образовања везана за деградацију земљишта и мјере заштите земљишта од деградације још увијек нису на задовољавајућем нивоу.

- *Минерални ресурси:* Брчко дистрикт БиХ нема успостављену политику експлоатације минералних сировина, нити је експлоатација планирана кроз просторно-планску документацију.

3.1.7. Управљање животном средином

У оквиру овог поглавља урађена је анализа **полазног стања и кључних изазова** у области управљања животном средином на подручју Брчко дистрикта БиХ у складу са сљедећим тематским областима: а) усклађивање са правном тековином ЕУ у области животне средине, б) капацитети и координација између институција, в) учешће јавности, г) мониторинг и извјештавање, д) интеграција захтјева животне средине у секторске политике, ф) економски инструменти заштите животне средине, ђ) образовни систем, истраживања и иновације, е) интеграција стандарда и принципа равноправности полова, друштвене једнакости и питања сиромаштва.

Усклађивање са правном тековином ЕУ у области животне средине

Правни оквир за заштиту животне средине Брчко дистрикта БиХ није потпун, а одређени прописи су застарјели. Значајних промјена у законодавству није било од 2016. године. У посљедњим годинама иницирана је израда нових прописа; на примјер, Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове започело је израду Новог закона о заштити животне средине, Закона о заштити природе и Закона о заштити ваздуха. Закон о заштити вода, за чију је имплементацију задужено Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове, је у колизији са Законом о водама Републике Српске („Сл. гласник Републике Српске“, бр. 10/98), за чију је имплементацију задужено Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду и који је у примјени у Брчко дистрикту БиХ по налогу Супервизора за Брчко. На основу Закона о водама Републике Српске није донесен ниједан подзаконски акт, те се не издају водне дозволе, не одређују се водозаштитне зоне, итд. Нацрт Закона о водама Брчко дистрикта БиХ, урађен у складу са ЕУ директивом о водама, тренутно је у скупштинској процедури и његово усвајање се очекује у наредном периоду. Тиме ће се Закон о заштити вода Брчко дистрикта БиХ ставити ван снаге.

Важећи прописи у области животне средине у Брчко дистрикту БиХ нису у потпуности усклађени са правним актима ентитета, нити су хармонизовани са правном тековином ЕУ. У протеклом периоду у Брчко дистрикту БиХ постигнут је дјелимичан – релативно низак степен транспозиције четири директиве у домену хоризонталне легислативе ЕУ, док транспозиција пет директива није ни започела.

Четири директиве у домену хоризонталне легислативе ЕУ, за које је процијењен дјелимичан степен транспозиције у Брчко дистрикту БиХ:

- Директива о процјени утицаја на животну средину (2014/52/ЕУ);
- Директива о стратешкој процјени утицаја на животну средину (2001/42/ЕЗ);
- Директива 2003/4/ЕЗ о јавном приступу информацијама о животној средини;
- Директива 2003/35/ЕЗ о обезбјеђивању учешћа јавности у изради одређених планова и програма који се односе на животну средину.

Пет директива које нису транспоноване:

- Директива 2004/35/ЕЗ о одговорности за животну средину у погледу спречавања и отклањања штете у животној средини;
- Директива 2007/2/ЕЗ о успостављању инфраструктуре за просторне информације у

Европској заједници;

- Директива 2008/99/ЕЗ о заштити животне средине путем кривичног права;
- Директива 2010/75/ЕУ о индустријским емисијама;
- Директива 2012/18/ЕУ о контроли опасности од великих несрећа.

Такође, **недовољан је степен провођења међународних споразума** у Брчко дистрикту БиХ у складу са надлежностима Брчко дистрикта БиХ. За ниво Брчко дистрикта БиХ још увијек нису успостављени ефективни институционални механизми за надзор и координацију провођења обавеза произашлих из међународних споразума о животној средини. Тренутно, аранжмани за провођење међународних споразума у државним и ентитетским институцијама дефинишу се од случаја до случаја, што је омогућило напредак у провођењу одређеног броја међународних споразума (озон, климатске промјене, биоразноликост), али није успостављен системски приступ за имплементацију свих споразума. Будуће активности надлежних институција Брчко дистрикта БиХ зависиће од одлука на државном нивоу у БиХ.

Важно је нагласити да непотпуни и застарјели прописи у Брчко дистрикту БиХ представљају препреку за практичну примјену низа поступака који су важни за управљање животном средином. Нарочито је проблематично што стратешка процјена утицаја на животну средину (СПУЖС) није детаљно прописана[9], те **у Брчко дистрикту БиХ до сада није урађен нити један СПУЖС**. **Издавање интегрисаних дозвола се не проводи** на начин како је регулисано Директивом ЕУ 2010/75/ЕУ о индустријским емисијама (ИЕД директива), јер ова директива још није у потпуности пренесена у законодавство. **Практична примјена НРТ-ова је ограничена**, иако Закон о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ налаже примјену НРТ-ова. Техничка упутства о НРТ-овима и референтни документи о најбољим расположивим техникама (БРЕФс) нису преведени на службене језике у БиХ.

Еколошке дозволе и дозволе за управљање отпадом у Брчко дистрикту БиХ издаје Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове, Пододјељење за издавање локацијских услова и заштиту околине. У периоду од 2006. до 2014. године издато је око 120 еколошких дозвола и 40 дозвола за увоз-извоз опасног и неопасног отпада. Водозаштитне сагласности се не издају у Брчко дистрикту БиХ услијед неадекватно регулисаних надлежности институција у области управљања водама.

Опис постојећег стања указује на потребу за темељним унапређењима прописа за животну средину у Брчко дистрикту БиХ и хармонизацију свих прописа са правном тековином ЕУ и међународним споразумима, за који ће се успоставити адекватни механизми имплементације.

Капацитети и координација између институција

Један разлог за застарјеле прописе и низак степен хармонизације са правном тековином ЕУ лежи у **недовољним капацитетима институција Брчко дистрикта БиХ**. У Одјељењу за урбанизам и имовинско-правне послове запослена су три виша стручна сарадника и један стручни сарадник за заштиту околине. У оквиру Одјељења за пољопривреду, шумарство и

[9] У Брчко дистрикту БиХ само један члан Закона о заштити животне средине („Сл. гласник Брчко дистрикта“, бр. 24/04, 01/05, 19/07 и 09/09) прописује потребу израде СПУЖС-а. Овај члан не наводи активности/подручја која могу бити подложна поступку СПУЖС-а и не дефинише кораке и поступке СПУЖС-а.

водопривреду, у Пододјељењу за шумарство и водопривреду, запослено је осам извршилаца за област шумарства, а у Одсјеку водопривреде запослена су три виша стручна сарадника, два референта и шеф Одсјека за водопривреду. Организационим планом предвиђено је запошљавање још једног вишег стручног сарадника. Недостатак људских ресурса у односу на обим послова посебно је изражен у Инспекторату Брчко дистрикта БиХ. Инспекцијски надзор обавља један инспектор за заштиту животне средине и четири комунална инспектора.

Додатни изазов је **неадекватна унутрашња организација за вршење послова животне средине**, јер не постоји посебна организациона јединица (одјељење или пододјељење) искључиво за животну средину, нити постоји фонд за животну средину. Послови заштите околине обављају се као дио послова у оквиру Пододјељења за издавање локацијских услова и заштиту околине[10], при Одјељењу за просторно планирање и имовинско-правне послове, и као дио послова Пододјељења за шумарство и водопривреду, при Одјељењу за пољопривреду, шумарство и водопривреду. Не постоје планови за унапређење функционалности у вршењу послова и координацији организационих јединица, као ни за побољшање управљања људским ресурсима. Нова запошљавања су успорена, посебно у периоду пандемије, те се у кратком року не очекују значајна побољшања.

Сарадња и координација институција Брчко дистрикта БиХ у оквирима заједничких циљева и интереса заштите животне средине са ентитетима проводи се кроз активности Међуентитетског тијела за животну средину[11]. Међуентитетско тијело се бави свим питањима из области животне средине која захтијевају усаглашен приступ ентитета, као и другим питањима пренесенима на Међуентитетско тијело. Закони о заштити животне средине Републике Српске и Брчко дистрикта БиХ омогућавају учешће представника Брчко дистрикта БиХ у раду тијела, док Закон о заштити околиша у Федерацији БиХ то не предвиђа. Иако представници Брчко дистрикта БиХ присуствују састанцима овог тијела, њихово учешће може бити активније.

У датим условима, побољшање правног оквира и ефиксну транспозицију законодавства могуће је провести једино ако се обезбиједи вањска техничка подршка. Међутим, **треба уложити напоре у унапређење капацитета и међусобне координације институција Брчко дистрикта БиХ у области животне средине.**

Учешће јавности

Кључни изазов на пољу учешћа јавности представља **недовољно развијена свијест грађана о важности очувања животне средине** за будуће генерације, односно становништво није довољно едуковано о правима и начинима учешћа. Овај изазов препознат је и као узрок за неадекватан ниво учешћа организација цивилног друштва и јавности у процесима доношења одлука, односно адресирање овог проблема је важан почетни корак за подстицање учешћа јавности у одлучивању о питањима животне средине. У претходним годинама имплементирани су разни пројекти који су имали за циљ, између осталог, и подизање јавне

[10] У Пододјељењу за издавање локацијских услова и заштиту околине врше се послови који се односе на: издавање локацијских услова, извода из просторно-планске документације, легализацију бесправно изграђених грађевина, заштиту културно-историјских објеката и заштиту околине на територији Брчко дистрикта БиХ.

[11] Међуентитетско тијело за животну средину (Међуентитетско тијело) основале су Влада Федерације БиХ, Влада Републике Српске и Влада Брчко дистрикта БиХ.

свијести међу грађанима по питању тема из области заштите животне средине, међутим, ово су активности које захтијевају свеобухватну и континуирану проведбу.

Упоредо постоји и проблем **неадекватног информисања јавности о питањима везаним за животну средину,** недостатка мјерења и доступности података о животној средини, који би се јавно објављивали у сврху информисања грађана. С обзиром на то да не постоји информациони систем за животну средину и да се не раде редовни извјештаји о стању животне средине, **комплетни и ажурни подаци о животној средини нису доступни јавности на једноставан начин** (нпр. путем веб-странице).

С обзиром на то да капацитети организација цивилног друштва за учешће у доношењу одлука нису довољно развијени, у коначници, услијед свих описаних проблема, **одзив јавности у процесима одлучивања о питањима животне средине често није адекватан**. Јавност се позива на консултације путем веб-странице, али одзив је слаб и коментари често нису релевантни (посебно у поступку доношења еколошких дозвола и процјене утицаја на животну средину). Чињеница је да јавност нема приступ извјештајима са јавних расправа, и да није информисана како се коментари и приједлози рјешавају, те је повјерење у јавне органе врло ниско (Нумић, 2018).

У складу са описом постојећег стања, **у наредном периоду треба предузети мјере за повећање нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине, те обезбиједити већи степен укључености јавности у процес доношења одлука.**

Мониторинг и извјештавање

У Брчко дистрикту БиХ није успостављен цјеловит систем информисања о животној средини који би омогућио ефикасно прикупљање, размјену, валидацију и извјештавање о подацима животне средине, иако је Законом о заштити животне средине прописана обавеза успоставе таквог система. Такође, Законом о заштити вода Брчко дистрикта БиХ прописана је успостава информационог система заштите вода, међутим, ни овај информациони систем још није успостављен. **Регистар постројења и загађивача није у функцији** у Брчко дистрикту БиХ, јер Правилник о регистру постројења и загађивача још није донесен у Брчко дистрикту БиХ. Управљање просторним подацима такође није заживјело, јер ИНСПИРЕ директива није транспонована у Брчко дистрикту БиХ.

У Брчко дистрикту БиХ прописана је обавеза израде Извјештаја о стању животне средине сваке двије године, које Влада Брчко дистрикта БиХ подноси Скупштини Брчко дистрикта БиХ. Међутим, нема података о изради периодичних извјештаја о стању животне средине.

У домену статистике о животној средини, у Брчко дистрикту БиХ **нису успостављене стандардизоване методе прикупљања, преноса података и извјештавања о статистичким подацима у складу са захтјевима за извјештавање државе БиХ према међународним тијелима**. Постоје појединачни системи прикупљања и извјештавања података о животној средини, али то није адекватно у односу на међународне стандарде. Статистичке институције у БиХ (Агенција за статистику БиХ, Федерални завод за статистику и Републички завод за статистику Републике Српске) прикупљају одређене податке о животној средини како је дефинисано Програмом статистичких истраживања. Агенција за статистику БиХ прикупља и обрађује податке Брчко дистрикта БиХ.

Једна од препрека за прикупљање података о животној средини генерално у БиХ је недовољан број опремљених и акредитованих лабораторија, недостатак обученог особља и средстава за мјерење и праћење података на редовној основи.

У наредном периоду потребно је **успоставити механизме за ефикасно прикупљање, размјену, валидацију и транспарентно извјештавање података о животној средини, који су законским оквиром предвиђени, а нису још досад успостављени. Међу механизмима које је потребно успоставити и унаприједити налази се и извјештавање према ПРТР-у.** Као приоритет, потребно је дефинисати координационе мјере између државних органа БиХ, ентитета Федерације БиХ и Републике Српске и Брчко дистрикта БиХ којим би се убрзао процес успостављања система извјештавања[12].

Интеграција захтјева животне средине у секторске политике

Укључивање аспеката животне средине у секторске политике и законодавство је у раној фази у секторима енергетике, рударства, саобраћаја, пољопривреде, шумарства и здравственог сектора, као и туризма и образовног сектора, гдје практично тек почиње. У Брчко дистрикту БиХ предстоји процес интеграције захтјева Стратегије прилагођавања климатским промјенама и нискокарбонског развоја БиХ у секторске политике. **Низак ниво интеграције заштите животне средине у политике осталих сектора дјелимично се може објаснити слабим правним оквиром за стратешку процјену утицаја** на животну средину, односно њеном ограниченом употребом (УНЕЦЕ, 2018).

Развој и примјена концепта циркуларне економије у Брчко дистрикту БиХ је у почетној фази. **За напредак у области циркуларне економије потребно је остварити мултисекторску сарадњу** под руководством одјељења надлежних за питања заштите животне средине, да би се припремила јасна политика. Основа за израду овог документа је Зелени договор за Западни Балкан (енг. *Green Deal for Western Balkan*) који захтијева дјеловање у погледу увођења циркуларне економије (одрживе производње и потрошње).

Описани изазови указују на потребу јачања међусекторске и интерсекторске сарадње и интеграције захтјева животне средине у секторске политике.

Економски инструменти заштите животне средине

У посљедњих неколико година у Брчко дистрикту БиХ постигнут је напредак у погледу закона који се тичу економских инструмената за заштиту животне средине, али њихова примјена је ограничена и често није у складу с начелима ефикасности и ефективности, док политике за искоришћавање потенцијала зелене економије БиХ у великој мјери недостају. **Економски инструменти за заштиту животне средине нису адекватно прописани**, односно нису иновативни, нити подстицајни за кориснике. Главно питање с којим се сви нивои власти у БиХ тренутно суочавају у провођењу економских инструмената за заштиту животне средине и у усвајању мјера за подршку развоју зелене економије је недостатак расположивих финансијских средстава и проблематика недостижне цијене (УНЕЦЕ, 2018).

[12] Систем извјештавања дефинисан кроз ЕУ ЦАРДС РАНСМО пројекат (Финални нацрт Ревизије одабраних компоненти околиша Извјештаја о стању околиша БиХ, 2019)

У Брчко дистрикту БиХ **не постоји фонд за животну средину**. Сва финансијска средства прикупљена од накнада сливају се у Дирекцију за финансије, тако да се **сви капитални пројекти (пројекти животне средине) финансирају преко јединственог рачуна** (из буџета). **Институције Брчко дистрикта БиХ немају довољно капацитета за висок степен искоришћења фондова ЕУ и других међународних фондова** који су расположиви за пројекте заштите животне средине и комплементарне секторе.

У наредном периоду потребно је усагласити и ставити у примјену ефикасне економске инструменте везане за заштиту животне средине и развијати капацитете за привлачење екстерних фондова за финансирање пројеката у области животне средине.

Образовни систем, истраживања и иновације

Теме које се односе на заштиту животне средине уврштене су у наставне програме школа, на основу закона у БиХ, који су усклађени између Федерације БиХ, Републике Српске, Брчко дистрикта БиХ и кантона (у Федерацији БиХ). На примјер, у Брчко дистрикту БиХ сваке године се уписује једно одјељење еколошких техничара, тако да је заштита животне средине интегрисана у наставни план средњошколског образовања. Међутим, **анализа заступљености садржаја из области животне средине у школским наставним плановима и програмима показала је недовољну заступљеност садржаја који третирају проблем заштите животне средине**.

У домену истраживања и иновација **не постоје стратешка развојна усмјерења у Брчко дистрикту БиХ, нити намјенски дио буџета Брчко дистрикта БиХ за улагања у истраживање и иновације у области животне средине**.

Имајући у виду важност унапређења образовних система на свим нивоима, **потребно је успоставити систем за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама у животној средини у Брчко дистрикту БиХ.**

Интеграција стандарда и принципа равноправности полова, друштвене једнакости и питања сиромаштва

У протеклом периоду утврђен је **низак ниво укључености питања равноправности полова, социјалне једнакости и питања сиромаштва у политике заштите животне средине**. Организационе јединице, одговорне за ова питања, немају адекватне надлежности и капацитет за повезивање секторских политика са питањима животне средине. На примјер, у Брчко дистрикту БиХ не постоји орган управе задужен за равноправност полова, него се овим питањем бави Комисија за равноправност полова Скупштине Брчко дистрикта БиХ, која разматра нацрте јавних политика прије усвајања. Међутим, ова комисија се не укључује у раним фазама израде јавних политика и прописа и нема велики утицај на коначне одлуке. Поред Комисије за равноправност полова Скупштине Брчко дистрикта БиХ, у Брчко дистрикту БиХ постоји и Радна група за равноправност полова на нивоу одјељења Владе и институција Брчко дистрикта БиХ, коју је 2013. године именовао градоначелник и чији задатак је да се бави питањима полне равноправности у Влади и институцијама Брчко дистрикта БиХ. Радна група је у свом мандату сачинила, а Влада Брчко дистрикта БиХ усвојила, три Акциона плана за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности. Нити једним Акционим планом заштита животне средине није третирана, а кључни разлог је подкапацираност

чланова Радне групе који, поред својих свакодневних обавеза на својим радним мјестима, немају довољно времена да се баве и питањима полне равноправности. Као један од циљева дефинисаних Акционим планом је да се у Брчко дистрикту БиХ успостави Центар за равноправност полова по узору на Републику Српску и Федерацију БиХ, али то није реализовано.

Услијед недовољне координације институција које се баве овим питањима у Брчко дистрикту БиХ, не постоји системски уређена размјена података и интегрисан приступ сагледавању свих података у контексту животне средине. Као посљедица наведених изазова, потребе различитих полова, рањивих и сиромашних друштвених група се не узимају у обзир приликом процјена утицаја и креирања политика у области животне средине.

3.2. Стратешко фокусирање

Анализа стања је показала накритичније изазове који захтијевају стратешке интервенције како би се они ријешили у наредном периоду. Ови изазови су изузетно важни за омогућавање зеленог раста и достизања одржвог развоја, али и за квалитет живота грађана и грађанки Брчко дистрикта БиХ.

Стратешки фокус 1: Унапређење животне средине, очување здравља људи и подизање квалитета живота за све

Један од највећих изазова Брчко дистрикта БиХ у наредном периоду јесте свеобухватно унапређење и заштита животне средине, уз минимизирање штетних антропогених утицаја, као што су бука, отпад, загађење, у складу са најбољим праксама из Европске уније. Са тим у вези, потребно је фокусирати се на унапређење рјешења управљања отпадом, обезбјеђивање довољне количине воде доброг квалитета, за грађане и привреду, убрзање инвестиција у развој инфраструктуре, као и стварање предуслова за развој модела циркуларне економије и зелених бизниса. Нарочиту пажњу треба посветити побољшању квалитета ваздуха, јер ће те активности посредно допринијети ублажавању утицаја климатских промјена.

Стратешки фокус 2: Унапређење управљања и коришћења природних ресурса

Постоји велики простор за побољшање коришћења природних ресурса и заштите постојећег биодиверзитета. Рјешавање овог питања захтијева да се пажња у наредном периоду усмјери на успостављање баланса између коришћења природних ресурса у функцију развоја и његове заштите, односно одрживог коришћења. Од посебног значаја је заштита и унапређење биодиверзитета, укључујући разноликост врста, станишта, екосистема и предјела, са посебном пажњом на угрожене врсте са Црвене листе, кроз повећање научног знања, побољшање оквира политика и повећање доступних људских и финансијских ресурса. Додатно, неопходно је стремити ка унапређењу коришћења земљишта, коришћење природних ресурса у пољопривреди, шумарству и рибарству, у циљу побољшања њиховог квалитета, али и избјегавања драматичне деградације која прати претјерану експлоатацију.

Стратешки фокус 3: Унапређење квалитета управљања животном средином

Анализа ситуације је показала да је систем управљања животном средином у ствари кључан фактор који утиче на то да се претходне области реализују на најбољи начин. Управљање животном средином има за циљ побољшање доношења одлука и ангажмана учесника у управљању, у складу са процесом придруживања и легислативом Европске уније. Са тим у вези, у наредном периоду је важно унаприједити принципе доброг управљања у области животне средине, који ће унаприједити оквир за побољшање и спровођење релевантних прописа, унаприједити учествовање јавности и одговорност за животну средину.

3.3. Визија

Визија представља дугорочно пожељан правац територијалног развоја, јасан и привлачан за све заинтересоване актере, како оне унутар Брчко дистрикта БиХ, тако и оне вањске актере.

Брчко дистрикт БиХ је подручје (или заједница) са високим квалитетом животне средине и очуваним природним ресурсима, за генерације које долазе, постигнутим кроз добро управљање и политике једнаких могућности.

Визија је развијена у складу са правцима одрживог развоја за цијелу земљу, као и чињеницом да је очувана животна средина један дио стратешке оријентације интегрисаног развоја Брчко дистрикта БиХ.

3.4. Стратешки циљеви

Правна тековина ЕУ у области животне средине (политике, директиве и уредбе) је правни оквир који садржи политике и правне процедуре ЕУ за постизање доброг стања животне средине, посебно у погледу квалитета ваздуха и воде, ефикасног управљања отпадом, заштите природе и контроле индустријског загађења, хемикалија, буке и ублажавање и прилагођавање климатским промјенама, као и хоризонталних питања, као што су управљање животном средином и одрживо управљање ресурсима.

За потребе израде ЕСАП-а БиХ 2030+, препознато је седам категорија правне тековине ЕУ у области животне средине које обухватају најважније компоненте оквира. Ове категорије (тематске области) су: 1. управљање водом; 2. управљање отпадом; 3. биолошка разноликост и заштита природе; 4. квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија; 5. хемијска безбједност и бука; 6. одрживо управљање ресурсима; 7. управљање животном средином. За сваку категорију дефинисан је стратешки циљ за постизање доброг стања животне средине, усклађеност са прописима и ефикасно управљање у датој тематској области. Свака од ових тематских области правног оквира обухвата широк спектар посебних, али међусобно повезаних тема.

Тематска област	Стратешки циљ
Управљање водом	Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости
Управљање отпадом	Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала
Биодиверзитет и заштита природе	Очување биолошке и пејзажне разноликости
Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија	Унапређење ублажавања и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха
Хемијска безбједност и бука	Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све
Одрживо управљање ресурсима	Одрживо управљање природним ресурсима
Управљање животном средином	Унапређење управљања животном средином

Стратешки циљ 1: Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости

Стратешки циљ обухвата тематске области као што су вода за пиће, отпадне воде, вода за купање, коришћење/потрошња воде, водни екосистем, управљање водним подручјима, одводња, управљање нутријентима у пољопривреди, као и морска вода.

Табела 6: *Показатељи утицаја за стратешки циљ 1*

Стратешки циљ 1	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости	Удио водних тијела која имају воду одговарајућег квалитета	Површинске воде: 18,5% ВТ – низак ризик, 74% – под ризиком, 7,5% – висок ризик од недостизања циљева животне средине ВТ подземних вода – условно под притиском/ризиком од недостизања циљева животне средине (2016.)	Постизање доброг статуса водних тијела површинских и подземних вода у складу са динамиком предвиђеном Планом управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ (за сва водна тијела до 2039. године)

Стратешки циљ 2: Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала

Стратешки циљ 2 обухвата тематске области као што су отпад из домаћинстава, биоотпад, индустријски отпад, електронски отпад, нуклеарни отпад, раздвајање отпада, прикупљање отпада, збрињавање отпада, депоније, спаљивање отпада, те циркуларна економија у којој се остаци производа и производње поново користе и рециклирају у друге материјале и производе.

Табела 7: *Показатељи утицаја за стратешки циљ 2*

Стратешки циљ 2	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала	Трошкови у заштиту животне средине/околиша – отпад	Износ инвестиција у управљању отпадом – 915.000 КМ (2021.)	Повећане инвестиције у управљање отпадом у односу на базну годину (2032.)

Стратешки циљ 3: Очување биолошке и пејзажне разноликости

Стратешки циљ 3 обухвата тематске области као што су успостављање мреже заштићених подручја Натура 2000 од значаја за Европу, израда планова управљања овим подручјима и врстама које су заштићене према Директиви о птицама и Директиви о стаништима.

Табела 8: *Показатељи утицаја за стратешки циљ 3*

Стратешки циљ 3	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
Очување биолошке и пејзажне разноликости	Степен успоставе заштићених подручја	Нису успостављена заштићена подручја	Успостављена функционална заштићена подручја (до 2032.)

Стратешки циљ 4: Унапређење ублажавања и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха

Стратешки циљ 4 обухвата стандарде квалитета амбијенталног ваздуха, као и ублажавање и прилагођавање климатским промјенама с тим у вези. Посљедња област, с друге стране,

обухвата циљеве смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште из различитих сектора, као и институционална и правна рјешења која су неопходна за реализацију циља.

Табела 9: *Показатељи утицаја за стратешки циљ 4*

Стратешки циљ 4	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
Унапређење ублажавања и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха	Укупне емисије гасова са ефектом стаклене баште, искључујући поноре (Gg CO_2-eq1))	29.634 (2016.)	24.448 (2030.)
	Емисије гасова са ефектом стаклене баште по USD 1 БДП-а	1,72 kg CO_2ekv/1 USD БДП*	...
	Загађеност ваздуха: загађеност ваздуха са PM10, средња годишња вриједност (микрограми по кубном метру)	42	40

<u>Стратешки циљ 5: Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све</u>

Стратешки циљ 5 обухвата попис и сигурно коришћење хемикалија, укључујући хемикалије за заштиту биља, стандарде амбијенталне буке и излагање људи и животиња буци у урбаним и руралним срединама.

Табела 10: *Показатељи утицаја за стратешки циљ 5*

Стратешки циљ 5	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све	Ниво учесталости обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима	НД	НД
	Проценат становника изложених буци, према разредима буке и старосним групама	НД	НД

<u>Стратешки циљ 6: Обезбјеђивање одрживог коришћења природних ресурса</u>

Стратешки циљ 6 обухвата тематске области као што су коришћење земљишта и одрживо коришћење природних ресурса у пољопривреди (тло), шумарству и рибарству, као и вађење минерала и биоекономију.

Табела 11: *Показатељи утицаја за стратешки циљ 6*

Стратешки циљ 6	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
Одрживо коришћење	Проценат површине под шумама посебне	Под шумама посебне намјене налази се	Повећана површина под шумама посебне намјене до 5% од укупне површине шума и

природних ресурса	намјене	мали проценат шума у власништву Брчко дистрикта БиХ (2021.)	шумског земљишта Брчко дистрикта БиХ до 2030. године
	Степен успоставе система за одрживо управљање земљиштем и достизања неутралности деградације земљишта у Брчко дистрикту БиХ	Досадашњи степен успоставе система за одрживо управљање земљиштем у Брчко дистрикту БиХ није на задовољавајућем нивоу	Успостављен систем за заштиту, уређење, коришћење, мониторинг и унапређење квалитета земљишта до 2030. године

Стратешки циљ 7: Унапређење управљања животном средином

Стратешки циљ 7 је хоризонтална тема. Активности у овој области усмјерене су на провођење правне тековине ЕУ у области животне средине. Управљање животном средином усмјерено је на унапређење процеса одлучивања и јачање учешћа заинтересованих страна у управљању. Најважнији правни прописи који су окосница управљања питањима животне средине у ЕУ су Директива о процјени утицаја на животну средину и Директива о стратешкој процјени утицаја, Директива о приступу информацијама, учешћу јавности и приступу правосуђу у питањима животне средине, одговорност за животну средину и неколико правних докумената којима су уређени регистрација, издавање дозвола и инспекцијски надзор поштивања захтјева из дозвола међу носиоцима еколошких дозвола и другим актерима.

Табела 12: *Показатељи утицаја за стратешки циљ 7*

Стратешки циљ 7	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Унапређење управљања животном средином	Трошкови за заштиту животне средине (КМ)	Укупно инвестиције: Н/Д Укуп. текући трошкови: Н/Д (2020.)	

4. ПРИОРИТЕТИ

Приоритети представљају кључна поља и смјерове дјеловања за остварење визије и стратешких циљева и као такви имају највећи утицај на развој, односно остварење стратешких индикатора. Дефинисани приоритети груписани су по релевантним стратешким циљевима, односно тематским областима животне средине.

Табела 13: *Приоритети груписани по стратешким циљевима – тематским областима животне средине*

Стратешки циљеви	Приоритети
Стратешки циљ 1: Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости	**Приоритет 1.1**. Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом **Приоритет 1.2.** Унапређење стратешког и систематичног планирања управљања водама у Брчко дистрикту БиХ **Приоритет 1.3.** Спречавање погоршања и унапређење статуса водних тијела на територији Брчко дистрикта БиХ у циљу заштите водене флоре и фауне и потреба корисника **Приоритет 1.4.** Успостављање одрживог и ефикасног коришћења водних ресурса **Приоритет 1.5**. Смањење ризика од екстремних хидролошких појава **Приоритет 1.6**. Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода
Стратешки циљ 2: Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала	**Приоритет 2.1.** Унапређење правног и стратешког оквира у области управљања отпадом са ЕУ принципима **Приоритет 2.2.** Увођење различитих економских и финансијских инструмената и механизама који ће омогућити финансијски одрживо и по животну средину прихватљиво управљање отпадом **Приоритет 2.3.** Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом **Приоритет 2.4.** Успостављање система за управљање посебним категоријама отпада **Приоритет 2.5.** Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду **Приоритет 2.6**. Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом **Приоритет 2.7.** Јачање свијести о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада
Стратешки циљ 3: Одржавање и унапређивање биолошке разноликости и заштите екосистема	**Приоритет 3.1.** Унапређивање правног оквира за биодиверзитет и очување природе кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима **Приоритет 3.2.** Јачање институција надлежних за провођење прописа и

Стратешки циљеви	Приоритети
	активности у заштити природе **Приоритет 3.3.** Успостављање и унапређивање капацитета за заштиту, праћење стања и извјештавање о биодиверзитету и очувању природе **Приоритет 3.4.** Извршавање инвентаризације биодиверзитета на екосистемском, специјском и генетичком нивоу, те омогућавање јавне доступности и коришћења података о биодиверзитету **Приоритет 3.5.** Заштита специфичног биодиверзитета Брчко дистрикта БиХ у складу с глобалним циљевима и просторним планским документима кроз успоставу заштићених подручја на 17% територије **Приоритет 3.6.** Унапређење међусекторске сарадње и политичке подршке у Брчко дистрикту БиХ за интеграцију заштите биодиверзитета у секторске политике и законодавство **Приоритет 3.7.** Јачање процеса научно-политичког дијалога и доношење одлука о биодиверзитету и заштити природе базирати на научно утемељеним информацијама и чињеницама **Приоритет 3.8**. Презентовање и чињење доступним знања о материјалним, нематеријалним и регулирајућим користима од шумских, водених, високопланинских, реликтних, крашких, пољопривредних и урбаних екосистема БиХ другим секторским политикама **Приоритет 3.9.** Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама **Приоритет 3.10.** Мобилизовање домаћих и међународних финансијских средстава за биодиверзитет
Стратешки циљ 4: Унапређење ублажавања и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха	**Приоритет 4.1.** Смањење загађивања ваздуха кључним загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље **Приоритет 4.2.** Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха **Приоритет 4.3.** Смањење утицаја Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене смањењем емисија гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника **Приоритет 4.4**. Јачање отпорности на утицаје климатских промјена **Приоритет 4.5.** Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима уз увођење подстицајних механизама **Приоритет 4.6**. Повећање удјела обновљивих извора енергије уз увођење праведног система подстицаја **Приоритет 4.7.** Смањење свјетлосног загађења

Стратешки циљеви	Приоритети
Стратешки циљ 5: Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све	**Приоритет 5.1.** Успостављање законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те усклађен на свим нивоима власти у БиХ **Приоритет 5.2.** Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности **Приоритет 5.3.** Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности **Приоритет 5.4.** Унапређење знања корисника хемикалија и биоцида и јавности у области управљања хемикалијама **Приоритет 5.5.** Успостављање законодавног оквира и јасних институционалних надлежности којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини **Приоритет 5.6.** Унапређење стратешког планирања и мониторинга буке у области животне средине **Приоритет 5.7.** Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања **Приоритет 5.8.** Унапређење капацитета и компетенција јавних службеника у области управљања буком
Стратешки циљ 6: Обезбјеђивање одрживог коришћења природних ресурса	**Приоритет 6.1.** Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграцију родно осјетљиве проблематике климатских промјена **Приоритет 6.2.:** Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа **Приоритет 6.3.** Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ **Приоритет 6.4.** Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира како би се рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ управљало на одржив начин **Приоритет 6.5.** Успостављање интегралног и одрживог управљања земљишним ресурсима **Приоритет 6.6.** Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова **Приоритет 6.7.** Успостављање система одрживог и одговорног истраживања, експлоатације и управљања минералним сировинама

Стратешки циљеви	Приоритети
Стратешки циљ 7: Унапређење управљања животном средином	**Приоритет 7.1.** Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити потпуности хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима **Приоритет 7.2.** Обезбјеђивање ефикасног провођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза **Приоритет 7.3.** Постизање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција **Приоритет 7.4.** Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука **Приоритет 7.5.** Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ **Приоритет 7.6.** Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика **Приоритет 7.7.** Усаглашавање и стављање у примјену ефикасних економских инструмената везаних за заштиту животне средине **Приоритет 7.8.** Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама у животној средини

4.1.1. Приоритети за стратешки циљ 1 – Управљање водама

У оквиру стратешког циља 1 дефинисано је шест приоритета, и то:

Приоритет 1.1. Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом, што ће се постићи усвајањем нових и измјенама и допунама постојећих прописа из области водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ, који ће бити усклађени са приоритетним водним директивама ЕУ. Такође се планира активно учешће у изради Планова провођења (ДСИП-а) и израда, усвајање и реализација Акционих планова (АПИД-а) ЕУ директива из области вода у складу са листом приоритета.

Приоритет 1.2. Унапређење стратешког и систематичног планирања управљања водама у Брчко дистрикту БиХ, што ће се постићи израдом и усвајањем кључних стратешких и планских докумената којима се обезбјеђује интегрално управљање водним ресурсима за дужи временски период. У сврху систематичног и континуираног складиштења и обраде података, као и њихове презентације, планирано је успостављање водног информационог система Брчко дистрикта БиХ. Посебан акценат биће стављен на спровођење активности чији је циљ повећавање свијести грађана о важности очувања водних ресурса, као и на обезбјеђивање правних механизама којима ће се омогућити њихово активно учешће приликом издавања водних аката.

Приоритет 1.3. Спречавање погоршања и унапређење статуса водних тијела на територији Брчко дистрикта БиХ у циљу заштите водене флоре и фауне и потреба корисника, што ће се постићи потпуним елиминисањем или, у највећој могућој мјери, смањеним уношењем свих типова загађујућих материја у водене екосистеме, са посебним акцентом на смањење испуштања непречишћених комуналних и индустријских отпадних вода у реципијенте, у

складу са релевантним директивама ЕУ. Такође, провешће се активности неопходне за успостављање мониторинга подземних вода и унаприједиће се постојећи мониторинг површинских вода. Повећаном ефикасношћу рада инспекцијских органа и обезбјеђивањем транспарентног извјештавања обезбиједиће се адекватно испуњавање обавеза предвиђених издатим водним дозволама у циљу обезбјеђивања испуњења услова везаних за заштиту вода и заштиту животне средине у цјелини.

Приоритет 1.4. Успостављање одрживог и ефикасног коришћења водних ресурса – У сврху успостављања одрживог и ефикаснијег коришћења воде за водоснабдијевање становништва биће израђени и реализовани План провођења (ДСИП) и Акциони план (АПИД) ЕУ директиве о води за људску употребу 2020/2184, што укључује и развој неопходне инфрастуктуре која ће омогућити већу покривеност становништва организованим системом водоснабдијевања, нарочито у руралним подручјима Брчко дистрикта БиХ. Посебан акценат ће бити стављен на смањење постојећих изразито високих губитака у водоводним системима, као и на успостављање и провођење адекватне контроле и надзора над коришћењем вода од стране сектора пољопривреде, шумарства, индустрије, рибарства, енергетике и других сектора.

Приоритет 1.5. Смањење ризика од екстремних хидролошких појава – Будући да су се постојећи системи за заштиту од екстремних хидролошких појава у претходном периоду показали као недовољно ефикасни, акценат ће се ставити на улагање у развој неопходне инфраструктуре за одбрану од поплава, као и на развој система раног упозоравања и израду хидролошког прогнозног модела за подручје Брчко дистрикта БиХ. Посебан акценат биће стављен на реализацију циљева зацртаних Планом управљања поплавним ризицима у БиХ, чија је израда у току.

Приоритет 1.6. Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода. У сврху испуњења овог приоритета неопходно је извршити реформу сектора водних услуга и успоставити реалну економску цијену воде за становништво и привреду да би се обезбиједило одрживо управљање и покривање оперативних трошкова и трошкова одржавања комуналног предузећа. Планирано је и провођење свеобухватне анализе економског стања сектора вода како би се утврдила потреба измјене висине и расподјеле водних накнада које представљају извор финансирања провођења неопходних активности везаних за све аспекте интегралног управљања водама. Посебан акценат ће бити стављен на ефикасније повлачење средстава из различитих међународних фондова, чиме је могуће дјелимично компензовати недостатак финансијских средстава из локалних извора.

Табела 14: *Приоритети са припадајућим индикаторима*

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 1.1. Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом	Степен ажурности правног оквира из области водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ	Правни оквир из области водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ није ажуран (2021.): - није усвојен Нацрт закона о водама - нису израђена подзаконска акта везана за сектор вода	Донесени су кључни закони и подзаконски акти из области водног законодавства (2025.)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		- Закон о заштити вода (посљедње измјене 2007. године)	
	Степен хармонизације правног оквира из области водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са водним директивама ЕУ	Правни оквир из области водног законодавства није хармонизован са водним директивама ЕУ (2021.)	Правни оквир из области водног законодавства је дјелимично хармонизован са 8 директива (постигнут висок степен усклађености или потпуна усклађеност Директива у области управљања водама) (2031.)
	Статус израде, усвајања и реализације Акционих планова за провођење ЕУ директива (АПИД-а)	Нису израђени Акциони планови за провођење водних директива ЕУ (АПИД-и). АПИД Директиве о процјени и управљању ризицима од поплава 2007/60/Е3 је израђен, али ДСИП на нивоу МСТЕО-а није прихваћен, те стога ни АПИД није озваничен (2021.)	Израђени су и усвојени Акциони планови за провођење водних директива ЕУ и континуирано се проводе (2031.)
Приоритет 1.2. Унапређење стратешког и систематичног планирања управљања водама у Брчко дистрикту БиХ	Статус усвајања стратешких и планских докумената Брчко дистрикта БиХ из области управљања водним ресурсима	- Стратегија управљања водама Брчко дистрикта БиХ није израђена (2021.) - План управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ (први циклус) – усвојен 2016. године, неопходно ажурирање	Усвојени стратешки и плански документи из области управљања водним ресурсима у Брчко дистрикту БиХ (2026.)
	Статус успостављања водног информационог система	Водни информациони систем Брчко дистрикта БиХ не постоји	Успостављен водни информациони систем (2030.)
	Број грађана и невладиних организација које учествују у процесу доношења одлука, планирања и управљања водним ресурсима	Мали број грађана и невладиних организација које учествују у процесу доношења одлука, планирања и управљања водним ресурсима (2021.)	Повећан број грађана и и невладиних организација које учествују у процесу доношења одлука, планирања и управљања водним ресурсима (2031.)
Приоритет 1.3. Спречавање погоршања и унапређење статуса водних тијела на територији Брчко дистрикта БиХ у циљу заштите водене флоре и фауне и потреба корисника	Достизање циљева заштите животне средине везаних за статус водних тијела	Површинске воде: 18,5% ВТ – низак ризик, 74% – под ризиком, 7,5% – висок ризик од недостизања циљева животне средине ВТ подземних вода – условно под притиском/ ризиком од недостизања	Постизање најмање доброг статуса водних тијела површинских и подземних вода у складу са динамиком предвиђеном Планом управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		циљева животне средине (2016.)	БиХ (за сва водна тијела до 2039. године)
	Удио водних тијела површинских и подземних вода на којима се проводи мониторинг	Мониторинг се проводи на 16,7% водних тијела површинских вода – недовољна фреквенција, нису обухваћени сви елементи који се користе за оцјену статуса вода. Не постоји системски мониторинг подземних вода	Успостављен адекватан мониторинг на свим водним тијелима површинских и подземних вода (2031.)
	Ефикасност водопривредне инспекције	Водопривредна инспекција је ефикасна – постоји простор за повећање ефикасности (2021.)	Висока ефикасност инспекцијских надзора обезбјеђује: - да сви корисници вода поштују и спроводе услове прописане водним актима - спријечено непрописно захватање и коришћење вода (2031.)
Приоритет 1.4. Успостављање одрживог и ефикасног коришћења водних ресурса	Проценат становништва које користи питку воду из система којима се безбједно управља	70% (2020.)	90% (2031.)
	Проценат губитака воде у оквиру система јавног водоснабдијевања	Више од 50% (2020.)	25% (2031.)
	Унапређење планирања и управљања коришћењем воде у индустрији и привреди	Планирање и управљање коришћењем воде у индустрији и привреди је у иницијалној фази	Успостављено одрживо управљање коришћењем воде у индустрији и привреди (2025.)
Приоритет 1.5. Смањење ризика од екстремних хидролошких појава	Степен заштите од штетног дјеловања екстремних хидролошких појава (од превлаживања земљишта и плављења унутрашњим и вањским водама, штетног дјеловања ерозије и бујица, као и од штетног дјеловања суше)	- Недовољно развијена инфраструктура - План управљања поплавним ризиком у БиХ је у процесу израде (2021.)	Постигнут висок степен заштите кроз: - унапређење постојеће и изградњу нове инфраструктуре - реализацију програма мјера дефинисаних у оквиру Планова управљања ризицима од поплава (2031.)
Приоритет 1.6. Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода	Степен унапређења система финансирања сектора вода	Постојећи систем финансирања не омогућава текуће нити инвестиционо одржавање сектора вода (2020.)	Унапријеђен систем финансирања сектора вода уз поштовање принципа „корисник плаћа и загађивач плаћа“ (2026.)
	Ефективност и ефикасност коришћења доступних фондова ЕУ и других	Релативно ниска ефективност и ефикасност услијед недовољних	Ефективно и ефикасно коришћење доступних фондова (2027.)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	међународних фондова за заштиту водних ресурса	инситуционалних капацитета у сектору вода (2021.)	

4.1.2. Приоритети за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом

У оквиру стратешког циља 2 дефинисано је 7 приоритета, и то:

Приоритет 2.1. Унапређење правног и стратешког оквира у области управљања отпадом са ЕУ принципима, што ће се постићи усклађивањем прописа, политика и планских/стратешких докумената са обавезама које проистичу из директива и смјерница Европске уније за област управљања отпадом, као и из захтјева Базелске конвенције о контроли прекограничног кретања опасног отпада и његовом збрињавању.

Приоритет 2.2. Увођење различитих економских и финансијских инструмената и механизама који ће омогућити финансијски одрживо и по животну средину прихватљиво управљање отпадом, што ће се постићи кроз анализу могућности и дефинисање препорука за ревизију постојећих и увођење додатних економских и финансијских инструмента и механизама који ће утицати на смањење количине и повећање степена искоришћености свих категорија отпада, те коначно покретање иницијативе за усвајање препорука и увођење нових инструмената у сарадњи са другим надлежним одјељењима Брчко дистрикта БиХ.

Приоритет 2.3. Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом, што ће се постићи кроз реформу сектора управљања комуналним отпадом, набавку опреме и изградњу инфраструктуре за управљање комуналним отпадом, те улагања у програме усмјерене на смањење количине комуналног отпада који се одлаже на депоније.

Приоритет 2.4. Успостављање система за управљање посебним категоријама отпада, што ће се постићи кроз успостављање схеме продужене одговорности произвођача за амбалажни и ЕЕ отпад и стварање услова за адекватно прикупљање и збрињавање, како те двије категорије, тако и осталих посебних категорија отпада, као што су отпадне батерије и акумулатори, отпадне гуме, отпадна уља, отпадна возила, грађевински отпад, нуспроизводи животињског поријекла, медицински отпад, отпад из пољопривреде и шумарства. Под овим приоритетом ће се радити и на јачању тржишта отпада намијењеног рециклирању и укључивању неформалних сакупљача у систем рециклаже.

Приоритет 2.5. Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду, што ће се постићи увођењем обавезе одређивања састава и количина отпада, успостављањем интегралног информационог система управљања отпадом, све са циљем добијања поузданих података о отпаду који ће омогућити и боље и одрживије стратешко планирање и инвестирање у области управљања отпадом.

Приоритет 2.6. Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом, што ће се постићи израдом студије изводљивости која ће анализирати постојеће капацитете за третман индустријског и опасног отпада и утврђивањем потребних капацитета, давањем

препорука за унапређење система, израду инвентара свих локација које представљају пријетњу здрављу становништва и животној средини због неадекватно збринутих хемикалија, контаминираних подручја и инфраструктуре са садржајем азбеста, искоришћених хемикалија, производа који садрже опасне хемикалије, те усвајањем десетогодишњег оперативног плана за њихово уклањање и санацију.

Приоритет 2.7. Јачање свијести о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада, што ће се постићи провођењем савремених едукативно-информативних, родно осјетљивих кампања јачања свијести о правилном управљању отпадом, циљајући највише на спречавање настанка отпада и рециклажу, али и разумијевање функционисања система прикупљања и одлагања отпада.

Табела 15: *Приоритети са припадајућим индикаторима*

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 2.1. Унапређење правног и стратешког оквира у области управљања отпадом са ЕУ принципима	Оцјена усклађености прописа и планова из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније и међународних споразума	Правни и стратешки оквир за управљање отпадом у Брчко дистрикту БиХ није усклађен са правном тековином ЕУ (2021.)	Правни и стратешки оквир за управљање отпадом у Брчко дистрикту БиХ је потпуно усклађен са 11 ЕУ директива и Базелском конвенцијом (2026.)
Приоритет 2.2. Увођење различитих економских и финансијских инструмената и механизама који ће омогућити финансијски одрживо и по животну средину прихватљиво управљање отпадом	Број финансијских инструмената за одрживо управљање чврстим отпадом који подржавају транзицију ка циркуларној економији	0 (2021.)	Минимално 3 (2032.)
Приоритет 2.3. Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом	Финансијска и оперативна одрживост комуналног сектора	Претежно мала финансијска и оперативна одрживост предузећа у комуналном сектору (2021.)	Повећана финансијска и оперативна одрживости предузећа у комуналном сектору у односу на полазно стање (2032.)
	Прикупљени и одложени комунални отпад	Прикупљени отпад: 27779 t/g 100% се одлаже	Преусмјеравање отпада са депоније на друге врсте обраде са коначним циљем одлагања мање од 60% масе произведеног комуналног отпада на депонији у односу на базну годину (2032.)
Приоритет 2.4. Успостављање система за управљање посебним категоријама отпада	Количина збринутог отпада по поступцима прераде Р – посебне категорије отпада	Податак је доступан само за ниво БиХ и износи 225.993 t/g (2020.)	Повећање количине отпада који се збрињава поступцима прераде Р за 50% у односу на базну годину (2032.)
Приоритет 2.5. Унапређење система	Поузданост података о отпаду који се добијају из	Систем евиденције и извјештавања не даје	Систем евиденције и извјештавања даје

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
евиденције и извјештавања о отпаду	система евиденције и извјештавања	поуздане податке о отпаду: - Не постоји обавеза одређивања количине и састава отпада - Не постоји информармациони систем управљања отпадом	поуздане податке о отпаду: - Уведена законска обавеза одређивања количине и састава отпада за комунална предузећа (2024.) - Успостављен информациони систем управљања отпадом (до 2028.)
Приоритет 2.6. Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом	Расположивост потребних капацитета за управљање индустријским и опасним отпадом	Недовољни капацитети	Успостављени капацитети (2032.)
Приоритет 2.7. Јачање свијести о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада	Статус провођења пројеката о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада	Проводи се мали број пројеката о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада (2021.)	Проводи се значајан број пројеката годишње о подизању свијести о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада (2032.)

4.1.3. Приоритети за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе

Приоритет 3.1. Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима, што ће се постићи усклађивањем постојећих и израдом нових законских и подзаконских прописа у складу са ЕУ регулативом и ратификованим конвенцијама.

Приоритет 3.2. Јачање институција надлежних за провођење прописа и активности у заштити природе, што ће се постићи јачањем људских и материјалних капацитета институција у области заштите природе.

Приоритет 3.3. Успостављање и унапређивање капацитета за заштиту, праћење стања и извјештавање о биодиверзитету и очувању природе, што ће се постићи људским и материјалним јачањем институција и дефинисањем институционалног протока података о мониторингу биодиверзитета у сврху размјене информација и извјештавања према ЕУ институцијама.

Приоритет 3.4. Извршавање инвентаризације биодиверзитета на екосистемском, специјском и генетичком нивоу, те омогућавање јавне доступности и коришћења података о биодиверзитету, што ће се постићи постепеном реализацијом Плана за инвентаризацију дивљих биљака, животиња, гљива, миграторних врста птица и инвазивних врста, те идентификацијом и мапирањем станишта.

Приоритет 3.5. Просторно повезивање еколошки значајних подручја у еколошку мрежу на површини 17% територије Брчко дистрикта БиХ, што ће се постићи повећањем површина заштићених подручја и проглашењем еколошке мреже уз сагласност локалних заједница и интересних група кроз промоцију значаја заштићених подручја.

Приоритет 3.6. Унапређење међусекторске сарадње и политичке подршке у Брчко дистрикту БиХ за интеграцију заштите биодиверзитета у секторске политике и законодавство, што ће се постићи припремом јасних упутстава и подстицаја за подршку међусекторским програмима и пројектима који доприносе заштити природе.

Приоритет 3.7. Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету/природи кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука, што ће се постићи успостављањем научно-политичке платформе (енг. *science-policy interface*) и отвореним приступом научним информацијама о биодиверзитету.

Приоритет 3.8. Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама, што ће се постићи активностима у наставном процесу истичући значај природе, са више доступних информација у средствима јавног информисања и друштвеним мрежама, те бројним промотивним активностима.

Приоритет 3.9. Мобилизовање домаћих и међународних финансијских средстава за биодиверзитет, што ће се постићи значајно већом мобилизацијом домаћих средстава са циљем ефикасније заштите природе и јачањем капацитета за ефикасно стицање и коришћење међународних средстава.

Табела 16: *Приоритети са припадајућим индикаторима*

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 3.1. Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима	Степен усклађености законских и подзаконских прописа са правном тековином ЕУ и међународним споразумима	- Недовољна усклађеност законске и подзаконске регулативе	Већи степен усклађености законских и подзаконских прописа у складу са ЕУ регулативом и ратификованим конвенцијама (до 2025.)
Приоритет 3.2. Јачање институција надлежних за провођење прописа и активности у заштити природе	Степен активности ка успостави Одсјека за заштиту природе	Не постоји одјељење/одјсек у чијој искључивој надлежности су активности на очувању биодиверзитета и заштити природе	Успостављен Одсјек за заштиту природе (до 2026.)
Приоритет 3.3. Успостављање и унапређивање капацитета за заштиту, праћење стања и извјештавање о биодиверзитету и	Степен успостављеног система редовног мониторинга биодиверзитета	Не постоји систем мониторинга биодиверзитета	Успостављен систем редовног мониторинга (до 2032.)
	Ниво материјалне подршке невладиним организацијама	Подршка невладиним организацијама није адекватна	Успостављена материјална подршка невладиним

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
очувању природе			организацијама (до 2032.)
	Ниво успоставе информационог система за заштиту природе у складу са ИНСПИРЕ директивном	Не постоји јединствен информациони систем	Успостављен информациони систем за заштиту природе у складу са ИНСПИРЕ директивном (до 2027.)
	Степен успостављених људских и техничких капацитета у заштићеним подручјима	Нису издвојена нити успостављена заштићена подручја, а са њима и капацитети	Изграђени људски и технички капацитети за заштиту природе у заштићеним подручјима (до 2032.)
	Степен унапређења инспекцијске службе	Недовољно активности на контроли провођења Закона о заштити природе	Унапријеђена служба за инспекцијски надзор у провођењу Закона о заштити природе (до 2032.)
Приоритет 3.4. Извршавање инвентаризације биодиверзитета на екосистемском, специјском и генетичком нивоу, те омогућавање јавне доступности и коришћења података о биодиверзитету	Степен инвентаризације биодиверзитета	Није урађена детаљна инвентаризација биодиверзитета	Извршена инвентаризација флоре, фауне, фунгије и генетичког диверзитета и идентификоване угрожене врсте (до 2032.)
	Ниво података потребан за израду карте станишта	Не постоји карта станишта	Урађена карта станишта (до 2032.)
	Број миграторних птица	Не постоје подаци о миграторним птицама	Попис врста миграторних птица (до 2029.)
	Број инвазивних врста	Не постоји листа инвазивних врста	Листа инвазивних врста и Акциони план (до 2025.)
	Степен ревидираности листе инвазивних врста	Не постоји листа инвазивних врста	Ревидирана листа инвазивних врста (2032.)
Приоритет 3.5. Просторно повезивање еколошки значајних подручја у еколошку мрежу на површини 17% територије Брчко дистрикта БиХ	Степен промоције значаја еколошке мреже	Није успостављена еколошка мрежа	Проведена јавна кампања промоције еколошке мреже (до 2025.)
	Степен консултативног процеса		Проведен консултативни процес са заједницама локалне самоуправе и интересним странама у свим подручјима Плана за еколошку мрежу (до 2026.)
	Степен успоставе еколошке мреже		Успостављена еколошка мрежа (до 2032.)
	Степен успоставе заштићених подручја	Нису успостављена заштићена подручја	Успостављена функционална заштићена подручја (до 2032.)
Приоритет 3.6. Унапређење међусекторске сарадње и политичке подршке у Брчко дистрикту БиХ за интеграцију заштите биодиверзитета у	Степен имплементације пост 2020 НБСАП-а	Није израђен и имплементиран пост 2020 НБСАП	Имплементиран пост 2020 НБСАП (до 2025.)
	Степен интеграције заштите и одрживе употребе биодиверзитета у све секторске политике	Не постоји интеграција активности међу секторима на заштити и одрживој употреби	Интегрисана заштита и одржива употреба биодиверзитета у све секторске политике (до

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
секторске политике и законодавство		биодиверзитета	2027.)
Приоритет 3.7. Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету/природи кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука	Ниво одлука базираних на закључцима и препорукама мултидисциплинарних анализа о стању природе	Процес Процјена стања природе (ИПБЕС) у БиХ из којег ће слиједити закључци и препоруке за доносиоце одлука је у току	У доношењу одлука које имају утицаја на стање биолошке разноликости користе се закључци, поруке и сценарији мултидисциплинарних анализа о стању природе (2032.)
	Број организованих дискусија	Недовољно дијалога међу представницима научне заједнице и доносилаца одлука	Сваке године организују се три округла стола за размјену информација (дијалог) између научне заједнице и доносилаца одлука о стању природе и процесима управљања биодиверзитетом и користима од природе (до 2025.)
Приоритет 3.8. Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама	Степен ефикасности невладиних организација	Недовољна ангажованост невладиних организација у активностима очувања биодиверзитета и заштите природе	Развијена ефикасна мрежа невладиних организација које прате стање биолошке разноликости, активно учествују у доношењу одлука и промовишу одрживи развој (до 2032.)
	Степен подршке у едукацији наставног кадра	Недовољна компетентност наставног особља у промоцији значаја биодиверзитета кроз образовни циклус	Успостављена материјална подршка за едукацију наставног кадра на свим нивоима образовања (до 2032.)
	Степен анализе знања и схватања значаја појма биодиверзитета	Недовољна свијест и знање о значају биодиверзитета	Урађена анализа јавне свијести о значају биодиверзитета (до 2032.)
Приоритет 3.9. Мобилизовање домаћих и међународних финансијских средстава за биодиверзитет	Висина (износ) домаћих и међународних средства за очување биодиверзитета и заштиту природе	Постојећа средства нису довољна за заштиту природе и заштиту користи од природе за становништво	Обезбијеђена средства у пуном износу за реализацију овог акционог плана (до 2032.)

4.1.4. Приоритети за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија

У оквиру стратешког циља 4 дефинисано је седам приоритета, и то:

Приоритет 4.1. Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље, што ће се постићи смањењем емисија из великих постројења за сагоријевање, усклађивањем индустријских постројења са најбоље расположивим

техникама, смањењем емисија из кућних ложишта и услужних дјелатности, повећањем удјела даљинских гријања у укупном гријању и смањењем емисије загађујућих материја из транспорта.

Приоритет 4.2. Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха, што ће се постићи даљњим развојем мреже станица за мониторинг, унапређењем постојећег система информисања грађана у реалном и интегрисаном времену о квалитету ваздуха и развојем система извјештавања према међународним институцијама о емисијама и квалитету ваздуха.

Приоритет 4.3. **Смањен утицај Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене смањењем емисија гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника**, што ће се постићи смањењем емисија гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника.

Приоритет 4.4. Јачање отпорности на утицаје климатских промјена, што ће се постићи повећањем капацитета институција и инфраструктуре, те стратешког и легислативног оквира.

Приоритет 4.5. Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима уз увођење подстицајних механизама, што ће се постићи креирањем повољног амбијента унапређењем законодавног оквира, смањење потрошње енергије у стамбеним и нестамбеним зградама, повећањем енергетске ефикасности у индустрији и смањењем потрошње примарне енергије.

Приоритет 4.6. Повећање удјела обновљивих извора енергије уз увођење праведног система подстицаја, што ће се постићи повећањем удјела ОИЕ-ова у финалној потрошњи енергије, у производњи електричне енергије и у транспорту.

Приоритет 4.7. Смањење свјетлосног загађења, што ће се постићи усвајањем и провођењем законодавног оквира за регулисање свјетлосног загађења.

Табела 17: *Приоритети са припадајућим индикаторима*

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
4.1. Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље	Степен усклађености постројена са НРТ-овима	- Низак степен усклађености постројења са НРТ-овима	Усклађивање свих индустријских постројења са најбоље расположивим техникама до 2032. године
	Проценат смањења емисија из кућних ложишта	- Велике емисије из кућних ложишта	Смањење емисије из кућних ложишта за 20% до 2032. у односу на базну годину (одредити у зависности за коју годину се изради инвентар)
	Проценат смањења емисија загађујућих материја из транспорта	Допуштене високе вриједности сумпора у течним горивима, просјечна старост возила преко 15 година, незнатан удио	Смањење емисије загађујућих материја из транспорта за 30% до 2030. године

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		електричних и хибридних возила, неразвијена инфраструктура за електрична возила	
4.2. Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха	Број станица за квалитет ваздуха стављених у континуирани режим рада	Постоји само једна мјерна станица која не ради континуирано	Покривеност цијеле територије Брчко дистрикта БиХ мрежом станица до 2025. године
	Степен информисаности грађана о квалитету ваздуха	Недовољно развијен систем информисања грађана о квалитету ваздуха	Успостављен систем информисања грађана у реалном и интегрисаном времену о квалитету ваздуха од 2023.
	Функционалност система извјештавања	Не постоји цјеловит систем извјештавања о емисијама загађујућих материја и ГХГ-а према међународним институцијама	Развијен систем извјештавања према међународним институцијама о емисијама и квалитету ваздуха до 2025.
4.3. Смањење утицаја Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене смањењем емисија гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника	Проценат смањења емисија ГХГ-а	Не постоји инвентар емисија; укупне емисије у БиХ 2014. 26,062 Gg, процјене за Брчко дистрикт БиХ су 400 Гг у 2016. години	Смањење укупне емисије ГХГ-а за 41,85% до 2030. у односу на 2013. годину (циљ преузет из СЕЦАП-а)
	Проценат смањења емисија ГХГ-а из великих постројења	Не постоји евиденција емисија из великих постројења	Смањење емисије из великих постројења (еквивалент ЕУ ЕТС) за 28,7% до 2030. у односу на 2014. годину (ниво БиХ)
	Проценат повећања понора	Износ понора у 2014. је 6.398 Gg (ниво БиХ), не постоје процјене за Брчко дистрикт БиХ	Повећање понора ГХГ-а за 10% до 2030. у односу на 2014. годину
4.4. Јачање отпорности на утицаје климатских промјена	Успостављеност функционалног и цјеловитог система евиденција штета	Не постоји систем евиденције штета	Успостављен систем евиденције штета до 2025.
	Проценат наводњаваног пољопривредног земљиста	Мали дио пољопривредног земљишта се наводњава	Наводњавање до 30% пољопривредог земљишта до 2032.
	Степен изграђености капацитета	Низак ниво изграђености капацитета заштите од пожара	Висок ниво изграђености капацитета за заштиту од пожара
	Степен изграђености капацитета	Низак ниво изграђености капацитета за заштиту од поплава	Висок ниво изграђености капацитета за заштиту од поплава
	Успостављеност функционалног система раног упозоравања	Не постоји систем координације раног упозоравања	Успостављен систем координације раног упозоравања до 2025.
	Успостављеност	Не постоји систем за	Успостављен систем за

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	функционалног и цјеловитог система за координацију и праћење провођења мјера прилагођавања климатским промјенама	координацију и праћење провођења мјера	координацију и праћење провођења мјера до 2025.
4.5. Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима уз увођење подстицајних механизама	Проценат смањења потрошње финалне енергије	У 2019. години за потребе потрошача на територији Брчко дистрикта БиХ набављено је 271.869.917 kWh електричне енергије (не постоји адекватна енергетска статистика)	Смањење потрошње финалне енергије за 13% до 2030. у односу на 2019. године
	Проценат смањења потрошње финалне енергије у зградарству	Ниска ефикасност потрошње енергије у зградарству	Смањење потрошње енергије у зградарству за 58% до 2030. у односу на 2012. годину
	Проценат смањења потрошње финалне енергије у индустрији	Удио индустрије у ФЕЦ-у 21%	Смањење потрошње финалне енергије у индустрији за 3,3% до 2030. у односу на 2018. године
	Проценат смањења потрошње примарне енергије	Не постоје подаци о потрошњи примарне енергије	Смањење потрошње примарне енергије за 11% до 2030. године у односу на базну годину
4.6. Повећање удјела обновљивих извора енергије уз увођење праведног система подстицаја	Проценат удјела ОИЕ у ФЕЦ-у	Удио ОИЕ-ова у 2018. 35,97%	Удио ОИЕ у ФЕЦ-у 43,75% до 2030. године
	Проценат удјела ОИЕ у производњи електричне енергије	Електрична енергија се увози у Брчко дистрикт БиХ, нема значајне производње	Удио ОИЕ у производњи електричне енергије 46% до 2030. године (производња у Брчко дистрикту БиХ и набавка – увоз)
	Проценат удјела ОИЕ у транспорту	Удио ОИЕ у 2018. испод 1%	Удио ОИЕ у транспорту 9% до 2030. године
4.7. Смањење свјетлосног загађења	Статус усвајања законодавног оквира	Непостојање законодавног оквира о свјетлосном загађењу	Усвојен законодавни оквир

4.1.5. Приоритети за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука

У оквиру стратешког циља 5 дефинисано је 8 приоритета, и то:

Приоритет 5.1. Успостављање законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те усклађен на свим нивоима власти у БиХ, чиме ће се створити услови за транспозицију ЕУ законодавства из области управљања хемикалијама, биоцидима, живом и производима од живе, азбеста, супстанцама које оштећују озонски омотач и транспозицију SEVESO III директиве.

Приоритет 5.2. Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности, а због успостављања Регистра хемикалија, Регистра и инвентара већих несрећа и система извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја.

Приоритет 5.3. Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности, чиме ће се постићи ефикасан систем превенције, лијечења и обавјештавања у случајевима тровања хемикалијама у циљу очувања људског здравља и животне средине.

Приоритет 5.4. Унапређење знања корисника хемикалија и биоцида и јавности у области управљања хемикалијама у циљу смањења нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима.

Приоритет 5.5. Успостављање законодавног оквира и јасне институционалне надлежности којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини, а чиме ће се уредити област процјене и управљања буком и емисија буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном.

Приоритет 5.6. Унапријеђено стратешко планирање и мониторинг буке у области животне средине, што укључује анализу цестовног и жељезничког саобраћаја у циљу постављања приоритета у изради карата буке, те процјену броја становника изложених буци, а у циљу израде карата буке и акционих планова управљања буком.

Приоритет 5.7. Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања кроз успостављање јединственог информатичког система приказа карата буке, финансијских средстава (грантова) за пројекте подизања свијести јавности и кампањама о штетности буке на здравље.

Приоритет 5.8. Унапређење капацитета и компетенција јавних службеника у области управљања буком, што ће омогућити институцијама Брчко дистрикта БиХ усвајање и ефикасно спровођење законске легислативе и успостављање инспекцијског надзора у области буке у животној средини.

Табела 18: *Приоритети са припадајућим индикаторима*

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 5.1. Успостављање законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те усклађен на свим нивоима власти у БиХ	Степен транспозиције ЕУ законодавства: REACH (Уредба (ЕУ) бр. 1907/2006), ЦЛП (Уредба (ЕУ) бр. 1272/2008), ПИЦ (Уредба (ЕУ) бр. 649/2012), Уредба о ПОПс (Уредба (ЕУ) бр. 2019/1021)	Не постоји законски основ за транспозицију ЕУ законодавства (2021.)	Дјелимична транспозиција ЕУ законодавства и то REACH (Уредба (ЕУ) бр. 1907/2006), ЦЛП (Уредба (ЕУ) бр. 1272/2008), ПИЦ (Уредба (ЕУ) бр. 649/2012) и Уредба о ПОПс (Уредба (ЕУ) бр. 2019/1021) (2027.)
	Степен транспозиције Уредбе о стављању у промет и употребу биоцидних производа	Не постоји законски основ за транспозицију Уредбе о стављању у промет и употреби биоцидних	Дјелимична транспозиција Уредбе о стављању у промет и употреби биоцидних

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	(Уредба (ЕУ) бр. 528/ 2012)	производа (2021.)	производа (Уредба (ЕУ) бр. 528/ 2012) (2025.)
	Степен транспозиције Уредбе о живи (Уредба (ЕУ) бр. 2017/852)	Не постоји законски основ за транспозицију Уредбе о живи (Уредба (ЕУ) бр. 2017/852) (2021.)	Дјелимична транспозиција Уредбе о живи (Уредба (ЕУ) бр. 2017/852) (2026.)
	Степен транспозиције ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом	Не постоји законски основ за транспозицију ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом (2021.)	Дјелимична транспозиција ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом (2026.)
	Степен транспозиције Уредбе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Уредбе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште	Не постоји законски основ за транспозицију Уредбе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Уредбе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште (2021.)	Дјелимична транспозиција Уредбе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Уредбе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште (2025.)
	Степен транспозиције SEVESO III директиве	Не постоји законски основ за транспозицију	Дјелимична транспозиција SEVESO III директиве (2028.)
Приоритет 5.2. Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности	Статус регистрације хемикалија и прометовања хемикалијама привредника Брчко дистрикта БиХ	Не постоји систем регистрације хемикалија, чиме је онемогућено равноправно прометовање хемикалијама привредника Брчко дистрикта БиХ у односу на привреднике у Републици Српској и Федерацији БиХ (2021.)	Успостављен систем регистрације хемикалија и равноправног прометовања хемикалијама привредника Брчко дистрикта БиХ у односу на привреднике у Републици Српској и Федерацији БиХ (2027.)
	Статус Регистра и инвентара већих несрећа	Није успостављен Регистар и инвентар већих несрећа (2021.)	Успостављен систем Регистра и инвентара већих несрећа (2031.)
	Ниво извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач	Није успостављено извјештавање по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач (2021.)	Успостављен систем извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач (2028.)
Приоритет 5.3. Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области	Статус Одсјека (Пододјељења) за хемикалије при Одјељењу за здравство и	Није основан Одсјек за хемикалије (2021.)	Основан Одсјек (Пододјељење) за хемикалије при Одјељењу за здравство и

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
хемијске безбједности	остале услуге Владе Брчко дистрикта БиХ		остале услуге са најмање једном запосленом особом искључиво на проведби законодавства о хемијским и биоцидним производима (2023.)
	Ниво система превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама који укључује именовање, координацију и размјену података између ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања у БиХ	Није успостављен систем превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама који укључује именовање, координацију и размјену података између ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања у БиХ	Успостављен систем превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама који укључује именовање, координацију и размјену података између ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања у БиХ (2027.)
Приоритет 5.4. Унапређење знања корисника хемикалија и биоцида и опште јавности у области управљања хемикалијама	Учесталост обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима за 20% до 2030.	Нема података (2021.)	Смањен ниво учесталости обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима за 20% (2030.)
	Статус инспекцијског надзора у области управљања хемикалијама и биоцидима	Није успостављен инспекцијски надзор у области управљања хемикалијама и биоцидима (2021.)	Успостављен инспекцијски надзор у области управљања хемикалијама и биоцидима (2024.)
	Број прекршајних налога који укључују узрок у области хемикалија и биоцида	Нема података јер није успостављен инспекцијски надзор у области управљања хемикалијама и биоцидима (2021.)	Број прекршајних налога, унапређењем знања корисника хемикалија и биоцида, свести на прихватљив ниво (у поређењу са окружењем) (2032.)
Приоритет 5.5. Успостављање законодавног оквира и јасне институционалне надлежности којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини	Статус законодавног оквира и институционалне надлежности о процјени и управљању буком и емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ	Није успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о процјени и управљању буком и емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ (2021.)	Успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о процјени и управљању буком и емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ (2026.)
Приоритет 5.6. Унапријеђено стратешко планирање и мониторинг буке у области животне	Статус стратешке карте буке за петогодишњи период	Не постоји израђена стратешка карта буке за петогодишњи период (2021.)	Израђена стратешка карта буке за петогодишњи период (2027.)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
средине	Статус Акционог плана управљања буком за петогодишњи период	Не постоји Акциони план управљања буком за петогодишњи период (2021.)	Израђен Акциони план управљања буком за петогодишњи период (2029.)
Приоритет 5.7. Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања	Степен информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке	Нема информисања јавности о буци и њеним учинцима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке (2021.)	Успостављен механизам и начин информисања јавности о буци и њеним учинцима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке (2030.)
Приоритет 5.8. Унапређење капацитета и компетенција јавних службеника у области управљања буком	Ниво техничких капацитета и компетенција надлежних институција у области управљања буком	Недовољни технички капацитети и компетенције надлежних институција у области управљања буком (2021.)	Унапријеђени технички капацитети и компетенције надлежних институција у области управљања буком (2030.)

4.1.6. Приоритети за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима

У оквиру стратешког циља 6 дефинисано је 7 приоритета, и то:

Приоритет 6.1. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграцију родно осјетљиве проблематике и климатских промјена

Приоритет подразумијева доношење закона и подзаконских аката на нивоу Брчко дистрикта БиХ, усклађених са ЕУ директивама и међународним споразумима, као и стварање правног и институционалног оквира за потпуну имплементацију савремених принципа управљања шумама, успоставу индикатора и редовног праћења стања шума.

Приоритет 6.2. Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа

Приоритет подразумијева доношење закона и подзаконских аката на нивоу Брчко дистрикта БиХ, усклађених са ЕУ директивама и међународним споразумима, као и стварање правног и институционалног оквира за потпуну имплементацију савремених принципа управљања осталим (недрвним) шумским производима.

Приоритет 6.3. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ

Приоритет подразумијева успоставу регулаторног оквира за управљање популацијом и плански узгој дивљачи усклађен са ЕУ директивама и међународним споразумима из области биодиверзитета, као и институционално јачање и успоставу институционалног оквира за управљање ловиштима и плански узгој дивљачи.

Приоритет 6.4. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира како би се рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ управљало на одржив начин

Приоритет подразумијева усаглашавање регулаторног оквира са правном тековином ЕУ и међународним конвенцијама, као и доношење закона за привредно рибарство. Плански узгој и излов рибе захтијевају постојање информационог система о рибарству, као и постојање стратешког оквира за одрживи развој рибарског сектора.

Приоритет 6.5. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање земљишним ресурсима

Приоритет подразумијева унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за свеобухватну заштиту земљишта, као и метода заштите, именовање институције у чијој надлежности ће бити одрживо управљање земљиштем, као мјерења и показатеља за одрживо управљање и заштиту земљишних ресурса. У склопу приоритета планиране су мјере санације деградираних површина и деминирање преосталог подручја Брчко дистрикта БиХ контаминираног минама, МЕС-ом и НУС-ом.

Приоритет 6.6. Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова

Приоритет подразумијева опремање и обуку чуварских служби како би биле модернизоване, мобилне и опремљене (модерне технологије и људство) за ефикасно вршење чуварског надзора, тј. за превенцију и смањење нелегалних активности у сектору шумарства, ловства и риболова.

Приоритет 6.7. Успостављање система одрживог и одговорног истраживања, експлоатације и управљања минералним сировинама

Приоритет подразумијева успоставу стратешког оквира за одрживу употребу и експлоатацију минералних сировина на принципима рециклаже и циркуларне економије, као и развој програма и планова за ефикаснију експлоатацију минералних сировина.

Табела 19: *Приоритети са припадајућим индикаторима*

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 6.1. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграцију родно осјетљиве проблематике и климатских промјена	Степен ажурности законског и стратешког оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима	Законски и стратешки оквир за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима није у довољној мјери ажуриран, када је у питању одрживо управљање шумама и шумским ресурсима	Креиран унапријеђен законски и стратешки оквир за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима до 2025. године
	Проценат површине под шумама посебне намјене	Под шумама посебне намјене налази се мали проценат шума у власништву Брчко дистрикта БиХ (2021.)	Повећана површина под шумама посебне намјене до 5% од укупне површине шума и шумског земљишта Брчко дистрикта БиХ до 2030. године
	Статус институционалног оквира за одрживо газдовање шумским ресурсима у Брчко	Досадашњи статус институционалног оквира за одрживо газдовање шумским ресурсима није	Успостављен оперативни институционални оквир за одрживо газдовање шумским ресурсима у

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	дистрикту БиХ	на задовољавајућем нивоу (2021.)	Брчко дистрикту БиХ до 2031. године
	Статус мониторинга здравственог стања шума Брчко дистрикта БиХ	На подручју Брчко дистрикта БиХ не постоји систематско и функционално праћење здравственог стања шума (2021.)	Успостављен функционалан редован мониторинг здравственог стања шума до 2025. године
	Површина шума захваћена пожарима у Брчко дистрикту БиХ (ha)	За протекли период у Брчко дистрикту БиХ регистрован је број од 9 пожара, опожарено 156,73 ha свих шума. Сви регистровани пожари били су приземни и утврђена је штета у износу од 1.350.230 КМ	Обезбијеђена повећана проходност шума, шуме Брчко дистрикта БиХ капацитиране за рано откривање и спречавање пожара за најмање 50% у односу на садашње стање до 2026. године
	Површина (у процентима и у ha) под високим шумама у Брчко дистрикту БиХ	Укупна површина изданачких шума за ШПП. Брчко дистрикт БиХ износи 989,42 ha, од тога неминирана површина износи 871,67 ha, а минирана 117,75 ha. Голети заузимају 6,41 ha	Повећан удио високих шума у Брчко дистрикту БиХ за 20% и пошумљено 10% садашњих голети Брчко дистрикта БиХ до 2030. године
Приоритет 6.2. Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа	Статус стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење осталих шумских производа у Брчко дистрикту БиХ	Стратешки и законски оквир који третира проблематику осталих производа шума у Брчко дистрикту БиХ није на задовољавајућем нивоу, те не обезбјеђује економску корист за власнике, локалну заједницу и кориснике шуме	Успостављен систем контроле сакупљања љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа до 2026. године
Приоритет 6.3. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ	Статус законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ	Садашњи статус законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ није на задовољавајућем нивоу	Успостављен и усклађен институционални, регулаторни и плански оквир за успоставу ловишта, управљање популацијом и плански узгој дивљачи до 2026. године
Приоритет 6.4. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира како би се рибљим фондом Брчко дистрикта	Статус законског оквира и његова усклађеност са правном тековином ЕУ, када је у питању управљање рибљим фондом у Брчко дистрикту	Неусклађени закони и подзаконска акта са правном тековином ЕУ и међународним директивама у области коришћења и управљања	Креирана законска регулатива у области аквакултуре у Брчко дистрикту БиХ, те унапријеђен систем планирања и управљања

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
БиХ управљало на одржив начин	БиХ на одржив начин	рибљим фондом у Брчко дистрикту БиХ на одржив начин	рибљим фондом до 2031. године
Приоритет 6.5. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање земљишним ресурсима	Степен успоставе система за одрживо управљање земљиштем и достизања неутралности деградације земљишта у Брчко дистрикту БиХ	Досадашњи степен успоставе система за одрживо управљање земљиштем у Брчко дистрикту БиХ није на задовољавајућем нивоу	Успостављен систем за заштиту, уређење, коришћење, мониторинг и унапређење квалитета земљишта до 2030. године
	Проценат територије земљишта контаминираног минама у Брчко дистрикту БиХ	У Брчко дистрикту БиХ има око 13,11 km^2 минираних површина (МЕС и НУС), што чини 2,66% укупне територије Брчко дистрикта БиХ	Извршено потпуно деминирање земљишта на цјелокупној (100%) територији Брчко дистрикта БиХ, до 2030. године
Приоритет 6.6.: Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства и риболова	Статус опремљености чуварских служби из области шумарства, ловства и риболова	Садашњи статус опремљености чуварских служби из области шумарства, ловства и риболова није на задовољавајућем нивоу	Чуварске службе модернизоване, мобилне и опремљене (модерне технологије и људство) за ефикасно вршење чуварског надзора. Успостављен је ефикасан систем за превенцију и смањење нелегалних активности у сектору шумарства, ловства и риболова за 30% до 2027. године
Приоритет 6.7. Успостављање система одрживог и одговорног истраживања, експлоатације и управљања минералним сировинама	Статус оквира за одрживу експлоатацију и коришћење минералних сировина у Брчко дистрикту БиХ	Потпуно одсуство стратегије у односу на обезбјеђивање минералних сировина битних за економију Брчко дистрикта БиХ	Успостављен свеобухватан (стратешки и законски) оквир за одрживу експлоатацију и коришћење минералних сировина до 2024. године

4.1.7. Приоритети за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином

У оквиру стратешког циља 7 дефинисано је осам приоритета, и то:

Приоритет 7.1. Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити потпуности хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима, што ће се постићи усвајањем нових и измјенама и допунама постојећих прописа за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ, који ће се усклађивати са приоритетним директивама ЕУ и међународним споразумима које је БиХ ратификовала.

Приоритет 7.2. Обезбјеђивање ефикасног провођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза, првенствено кроз правно уређивање поступка стратешке процјене

утицаја на животну средину у Брчко дистрикту БиХ и редовно провођење тих поступака, затим успоставу предуслова за издавање интегрисаних дозвола за животну средину и примјену најбољих расположивих техника (НРТ).

Приоритет 7.3. Постизање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција, при чему ће у фокусу бити побољшање функционалности Организационог плана за запослене и организационе јединице у Влади Брчко дистрикта БиХ у свим ресорима који су релевантни за заштиту животне средине. Првенствено ће се уложити напори за повећање броја запослених на пословима заштите животне средине, при чему је посебно важно повећати број инспектора за заштиту животне средине.

Приоритет 7.4. Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука, што ће се постићи обезбјеђивањем јавно доступних података о животној средини, акцијама за повећање свијести грађана о важности очувања животне средине за будуће генерације и унапређивањем поступака учешћа јавности у одлучивању.

Приоритет 7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ, при чему ће се напори фокусирати на успоставу цјеловитог система информисања о животној средини у складу са Законом о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ. Тиме ће се створити претпоставке за редовно извјештавање о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ, успоставу система размјене просторних података у Брчко дистрикту БиХ у складу са INSPIRE директивом и успоставу функционалног ПРТР регистра.

Приоритет 7.6. Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика, што ће се реализовати интензивирањем активности на укључивању захтјева животне средине у секторске политике и законодавство. Посебна пажња усмјериће се на укључивање захтјева Стратегије прилагођавања климатским промјенама и нискокарбонског развоја БиХ у секторске политике Брчко дистрикта БиХ, као и укључивање стандарда и принципа равноправности полова, социјалне једнакости и питања сиромаштва у политике заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ. Такође се планира развијање модела за транзицију ка циркуларној економији у Брчко дистрикту БиХ кроз међусекторски и интерсекторски приступ.

Приоритет 7.7. Усаглашавање и стављање у примјену ефикасних економских инструмената везаних за заштиту животне средине, што се планира постићи унапређењем механизама за финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ – побољшањем прописа којима се дефинишу накнаде и други механизми финансирања заштите животне средине, посебно иновативни и подстицајни механизми, као и унапређењем капацитета за ефикасније коришћење фондова ЕУ и других међународних фондова.

Приоритет 7.8. Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама у животној средини, при чему је приоритетно потребно у буџет Брчко дистрикта БиХ уврстити намјенске ставке за улагања у образовање, истраживање у области животне средине.

Табела 20: *Приоритети са припадајућим индикаторима*

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 7.1. Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити у потпуности хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима	Степен ажурности правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Правни оквир за заштиту животне средине Брчко дистрикта БиХ није ажуран (2021.): - Утврђен недостатак одређених правних аката; - Значајних промјена у Закону о заштити животне средине није било од 2009. године	Донесени су кључни закони и подзаконски акти за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ, посебно у домену хоризонталне легислативе – нови Закон о заштити животне средине (2030.)
	Степен хармонизације правног оквира за заштиту животне средине Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ	Правни оквир за заштиту животне средине Брчко дистрикта БиХ је: - дјелимично хармонизован са 4 директиве - није хармонизован са 3 директиве (2021.)	Правни оквир за заштиту животне средине Брчко дистрикта БиХ је дјелимично хармонизован са 7 директива (значајно повећан степен усклађености у односу на полазно стање) (2030.)
Приоритет 7.2. Обезбјеђивање ефикасног провођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза	Степен провођења међународних споразума	Низак степен провођења међународних споразума (2021.)	Значајно повећан степен провођења међународних споразума (2030.)
	Број проведених поступака стратешке процјене утицаја на животну средину у Брчко дистрикту БиХ	0 (2021.)	Стратешка процјена утицаја на животну средину проводи се у свим пројектима заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ, за које је примјењиво (2027.)
	Успостава предуслова за издавање интегрисаних дозвола за животну средину	Не постоје предуслови за издавање интегрисаних дозвола за животну средину (2021.)	Обезбијеђени предуслови за издавање интегрисаних дозвола за животну средину (2030.)
	Степен припремљености упутстава о најбољим расположивим техникама (НРТ) и референтних докумената о најбољим расположивим техникама (БРЕФ)	Техничка упутства о НРТ-овима и БРЕФ-овима нису припремљени (на службеним језицима у БиХ) (2021.)	Припремљена Техничка упутства за НРТ-ове и БРЕФ-ове за дјелатности за које се утврђују НРТ-ови (на службеним језицима у БиХ) (2028.)
Приоритет 7.3. Постизање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција	Број инспектора за заштиту животне средине	Инспекцијски надзор обавља један инспектор за заштиту животне средине (2021.)	Повећан број инспектора за заштиту животне средине у Инспекторату Брчко дистрикта БиХ (2025.)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Број запослених на пословима повезаним са заштитом животне средине у ресорним одјељењима у Влади Брчко дистрикта БиХ	Недовољан број запослених у ресорним одјељењима, иако је стање у високом степену усклађено са Организационим планом (2021.)	Повећан број запослених на пословима повезаним са заштитом животне средине у ресорним одјељењима (2028.)
Приоритет 7.4. Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука	Јавна доступност података о животној средини	Комплетни и ажурни подаци о животној средини нису доступни јавности на једноставан начин	Комплетне и ажурне информације о животној средини доступне су јавности на једноставан начин, првенствено путем веб-страница одговорних институција (2030.)
	Степен свијести грађана о важности очувања животне средине за будуће генерације	Недостатак свијести јавности о важности очувања животне средине за будуће генерације (2021.)	Грађани показују развијену свијести о важности очувања животне средине за будуће генерације (2025.)
	Број грађана и организација цивилног друштва који учествују у процесима одлучивања о животној средини и дају релевантне коментаре	Мали број грађана и организација цивилног друштва учествује у процесима одлучивања о животној средини и даје релевантне коментаре (2021.)	Повећан број грађана и организација цивилног друштва учествује у процесима одлучивања о животној средини и даје релевантне коментаре (2025.)
Приоритет 7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ	Степен успоставе цјеловитог система информисања о животној средини у Брчко дистрикту БиХ	Није успостављен цјеловит систем информисања о животној средини у Брчко дистрикту БиХ (2021.)	Створене претпоставке за успоставу цјеловитог система информисања о животној средини у складу са Законом о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ (2030.)
	Функционалност процеса праћења, прикупљања и валидације података и статистике о животној средини, са циљем извјештавања у складу са међународним уговорима	Постоје дјелимично развијени системи прикупљања и извјештавања података о животној средини, али то је недовољно за адекватно извјештавање према међународним тијелима (2021.)	Успостављен функционалан процес праћења, прикупљања и валидације података о животној средини, и унапријеђена статистика о животној средини (у складу са захтјевима ЕУРОСТАТ-а, 3 РИО конвенције, УНЕЦЕ-а, СДГ-а) (2026.)
	Функционалност система размјене просторних података у Брчко дистрикту БиХ у складу са INSPIRE директивом	INSPIRE директива није транспонована у Брчко дистрикту БиХ (2021.)	Успостављен функционални систем размјене просторних података у Брчко дистрикту БиХ у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве (2030.)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Функционалност ПРТР регистра	ПРТР регистар није у функцији у Брчко дистрикту БиХ (Правилник о регистру постројења и загађивача није донесен у Брчко дистрикту БиХ) (2021.)	ПРТР регистар Брчко дистрикта БиХ функционалан и усклађен са регистрима у Федерацији БиХ и Републици Српској (2026.)
	Јавна доступност извјештаја о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Нема података о изради периодичних извјештаја о стању животне средине (2021.)	Извјештаји о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ се редовно раде и објављују, у складу са прописаном обавезом израде Извјештаја (2023.)
Приоритет 7.6. Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика	Ниво интеграције захтјева животне средине у секторске политике и законодавство	Низак ниво – процес интеграције тек предстоји (2021.)	Висок ниво (2030.)
	Ниво интеграције захтјева Стратегије прилагођавања климатским промјенама и нискокарбонског развоја БиХ у секторске политике у Брчко дистрикту БиХ	Низак ниво – процес интеграције тек предстоји (2021.)	Висок ниво (2028.)
	Ниво интеграције стандарда и принципа родне равноправности, социјалне једнакости и питања сиромаштва у политике заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Низак ниво (2021.)	Висок ниво (2025.)
	Степен развијености модела за транзицију ка циркуларној економији у Брчко дистрикту БиХ	Размишљања о транзицији ка циркуларној економији су у иницијалној фази у Брчко дистрикту БиХ (2021.)	Креиран и усвојен модел за транзицију ка циркуларној економији у Брчко дистрикту БиХ (2027.)
Приоритет 7.7. Усаглашавање и стављање у примјену ефикасних економских инструмената везаних за заштиту животне средине	Функционалност механизама за финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Не постоји функционалан механизам за финансирање пројеката за заштиту животне средине (попут намјенског фонда). Сви пројекти финансирају се преко јединственог рачуна (2021.)	Успостављен је механизам за намјенско финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ (опција: оснивање Фонда за заштиту животне средине) (2030.)
	Степен у којем су економски инструменти за заштиту животне средине адекватно и свеобухватно прописани	Економски инструменти за заштиту животне средине нису адекватно прописани (првенствено накнаде за заштиту	Адекватно су прописани економски инструменти за заштиту животне средине (2028.)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		ресурса) (2021.)	
	Заступљеност иновативних и подстицајних економских механизама за финансирање заштите животне средине	Нису заступљени иновативни и подстицајни економски механизми (2021.)	Уведени нови иновативни и подстицајни економски механизми (2030.)
	Степен коришћења фондова ЕУ и других међународних фондова доступних за заштиту животне средине и комплементарне секторе	Недовољан – низак степен коришћења фондова (2021.)	Значајније коришћење фондова (2030.)
Приоритет 7.8. Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама у животној средини	Заступљеност намјенских ставки за улагања у образовање, истраживање у области животне средине у буџету Брчко дистрикта БиХ	Не постоји намјенски дио буџета Брчко дистрикта БиХ за улагања у образовање, истраживање и иновације у области животне средине (2021.)	У буџету Брчко дистрикта БиХ уведене су намјенске ставке за улагања у образовање, истраживање и иновације у области животне средине (2025.)

5. ОПИС МЈЕРА

5.1.1. Мјере за стратешки циљ 1 – Управљање водама

У оквиру стратешког циља 1 дефинисано је укупно 15 мјера које су логички повезане са приоритетима.

Приоритет 1.1. Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом

Мјера 1.1.1. Унапређење законске и подзаконске регулативе у Брчко дистрикту БиХ из области водног законодавства

Циљ ове мјере је усвајање адекватне законске регулативе која је усклађена са Оквирном директивом о водама ЕУ, а чије одредбе требају представљати оквир за дјеловање у водном сектору, а затим израдити и усвојити низ одговарајућих подзаконских аката.

Оквирна подручја дјеловања односе се на усвајање Нацрта закона о водама Брчко дистрикта БиХ, као и на израду и усвајање подзаконских аката везаних за сектор вода у складу са усвојеним Законом о водама Брчко дистрикта БиХ.

Мјера 1.1.2. Повећање степена усклађености законодавства Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ у области водних ресурса

Циљ ове мјере је да се усвоје инструменти стратешког планирања чија је сврха прилагођавање прописа Републике Српске са правном тековином Европске уније у области водних ресурса.

Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим односе се на дефинисање приоритета везаних за транспоновање Директива о водама и за институционалне мјере за област управљања водама (за четворогодишњи период), као и на израду Акционог плана за усклађивање прописа о водама у Брчко дистрикту БиХ са прописима ЕУ, према препорукама од стране Европске комисије (за четворогодишњи период).

Мјера 1.1.3. Спровођење Директива ЕУ из области управљања водама у Брчко дистрикту БиХ

Циљ ове мјере је да се обезбиједи израда, усвајање и спровођење Акционих планова за провођење ЕУ директива (АПИД-а) из области управљања водама.

Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим односе се на учешће у процесу израде недостајућих Планова за провођење ЕУ водних директива (ДСИП-ова), затим израду и усвајање Акционих планова (АПИД-а) Директиве о процјени и управљању ризицима од поплава 2007/60/ЕЗ, Директиве о заштити воде од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора 91/676/ЕЗ, Директиве о управљању квалитетом воде за купање 2006/7/ЕЗ, Директиве о заштити подземних вода од онечишћења и погоршања квалитета 2006/118/ЕЗ и Директиве о стандардима квалитета животне средине у подручју водне политике 2013/39/ЕЗ, на бази утврђених приоритета, као и на њихову реализацију.

Приоритет 1.2. Унапређење стратешког и систематичног планирања управљања водама у Брчко дистрикту БиХ

Мјера 1.2.1. Усвајање стратешких и планских докумената којима се обезбјеђује интегрално управљање водама у Брчко дистрикту БиХ

Циљ ове мјере је израда и усвајање недостајућег стратешког документа којим ће се обезбиједити интегрално управљање водама у складу са захтјевима Оквирне директиве о водама ЕУ, као и ажурирање планских докумената чији је период имплементације истекао.

Оквирна подручја дјеловања односе се на израду и усвајање Стратегије управљања водама Брчко дистрикта БиХ, израду и усвајање Прегледа значајних питања управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ, као и на ажурирање и усвајање Плана управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ (други циклус).

Мјера 1.2.2. Успостављање Водног информационог система Брчко дистрикта БиХ

Циљ ове мјере је унаприједити процесе управљања водама успостављањем и развојем водног информационог система.

Оквирна подручја дјеловања односе се на израду Пројекта успостављања водног информационог система Брчко дистрикта БиХ, укључујући одабир модула ВИС-а, софтверско рјешење, потребе хардвера итд., као и на реализацију Пројекта.

Мјера 1.2.3. Повећање учешћа јавности у процесу доношења одлука, планирања и управљања у складу са законском регулативом

Циљ ове мјере је обезбиједити одговарајућу законску регулативу која ће омогућити активно учешће јавности приликом издавања водних аката. Такође, ова мјера обухвата организовање континуираних активности на подизању свијести о потреби и значају заштите водних ресурса и значају укључивања јавности у процесе доношења одлука како би се постигло активо учешће стручне и шире јавности у њиховом доношењу.

Оквирна подручја дјеловања односе се на измјену и усвајање законске регулативе којом ће бити обезбијеђени механизми обавезног јавног увида и правовременог учешћа јавности приликом издавања водних аката, као и на подизање свијести и јачање капацитета грађана за укључивање у процесе доношења одлука које се односе на воде, кроз јавне расправе, дебате и медијску кампању.

Приоритет 1.3. Спречавање погоршања и унапређење статуса водних тијела на територији Брчко дистрикта БиХ у циљу заштите водене флоре и фауне и потреба корисника

1.3.1. Унапређење квалитета површинских и подземних вода

Циљ ове мјере је постићи најмање добар укупни статус водних тијела површинских и подземних вода смањењем загађења и смањењем испуштања непречишћених комуналних и индустријских вода.

Оквирна подручја дјеловања односе се на учешће у изради Плана провођења (ДСИП-а) и израду, усвајање и реализацију Акционог плана (АПИД-а) за имплементацију ЕУ директиве о пречишћавању комуналних отпадних вода 91/271/ЕЗ. Поред наведеног, планирана је израда дугорочног Концепта каналисања и пречишћавања отпадних вода Брчко дистрикта БиХ, изградња колектора и постројења за пречишћавање отпадних вода, реконструкција канализационе мреже, израда подзаконског акта и Акционог плана управљања канализационим муљем, као и израда катастра загађивача површинских и подземних вода на територији Брчко дистрикта БиХ са прецизним географским координатама и количинама загађења.

Мјера 1.3.2. Провођење мониторинга површинских и подземних вода

Циљ ове мјере је обезбиједити провођење мониторинга површинских и подземних вода који ће укључивати све обавезне елементе квалитета који се користе за оцјену статуса водних тијела.

Оквирна подручја дјеловања односе се на израду анализе потребних осматрачких станица и мреже осматрачких профила у сврху укључивања у програм мониторинга, реализацију мониторинга квалитета површинских водотока (на годишњем нивоу), као и на припрему и реализацију Програма мониторинга поздемних водних тијела на територији Брчко дистрикта БиХ.

Мјера 1.3.3. Унапређење ефикасности водне инспекције

Циљ ове мјере је унаприједити техничку опремљеност водопривредне инспекције како би се повећала ефикасност њеног рада и кроз измјену законске регулативе обезбиједити поштовање обавеза предвиђених водним дозволама, а којима се спречава дерогација водених екосистема. Посебан акценат ће се ставити на обезбјеђивање транспарентности рада водопривредне инспекције.

Оквирна подручја дјеловања односе се на унапређење техничке опремљености водопривредне инспекције и обезбјеђивање транспарентности у раду успостављањем Инспекцијског информационог система. Поред тога, планирано је обезбјеђивање транспарентног извјештавања водопривредне инспекције у погледу испуњавања обавеза предвиђених издатим водним дозволама у циљу обезбјеђивања испуњења услова везаних за заштиту вода и заштиту животне средине у цјелини.

Приоритет 1.4. Успостављање одрживог и ефикасног коришћења водних ресурса

Мјера 1.4.1. Повећање покривености становништва јавним водоснабдијевањем

Циљ ове мјере је постићи универзалан и једнак приступ здравствено безбједној и економски прихватљивој питкој води за све.

Оквирна подручја дјеловања односе се на учешће у процесу израде Плана за провођење (ДСИП-а) ЕУ директиве о води за људску употребу 2020/2184, те израду и усвајање Акционог плана (АПИД-а) за њено спровођење, на реализацију АПИД-а ЕУ директиве 2020/2184, као и на израду и реализацију Студије о одрживим моделима управљања локалним системима водоснабдијевања у руралним подручјима Брчко дистрикта БиХ. Поред наведеног, планирана је израда дугорочног концепта водоснабдијевања Брчко дистрикта БиХ као и изградња транспортног цјевовода.

Мјера 1.4.2. Смањење количине неприходоване воде у водоводним системима

Циљ ове мјере је смањити изразито висок проценат укупних губитака у систему водоснабдијевања који је у највећој мјери посљедица дотрајалости дистрибутивне мреже, али и нелегалне потрошње воде.

Оквирна подручја дјеловања односе се на реконструкцију водоводне мреже, израду приједлога краткорочних, средњорочних и дугорочних мјера за смањење губитака у водоводним системима, као и на њихову реализацију која укључује извршену санацију и замјену постојеће и изградњу нове инфраструктуре.

Мјера 1.4.3. Успостављање одрживог коришћења воде у индустрији и привреди

Циљ ове мјере је обезбиједити адекватан надзор над коришћењем воде од стране сектора пољопривреде, шумарства, индустрије, рибарства, енергетике и др.

Оквирна подручја дјеловања односе се на израду Студије која ће бити подлога за успоставу система резервације подземних и површинских вода које се могу користити за јавно водоснабдијевање.

Приоритет 1.5. Смањење ризика од екстремних хидролошких појава

Мјера 1.5.1. Унапређење система заштите од екстремних хидролошких појава

Циљ ове мјере је развијати нове и унаприједити постојеће системе заштите од екстремних хидролошких појава. Иако је у ту сврху након катастрофалних поплава 2014. године реализован низ активности, и даље постоји потреба за њиховим даљњим развијањем и повећањем њихове ефикасности.

Оквирна подручја дјеловања односе се на израду Плана реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица на бази идентификованих подручја потенцијално значајног ризика од поплава и његову реализацију, на израду хидролошког прогнозног модела за подручје Брчко дистрикта БиХ, као и на реализацију мјера предвиђених Плановима управљања поплавним ризицима у сврху смањења броја подручја под ризиком од поплава и штетног дјеловања ерозије и бујица, чија је израда у току.

Приоритет 1.6. Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода

Мјера 1.6.1. Унапређење система финансирања сектора вода

Циљ ове мјере је обезбиједити адекватан поврат трошкова успостављањем реалне цијене водних услуга и висине водних накнада како би се омогућило финансирање оперативних трошкова и трошкова одржавања, али и неопходних улагања у сектору вода. Обезбиједиће се ефикасно провођење принципа „потрошач плаћа и загађивач плаћа“, при чему се свакако мора водити рачуна о социјално угроженим категоријама становништва поштујући принципе обезбјеђивања друштвене и социјалне једнакости и поштујући право сваког човјека на воду.

Оквирна подручја дјеловања односе се на анализу постојећег економског стања свих сегментата управљања водама (водоснабдијевање, прикупљање и третман отпадних вода, заштита вода и заштита од вода), укључујући анализу извора финансирања (прихода) и програмираних трошкова сваког сегмента и утврђивање потребе за измјеном висине водних накнада и/или њихове расподјеле; измјену прописа о водним накнадама у складу са резултатима анализе, и на постепено успостављање економске цијене воде и комуналних услуга која обухвата све трошкове просте репродукције, трошкове заштите изворишта и дио трошкова проширене репродукције, за становништво и привреду поштујући принципе обезбјеђивања друштвене и социјалне једнакости.

Мјера 1.6.2. Јачање капацитета за повлачење средстава из међународних фондова

Циљ ове мјере је омогућити значајније повлачење финансијских средстава из доступних међународних фондова формирањем мултидисциплинарног тима који ће бити посебно обучен у ту сврху.

Оквирна подручја дјеловања односе се на формирање и оспособљавање стручног тима састављеног од стручњака за водно право, финансијских и економских стручњака за област вода, стучњака за област животне средине, стручњака из невладиних организација и др. у сврху економског и финансијског планирања и програмирања, као и на израду и реализацију Програма обуке стручног тима што ће резултовати активним учешћем у програмирању ИПА за БиХ и у кандидовању пројеката за коришћење средстава из механизама за инвестиције за Западни Балкан и других одговарајућих програма.

5.1.2. Мјере за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом

У оквиру стратешког циља 2 дефинисано је укупно 10 мјера које су логички повезане са приоритетима.

Приоритет 2.1. Унапређење правног и стратешког оквира у области управљања отпадом са ЕУ принципима

Мјера 2.1.1. Усклађивање прописа, политика и планских докумената из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније и међународних споразума

Циљ ове мјере је да се изврши потпуно усклађивање прописа Брчко дистрикта БиХ, политика и планских докумената са обавезама које проистичу из директива и смјерница Европске уније за област управљања отпадом, као и захтјева Базелске конвенције о контроли прекограничног кретања опасног отпада и његовом збрињавању.

Оквирна подручја дјеловања односе се на унапређење постојећег Закона о управљању отпадом, унапређење старих, односно доношење нових подзаконских аката за управљање отпадом и унапређење процеса стратешког планирања.

Приоритет 2.2. Увођење различитих економских и финансијских инструмената и механизама који ће омогућити финансијски одрживо и по животну средину прихватљиво управљање отпадом

Мјера 2.2.1. Ревизија постојећих и увођење додатних економских и финансијских инструмента и механизма у области управљања отпадом

Циљ ове мјере је да се кроз финансијске инструменте подржи транзиција ка циркуларној економији. Оквирно подручје дјеловања усмјерено је на увођење додатних мјера за ефикасно функционисање механизма продужене одговорности произвођача и управљања посебним категоријама отпада и развијање програма субвенционисања у циљу примарног раздвајања отпада на извору.

Приоритет 2.3. Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом

Мјера 2.3.1. Реформа сектора управљања комуналним отпадом

Циљ ове мјере је да се створи окружење у којем ће се подстакнути реформа сектора управљања комуналним отпадом, што ће побољшати финансијску и оперативну одрживост комуналног предузећа и омогућити даљњи развој система и унапређење комуналне услуге.

Оквирно подручје дјеловања фокусирано је на успостављање радне групе за управљање комуналним отпадом која ће заједнички радити на приједлозима и имплементацији реформе сектора управљања комуналним отпадом, припрему смјерница за реформу сектора управљања комуналним отпадом, подршку у имплементацији реформе сектора у складу са смјерницама, те континуирано јачање стручних капацитета организација које се баве управљањем отпадом на нивоу Брчко дистрикта БиХ.

Мјера 2.3.2. Набавка опреме и изградња инфраструктуре за управљање комуналним отпадом

Циљ ове мјере је да се изгради нова и унаприједи постојећа инфраструктура за управљање комуналним отпадом, чиме ће се унаприједити услуге прикупљања, сортирања, обраде и збрињавања комуналног отпада.

Оквирна подручја дјеловања фокусирана су на набавку опреме за прикупљање и одвоз комуналног отпада, набавку опреме за одвојено прикупљање и сортирање отпада, изградњу капацитета за прераду и збрињавање отпада, те изградњу центара за управљање отпадом.

Мјера 2.4.3. Програм смањења количине комуналног отпада који се одлаже на депонију

Циљ ове мјере је да се усмјереним акцијама дјелује на смањење укупне количине комуналног отпада која се одлаже на депонију.

Оквирна подручја дјеловања фокусирана су на смањење настанка отпада у домаћинствима, промоцију одвојеног прикупљања биоразградивог отпада који је саставни дио комуналног отпада, те енергетско искоришћавање отпада.

Приоритет 2.4. Успостављање система за управљање посебним категоријама отпада

Мјера 2.4.1. Стварање услова за адекватно прикупљање и збрињавање посебних категорија отпада

Циљ ове мјере је да се усмјереним акцијама дјелује на унапређења система прикупљања и збрињавања посебних категорија отпада.

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Унапређење система продужене одговорности произвођача за амбалажу, амбалажни отпад и ЕЕ отпад;
2. Унапређење система прикупљања батерија и акумулатора, отпадних гума, отпадних уља и отпадних возила;
3. Унапређење система прикупљања и поновног коришћења грађевинског отпада;
4. Стварање услова за адекватно збрињавање нуспроизвода животињског поријекла;
5. Стварање услова за безбједан третман медицинског отпада;
6. Стварање услова за управљање отпадом из пољопривреде и шумарства.

Мјера 2.4.2. Јачање тржишта отпада намијењеног рециклирању

Циљ ове мјере је да се усмјереним акцијама дјелује на јачање тржишта отпада са сврхом ефикасног искоришћавања секундарних сировина, те постизања оптимизације управљања отпадом.

У оквиру ове мјере предвиђена су три подручја дјеловања, покретање берзе отпада, пружање финансијске подршке рециклажној индустрији и укључивање неформалних сакупљача у систем рециклаже.

Приоритет 2.5. Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду

Мјера 2.5.1. Јачање система евиденције и извјештавања о отпаду

Циљ ове мјере је да се побољша систем евиденције и извјештавања о отпаду како би се добили поуздани подаци, унаприједило стратешко планирање, што ће уједно будуће инвестиције у систем управљања отпадом учинити одрживим.

Оквирна подручја дјеловања односе се на доношење прописа о обавезном одређивању количине и састава отпада, обавезне анализе отпада и успостављање информационог система управљања отпадом.

Приоритет 2.6. Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом

Мјера 2.6.1: Анализа постојећих и потребних капацитета за управљање индустријским и опасним отпадом

Циљ ове мјере је да се унаприједи систем прикупљања и збрињавања индустријског и опасног отпада.

Оквирна подручја дјеловања усмјерена су на:

1. израду студије изводљивости која ће анализирати постојеће капацитете за третман индустријског и опасног отпада и утврдити потребне капацитете, те дати препоруке за унапређење система; и
2. израду инвентара свих локација које представљају пријетњу здрављу становништва и животној средини због неадекватно збринутих хемикалија, контаминираних подручја и инфраструктуре са садржајем азбеста, искоришћених хемикалија, производа који садрже опасне хемикалије, те усвајање десетогодишњег оперативног плана за санацију.

Приоритет 2.7. Јачање свијести о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада

Мјера 2.7.1. Провођење савремених едукативно-информативних, родно осјетљивих кампања јачања свијести

Циљ ове мјере је развити свијест, не само грађана већ и привредника о правилном управљању отпадом, циљајући највише на спречавање настанка отпада и рециклажу, али и разумијевање функционисања система прикупљања и одлагања отпада.

У оквиру мјере планирано је провођење различитих програма обука и подизања јавне свијести, укључујући програме о одрживој производњи и потрошњи, забрани коришћења пластичних производа за једнократну употребу, поправци и рециклажи различитих врста производа, кампање за грађане о начину и значају правилног разврставања отпада, значају смањења, поновне употребе, рециклаже отпада и компостирања и сл., програме за привредне субјекте о исправном поступању са и управљању посебним категоријама отпада, те укључивање обуке о управљању отпадом у наставне програме у основним и средњим школама.

5.1.3. Мјере за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе

У оквиру стратешког циља 3 (на нивоу Брчко дистрикта БиХ) планирано је 10 приоритета и 26 мјера које су распоређене унутар дефинисаних приоритета.

Приоритет 3.1. Унапређење правног оквира Брчко дистрикта БиХ за биодиверзитет и очување природе кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима

Мјера 3.1.1. Усклађивање правног оквира за биодиверзитет и очување природе са правном тековином ЕУ, те координације провођења/примјене међународних споразума и конвенција

Циљ мјере су активности на усклађивању правног оквира са правном тековином ЕУ и међународним споразумима кроз измјене и допуне постојеће законске регулативе, као и израду нове. Мјера ће се реализовати кроз:

1. Унапређење и хармонизацију Закона о заштити природе са правном тековином ЕУ и законодавством БиХ, Републике Српске и Федерације БиХ;
2. Унапређење и хармонизацију других законских регулатива са правном тековином ЕУ и законодавством БиХ, Републике Српске и Федерације БиХ;
3. Израду нових законских и подзаконских акта у циљу: правичног приступа и дијељења користи од коришћења генетичких ресурса; утврђивање одговорности и штета у промету живих модификованих организама и усвајање НБСАП-а у складу са Глобалним оквиром за биодиверзитет пост 2020.

Приоритет 3.2. Јачање институција Брчко дистрикта БиХ надлежних за провођење прописа и активности у заштити природе

Мјера 3.2.1. Успостављање Одсјека за заштиту природе

Циљ мјере је успостављање Одсјека за заштиту природе кроз израду планске документације, обезбијеђена средства, те материјално и кадровско јачање.

Приоритет 3.3. Успостављање и унапређивање капацитета за заштиту, праћење стања и извјештавање о биодиверзитету и очувању природе

Мјера 3.3.1. Изградња система редовног мониторинга стања биодиверзитета и активности на заштити природе

Мјера подразумијева да се под координацијом МСТЕО-а врши стално извјештавање о стању природе (заштићених и строго заштићених врста, врста од интереса за Заједницу, станишта са Анекса I Директиве о стаништима и специфичних екосистема).

Мјера 3.3.2. Обезбјеђивање материјалне подршке невладиним организацијама регистрованим за праћење стања биолошке разноликости

Мјера има за циљ обезбиједити финансијску подршку невладиним организацијама.

Мјера 3.3.3. Успостављање информационог система за заштиту природе

Мјера има за циљ успостављање информационог система за заштиту природе, који ће укључити информације о дистрибуцији и мониторингу заштићених и строго заштићених врста и подручја, те врста и станишта од интереса за Заједницу.

Мјера 3.3.4. Изградња људских и техничких капацитета за заштиту природе у заштићеним подручјима и подручјима Плана Натура 2000, у складу са приоритетним циљевима НБСАП-а

Мјера има за циљ да се кроз стручну процјену људских капацитета за ефикасну заштиту природе континуирано проводи програм јачања капацитета за управљање заштићеним подручјима и подручјима еколошке мреже.

Мјера 3.3.5. Унапређење службе за инспекцијски надзор у провођењу Закона о заштити природе

Циљ мјере представља унапређење инспекцијског надзора у циљу праћења имплементације законске регулативе у области заштите природе кроз веће капацитете за инспекцијски надзор и већи број циљаних инспекцијских надзора.

Приоритет 3.4. Извршавање инвентаризације биодиверзитета на екосистемском, специјском и генетичком нивоу, те омогућавање јавне доступности и коришћења података о биодиверзитету

Мјера 3.4.1. Инвентаризација флоре, фауне, фунгије, генетичког диверзитета и угрожених врста

Мјера има за циљ да се под координацијом МСТЕО-а припреми план за инвентаризацију, програм финансирања, а потом и реализује план инвентаризације флоре, фауне и фунгије, укључујући идентификацију угрожених врста (Црвене листе флоре, фауне и фунгије).

Мјера 3.4.2. Припрема карте станишта

Циљ мјере је израда карте станишта на подручју Брчко дистрикта БиХ кроз идентификацију постојећих картографских података, научно усаглашавање листе станишта са листама у ентитетима (Федерација БиХ и Република Српска), све до јавно доступне карте станишта.

Мјера 3.4.3. Пописивање миграторних афричко-азијских врста птица на подручјима од посебног значаја на њиховим миграторним путевима

Циљ мјере је идентификација и попис миграторних врста птица на подручју Брчко дистрикта БиХ.

Мјера 3.4.4. Усвајање Листе инвазивних врста са акционим планом дјеловања

Мјера има за циљ припремити Црну, Сиву и Бијелу листу инвазивних врста са акционим планом за инвазивне врсте са припадајућих листи.

Мјера 3.4.5. Ревизија листе инвазивних врста

Мјера има за циљ да се уз редован мониторинг извршити ревизија листе инвазивних врста.

Приоритет 3.5. Просторно повезивање еколошки значајних подручја у еколошку мрежу на површини 17% територије Брчко дистрикта БиХ

Мјера 3.5.1. Провођење јавне кампање промоције еколошке мреже (мреже Подручја од интереса за Заједницу)

Циљ мјере је обезбиједити финансијска средства, те путем медија реализовати кампању у складу са осмишљеним циљевима.

Мјера 3.5.2. Провођење консултативног процеса са заједницама локалне самоуправе и интересним странама у свим подручјима Плана за еколошку мрежу

Мјера ће бити реализована кроз припрему плана, обезбијеђене стручне и финансијске капацитете, консултативни процес, те ојачану комуникацију и сарадњу с локалном заједницом у заштићеним подручјима и подручјима будуће еколошке мреже, а све у циљу успостављања еколошке мреже.

Мјера 3.5.3. Успостављање еколошке мреже (мреже Подручја од интереса за Заједницу)

Циљ мјере је успостављена еколошка мрежа Брчко дистрикта БиХ, као дио јединствене еколошке мреже БиХ уз усаглашавање са другим развојним и просторно-планским процесима унутар Брчко дистрикта БиХ и ентитетима у БиХ.

Мјера 3.5.4. Успостављање заштићених подручја

Мјера има за циљ успостављање заштићених подручја са циљем очувања најмање 50% станишта врста са Црвене листе Брчко дистрикта БиХ и 25% станишта и врста од интереса за Заједницу, у складу са важећим просторним планом, правном тековином ЕУ и Глобалним оквиром за биодиверзитет.

Приоритет 3.6. Унапређење међусекторске сарадње и политичке подршке у Брчко дистрикту БиХ за интеграцију заштите биодиверзитета у секторске политике и законодавство

Мјера 3.6.1. Обезбјеђивање политичке подршке за имплементацију пост 2020 НБСАП-а

Кроз имплементацију пост 2020 НБСАП-а, ова мјера има за циљ идентификовати и подржати пројекте који обезбјеђују заштиту природе и одрживу употребу биодиверзитета кроз различите секторске политике.

Мјера 3.6.2. Интегрисање заштите и одрживе употребе биодиверзитета у све секторске политике

Мјера подразумијева подстицање међусекторске, интердисциплинарне сарадње у очувању и заштити природе кроз припрему упустава за интеграцију очувања екосистемских сервиса (користи од природе) кроз секторске политике и идентификовање подручја и припрему мапа под другим ефикасним мјерама очувања (ОЕЦМ).

Приоритет 3.7. Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету/природи кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука

Мјера 3.7.1. Примјењивање закључака, порука и сценарија мултидисциплинарних анализа о стању природе и најновијих релевантних научних података у доношењу одлука које имају утицаја на стање биолошке разноликости

Мјера има за циљ да се значајне одлуке доносе на основу закључака, порука и сценарија мултидисциплинарних анализа о стању природе, односно података који су доступни доносиоцима одлука, невладином сектору, те јавним и приватним привредним компанијама.

Мјера 3.7.2. Успостављање дијалога између научне заједнице и доносилаца одлука о стању природе и процесима управљања биодиверзитетом и користима од природе

Циљ мјере подразумијева да се:

1. под координацијом МСТЕО-а и у сарадњи са научном заједницом обезбиједи финансијска подршка, план и програм за одржавање годишњих округлих столова за размјену информација о стању природе БиХ и процесима управљања биодиверзитетом и користима од природе (природним ресурсима);
2. ураде извјештаји о реализацији сваког округлог стола који ће бити представљени свим релевантним администрацијама Брчко дистрикта БиХ.

Приоритет 3.8. Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама

Мјера 3.8.1. Развој ефикасне мреже невладиних организација које прате стање биолошке разноликости, активно учествују у доношењу одлука и промовишу одрживи развој

Мјера има за циљ успостављање ефикасне мреже невладиних организација које су активне по свим питањима очувања биодиверзитета и заштите природе.

Мјера 3.8.2. Обезбјеђивање материјалне подршке за едукацију наставног кадра на свим нивоима образовања у области заштите биолошке разноликости и одрживог управљања користима од природе

Циљ мјере је да се у сарадњи са сектором образовања идентификују потребе за подршку у едукацији наставног кадра о заштити биолошке разноликости и одрживом управљању користима од природе, на свим нивоима образовања.

Мјера 3.8.3. Унапређење стања јавне свијести о биолошкој разноликости и екосистемским сервисма узимајући у обзир различите старосне, полне, економске и образовне групе

Кроз ову мјеру се планирају обезбиједити средства и идентификовати институције које ће радити на унапређењу стања јавне свијести о биодиверзитету и користима од природе.

Приоритет 3.9. Мобилизовање домаћих и међународних финансијских средстава за биодиверзитет

Мјера 3.9.1. Обезбјеђивање фонда за: (а) развој капацитета институционалног оквира, (б) предузимање припреме карте станишта, (ц) предузимање инвентуре и праћење стања флоре, фауне, фунгије и генетичких ресурса, (д) ефикасну имплементацију глобалних циљева за биодиверзитет и имплементацију обавеза по међународним споразумима, укључујући успоставу еколошке мреже, (е) развој научно-политичког дијалога, (ф) повећање еколошке свијести

Мјера има за циљ да се уради мобилизација домаћих средстава у координацији МСТЕО-а, те у сарадњи са Републиком Српском и Федерацијом БиХ припремају апликације за потраживање међународне финансијске подршке.

5.1.4. Мјере за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија

У оквиру стратешког циља 4 (на нивоу Брчко дистрикта БиХ) планирано је 7 приоритета и 12 мјера које су распоређене унутар дефинисаних приоритета на начин да чине логичке цјелине у функцији реализације стратешког циља у цјелини.

Приоритет 4.1. Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље

Мјера 4.1.1. Смањење емисија из великих постројења за сагоријевање и усклађивање свих индустријских постројења са најбољим расположивим техникама

Циљ ове мјере је израда референтних докумената за најбоље расположиве технике и релевантне индустријске процесе, те јачање капацитета институција Брчко дистрикта БиХ. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Израда референтних докумената за најбоље расположиве технике за индустријске процесе који су присутни у Брчко дистрикту БиХ;
2. Издавање еколошких дозвола са дефинисаним роковима за усклађивање са усвојеним најбољим расположивим техникама;
3. Јачање капацитета надлежне институције за издавање (Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове) и праћење провођења еколошких дозвола (инспекција).

Мјера 4.1.2. Смањење загађивања ваздуха из локалних извора

Циљ ове мјере је смањење загађивања ваздуха из локалних извора, тј. из кућних ложишта, услужних дјелатности и транспорта уређењем тржишта пећи/котлова и енергената, подстицањем набавке ефикасних и малозагађујућих пећи/котлова, ширењем даљинских гријања, јачањем инфраструктуре за немоторизовани и малозагађујући саобраћај и унапређењем легислативног оквира с циљем подстицања развоја јавног превоза и малозагађујућих возила. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Законско дефинисање квалитета угља (удио сумпора), огрјевног дрвета које се продаје (удио влаге) и пелета (у складу са важећим бх. стандардима) уз забрану продаје нецетрификованих пећи/котлова;
2. Израда модела подстицања замјене пећи/котлова на чврста горива са цертификованим уређајима за гријање (на пелет, топлотне пумпе, кондензациони бојлери/котлови на природни гас);
3. Изградња дистрибутивног система за природни гас (у Стратегији развоја Брчко дистрикта БиХ предвиђени у периоду 2025. – 2035.);
4. Изградња даљинског гријања за подручје урбаног центра Брчко дистрикта БиХ;

5. Увођење обавезе изградње централног система гријања у зградама колективног становања (услов за технички пријем);
6. Изградња инфраструктуре и подстицање немоторизованог превоза (посебно у урбаном дијелу);
7. Усвајање механизама и извора финансирања за повећање удјела јавног превоза (електрификованог и нискоемисионог) у укупним путничким километрима;
8. Реформисање система опорезивања путничких аутомобила с циљем дестимулације коришћења старих аутомобила, а подстицања набавке аутомобила са мањом емисијом (мања потрошња, електрична и хибридна, ЛПГ и ЦНГ).

Приоритет 4.2. Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха

Мјера 4.2.1. Унапређење система мониторинга ваздуха

Циљ ове мјере је покривање територије Брчко дистрикта БиХ мрежом мјерних станица институција са аспекта управљања мрежом станица и извјештавања о измјереним вриједностима како би се добијени резултати више користили за просторно планирање и израду санационих планова. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Израда студије мреже мјерних станица до 2023. (број станица, локација, мјерени параметри итд.);
2. Израда програма набавке, инсталирања и одржавања мјерних станица уз обезбјеђивање поузданости мјерења у складу са студијом;
3. Јачање капацитета за праћење, одржавање, извјештавање и обезбјеђивање квалитета.

Мјера 4.2.2. Развој система извјештавања према међународним институцијама и координација унапређења система информисања грађана о квалитету ваздуха

Циљ ове мјере је успостављање цјеловитог система извјештавања о емисијама загађујућих материја и гасова са ефектом стаклене баште и квалитету ваздуха према међународним институцијама (у сарадњи са државним институцијама) и унапређење система информисања грађана о квалитету ваздуха у реалном и интегрисаном времену. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Унапређење система информисања грађана о квалитету ваздуха (индекс квалитета ваздуха у реалном времену и извјештаји у интегрисаном времену);
2. Јачање капацитета за информисање (људских, софтверских и хардверских);
3. Израда плана санације квалитета ваздуха за Брчко дистрикт БиХ уз интегрисање питања квалитета ваздуха у просторно планирање;
4. Унапређење информационог система за квалитет ваздуха;
5. Именовање референтних лабораторија за мјерење емисија и квалитета ваздуха;
6. Прописивање обавезе оператерима за извјештавања о емисијама уз увођење санкција за недостављање података;
7. Јачање капацитета за провјеру резултата мјерења емисија загађујућих материја (улога инспектората);

8. Израда и редовно ажурирање инвентара емисија загађујућих материја;
9. Израда базног дисперзионог или неког другог модела за потребе мониторинга ваздуха и за потребе просторног планирања и његова имплементација.

Приоритет 4.3. Дјелимична декарбонизација на путу постизања климатске неутралности

Мјера 4.3.1. Смањење утицаја Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене

Циљ ове мјере је смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште (ГХГ) и повећање понора угљеника, што ће довести до дјелимичне декарбонизације и дугорочно до постизања климатске неутралности. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Израда и усвајање Правилника о изради инвенатара ГХГ-а;
2. Јачање капацитета Брчко дистрикта БиХ за израду инвентара ГХГ-а;
3. Усвајање прописа о механизму мониторинга;
4. Усвајање закона о климатским промјенама којим би се увели, између осталог, механизми декарбонизације;
5. Провођење СЕЦАП-а;
6. Израда приједлога имплементације ЕУ ЕТС директиве;
7. Именовање институције за успоставу система трговања емисијама;
8. Израда стратегије повећања понора ГХГ-а;
9. Подстицање узгоја брзорастућих енергетских усјева на деградираним земљиштима;
10. Подстицање и промоција коришћења дрвета у грађевинарству.

Приоритет 4.4. Јачање отпорности на утицаје климатских промјена

Мјера 4.4.1. Изградња институционалних капацитета и знања за јачање отпорности на климатске промјене

Циљ ове мјере је изградња институционалних капацитета за прилагођавање климатским промјенама и изградњу стратешког и легислативног оквира. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Унапређење знања и израда база података пријетњи, мјера, штета и губитака ради процјене рањивости;
2. Именовање тијела за успоставу и вођење система евиденције штета;
3. Јачање капацитета за прогнозирање опасних метеоролошких и хидролошких појава и достављање правовремених упозорења као подршка смањењу опасности од катастрофа;
4. Унапређење и координација сарадње међу институцијама надлежним за процјену, превенцију и одговор на катастрофе и велике несреће повезане с климатским промјенама (ентитетски ХМЗ-ови, цивилна заштита итд.);
5. Квартално вршење процјене ризика од екстремних климатских промјена;
6. Израда и усвајање Акционог плана за прилагођавање климатским промјенама на бази Стратегије прилагођавања и ублажавања климатских промјена БиХ (и његово ажурирање сваких пет година);

7. Успостављање система координације и праћења спровођења мјера прилагођавања између надлежних институција и стално јачање њених капацитета;
8. Дефинисање начина прикупљања и коришћења средстава за мјере за прилагођавање климатским промјенама у складу са Стратегијом финансирања НАП-а који је у фази израде.

Мјера 4.4.2. Изградња инфраструктурних капацитета за јачање отпорности на климатске промјене

Циљ ове мјере је изградња инфраструктурних капацитета за прилагођавање у секторима који су најрањивији на климатске промјене. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Израда програма јачања инфраструктуре за наводњавање;
2. Подстицање набавке опреме за наводњавање и оснивање савјетовалишта за пољопривреднике;
3. Израда студије потреба за опремом и људством за рану детекцију и гашење пожара;
4. Набавка опреме и запошљавање потребног људства за систем за рану детекцију и гашење пожара;
5. Израда студије потребне инфраструктуре за гашење пожара (нпр. акумулације воде, пожарни путеви итд.);
6. Јачање капацитета за заштиту од поплава.

Приоритет 4.5. Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима

Мјера 4.5.1. Креирање повољног амбијента за енергетску ефикасност и смањење потрошње финалне енергије

Циљ ове мјере је креирање повољног амбијента за енергетску ефикасност унапређењем законодавног и стратешког оквира у овој области. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Усвајање закона о енергетској ефикасности;
2. Оснивање савјетовалишта за енергију;
3. Увођење зелених набавки – измјене Закона о јавним набавкама;
4. Увођење облигационих схема;
5. Израда модела повећања енергетске ефикасности јавне расвјете;
6. Увођење *Energy Labelling* стандарда за кућанске апарате;
7. Провођење СЕЦАП-а;
8. Израда модела подстицања енергетске ефикасности у зградарству;
9. Увођење захтјева за енергетску ефикасност нових зграда и зграда које се реконструишу (укључити и потребе за гријањем и ПТВ);
10. Допуне и измјене Закона о енергетској ефикасности и усвајање свих подзаконских аката (ЕСЦО, означавање* производа, финансијска политика за ЕЕ – порезни кредити, фискална политика, одређивање прага потрошње за велике потрошаче енергије и др.);

11. Имплементација обавезе провођења енергетског аудита у индустријским постројењима са значајном потрошњом енергије уз увођење механизма суфинансирања аудита и повољног финансирања мјера;
12. Успостављање мреже за енергетску ефикасност индустријских предузећа (*benchmarking*) и њено укључивање у ЕУ мрежу кроз државну мрежу.

Мјера 4.5.2. Смањење потрошње примарне енергије

Циљ ове мјере је смањење потрошње примарне енергије кроз јачање легислативног и стратешког оквира усмјереног на смањење губитака у производњи енергије. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Увођење стандарда *EcoDesign* за пећи/котлове;
2. Увођење подстицаја за набавку ефикасних уређаја за гријање и хлађење;
3. Смањење губитака у дистрибуцији топлотне и електричне енергије;
4. Увођење субвенција за енергију из високоефикасне когенерације.

Приоритет 4.6. Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја (усмјереног према грађанској енергији)

Мјера 4.6.1. Креирање повољног амбијента за обновљиве изворе енергије

Циљ ове мјере је креирање повољног амбијента за обновљиве изворе енергије унапређењем законодавног и стратешког оквира у овој области. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Усвајање легислативног оквира за ОИЕ и израда Акционог плана о обновљивој енергији;
2. Увођење схема подстицаја за коришћење ОИЕ за гријање и хлађење;
3. Увођење система доказивања поријекла енергије.

Мјера 4.6.2. Повећање удјела обновљивих извора енергије у производњи електричне енергије и у транспорту

Циљ ове мјере је повећање удјела обновљивих извора енергије у производњи електричне енергије и у транспорту кроз унапређење стратешког оквира и система подстицаја и јачање инфраструктуре за дјелимичну декарбонизацију транспорта. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Увођење схема подстицаја за пројекте грађанске енергије и аукције;
2. Поједностављење процедура добијања дозвола за изградњу постројења на ОИЕ уз већу транспарентност;
3. Усвајање и редовно ажурирање каталога околинских критеријума за изградњу свих обновљивих извора енергије;
4. Увођење подстицаја за изградњу соларних електрана на крововима нових зграда;
5. Израда студије о изградњи потребне инфраструктуре за електрична и *plug-in* хибридна возила.

Приоритет 4.7. Смањење свјетлосног загађења

Мјера 4.7.1. Усвајање законодавног оквира за регулисање свјетлосног загађења

Циљ ове мјере је усвајање законодавног оквира и изградња капацитета за регулисање свјетлосног загађења. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

1. Израда и усвајање Правилника о свјетлосном загађењу у Брчко дистрикту БиХ (зоне расвијетљености, допуштене вриједности расвјетљавања, начини управљања расвјетним системима, инспекцијски надзор итд.);
2. Јачање капацитета надлежних институција (за просторно планирање, инспекције итд.).

5.1.5. Мјере за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука

У оквиру стратешког циља 5 дефинисано је укупно 13 мјера које су логички повезане са приоритетима.

Приоритет 5.1. Успостављање законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те усклађен на свим нивоима власти у БиХ

Мјера 5.1.1. Успостављање законског основа за транспозицију ЕУ законодавства из области хемијске безбједности

Циљ ове мјере је успоставити законски основ за транспозицију ЕУ законодавства из области хемијске безбједности: Уредбе REACH (ЕУ бр. 1907/2006), ЦЛП (ЕУ бр. 1272/2008), ПИЦ (ЕУ бр. 649/2012), Уредбе о ПОПс (ЕУ бр. 2019/1021), Уредбе о стављању у промет и употребу биоцидних производа (ЕУ бр. 528/2012), Уредбе о живи (ЕУ бр. 2017/852), Директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом.

Оквирна подручја дјеловања подијељена су у више активности:

1. Усвајање Закона о хемикалијама и подзаконских аката прописаних Законом о хемикалијама;
2. Израда и усвајање Закона о биоцидима и подзаконских аката у области управљања биоцидима;
3. Усвајање подзаконског акта којим ће се обезбиједити забрана употребе живе и ограничити стављање на тржиште производа које садрже живу и једињења живе;
4. Усвајање подзаконског акта којим ће се забранити производња, стављање на тржиште и употреба производа који садрже азбестна влакна, те обезбиједити посебни услови обиљежавања производа који садрже азбест.

Мјера 5.1.2. Дјелимична транспозиција SEVESO III директиве у законодавство Брчко дистрикта БиХ

Овом мјером се постиже усклађивање легислативе Брчко дистрикта БиХ са захтјевима SEVESO III директиве (2012/18/ЕУ) у циљу превенције несрећа већих размјера које укључују опасне супстанце.

Оквирно подручје дјеловања је израда и усвајање прописа којим се утврђује садржај и начин вођења Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце и уредбе/правилника који ће уредити попис опасних супстанци, начин утврђивања количина, граничне количине и критеријуме за класификацију супстанци као опасних и начин подношења обавјештења о присутности опасних супстанци и услова складишћења у постројењима која представљају ризик по изазивање несреће већих размјера.

Мјера 5.1.3. Имплементација Монтреалског протокола, Кигали амандмана и дјелимична транспозиција Уредбе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о тварима које оштећују озонски слој и Уредбе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште

Овом мјером се постиже усклађивање легислативе Брчко дистрикта БиХ са захтјевима Монтреалског споразума, Кигали амандмана, те ЕУ законодавства којим су ови међународни уговори имплементирани у чланицама ЕУ.

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Израда Правилника о управљању супстанцама које оштећују озонски омотач;
2. Израда прописа којим ће се омогућити образовање сервисера у складу са програмима обуке усклађеним с правном тековином ЕУ и прописивање критеријума центара за образовање сервисера.

Приоритет 5.2. Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности

Мјера 5.2.1. Успостава регистрације хемикалија и биоцида, те дефинисање услова за обављање послова савјетника за хемикалије

Циљ ове мјере је успоставити систем регистрације хемикалија и биоцида коју би обављала лица задужена за правилно управљање хемикалијама (савјетници за хемикалије), чиме ће се омогућити равноправно прометовање хемикалијама и биоцидима привредника Брчко дистрикта БиХ у односу на привреднике у Републици Српској и Федерацији БиХ.

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Израда Инвентара хемикалија и Регистра произвођача и увозника хемикалија;
2. Израда Списка биоцида;
3. Израда плана и програма обуке савјетника за хемикалије и континуиране додатне едукације, те успостављање услова за обављање послова савјетника за хемикалије и његове дужности.

Мјера 5.2.2. Успостављање Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце

Циљ ове мјере је успоставити јавно доступан Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце и извршити пријаву опасних супстанци и услова складишћења од стране предузећа која представљају ризик по изазивање несреће већих размјера по SEVESO директиви (ЕУ бр. 2012/18).

Оквирно подручје дјеловања је израда и јавно објављивање Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце на подручју Брчко дистрикта БиХ.

Мјера 5.2.3. Успостављање система извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја

Циљ ове мјере је успоставити систем извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја (клима, гријање и хлађење), те организовати извођење обуке сервисера по утврђеном плану и програму, а све у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач.

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Постизање техничких услова за постојање и унос података у базе података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ-уређаја;
2. Израда плана и програма за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја и именовање едукационих центара за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја;
3. Извршавање регистрације најмање 30% оператера/власника уређаја и КГХ-уређаја и 100% сервисних радионица.

Приоритет 5.3. Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности

Мјера 5.3.1. Јачање техничких и кадровских капацитета Владе Брчко дистрикта БиХ

Циљ ове мјере је омогућити правовремено јачање људских и техничких капацитета у Влади Брчко дистрикта БиХ кроз оснивање Одсјека (Пододјељења) за хемикалије при Одјељењу за здравство и остале услуге.

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Оснивање Одсјека (Пододјељења) за хемикалије и извршавање анализе капацитета институција у надлежним институцијама након усвајања легислативе предвиђене овим планом;
2. Јачање људских капацитета Одсјека за хемикалије (Одјељење за здравство и остале услуге) и стална едукација запослених у области хемикалија и биоцида;
3. Јачање техничких капацитета Одсјека за хемикалије (Одјељење за здравство и остале услуге).

Мјера 5.3.2. Успостављање система превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама

Циљ ове мјере је успостављен систем превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама који укључује именовање, координацију и размјену података између ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања у БиХ.

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Извршавање именовања Центра за контролу тровања за Брчко дистрикт БиХ и обуку лица Центра надлежног за контролу тровања у случају оснивања властитог Центра за контролу тровања за Брчко дистрикт БиХ;
2. Одржавање састанака између именоване особе МЦП-а и представника ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања.

<u>Приоритет 5.4. Унапређење знања корисника хемикалија и биоцида и јавности у области управљања хемикалијама</u>

<u>Мјера 5.4.1. Смањење нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима</u>

Циљ ове мјере је смањење нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима кроз кампање које ће упућивати на штетно дјеловање појединих хемикалија и хемијских производа на здравље становништва узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва.

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Усвајање нове методологије израде статистичког извјештаја који ће укључити податке о случајевима смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима, подијељено по родним и старосним групама;
2. Спровођење кампања које ће упућивати на штетно дјеловање појединих хемикалија и хемијских производа на здравље становништва узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва;
3. Доношење одлуке о додјељивању гранта за организације цивилног друштва, истраживачке и едукационе центре којим би се подржале активности у области хемијске безбједности.

<u>Мјера 5.4.2. Успостављање инспекцијског надзора у области управљања хемикалијама и биоцидима</u>

Циљ ове мјере је успостављање инспекцијског надзора у области управљања хемикалијама и биоцидима, те број прекршајних налога, унапређењем знања корисника хемикалија и биоцида, свести на прихватљив ниво (у поређењу са окружењем).

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Успостављање инспекцијског надзора у области управљања хемикалијама и биоцидима;
2. Вршење континуираних и додатних обука лица задужених за правилно управљање хемикалијама (савјетника за хемикалије) по плану и програму обуке савјетника за хемикалије и континуиране додатне едукације.

<u>Приоритет 5.5. Успостављање законодавног оквира и јасне институционалне надлежности којима се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини</u>

Мјера 5.5.1. Успостављање законодавног оквира и институционалне надлежности о процјени и управљању буком и емисији буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ

Овом мјером се постиже дјелимична транспозиција ЕУ директива и успостављање институционалног оквира у области управљања и заштитом од буке у животној средини, а доношењем Закона о заштити од буке и подзаконских аката који произилазе из Закона о заштити од буке.

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Успостављање законодавног оквира и институционалне надлежности о „процјени и управљању буком у животној средини“ према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ и „о емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном“, а према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ;
2. Успостављање подзаконских аката о „процјени и управљању буком у животној средини“ према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ и „о емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном“ према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ.

Приоритет 5.6. Унапријеђено стратешко планирање и мониторинг буке у области животне средине

Мјера 5.6.1. Израда карата буке и акционих планова управљања буком

Циљ ове мјере је израда карата буке које представљају приказ података о постојећем или предвиђеном стању буке помоћу индикатора буке, на којима је назначено прекорачење било које релевантне прописане граничне вриједности, те акционих планова управљања буком у животној средини и њезиним штетним ефектима, укључујући смањење буке уколико је то потребно.

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Израда карата буке;
2. Израда Акционих планова управљања буком.

Приоритет 5.7. Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања

Мјера 5.7.1. Успостављање механизама и начин информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке

Циљ ове мјере је јачање система информисања јавности кроз кампање, пројекте подизања свијести и преко јединственог информатичког система који ће садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва.

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Успостављање јединственог информатичког система који ће поред графичког (ГИС заснованог) приказа карата буке садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва;
2. Провођење кампање о штетности буке на здравље од стране надлежних институција;
3. Провођење кампања на нивоу здравствених институција о ризицима утицаја буке на здравље, као и превентивном мјерама које се могу имплементирати узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва;
4. Успостављање финансијских средстава (грант) за пројекте подизања свијести јавности у области буке у животној средини;
5. Постављање дисплеја уз саобраћајнице у градском подручју за тренутно мјерење и приказивање нивоа буке.

Приоритет 5.8. Унапређење капацитета и компетенција јавних службеника у области управљања буком

Мјера 5.8.1. Успостављање механизама и начин информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке

Циљ ове мјере је, кроз јачање техничких капацитета и компетенција надлежних институција, усвајање и ефикасно спровођење законске легислативе и успостављање инспекцијског надзора у области буке у животној средини.

Оквирна подручја дјеловања су:

1. Спровођење пилот-пројекта стратешког мапирања буке у дијеловима града, као и уз неку од главних саобраћајница ради стицања стручних и техничких компетенција и утврђивања полазних параметара;
2. Израда плана и програма годишње обуке јавних службеника у области буке у животној средини;
3. Успостављање инспекцијског надзора у области буке у животној средини.

5.1.6. Мјере за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима

У оквиру стратешког циља 6 дефинисано је укупно 13 мјера које су логички повезане са приоритетима.

Приоритет 6.1. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграције родно осјетљиве проблематике и климатских промјена

Мјера 6.1.1. Унапређење правног и институционалног оквира за одрживо управљање шумама

Циљ ове мјере је да се унаприједи правни и институционални оквир ради одрживог управљања шумама и шумским земљиштем у Брчко дистрикту БиХ. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Доношење иновираних и нових подзаконских аката којима се прописује садржај и начин израде шумскопривредних основа (ШПО) на принципима мултифункционалности и заштите биодиверзитета шумских екосистема за приватне и државне шуме, обухват и методологија мониторинга здравственог стања шума, праћење индикатора одрживог коришћења шума и извјештавање, издавања лиценци за сакупљаче осталих шумских производа. Доношење правилника којим се уводи обавеза да се приликом пројектовања влака узима у обзир и еродибилност земљишта, карактер терена, како би се смањио утицај на одношење земљишног покривача током и након завршетка извлачења дрвне масе. Доношење правилника којим ће се установити региони провенијенција, те прописати начин, поступак и услови вредновања и признавања полазног материјала шумског дрвећа;
2. Усвајање Шумарског програма Брчко дистрикта БиХ и доношење Акционог плана;
3. Утврђивање принципа и критеријума одрживог управљања шумама на којима ће се темељити стратегије и планови ентитета и Брчко дистрикта БиХ, а који ће бити осјетљиви на питања друштвене неједнакости, слиједом Стратегије ЕУ за šуме (ЦОМ (2013) 659), као европског референтног оквира за развој секторских политика које утичу на šуме, те Европског зеленог плана, мапе пута и нове ЕУ стратегије за ову област која је у изради;
4. Израда и усвајање стратегије одрживог управљања шумским ресурсима Брчко дистрикта БиХ;
5. Унапређење система мониторинга шума и шумског земљишта укључивањем индикатора за ниво II (други ниво);
6. Одржавање обуке запослених у пројектантским кућама за примјену нове методологије израде шумскопривредних основа, те њихову примјену и мониторинг. Урадити 1 шумскопривредну основу по новој методологији у шумарству Брчко дистрикта БиХ, као (демонстративни) пилот-пројекат;
7. Извршавање обуке приватних власника шума о изради ШПО-а и демонстрирање примјене нове методологије у шумама Брчко дистрикта БиХ;
8. Доношење правног акта за проглашење шума посебне намјене у Брчко дистрикту БиХ;
9. Извршавање анализе и одабир шума у Брчко дистрикту БиХ које ће се прогласити шумама посебне намјене;
10. Израда метода и усвајање Правилника за усклађено узорковање, те процјене и праћења стања шума према претходно утврђеним индикаторима. Утврдити мрежу мониторинг тачака;
11. Извршавање обуке и капацитирања у шумарству Брчко дистрикта БиХ за вршење мониторинга стања шума према утврђеном програму.

Мјера 6.1.2. Повећање проходности шума, капацитирање шумарства Брчко дистрикта БиХ за рано откривање и спречавање пожара. Смањење броја пожара и опожарене површине у шумама за 50% до 2026. у односу на садашње стање

Циљ ове мјере је да се смањи број шумских пожара активностима повећања проходности шума и капацитирања шумарства Брчко дистрикта БиХ за рано откривање и спречавање пожара у шумама Брчко дистрикта БиХ. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Израда планова изградње противпожарних просјека с елементима шумских путева. Усвајање Шумарског програма Брчко дистрикта БиХ и доношење Акционог плана;
2. Изграђивање просјека са елементима шумских путева у шумама Брчко дистрикта БиХ;
3. Извршавање набавке возила и одговарајуће технике и алата за сјечу стабала и израду противпожарних просјека у шумама Брчко дистрикта БиХ;
4. Постављање информативних паноа и ознака упозорења за спречавање пожара у шумама Брчко дистрикта БиХ.

Мјера 6.1.3. Повећање површине и продуктивности високих шума

Циљ ове мјере је да се повећају површине под високим шумама, као и њихова продуктивност, те пошуми дио садашњих голети. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Повећање површина високих шума превођењем минимално 20% садашње површине изданачких шума и шикара Брчко дистрикта БиХ у виши узгојни облик, на поврШинама на којима је то могуће;
2. Израда родно осјетљивог плана пошумљавања голети у Брчко дистрикту БиХ;
3. Реализација пошумљавања на 10% садашње територије голети.

Мјера 6.1.4. Успостављање информационог система о шумама Брчко дистрикта БиХ

Циљ ове мјере је успостављање информационог система о шумама (ИСШ) Брчко дистрикта БиХ, које ће створити информационе претпоставке за одрживо управљање шумским ресурсима. Оквирно подручје дјеловања је успостављање свих модула ИСШ-а, те њихово допуњавање са модулом заштитних функција шума према њиховој наглашености – приоритету и израда и укључивање смјерница за њихову заштиту. ИСШ треба садржавати приоритетне теме за податке и информације о шумама као што су: основни подаци о шумама, природа и биолошка разноврсност, шуме и климатске промјене (утицаји, прилагођавање и ублажавање), здравље и отпорност шума (природни поремећаји, пожари и штеточине) и (шума) биоекономија. Дио информационог система је већ развијен, али треба наставити рад и усклађивање структуре са шумарским информационим системом ЕУ (ФИСЕ). Овој активности треба претходити хитно усвајање и стављање података у јавност друге (II) инвентуре шума.

Приоритет 6.2. Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа

Мјера 6.2.1. Унапређење правног и институционалног оквира за одрживо управљање осталим шумским производима

Циљ ове мјере је да се унаприједи правни и институционални оквир због одрживог управљања осталим шумским производима (ОШП) у Брчко дистрикту БиХ. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Успостављање Регистра комерцијалних сакупљача љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа;
2. Израда Акционог плана система цертификације у сектору коришћења љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа;

3. Успостављање система цертификације у сектору коришћења љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа у Брчко дистрикту БиХ.

<u>Приоритет 6.3. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ</u>

<u>Мјера 6.3.1. Успостављање усклађеног институционалног, регулаторног и планског оквира за успоставу ловишта, управљање популацијом и одрживо управљање ловном дивљачи</u>

Циљ ове мјере је да се усклади закон о ловству и подзаконска акта Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ и унаприједи институционални оквир због одрживог управљања ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Припрема ревидираног Закона о ловству Брчко дистрикта БиХ са подзаконским актима, усклађеног са правном тековином ЕУ;
2. Извршавање категоризације, установљења и додјеле ловишта на коришћење у складу са одредбама Закона;
3. Успостављање стручне службе за надзор и провођење законских и планских мјера у свим ловиштима Брчко дистрикта БиХ;
4. Израда планова за управљање популацијом дивљачи вука, медвједа и риса, усклађене са истим плановима за Републику Српску и Федерацију БиХ;
5. Израда ловних основа за сва ловнопривредна подручја која уважавају принципе заштите врста, у складу са међународним споразумима.

<u>Мјера 6.3.2. Успостављање информационог система у сектору ловства Брчко дистрикта БиХ</u>

Циљ ове мјере је да се успостави ефикасан информациони систем о ловству у Брчко дистрикту БиХ. Оквирно подручје дјеловања је успостављање информационог система у сектору ловства Брчко дистрикта БиХ.

<u>Приоритет 6.4. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира како би се рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ управљало на одржив начин</u>

<u>Мјера 6.4.1. Унапређење законског оквира за одрживи развој сектора рибарства, који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и омогућавање одрживог коришћења и управљања рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ</u>

Циљ ове мјере је да се законска регулатива о рибарству усклади са правном тековином ЕУ, као и да се унаприједи систем коришћења и управљања рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ, да он буде одржив. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Усклађивање законске регулативе у области слатководног рибарства, усаглашене са правном тековином ЕУ и међународним споразумима, те извршавање њеног усаглашавања са законом из области вода;
2. Израда Стратегије одрживог развоја рибарства Брчко дистрикта БиХ, за период 2023. – 2032.;

3. Израда риболовне основе за Брчко дистрикт БиХ;
4. Израда Правилника о усклађивању риболовних основа Брчко дистрикта БиХ са Законом о слатководном рибарству;
5. Израда Регистра пловила и дозвола за привредно рибарство на ријеци Сави и Правилник (систем) за издавање дозвола;
6. Успостављање система за евиденцију и извјештавање о риболовним активностима и извозу улова риба;
7. Израда модела статистичког праћења газдинстава узгоја слатководне рибе, према усвојеној методологији за БиХ;
8. Агенција за статистику БиХ, подружница/експозитура Брчко дистрикта БиХ треба пратити и извјештавати индикаторе из области рибарства.

Мјера 6.4.2. Успостављање информационог система о рибарству Брчко дистрикта БиХ

Циљ мјере је успоставити информациони систем о рибарству Брчко дистрикта БиХ. Оквирно подручје дјеловања је успостављање информационог система у сектору рибарства Брчко дистрикта БиХ.

Приоритет 6.5. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање земљишним ресурсима

Мјера 6.5.1. Унапређење законског и институционалног оквира за интегралну заштиту земљишта, усвајање метода, мјерења и индикатора за одрживо управљање земљиштем, достизање неутралности деградације земљишта до 2030. године

Циљ ове мјере је да се унаприједи правни и институционални оквир за одрживо управљање земљиштем и достизање неутралности деградације земљишта до 2030. године. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Доношење закона о заштити земљишта и подзаконских аката;
2. Усвајање плана мониторинга земљишта;
3. Успостављање мреже мониторинг мјеста;
4. Израда Основе заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта Брчко дистрикта БиХ;
5. Израда и усвајање Стратегије одрживог управљања земљиштем;
6. Успостављање катастра деградираних површина;
7. Израда Акционог плана са процедурама и методима санације деградираних површина, установљавање критеријума за приоритизацију избора локација за санацију на бази еколошких и социјалних критеријума (број угрожених људи, жена и дјеце, сиромашних… ђендер);
8. Извршавање санације деградираних површина (шљунокопи, каменоломи, депоније јаловине, еродиране површине), на око 10 ha;
9. Израда и усаглашавање метода, мјерења и показатеља за одрживо управљање и заштиту земљишних ресурса;
10. Усклађивање законске регулативе из области просторног планирања са законом о пољопривредном земљишту, законом о шумама и др., како би се спријечило

коришћење најквалитетнијих бонитетних категорија земљишта за градњу (да законски оквир из области просторног уређења и грађења на свим нивоима подржава ефикасност спречавања нелегалне градње).

Мјера 6.5.2. Деминирање земљишта

Циљ ове мјере је извршити деминирање цјелокупног земљишта Брчко дистрикта БиХ. Оквирно подручје дјеловања је деминирање преосталог минираног земљишта, у потпуности (100% територије Брчко дистрикта БиХ) до 2030. године. Деминирање се треба вршити на основи годишњих планова деминирања.

Приоритет 6.6. Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова

Мјера 6.6.1. Унапређење чуварских служби да буду модернизоване, мобилне и капацитиране (модерне технологије и људство) за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима. Успостављање ефикасног система за смањење нелегалних активности у сектору шумарства, ловства и рибарства за 30%

Циљ ове мјере је да се кроз унапређење чуварских служби путем опремања, модернизације и обуке обезбиједи ефикаснији систем надзора и смањење нелегалних активности у шумарству, ловству и рибарству до 2030. године и даље. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Набавка софтверског алата за просторно осматрање и извјештавање, опремање чувара са паметним уређајима (нпр. паметни телефони) за евиденцију стања и фотографисање, камере за осматрање, ГИС позиционирање повезано са централном базом података;
2. Извршена обука чуварских служби за примјену нових технологија у мониторингу и ефикасном вршењу чуварског надзора;
3. Припрема програма и вршење континуриане обуке чувара о савременим методима управљања и заштите природних ресурса.

Приоритет 6.7. Успостављање система одрживог и одговорног истраживања, експлоатације и управљања минералним сировинама

Мјера 6.7.1. Успостављање оквира за одрживу употребу и експлоатацију минералних сировина до 2030. године

Циљ ове мјере је да се кроз израду стратегије одрживог управљања минералним сировинама Брчко дистрикта БиХ и кроз анализу лежишта, те успоставу катастра рударског отпада и катастра напуштених рударскох објеката, обезбиједи одрживо коришћење минералних сировина у Брчко дистрикту БиХ. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Израда стратегије са акционим планом за економично, социјално и, са аспекта заштите животне средине, прихватљиво управљање минералним ресурсима Брчко дистрикта БиХ, која укључује увођење концепта циркуларне економије;

2. Израда програма и планова увођења савремених технологија у експлоатацији и коришћењу минералних сировина и спречавања настанка отпада.

5.1.7. Мјере за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином

У оквиру стратешког циља 7 дефинисано је укупно 20 мјера које су логички повезане са приоритетима.

Приоритет 7.1. Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити у потпуности хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима

Мјера 7.1.1. Доношење кључних прописа за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ

Циљ ове мјере је да се донесу кључни закони и подзаконски акти за заштиту животне средине, који недостају у Брчко дистрикту БиХ, и изврше измјене и допуне застарјелих закона и подзаконских аката. Фокус је на прописима у домену хоризонталне легислативе, посебно на нови Закон о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ.

Оквирна подручја дјеловања односе се на израду и усвајање кључних закона и подзаконских аката за заштиту животне средине који недостају у Брчко дистрикту БиХ, посебно у домену хоризонталне легислативе, уз интегрисање родно осјетљивог приступа.

Мјера 7.1.2. Унапређење хармонизације правног оквира за животну средину у Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ

Циљ ове мјере је провести транспозицију – значајно повећати степен усклађености правног оквира Брчко дистрикта БиХ са ЕУ директивама, за приоритетне директиве у складу са капацитетима институција у Брчко дистрикту БиХ. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Провођење Програма апроксимације прописа Брчко дистрикта БиХ;
2. Израда и провођење Програма интегрисања у ЕУ – у складу са надлежностима институција Брчко дистрикта БиХ;
3. Усклађивање законодавства Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ.

Приоритет 7.2. Обезбјеђивање ефикасног провођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза

Мјера 7.2.1. Допринос провођењу међународних споразума у БиХ

Циљ ове мјере је интензивирати активности Брчко дистрикта БиХ и сарадњу са надлежним институцијама БиХ, Федерације БиХ и Републике Српске у правцу конструктивније и ефективније имплементације споразума које је БиХ ратификовала. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Учешће институција у провођењу међународних споразума;

2. Учешће НВО-сектора у припреми националних извјештаја о провођењу међународних споразума:
3. Допринос институција повећању ефикасности и ефективности размјене информација и усклађивања стратегија, законодавства и активности у сектору животне средине између Брчко дистрикта БиХ, Федерације БиХ и Републике Српске, посебно кроз рад Међуентитетског тијела за животну средину, у складу са надлежностима Брчко дистрикта БиХ.

Мјера 7.2.2. Интензивирање провођења стратешке процјене утицаја на животну средину (СПУЖС) у Брчко дистрикту БиХ

Циљ ове мјере је креирати адекватан правни основ за провођење стратешке процјене утицаја на животну средину, те обезбиједити досљедно провођење стратешке процјене за све случајеве за које је стратешка процјена обавезна. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Уређивање правног оквира за провођење СПУЖС-а;
2. Примјена СПУЖС-а: обезбиједити да стратешка процјена утицаја на животну средину буде урађена за све документе/пројекте за које је СПУЖС обавезан;
3. Промоција примјене СПУЖС-а: радити на подизању свијести ресорних институција/ пододјељења о важности стратешке процјене утицаја на животну средину, те омогућити њихову обуку по овом питању.

Мјера 7.2.3. Омогућавање издавања интегрисаних дозвола за животну средину

Циљ ове мјере је креирати организационе и институционалне предуслове за издавање интегрисаних дозвола за животну средину у Брчко дистрикту БиХ. Очекује се да ће ово бити спор процес, јер је основна претпоставка измјена Закона о Влади Брчко дистрикта БиХ. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Провођење анализе постојећих управних процеса издавања дозвола у Брчко дистрикту БиХ и дефинисање корака за увођење интегрисаних дозвола за животну средину;
2. Провођење свих потребних радњи и креирање предуслова за издавање интегрисаних дозвола за животну средину у правном и институционалном оквиру Брчко дистрикта БиХ (на основу измјене Закона о Влади Брчко дистрикта БиХ);
3. Отпочињање процеса издавања интегрисаних дозвола за животну средину.

Мјера 7.2.4. Припрема Техничких упутстава за најбоље расположиве технике (НРТ)

Циљ ове мјере је креирати правне и методолошке предуслове за примјену НРТ-ова, те подстакнути примјену НРТ-ова за све дјелатности за које је то прописано. Оквирна подручја дјеловања односе се на:

1. Креирање правног оквира за НРТ-ове;
2. Припрему Техничких упутстава за НРТ-ове;
3. Јавни приступ Техничким упутствима за НРТ-ове (путем веб-странице).

Приоритет 7.3. Постизање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција

Мјера 7.3.1. Повећан број запослених на пословима повезаним са заштитом животне средине у институцијама Брчко дистрикта БиХ

Циљ ове мјере је провести анализу постојећих људских ресурса и организационих капацитета институција које се баве животном средином, те повећати број извршилаца на пословима животне средине. При томе, посебан фокус ће бити на повећању броја инспектора за заштиту животне средине у Инспекторату Брчко дистрикта БиХ. Оквирна подручја дјеловања подијељена су у два правца:

1. Повећање броја запослених и унапређење организације посла у институцијама које се баве пословима животне средине;
2. Повећање броја инспектора за заштиту животне средине.

Приоритет 7.4. Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука

Мјера 7.4.1. Обезбјеђивање јавно доступних, комплетних и ажурних информација о животној средини

Циљ ове мјере је успоставити системе за редовно објављивање ажурних информација о животној средини, тако да су информације доступне грађанима на једноставан начин, првенствено путем веб-страница одговорних институција. Предуслов за реализацију ове мјере је успостава информационог система за животну средину (реф. мјера 7.5.1.). Оквирна подручја дјеловања су:

1. Вршење континуиране едукације запослених у ресорним тијелима о примјени одредби Закона о слободи приступа информацијама;
2. Омогућавање јавности доступност свих релевантних информација о животној средини на веб-страници Владе Брчко дистрикта БиХ;
3. Омогућавање јавности званичне комуникације с надлежним органима путем електронске поште.

Мјера 7.4.2. Развијање свијести грађана о важности очувања животне средине

Циљ ове мјере је развити континуиране кампање и друге информативне и едукативне активности, како би грађани изградили свијест о важности очувања природе и животне средине за будуће генерације. Коначни циљ је и да буду спремни да мијењају понашање. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Континуирано провођење јавних кампања за подизање свијести јавности о важности очувања животне средине, значају и угрожености природних ресурса;
2. Остваривање континуиране сарадње са медијима са циљем провођења промотивних активности, информативних и кампања за подизање свијести јавности о важности заштите животне средине;

3. Радна јачању свијести шире јавности кроз активирање мјесних заједница у смислу промоције концепта заштите животне средине и дугорочних едукативних програма о питањима заштите животне средине;
4. Јачање људских капацитета привреде кроз подршку трансфера знања;
5. Успостављање повезница између животне средине и родне димензије.

Мјера 7.4.3. Квалитетније учешће грађана и организација цивилног друштва у процесима одлучивања о животној средини

Циљ ове мјере је ојачати механизме за учешће грађана и организација цивилног друштва у процесима одлучивања о животној средини, посебно у процесима процјене утицаја на животну средину и издавања еколошких дозвола. Кроз ову мјеру реализоваће се активности са организацијама цивилног друштва, како би се повећала њихова знања о начинима учешћа и добили релевантни коментари у јавним консултацијама. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Провођење обука представника релевантних институција/тијела у циљу јачања капацитета за организовање учинковитих поступака учешћа јавности;
2. Ажурирање база података о активним организацијама цивилног друштва у области животне средине и другим областима (равноправност полова, друштвена једнакост, сиромаштво);
3. Креирање подстицајних активности за укључивање младих у процесе доношења одлука по питању животне средине.

Приоритет 7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ

Мјера 7.5.1. Успостава цјеловитог информационог система о животној средини

Циљ ове мјере је креирати предуслове за успоставу цјеловитог система информисања о животној средини у складу са Законом о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ, који укључује и информациони систем заштите вода, у складу са Законом о водама Брчко дистрикта БиХ. С обзиром на то да је успостава функционалног информационог система дугорочан процес, кроз ову мјеру ће се у текућем стратешком периоду створити претпоставке за потпуну успоставу и функционалност система. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Успостављање јединственог информационог система заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ и одређивање одговорне институције, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине;
2. Креирање методолошког и правног оквира за размјену података о животној средини између институција у Брчко дистрикту БиХ;
3. Јачање институционалних система за прикупљање и валидацију података.

Мјера 7.5.2. Унапређење статистике о животној средини

Циљ ове мјере је пружити подршку ресорним институцијама да унаприједе статистику о животној средини, која је усклађена са захтјевима ЕУРОСТАТ-а, три РИО конвенције, УНЕЦЕ-а и

Оквира за реализацију циљева одрживог развоја. Реализацијом ове мјере успоставиће се функционалан процес праћења, прикупљања и валидације података о животној средини, са циљем извјештавања у складу са међународним уговорима. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Учешће у изради студијске анализе која ће дати приједлог проширеног сета индикатора које треба пратити по свим областима – укључити захтјеве за извјештавањем од стране ЕЕА, ЕУРОСТАТ-а, Циљева одрживог развоја, три РИО конвенције, УНЕЦЕ-а, итд.;
2. Учешће у раду радне групе коју ће координисати МСТЕО БиХ и коју ће чинити институције свих нивоа, а која ће давати стручне приједлоге и координисати реализацију закључака и приједлога студијске анализе;
3. Израда и провођење Плана обуке и оспособљавања свих институција Брчко дистрикта БиХ укључених у извјештавање на основу резултата студијске анализе;
4. Учешће у имплементацији Стратегије праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА након усвајања на нивоу БиХ;
5. Учешће у имплементацији стратешког документа и Уредбе о ЕИОНЕТ-у, након израде и усвајања ових докумената на нивоу БиХ кроз израду одговарајућег стратешког инструмента Брчко дистрикта БиХ.

Мјера 7.5.3. Успостава функционалног система размјене просторних података у Брчко дистрикту БиХ

Циљ ове мјере је пружити подршку институцијама Брчко дистрикта БиХ да успоставе функционални систем размјене просторних података у Брчко дистрикту БиХ у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве. Оквирна подручја дјеловања односе се на:

1. Израду и усвајање методологије размјене просторних података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ, како би се обезбиједили адекватни механизми за размјену просторних информација у складу са INSPIRE директивом;
2. Одређивање институција задужених за поједине задатке на основу усвојене методологије;
3. Израда, успостављање и управљање системом размјене просторних података у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве и услугама између институција.

Мјера 7.5.4. Успостава функционалног ПРТР регистра у Брчко дистрикту БиХ

Циљ ове мјере је пружити подршку институцијама у Брчко дистрикту БиХ да успоставе функционалан ПРТР регистар који је усклађен са регистрима у Федерацији БиХ и Републици Српској. Процес извјештавања података из ПРТР регистара треба бити регулисан према институцијама БиХ. У складу са надлежностима Брчко дистрикта БиХ, оквирна подручја дјеловања су:

1. Ажурирање правног оквира и институционалних аранжмана за успоставу ефикасног ПРТР регистра у Брчко дистрикту БиХ;
2. Успостављање функционалне и одрживе ПРТР базе података, по методологији која је усаглашена са Федерацијом БиХ и Републиком Српском;

3. Обезбјеђивање јавног приступа подацима из ПРТР регистра путем веб-портала.

Мјера 7.5.5. Редовно извјештавање о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ

Циљ ове мјере је пружити подршку институцијама у Брчко дистрикту БиХ да редовно раде и објављују извјештаје о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ, у складу са прописаном обавезом израде Извјештаја. Оквирна подручја дјеловања односе се на:

1. Редовно праћење извјештаја о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ и њихово објављивање, у складу са прописаном законском обавезом о изради и објављивању извјештаја сваке двије године;
2. Организовање едукације кадрова за управљање централним системом прикупљања и обраде података, те успостављање капацитета за анализирање прикупљених и валидираних података;
3. Израду и усвајање Акционог плана за провођење директиве стандардизованом извјештавању (СРДСИП) на територији Брчко дистрикта БиХ;
4. Унапређење система праћења података за циљеве одрживог развоја који се односе на тематско подручје животне средине.

Приоритет 7.6. Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика

Мјера 7.6.1. Интеграција захтјева животне средине у секторске политике и прописе

Циљ ове мјере је иницирати институционалне и правне промјене ради интеграције захтјева заштите животне средине у секторе који су уско повезани са животном средином, као што су енергетика, транспорт, рударство, пољопривреда, шумарство, здравствени сектор, туризам, образовни сектор, равноправност полова, социјална заштита. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Интеграција захтјева животне средине у политике и законодавство у другим секторима (ресорима);
2. Интеграција захтјева Стратегије прилагођавања климаским промјенама и нискокарбонског развоја БиХ у секторске политике у Брчко дистрикту БиХ.

Мјера 7.6.2. Интеграција принципа родне равноправности, социјалне једнакости и сиромаштва у политике заштите животне средине

Циљ ове мјере је обезбиједити институционалне механизме и капацитете за потпуну интеграцију стандарда и принципа родне равноправности, социјалне једнакости и сиромаштва у политике заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Институционализовање процедура за интегрисање стандарда равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва у све фазе управљања животном средином;
2. Унапређење нивоа знања и свијести о повезаности животне средине и родне димензије;

3. Унапређење капацитета институција за коришћење алата попут родне анализе, процјене џендер утицаја, родно одговорног буџетирања, џендер индекса у области животне средине.

Мјера 7.6.3. Креирање модела за транзицију ка циркуларној економији

Циљ ове мјере је стварање претпоставки у правном и институционалном оквиру за примјену концепта циркуларне економије у Брчко дистрикту БиХ.

Оквирно подручје дјеловања односи се на дефинисање и усвајање модела за транзицију ка циркуларној економији за Брчко дистрикт БиХ.

Приоритет 7.7. Усаглашавање и стављање у примјену ефикасних економских инструмената везаних за заштиту животне средине

Мјера 7.7.1. Побољшање институционалног и правног оквира за финансирање пројеката заштите животне средине

Циљ ове мјере је побољшати капацитете институција за намјенско финансирање пројеката у области животне средине и унаприједити легислативу, чиме ће се створити основ за прикупљање средстава путем накнада и других врста економских инструмената за заштиту животне средине. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Успостава механизма за намјенско финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ, првенствено разматрањем опција за оснивање Фонда за заштиту животне средине;
2. Побољшање прописа за дефинисање економских инструмената за заштиту животне средине;
3. Увођење нових иновативних и подстицајних економских механизама;
4. Значајније коришћење фондова ЕУ и других међународних фондова.

Приоритет 7.8. Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама у животној средини

Мјера 7.8.1. Унапређење образовних програма, истраживања и иновација у области животне средине

Циљ ове мјере је пружити подршку образовним, научним и истраживачким институцијама да побољшају образовне програме, квалитет истраживања и увођење иновација у области животне средине. Основна претпоставка за ова побољшања је системско финансирање наведених области. Оквирна подручја дјеловања су:

1. Периодично иновирање планова за интегрисање проблематике заштите животне средине у наставне планове одгојних и образовних институција у Брчко дистрикту БиХ;
2. Успостављање намјенских буџета у Брчко дистрикту БиХ за улагање у иновације и развој, те примјену нових технологија са циљем смањења загађења;

3. Успостављање намјенских буџета у Брчко дистрикту БиХ за подршку неформалном образовању у области животне средине;
4. Унапређење капацитета за истраживања у области животне средине аплицирањем на међународне пројекте;
5. Остваривање сарадње са привредом – укључивање привреде у финансирање истраживања у области животне средине (сарадња факултета и привреде).

6. ИНДИКАТИВНИ ФИНАНСИЈСКИ ОКВИР

Укупна финансијска процјена ЕСАП 2030+ за ниво Брчко дистрикта БиХ је 404 милиона ВАМ. Процес израде процјене обухвата финансијску анализу која укључује седам тематских области које се састоје од 52 приоритета сачињена од 108 мјера. Најмањи број приоритета (укупно шест) имала је тематска област Управљање водама, док је највећи број приоритета (укупно девет) имала тематска област Биодиверзитет и заштита природе. Најмањи број мјера имала је тематска област Управљање отпадом (укупно десет), док је највећи број мјера (укупно 24) имала тематска област Биодиверзитет и заштита природе. Када су у питању укупне процјене трошка, тематска област Управљање водама представља око 50% или око 203 милиона ВАМ структуре финансирања. Тематска област Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија је на другом мјесту са око 24% или 97 милиона ВАМ. Трећи највећи трошак је 18% или 72 милиона ВАМ који отпада на тематску област Управљање отпадом. Тематске области Биодиверзитет и заштита природе (11.8 милиона ВАМ), Одрживо управљање ресурсима (11.5 милиона ВАМ), и Управљање животном средином (5 милиона ВАМ), укупно износе око 7% процјене. Хемијска безбједност и бука је тематска област са најмањом алокацијом, 0.5% или око 2.1 милион ВАМ.

Процес израде индикативног финансијског оквира обухватио је квантификацију 106 од укупно 108 или 98% мјера у ЕСАП 2030+ за ниво Брчко дистрикта БиХ. Мјера 2.4.2. (Јачање тржишта отпада намијењеног рециклирању) и мјера 5.1.3. (Имплементација Монтреалског протокола, Кигали амандмана и дјелимична транспозиција Уредбе ЕУ бр. 1005/2009) нису добиле финансијску процјену. У тренутку израде процјене било је јако тешко урадити методолошки конзистентну процјену трошка за ове двије мјере првенствено зато што је методолошки било изузетно комплексно квантификовати њихов садржај, што је на крају онемогућило да се прецизно израчуна процјена трошкова.

У тематској области Управљање водама, приоритети 1.1. (Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом) и 1.3. (Спречавање погоршања и унапређење статуса водних тијела) представљају скупа 73% или око од 149 милиона ВАМ трошкова те области. Приоритет 1.3. је и уједно највећи приоритет индикативног финансијског оквира Брчко дистрикта БиХ, јер чини око 23% од укупне процјене. Када је у питању тематска област Управљање отпадом, приоритет 2.3. (Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом) обухвата преко пола вриједности, прецизније 66% или око 47 милиона ВАМ трошкова те области. У оквиру тематске области Биодиверзитет и заштита природе приоритети 3.2. (Јачање институције надлежне за провођење прописа и активности у заштити природе) и 3.4. (Извршење инвентаризације биодиверзитета на екосистемском, специјском и генетичком нивоу, те омогућавање јавне доступности и коришћења података о биодиверзитету) представљају скупа 72% или скоро 8.4 милиона ВАМ.

Када је у питању тематска област Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија, приоритет 4.1. (Смањене загађивања ваздуха кључним загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље) обухвата 44% или 43 милиона ВАМ ове тематске области. Ово је уједно и други највећи приоритет индикативног финансијског оквира Брчко дистрикта БиХ који, јер чини око 10% од укупне процјене. Приоритети 5.2. (Успостављање одрживог система

управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности) и 5.3. (Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности) износе 55% или 1.1 милион ВАМ вриједности тематске области Хемијска безбједност и бука.

Приоритет 6.5. (Интегрално и одрживо управљање земљишним ресурсима) обухвата нешто испод 3% или 11.5 милиона ВАМ тематске области Одрживо управљање природним ресурсима. Приоритети 7.3. (Постизање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција) и 7.5. (Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини) износе 42% или 2 милиона ВАМ.

Детаљан приказ података процјене индикативног финансијског оквира за ниво Брчко дистрикта БиХ налази се у Анексу, 3. поглављу и дјелимично на ***слици 13*** (тортни графикон) у наставку овог поглавља.

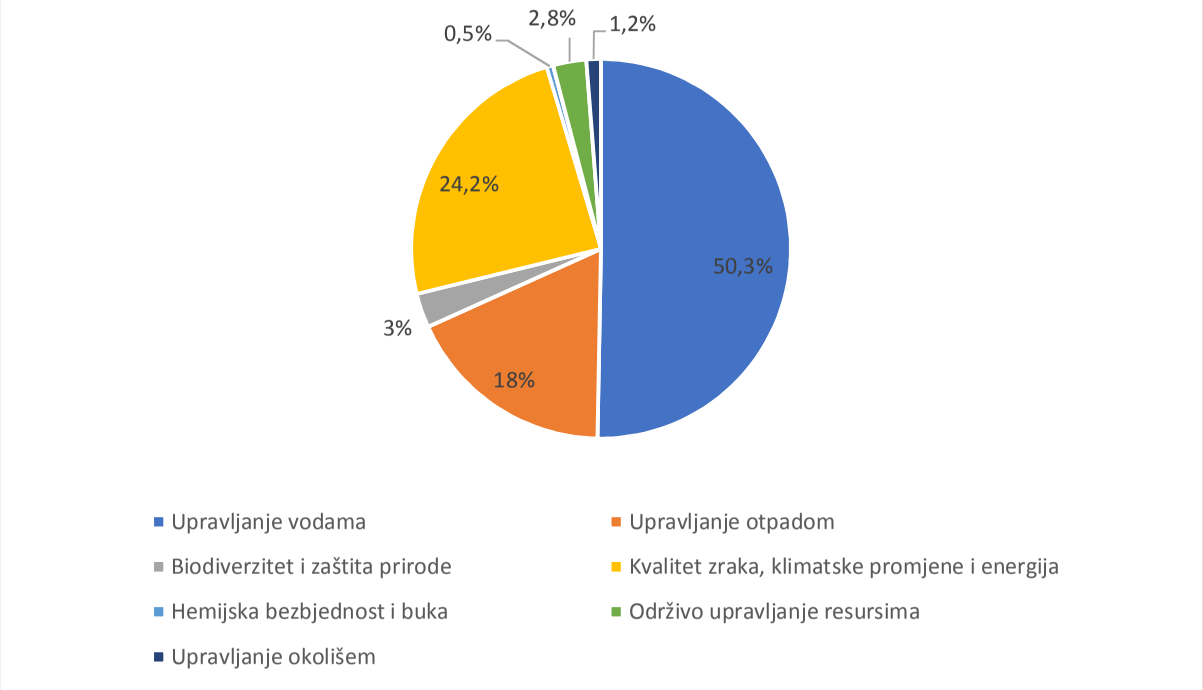

Слика 13: *Структура финансирања (у %) Брчко дистрикта БиХ*

7. УСКЛАЂЕНОСТ СТРАТЕГИЈЕ СА ДРУГИМ СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА

Стратегија заштите животне средине идентификује седам стратешких циљева (по један за сваку тематску област), како је и наведено у поглављу 3.4, Стратешки циљеви.

Анализа међусобне усклађености овог документа са другим релевантним стратешким документима извршена је компарацијом стратешких циљева (и приоритета) Стратегије са циљевима других стратешких докумената произашлих из процеса европских интеграција и међународно признатим циљевима одрживог развоја. У процесу израде Стратегије Брчко дистрикта БиХ, разматрани су сљедећи стратешки, плански и развојни документи:

- Зелена агенда за Западни Балкан;
- Стратегија апроксимације прописа правној тековини ЕУ у области заштите животне средине Босне и Херцеговине (ЕАС БиХ);
- Програм економских реформи Босне и Херцеговине (ПЕР БиХ 2021. – 2023.);
- Стратегија прилагођавања климатским промјенама и нискоемисионог развоја БиХ (2020. – 2030.);
- Утврђени допринос Босне и Херцеговине (НДЦ 2020. – 2030.);
- Оквир за реализацију циљева одрживог развоја у БиХ (Агенда 2030);
- Стратегија заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ (2016. – 2026.);
- Стратегија развоја Брчко дистрикта БиХ (2021. – 2027.).

Зелена агенда за Западни Балкан

Зелена агенда за Западни Балкан (ЕУ, 2020) подразумијева прелазак земље на систем одрживе економије, а у складу са Европским зеленим планом. С тим у вези, даје конкретне препоруке за пет области развоја у којима ће ЕУ наставити подржавати земље у региону:

- клима, енергија и мобилност – постизање климатске неутралности до 2050. године као најважнији приоритет;
- циркуларна економија – увођење циркуларне економије у све ланце производње и повезивање земаља региона са индустријским ланцима у ЕУ;
- уклањање онечишћења ваздуха, воде и тла – усклађивање са стандардима ЕУ о квалитету ваздуха, воде и управљања отпадним водама, модернизација мониторинга, управљање њиховим квалитетом, те промовисање поновне употребе воде у пољопривреди;
- одржива пољопривреда и производња хране – кроз изградњу одрживих система, смањење отпада, побољшање усклађености са ЕУ стандардима о исправности хране и добробити животиња, те промовисања околишно прихватљивог органског узгоја;
- биодиверзитет – заштита, развој и провођење Акционог плана за биодиверзитет за Западни Балкан до 2030. године и Плана за обнављање шумског потенцијала.

Стратегија апроксимације прописа правној тековини ЕУ у области заштите животне средине БиХ (ЕАС БиХ)

Земље које претендују да се придруже ЕУ требају усвојити реалне и дугорочне државне стратегије за постепено усклађивање свог законодавства са правном тековином ЕУ. Један од кључних циљева јесте испуњавање циљева ССП-а, што укључује апроксимацију прописа из области заштите животне средине у БиХ (МСТЕО БиХ, 2017). Приступ апроксимацији прописа у овој области направљен је на начин да су израђена четири документа (за сваки ниво власти у БиХ).

ЕАС БиХ обухвата осам подсектора правне тековине ЕУ који се односе на заштиту животне средине, а то су:

- хоризонтална (заједничка) проблематика;
- водопривреда;
- управљање отпадом;
- квалитет ваздуха и климатске промјене;
- индустријско загађење;
- хемикалије;
- заштита природе;
- бука у животној средини.

Програм економских реформи БиХ (ПЕР БиХ 2021. – 2023.)

План активности за израду Програма економских реформи (Вијеће министара БиХ, 2021) основни је документ који регулише процес израде Програма економских реформи и сарадњу између различитих нивоа власти, Вијећа министара БиХ, Владе Федерације БиХ и Владе Републике Српске и Брчко дистрикта БиХ. Програм економских реформи 2019. – 2021. израђен је на основу прилога које су доставиле надлежне институције према усвојеном Плану активности по роковима и носиоцима активности.

Утицај реформских мјера ће се огледати у повећању удјела енергије из обновљивих извора енергије, повећању енергетске ефикасности и доприношењу уштедама енергије (а самим тиме и смањењем негативних утицаја на животну средину).

Стратегија прилагођавања климатским промјенама и нискоемисионог развоја БиХ (2020. – 2030.)

Ова стратегија (УНДП, 2013) за циљ има повећање отпорности на климатску варијабилност и климатске промјене при чему ће обезбиједити развојне добити, те достизање највише вриједности и престанак раста нивоа емисија гасова са ефектом стаклене баште до 2025. године на нивоу који је испод просјека емисија ЕУ27 (тренутних земаља чланица ЕУ) по глави становника. Мјере за ублажавање климатских промјена неопходне су како би се смањили утицаји климатских промјена, те обезбиједило да се тим промјенама може управљати. Такође, ова стратегија укључује и компоненте смањења ризика по друштвено-осјетљиве групе, што је у складу са перспективом питања равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва, која је била узета у обзир током процеса израде Стратегије. Стратегијом прилагођавања климатским промјенама дефинисано је седам приоритетних сектора, а то су: пољопривреда, биодиверзитет и осјетљиви екосистеми, енергија (хидроенергија), шумарство, здравље људи, туризам и водни ресурси/водопривреда. Такође, идентификована су четири сектора која су

приоритетна за Стратегију нискоемисионог развоја – производња електричне енергије, енергетска ефикасност у зградарству, систем даљинског гријања, те превоз/саобраћај.

Утврђени допринос БиХ (НДЦ 2020. – 2030.)

БиХ је 2015. године поднијела први Извјештај о намјераваном националном утврђеном доприносу (енг. *Intended Nationally Determined Contribution* – ИНДЦ) (УНДП БиХ, 2020б), те ратификовала Париски споразум Одлуком о ратификацији Париског споразума у складу са УНФЦЦЦ-ом. Према одредбама Споразума, државе имају обавезу достављања ажурираних докумената о активностима ублажавања климатских промјена сваких пет година. Због тога, БиХ је припремила Утврђени допринос БиХ за период 2020. – 2030. године (енг. *Nationally Determined Contribution* – НДЦ).

Оквир за реализацију циљева одрживог развоја у БиХ (Агенда 2030)

БиХ се 2015. године обавезала да ће провести Агенду 2030, с циљевима одрживог развоја који представљају план за стварање боље и одрживе будућности за цијели свијет. Агенда 2030 (Влада Шведске и УНДП, 2020) се састоји од три одржива развојна правца који одражавају развојну ситуацију и приоритете БиХ:

- добра управа и управљање јавним сектором;
- паметни раст;
- друштво једнаких могућности.

Сваки развојни правац састоји се од тзв. „акцелератора“ који јасно прописују који су то приоритети којима би се омогућило испуњавање циљева појединачног развојног правца. Овај документ служи за усмјеравање процеса стратешког планирања за све нивое власти у БиХ, што подразумијева и ниво Брчко дистрикта БиХ.

Стратегија заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ (2016. – 2026.)

Стратегија заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ (Влада Брчко дистрикта БиХ *et al.*, 2016) представља темељни плански документ који за циљ има обезбјеђивање уравнотежености друштвено-економских развоја и одрживи развој Брчко дистрикта БиХ. Документ даје детаљан преглед постојећег стања, што укључује законодавни оквир, начин управљања животном средином, социоекономске и развоје карактеристике, просторно планирање и заштиту животне средине, као и преглед стања животне средине по секторима, те садржи и јасан преглед споразума којима је приступила БиХ. Надаље, документ даје осврт на институционални оквир за заштиту животне средине у Брчко дистрикту. Саставни дијелови стратегије су и Стратегија заштите природе Брчко дистрикта БиХ, Стратегија заштите ваздуха Брчко дистрикта БиХ и Стратегија управљања отпадом Брчко дистрикта БиХ.

Током процеса израде ове Стратегије, у обзир су узети и релевантни стратешки документи на нивоу ентитета и Брчко дистрикта БиХ. Како би се омогућила олакшана транспозиција правне тековине ЕУ у области животне средине, коришћене су *Смјернице за усклађивање законодавства БиХ са правном тековином ЕУ*. Уз то, размотрене су и препоруке ЕУ из Пододбора ССП-а за саобраћај, енергетику, животну средину и регионални развој. Надаље,

извршена је координација са имплементацијским тимом за израду Националног енергетског и климатског плана БиХ (2021. – 2030.).

Стратегија развоја Брчко дистрикта БиХ (2021. – 2027.)

Стратегија развоја Брчко дистрикта БиХ за период 2021. – 2027. представља кључни стратешко-плански документ за усмјеравање и подстицање развоја у Брчко дистрикту БиХ. Осим детаљне ситуационе анализе и прегледа стања, документ се састоји од приоритета и мјера за остваривање постављених стратешких циљева у Брчко дистрикту БиХ, уз индикативни финансијски оквир.

Табела 21: *Приказ релевантних стратешких докумената за ниво Брчко дистрикта БиХ*

**Развојни правци/циљеви/мјере из стратешких докумената узети су у обзир само уколико се односе на животну средину*

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Брчко дистрикта БиХ *	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ
Зелена агенда за Западни Балкан	
Циљ: Постизање климатске неутралности до 2050. године (декарбонизација као приоритет)	**Приоритет 4.1**. - Смањење загађивања ваздуха кључним загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље **Приоритет 4.3**. - Смањење утицаја Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене смањењем емисија гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника **Приоритет 4.5**. - Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима уз увођење подстицајних механизама **Приоритет 7.1**. - Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити потпуности хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима
Циљ: Увођење циркуларне економије	**Приоритет 2.4**. - Успостављање система за управљање посебним категоријама отпада **Приоритет 7.6**. - Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика
Циљ: Борба против загађења ваздуха, воде и тла	**Приоритет 1.1**. - Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом **Приоритет 1.4**. - Успостављање одрживог и ефикасног коришћења водних ресурса **Приоритет 1.6**. - Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода **Приоритет 4.2.** - Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха
Циљ: Одржива пољопривреда и производња хране	**Приоритет 6.1.** - Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграцију родно осјетљиве проблематике климатских промјена
Циљ: Биодиверзитет – Заштита и обнављање екосистема	**Приоритет 3.7.** - Јачање процеса научно-политичког дијалога и доношење одлука о биодиверзитету и заштити природе базирати на научно утемељеним информацијама и чињеницама
Стратегија апроксимације прописа правној тековини ЕУ у области заштите животне средине БиХ (ЕАС БиХ)	**Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ**
Хоризонтална питања (3.1.)	**Приоритет 7.4**. - Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука **Приоритет 7.5.** - Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ
Управљање водама (3.2.)	**Приоритет 1.1**. - Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Брчко дистрикта БиХ *	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ
	Приоритет 1.2. - Унапређење стратешког и систематичног планирања управљања водама у Брчко дистрикту БиХ
Управљање отпадом (3.3.)	**Приоритет 2.1.** - Унапређење правног и стратешког оквира у области управљања отпадом са ЕУ принципима
Заштита ваздуха и климатске промјене (3.4.)	**Приоритет 4.6.** - Повећање удјела обновљивих извора енергије уз увођење праведног система подстицаја
Индустријско загађење (3.5.)	**Приоритет 7.4. -** Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука
Хемикалије (3.6.)	**Приоритет 5.1.** - Успостављање законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те усклађен на свим нивоима власти у БиХ
Заштита природе (3.7.)	**Приоритет 3.1.** - Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима
Бука у животној средини (3.8.)	**Приоритет 5.5**. - Успостављање законодавног оквира и јасних институционалних надлежности којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини
Програм економских реформи БиХ (ПЕР БиХ 2021. – 2023.)	**Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ**
Мјера 5.3.1.1. Развој тржишта енергије и гаса	**Приоритет 7.1**. - Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити потпуности хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима
Мјера 5.3.1.2. Унапређење енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије	**Приоритет 7.1**. - Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити потпуности хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима
Мјера 5.3.2.3. Унапређење интегралног управљања отпадом и системом циркуларне економије	**Приоритет 2.3** - Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом **Приоритет 2.4.** - Успостављање система за управљање посебним категоријама отпада
Стратегија и акциони план за заштиту биолошке разноликости БиХ (2015. – 2020.)	**Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ**
Глобални стратешки правац А – Утицање на скривене узроке губитка биолошке разноликости позиционирањем биолошке разноликости у влади и друштву	**Приоритет 3.9**. - Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама **Приоритет 7.4.** - Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука
Глобални стратешки правац Б – Смањење директних притисака на биолошку разноликост и промовисање његове одрживе употребе	**Приоритет 3.9**. - Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама **Приоритет 6.4**. - Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира како би се рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ управљало на одржив начин

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Брчко дистрикта БиХ *	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ
Глобални стратешки правац Ц – Побољшање статуса биолошке разноликости очувањем екосистема, врста и генетичке биолошке разноликости	**Приоритет 3.6.** - Унапређење међусекторске сарадње и политичке подршке у Брчко дистрикту БиХ за интеграцију заштите биодиверзитета у секторске политике и законодавство
Глобални стратешки правац Д – Јачање опште користи од биолошке разноликости и екосистемских услуга	**Приоритет 3.6. -** Унапређење међусекторске сарадње и политичке подршке у Брчко дистрикту БиХ за интеграцију заштите биодиверзитета у секторске политике и законодавство
Глобални стратешки правац Е – Јачање имплементације ЦБД-а интегралним планирањем, управљањем знањима и изградњом капацитета	**Приоритет 3.9.** - Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама **Приоритет 7.4**. - Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука
Стратегија прилагођавања климатским промјенама и нискоемисионог развоја БиХ (2020. – 2030.)	**Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ**
Генерисање и ширење знања и информација заснованих на чињеницама (3.1.)	**Приоритет 4.2**. - Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха **Приоритет 7.4**. - Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука
Ефективни институционални и регулаторни оквири (3.2.)	**Приоритет 4.2.** - Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха **Приоритет 4.3**. - Смањење утицаја Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене смањењем емисија гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника
Ефективни приступи прилагођавања климатским промјенама (3.3.)	**Приоритет 7.2.** - Обезбјеђивање ефикасне проведбе усвојених прописа и преузетих међународних обавеза
Утврђени допринос БиХ (НДЦ 2020. – 2030)	**Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ**
Ублажавање климатских промјена/смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште (3.)	**Приоритет 4.1**. - Смањење загађивања ваздуха кључним загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље
Прилагођавање климатским промјенама (4.)	**Приоритет 4.3.** - Смањен утицај Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене смањењем емисија гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника
Оквир за реализацију циљева одрживог развоја у БиХ	**Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ**
7. Развојни правац: Добра управа и управљање	**Приоритет 3.2.** - Јачање институција надлежних за провођење прописа и активности у заштити природе

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Брчко дистрикта БиХ *	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ
јавним сектором	**Приоритет 4.1.** - Смањење загађивања ваздуха кључним загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље **Приоритет 7.1.** - Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити потпуности хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима **Приоритет 7.2.** - Обезбјеђивање ефикасног провођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза **Приоритет 7.4.** - Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука **Приоритет 7.6.** - Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика **Приоритет 7.8.** - Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама у животној средини
8. Развојни правац: Паметни раст	**Приоритет 3.9** - Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама **Приоритет 5.4.** - Унапређење знања корисника хемикалија и биоцида и јавности у области управљања хемикалијама **Приоритет 5.7.** - Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања **Приоритет 6.1.** - Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграцију родно осјетљиве проблематике климатских промјена **Приоритет 6.2.** - Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа **Приоритет 6.3.** - Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ **Приоритет 6.4.** - Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира како би се рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ управљало на одржив начин **Приоритет 6.5.** - Успостављање интегралног и одрживог управљања земљишним ресурсима **Приоритет 6.7.** - Успостављање система одрживог и одговорног истраживања, експлоатације и управљања минералним сировинама **Приоритет 7.4.** - Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука **Приоритет 7.7.** - Усаглашавање и стављање у примјену ефикасних економских инструмената везаних за заштиту животне средине **Приоритет 7.8.** - Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама у животној средини
9. Развојни правац: Друштво једнаких	**Приоритет 7.1.** - Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити потпуности

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Брчко дистрикта БиХ *	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ
могућности	хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима **Приоритет 7.4.** - Обезбјеђовање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука
Стратегија заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ (2016. – 2026.)	**Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ**
Циљ 1: Европске интеграције и имплементација директива ЕУ	**Приоритет 1.1**. - Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом **Приоритет 2.1.** - Унапређење правног и стратешког оквира у области управљања отпадом са ЕУ принципима **Приоритет 3.1.** - Унапређивање правног оквира за биодиверзитет и очување природе кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима **Приоритет 4.1.** - Смањење загађивања ваздуха кључним загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље **Приоритет 5.1**. - Успостављање законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те усклађен на свим нивоима власти у БиХ **Приоритет 5.5**. - Успостављање законодавног оквира и јасних институционалних надлежности којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини **Приоритет 6.1**. - Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграцију родно осјетљиве проблематике климатских промјена **Приоритет 7.1.** - Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити потпуности хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима
Циљ 2: Институционално јачање и реформа институција Брчко дистрикта БиХ у вези с вишедисциплинским приступом заштити животне средине и промоцијом концепта одрживог развоја у свим сегментима живота	**Приоритет 1.4.** - Успостављање одрживог и ефикасног коришћења водних ресурса **Приоритет 2.3**. - Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом **Приоритет 3.6**. - Унапређење међусекторске сарадње и политичке подршке у Брчко дистрикту БиХ за интеграцију заштите биодиверзитета у секторске политике и законодавство **Приоритет 5.2**. - Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности **Приоритет 6.1** - Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграцију родно осјетљиве проблематике климатских промјена
Циљ 3: Јачање кадровских капацитета и људских потенцијала у области заштите животне средине у свим секторима	**Приоритет 1.6**. - Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода **Приоритет 2.4.** - Успостављање система за управљање посебним категоријама отпада **Приоритет 4.3.** - Смањење утицаја Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене смањењем емисија гасова са ефектом

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Брчко дистрикта БиХ *	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ
	стаклене баште и повећањем понора угљеника **Приоритет 5.3.** - Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности **Приоритет 5.8**. - Унапређење капацитета и компетенција јавних службеника у области управљања буком **Приоритет 6.6**. - Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова **Приоритет 7.6.** - Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика
Циљ 4: Подизање свијести о заштити животне средине, стварање и повећање стручних капацитета	**Приоритет 1.2.** - Унапријеђено стратешко и систематично планирање управљања водама у Брчко дистрикту БиХ **Приоритет 2.7.** - Јачање свијести јавности о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада **Приоритет 3.9**. - Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама **Приоритет 4.2**. - Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха **Приоритет 5.4**. - Унапређење знања корисника хемикалија и биоцида и јавности у области управљања хемикалијама **Приоритет 5.7.** - Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања **Приоритет 7.6**. - Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика
Циљ 5: Успостављање међусекторске сарадње и координације уз интегрисање принципа заштите животне средине у друге секторе	**Приоритет 7.6.** - Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика
Стратегија развоја Брчко дистрикта (2021. – 2027.)	**Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ**
Приоритет 1.1. Развој предузетништва и малих и средњих предузећа	**Приоритет 7.8.** Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама у животној средини
Приоритет 1.2. Развој пољопривреде руралних подручја	**Приоритет 6.5.** Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање земљишним ресурсима
Приоритет 1.3. Развој туризма	**Приоритет 6.5.** Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање земљишним ресурсима **Приоритет 7.6.** Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика
Приоритет 1.4. Привлачење инвестиција	**Приоритет 2.5.** Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду **Приоритет 2.3.** Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом
Приоритет 2.1. Побољшани услови за развој образовања, науке и истраживања	**Приоритет 3.8.** Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама **Приоритет 5.1.** Успостављање законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те усклађен на свим нивоима власти у БиХ **Приоритет 7.8.** Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању,

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Брчко дистрикта БиХ *	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ
	истраживању и иновацијама у животној средини
Приоритет 2.2. Побољшање система социјалне укључености	**Приоритет 7.6.** Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика
Приоритет 2.4. Јачање отпорности на природне и друге несреће	**Приоритет 4.4.** Јачање отпорности на утицаје климатских промјена
Приоритет 3.1. Унапређење постојећег стања заштите природе, тла, воде и ваздуха	**Приоритет 1.3.** Спречавање погоршања и унапређење статуса водних тијела на територији Брчко дистрикта БиХ у циљу заштите водене флоре и фауне и потреба корисника **Приоритет 1.4.** Успостављање одрживог и ефикасног коришћења водних ресурса **Приоритет 1.6.** Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода **Приоритет 3.3.** Успостављање и унапређивање капацитета за заштиту, праћење стања и извјештавање о биодиверзитету и очувању природе **Приоритет 6.1.** Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграцију родно осјетљиве проблематике и климатских промјена **Приоритет 7.5.** Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ
Приоритет 3.2. Унапређење стања комуналне инфраструктуре и одговорно управљање простором	**Приоритет 1.4.** Успостављање одрживог и ефикасног коришћења водних ресурса **Приоритет 2.3.** Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом **Приоритет 4.1.** Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље **Приоритет 4.4.** Јачање отпорности на утицаје климатских промјена **Приоритет 4.6.** Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја (усмјереног према грађанској енергији)
Приоритет 3.3. Ефикасно коришћење енергије	**Приоритет 4.5.** Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима **Приоритет 4.6.** Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја (усмјереног према грађанској енергији)

8. ОКВИР ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ, МОНИТОРИНГ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈУ СТРАТЕГИЈЕ

У овом дијелу описан је оквир за провођење, праћење, извјештавање и вредновање Стратегије заштите животне средине Брчко дистрикта БиХ 2022. – 2032. који обухвата инструменте и процесе за праћење и вредновање планираних програма (мјера).

Оквир за провођење, праћење, извјештавање и вредновање спровођења Стратегије у Брчко дистрикту БиХ треба бити заснован на сљедећим кључним начелима:

- усклађен приступ планирању, праћењу, и извјештавању свим нивоима власти у Брчко дистрикту БиХ;
- равноправност полова и једнаке могућности за све грађане;
- хоризонтална и вертикална координација међу свим нивоима власти;
- комплементарност;
- партнерство, сарадња, јавност и транспарентност;
- одговорност, ефективност и ефикасност институција на свим нивоима власти у Брчко дистрикту БиХ.

Оквир за провођење, праћење, извјештавање и вредновање Стратегије ће укључити дионике на два различита нивоа:

- Носиоци мјера, према Анексу 1;
- Институције одговорне за координацију имплементације мјера, према Анексу 1.

Прије фактичког провођења мјера, требају се припремити трогодишњи и годишњи планови рада у Брчко дистрикту БиХ. Конкретно, релевантне мјере из стратешких докумената ће заједно с показатељима, полазним и циљним вриједностима бити пренесене у спроведбене документе (трогодишњи и годишњи планови рада). Трогодишњи и годишњи план рада ће обухватити назив главног програма, шифру главног програма, изворе и износе планираних средстава изражене у милионима КМ, као и полазне и циљне вриједности програма (мјера) са описом активности/пројеката, роком за реализацију, очекиваним резултатима, надлежним тијелима и сл. Све релевантне процедуре везане за израду трогодишњег и годишњег плана рада у Брчко дистрикту БиХ биће у складу са релевантном/релевантним уредбом/ама (усвајање, рокови за достављање и сл.).

8.1. Праћење и извјештавање

У дијелу праћења и извјештавања имплементације стратешког документа израђују се два извјештаја: годишњи извјештаји о раду и годишњи извјештај о спровођењу стратешког документа у складу са релевантном/релевантним уредбом/ама у Брчко дистрикту БиХ. Ове извјештајте припрема Влада Брчко дистрикта БиХ. Табела испод резимира предложени план праћења и извјештавања заједно с улогом дионика у Брчко дистрикту БиХ.

Табела 22: *План праћења и извјештавања Брчко дистрикта БиХ*

Врста извјештаја	Садржај	Ко доставља информације	Ко ће израђивати	Учесталост	Сврха
Годишњи извјештаји о раду	Преглед и анализа спровођења програма (мјера) и активности/пројеката из годишњег плана рада	Носиоци мјера, према Анексу 1	Влада Брчко дистрикта БиХ	Годишње	Због вођења евиденције о напретку планираних активности у сваком периоду и праћења напретка у спровођењу
Годишњи извјештај о спровођењу стратешког документа	Преглед општег спровођења стратешког документа и оцјена напретка	Носиоци мјера, према Анексу 1	Влада Брчко дистрикта БиХ	Годишње	Због анализе спровођења стратешког документа

8.2. Вредновање

Вредновање стратешких докумената може се провести властитим капацитетима или ангажовањем спољних стручњака. Вредновање у току ће омогућити утврђивање оствареног, ефективност и ефикасност програма (мјера). Вредновање у току се треба спровести у претпосљедњој години спровођења стратешког документа.

Све процедуре које се тичу вредновања у току требају бити у складу са релевантним процедурама и обрасцима у Брчко дистрикту БиХ. Вредновање треба бити независно, транспарентно, непристрасно и благовремено. Треба се проводити у складу са сљедећим критеријумима: релевантност, ефикасност (ефективност), успјешност, учинак и одрживост. У опису задатка пројекта може се додати више критеријума. Релевантне институције у Брчко дистрикту БиХ у складу са релевантним процедурама и обрасцима у Брчко дистрикту БиХ требају координисати процес вредновања, припреме плана вредновања (укључујући, између осталог, посебне циљеве вредновања, планиране методе, критеријуме, расположиве изворе података, временски оквир и индикативни буџет и сл.), успоставити блиску комуникацију са евалуатором, пружити потребну подршку процесу вредновања, те обезбиједити поштовање препорука за вредновање.

Извјештај о вредновању у току треба обухватити најмање сљедеће дијелове: увод, извршни сажетак, контекст вредновања, вредновање напретка реализације стратешких циљева, налазе, закључак и препоруке.

Сви извјештаји о вредновању требају се редовно објављивати на службеној/им страници/ама органа Брчко дистрикта БиХ у циљу обезбјеђивања јавности рада и транспарентности.

9. АНЕКСИ

9.1. Анекс 1. Детаљан преглед мјера по стратешким циљевима

9.1.1. Мјере за стратешки циљ 1 – Управљање водама

Веза са стратешким циљем	**1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**		
Приоритет	**1.1. Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом**		
Назив мјере	**1.1.1. Унапређење законске и подзаконске регулативе у Брчко дистрикту БиХ из области водног законодавства**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је усвајање адекватне законске регулативе која је усклађена са Оквирном директивом о водама ЕУ, а чије одредбе требају представљати оквир за дјеловање у водном сектору, а затим израдити и усвојити низ одговарајућих подзаконских аката. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Усвајање Закона о водама Брчко дистрикта БиХ 2. Израда и усвајање подзаконских аката везаних за сектор вода у складу са усвојеним Законом о водама Брчко дистрикта БиХ		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус усвајања Нацрта закона о водама	На снази Закон о водама Републике Српске из 1998. године који није у складу са ОДВ-ом ЕУ. 2016. године израђен Нацрт закона о водама Брчко дистрикта БиХ који није усвојен	Усвојен Нацрт закона о водама (2023.)
	2. Број прилагођених подзаконских аката у области управљања водама	0 (У употреби су подзаконски акти из Републике Српске)	5 (2025.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања водама у Брчко дистрикту БиХ		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 57 559 КМ Извор: 100% буџетска средства
Период имплементације мјере	2023. – 2025.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду
Носиоци мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду, Одјељење за комуналне послове
Циљне групе	Институције одговорне за провођење прописа у области управљања водама, грађани Брчко дистрикта БиХ

Веза са стратешким циљем	**1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**		
Приоритет	**1.1. Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом**		
Назив мјере	**1.1.2. Повећање степена усклађености законодавства Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ у области водних ресурса**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се усвоје инструменти стратешког планирања чија је сврха усклађивање прописа Брчко дистрикта БиХ са правном тековином Европске уније у области водних ресурса. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Дефинисање приоритета везаних за транспоновање Директива о водама, према препорукама од стране Европске комисије (ЕК) (за четворогодишњи период) 2. Израда Акционог плана за усклађивање прописа о водама у Брчко дистрикту БиХ с прописима ЕУ, према препорукама ЕК за област управљања водама (за четворогодишњи период)		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус израде листе приоритета за транспозицију Директива о водама (за четворогодишње периоде)	У процесу израде (2021.)	Израђена и усвојена листа приоритета (2022.)

	2. Статус усвајања Акционог плана транспозиције ЕУ прописа о водама у Брчко дистрикту БиХ (за четворогодишње периоде)	Не постоји Акциони план (2021.)	Израђен и усвојен Акциони план (2023.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања водама и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање националног законодавства са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција с изворима финансирања	Износ: 4 938 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2022. – 2023.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Одјељење за европске интеграције и међународну сарадњу		
Носиоци мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду у сарадњи с ДЕИ и МСТЕО		
Циљне групе	Институције одговорне за спровођење ЕУ директива у области управљања водама, становништво		

Веза са стратешким циљем	**1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**
Приоритет	**1.1. Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом**
Назив мјере	**1.1.3. Спровођење Директива ЕУ из области управљања водама у Брчко дистрикту БиХ**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се обезбиједи израда, усвајање и провођење Акционих планова за провођење ЕУ директива (АПИД-а) из области управљања водама. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда и усвајање Акционог плана (АПИД) Директиве о процјени и управљању ризицима од поплава 2007/60/ЕЗ 2. Учешће у изради Плана провођења (ДСИП) и Израда и усвајање Акционог плана (АПИД) Директиве о заштити воде од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора 91/676/ЕЗ 3. Учешће у изради Плана провођења (ДСИП) и Израда и усвајање Акционог плана (АПИД) Директиве о управљању квалитетом воде за купање 2006/7/ЕЗ 4. Учешће у изради Плана провођења (ДСИП) и Израда и усвајање Акционог плана (АПИД) Директиве о заштити подземних вода од онечишћења и погоршања квалитета 2006/118/ЕЗ

	5. Учешће у изради Плана провођења (ДСИП) и Израда и усвајање Акционог плана (АПИД) Директиве о стандардима квалитета животне средине у подручју водне политике 2013/39/ЕЗ 6. Реализација Акционих планова за имплементацију ЕУ директива		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус усвајања АПИД-а Директиве о процјени и управљању ризицима од поплава 2007/60/ЕЗ	АПИД ЕУ директиве 2007/60/ЕЗ није израђен	Усвојен АПИД ЕУ директиве 22007/60/ЕЗ
	2. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а Директиве о заштити воде од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора 91/676/ЕЗ	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 91/676/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ директиве 91/676/ЕЗ
	3. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а Директиве о управљању квалитетом воде за купање 2006/7/ЕЗ	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 2006/7/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ директиве 2006/7/ЕЗ
	4. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а Директиве о заштити подземних вода од онечишћења и погоршања квалитета 2006/118/ЕЗ	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 2006/118/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ директиве 2006/118/ЕЗ
	5. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а Директиве о стандардима квалитета животне средине у подручју водне политике 2013/39/ЕЗ	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 2013/39/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ директиве 2013/39/ЕЗ
	6. Степен реализације АПИД-а водних Директива	-	Висок степен реализације АПИД-а (2031.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања водама кроз усклађивање националног законодавства са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима	Износ: 53 424 521 КМ Извор: 5% буџетска средства, 95% средства ЕУ и других међународних донатора		

финансирања	
Период имплементације мјере	2022. – 2031.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду
Носиоци мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду у сарадњи са ДЕИ-ом, МСТЕО-ом, Одјељењем за просторно планирање и имовинско-правне послове, Одјељењем за здравство и остале услуге
Циљне групе	Институције одговорне за спровођење ЕУ директива у области управљања водама, грађани Брчко дистрикта БиХ

Веза са стратешким циљем	**1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**		
Приоритет	**1.2. Унапређење стратешког и систематичног планирања управљања водама у Брчко дистрикту БиХ**		
Назив мјере	**1.2.1. Усвајање стратешких и планских докумената којима се обезбјеђује интегрално управљање водама у Брчко дистрикту БиХ**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је израда и усвајање недостајућег стратешког документа којим ће се обезбиједити интегрално управљање водама у складу са захтјевима Оквирне директиве о водама ЕУ, као и ажурирање планских докумената, чији је период имплементације истекао. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда и усвајање Стратегије управљања водама Брчко дистритка БиХ 2. Израда и усвајање Прегледа значајних питања управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ 3. Ажурирање и усвајање Плана управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ (други циклус)		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Број стратешких докумената у области управљања водама	0	1 (2024.)
	2. Статус усвајања Прегледа значајних питања управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ	Преглед значајних питања управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ није израђен (2021.)	Израђен и усвојен Преглед значајних питања управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ (2025.)

	3. Број планских докумената у области управљања водама	0 (Нису покренуте активности на ажурирању Плана управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ) (2021.)	1 (Ажуриран и усвојен План управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ - други циклус) (2026.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Додатно ојачани системи стратешког планирања и управљања водама у Брчко дистрикту БиХ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1 305 108 КМ Извор: 5% буџетска средства, 95% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2026.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду		
Носиоци мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду, Одјељење за комуналне послове, Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове		
Циљне групе	Институције одговорне за управљање водама, грађани Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**		
Приоритет	**1.2. Унапређење стратешког и систематичног планирања управљања водама у Брчко дистрикту БиХ**		
Назив мјере	**1.2.2. Успостављање водног информационог система Брчко дистрикта БиХ**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је унаприједити процесе управљања водама успостављањем и развојем водног информационог система. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда Пројекта успостављања водног информационог система Брчко дистрикта БиХ, укључујући одабир модула ВИС-а, софтверско рјешење, потребе хардвера итд. 2. Реализација Пројекта успостављања водног информационог система Брчко дистрикта БиХ		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**

	1. Статус израде Пројекта успостављања водног информационог система	Пројекат није израђен	Израђен Пројекат (2028.)
	2. Функционалност водног информационог система Брчко дистрикта БиХ	Водни информациони систем није успостављен (2021.)	Успостављен и функционалан водни информациони систем (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапрјеђење управљања водама кроз нова техничка рјешења која доприносе доступности и бољем квалитету података који омогућавају да се будуће политике креирају на основу чињеница и одговарајућих анализа		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 291 300 КМ Извор: 100% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2028. – 2030.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду		
Носиоци мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду		
Циљне групе	Институције одговорне за управљање водама, локална заједница, привредни субјекти, грађани Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**
Приоритет	**1.2. Унапређење стратешког и систематичног планирања управљања водама у Брчко дистрикту БиХ**
Назив мјере	**1.2.3. Повећавање учешћа јавности у процесу доношења одлука, планирања и управљања у складу са законском регулативом**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је обезбиједити одговарајућу законску регулативу која ће омогућити активно учешће јавности приликом издавања водних аката. Такође, ова мјера обухвата организовање континуираних активности на подизању свијести о потреби и значају заштите водних ресурса и значају укључивања јавности у процесе доношења одлука како би се постигло активо учешће стручне и шире јавности у њиховом доношењу. Оквирна подручја дјеловања су: 1. измјена и усвајање законске регулативе којом ће бити обезбијеђени механизми обавезног јавног увида и правовременог учешћа јавности приликом издавања водних аката 2. Подизање свијести и јачање капацитета грађана за укључивање у процесе доношења одлука које се односе на воде, кроз јавне

	расправе, дебате и медијску кампању		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Број усвојених подзаконских аката везаних за учешће јавности у процесима управљања водама	0 (Питања учешћа јавности и јачања свијести грађана дефинисана Законом о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ (2004.) и Законом о заштити вода Брчко дистрикта БиХ (2004.) – потребно израдити подзаконске акте)	1 (2023.)
	2. Број невладиних организација и припадника стручне јавности и шире јавности у процесима доношења одлука које се односе на воде	Стручна и шира јавност нису довољно активни (2021.)	10 НВО (Активно учешће јавности у процесима доношења одлука у сектору вода) (2031.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Примјене принципа доброг управљања кроз повећање свијести и унапређење механизама учешћа грађана		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 690 277 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2022. – 2031.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду		
Носиоци мјере	Све институције одговорне за управљање водним ресурсима, организације цивилног друштва, медији		
Циљне групе	Стручна јавност, грађани Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**
Приоритет	**1.3. Спречавање погоршања и унапређење статуса водних тијела на територији Брчко дистрикта БиХ у циљу заштите водене флоре и**

	фауне и потреба корисника		
Назив мјере	**1.3.1. Унапређење квалитета површинских и подземних вода**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је постићи најмање добар укупни статус водних тијела површинских и подземних вода смањењем загађења и смањењем испуштања непречишћених комуналних и индустријских вода. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Учешће у изради Плана провођења (ДСИП-а) и израда и усвајање Акционог плана (АПИД-а) за имплементацију ЕУ директиве о пречишћавању комуналних отпадних вода 91/271/ЕЗ 2. Реализација АПИД-а ЕУ директиве 91/271/ЕЗ 3. Израда дугорочног Концепта каналисања и пречишћавања отпадних вода Брчко дистрикта БиХ; 4. Изградња колектора и ППОВ-а 5. Реконструкција канализационе мреже 6. Израда подзаконског акта и Акционог плана управљања канализационим муљем 7. Израда катастра загађивача површинских и подземних вода на територији Брчко дистрикта БиХ		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а Директиве о прочишћавању комуналних отпадних вода 91/271/ЕЗ	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 91/271/ЕЗ су израђени 2014. године и неопходно их је ревидирати	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ директиве 91/271/ЕЗ (2024.)
	2. Степен реализације АПИД-а Директиве 91/271/ЕЗ	-	Висок степен реализације АПИД-а (2031.)
	3.Број концептуалних рјешења каналисања отпадних вода	0	1 (2023)
	4. Дужина изграђених колектора и број ППОВ	0	20 км колектора и 1 ППОВ (2027)
	5. Дужина реконструисане канализационе мреже	-	2,5 км
	6. Статус усвајања подзаконског акта и Акционог плана управљања канализационим муљем	Нису израђени (2021.)	Израђен и усвојен подзаконски акт и Акциони план управљања канализационим муљем (2027.)
	7.Статус успостављања катастра загађивача	Не постоји катастар загађивача	Успостављен катастар загађивача (2026.)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење стања животне средине и здравља кроз смањење загађења, већи обухват пречишћавања вода, као и побољшање санитарних услова у домаћинствима
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 94 658 444 КМ Извор: 5% буџетска средства, 95% комбинација – кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације
Период имплементације мјере	2024. – 2031.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове
Носиоци мјере	Одјељење за комуналне послове, ЈП „Комунално Брчко“, Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду, Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове
Циљне групе	Комунално предузеће, привредни субјекти, локална заједница, грађани Брчко дистрикта БиХ

Веза са стратешким циљем	**1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**		
Приоритет	**1.3. Спречавање погоршања и унапређење статуса водних тијела на територији Брчко дистрикта БиХ у циљу заштите водене флоре и фауне и потреба корисника**		
Назив мјере	**1.3.2. Провођење мониторинга површинских и подземних вода**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је обезбиједити провођење мониторинга површинских и подземних вода који ће укључивати све обавезне елементе квалитета који се користе за оцјену статуса водних тијела. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда анализе потребних осматрачких станица и мреже осматрачких профила у сврху укључивања у програм мониторинга 2. Реализација мониторинга квалитета површинских водотока у Брчко дистрикту БиХ (на годишњем нивоу) 3. Припрема и реализација Програма мониторинга поздемних водних тијела		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Број осматрачких станица и осматрачких профила укључених у програм мониторинга	Мониторинг се проводи са два мјерења годишње на ријекама Тињи, Брки и	Повећан број осматрачких станица и осматрачких профила (2028.)

		Сави и на потоку Близна	
	2. Број урађених извјештаја мониторинга површинских вода	1 годишње (Мониторинг квалитета и квантитета површинских вода проводи се у складу са годишњим планом и извјештаји се израђују на годишњем нивоу – постоји простор за даљње унапређење у погледу фреквенције и броја параметара који се одређују)	1 годишње (Мониторингом обухваћени сви елементи квалитета предвиђени ОДВ-ом) (2031.)
	3. Број урађених извјештаја мониторинга подземних вода	0 (Системски мониторинг квалитета и квантитета подземних водних тијела није успостављен)	Успостављен и функционалан системски мониторинг квалитета и квантитета подземних водних тијела. Редовно извјештавање на годишњем нивоу. (2031.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење стања животне средине и здравља кроз смањење загађења, већи обухват пречишћавања вода, као и побољшање санитарних услова у домаћинствима		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 583 595 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2022. – 2031.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду		
Носиоци мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду, Акредитована водопривредна лабораторија		
Циљне групе	Све институције одговорне за управљање водним ресурсима, организације цивилног друштва, грађани Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**1.Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**
Приоритет	**1.3. Спречавање погоршања и унапређење статуса водних тијела на територији Брчко дистрикта БиХ у циљу заштите водене флоре и фауне и потреба корисника**

Назив мјере	**1.3.3. Унапређење ефикасности водне инспекције**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је унаприједити техничку опремљеност водопривредне инспекције како би се повећала ефикасност њеног рада и кроз измјену законске регулативе обезбиједити поштовање обавеза предвиђених водним дозволама, а којима се спречава дерогација водених екосистема. Посебан акценат ће се ставити на обезбјеђивање транспарентности рада водопривредне инспекције. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Унапређење техничке опремљености водопривредне инспекције и обезбјеђивање транспарентности у раду успостављањем инспекцијског информационог система 2. Обезбјеђивање транспарентног извјештавања водопривредне инспекције у погледу испуњавања обавеза предвиђених издатим водним дозволама у циљу обезбјеђивања испуњења циљева везаних за заштиту вода и заштиту животне средине у цјелини		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	Функционалност рада водопривредне инспекције	Постоји простор за побољшање рада водопривредне инспекције (2021.)	Повећана функционалност рада кроз унапријеђену техничку опремљеност и успостављен инспекцијски информациони систем (2024.)
	Транспарентност извјештавања водопривредне инспекције о испуњавању обавеза предвиђених издатим водним дозволама којима се обезбјеђује испуњавање циљева животне средине везаних за заштиту вода	Не израђују се извјештаји о испуњавању обавеза из водних дозвола будући да није израђена одговарајућа законска регулатива (2021.)	Успостављено транспаретно извјештавање кроз: а) Усвојен одговарајући законски пропис (2023.); б) Израђене и објављене извјештаје на годишњем нивоу (2031.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапријеђена заштита квалитета и расположивости вода кроз унапрјеђење поштовања принципа одговорности и јачање водопривредног инспекцијског надзора		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 378 905 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2023. – 2031.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду, Водопривредна инспекција		

Носилац мјере	Водопривредна инспекција
Циљне групе	Привредни субјекти, шира јавност

Веза са стратешким циљем	**1.Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**		
Приоритет	**1.4. Успостављање одрживог и ефикасног коришћења водних ресурса**		
Назив мјере	**1.4.1. Повећање покривености становништва јавним водоснабдијевањем**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је постићи универзалан и једнак приступ безбједној и економски прихватљивој питкој води за све. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Учешће у изради Плана провођења (ДСИП) и израда и усвајање Акционог плана (АПИД) Директиве о води за људску употребу 2020/2184 2. Имплементација АПИД-а Директиве 2020/2184 3. Израда дугорочног Концепта водоснабдијевања Брчко дистрикта БиХ 4. Изградња транспортног цјевовода 5. Израда и реализација Студије о одрживим моделима управљања локалним системима водоснабдијевања у руралним подручјима Брчко дистрикта БиХ		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а Директиве о води за људску употребу 2020/2184	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 2020/2184 нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ директиве 2020/2184 (2023.)
	2. Степен реализације АПИД-а Директиве 2020/2184	-	Висок степен реализације АПИД-а Директиве 2020/2184 (2031.)
	3. Број концептуалних рјешења водоснабдијевања	0	1 (2023.)
	4. Дужина изграђеног транспортног цјевовода	-	14 км (2027.)

	5. Функционалност система водоснабдијевања у руралним подручјима	Малим локалним водоводима управљају мјесне заједнице које не улажу адекватно у њихово одржавање, због чега се јављају велики губици у систему и упитна је здравствена безбједност воде (2021.)	Повећана функционалност малих локалних водовода реализацијом Студије о одрживим моделима управљања локалним системима водоснабдијевања у руралним подручјима Брчко дистрикта БиХ (2028.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање обухвата и унапријеђено пружање услуга грађанима и привреди. Побољшање квалитета живота грађана руралних подручја		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 8 605 520 КМ Извор: 5% буџетска средства, 95% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2023. – 2031.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду, Одјељење за комуналне послове		
Носиоци мјере	Одјељење за комуналне послове, Одјељење за здравство и остале услуге, ЈП „Комунално Брчко“		
Циљне групе	Становништво Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**
Приоритет	**1.4. Успостављање одрживог и ефикасног коришћења водних ресурса**
Назив мјере	**1.4.2. Смањење количине неприходоване воде у водоводним системима**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је смањити изразито висок проценат укупних губитака у систему водоснабдијевања који је у највећој мјери посљедица дотрајалости дистрибутивне мреже, али и нелегалне потрошње воде. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Реконструкција водоводне мреже 2. Израда приједлога мјера (краткорочне, средњорочне, дугорочне) за смањење губитака у водоводним системима 3. Реализација приједлога мјера за смањење губитака у водоводним системима (укључујући санацију и замјену постојеће и изградњу нове инфраструктуре)

Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Дужина реконструисане водоводне мреже	-	10 км (2027.)
	2. Статус доношења Приједлога краткорочних, средњорочних и дугорочних мјера за смањење губитака у водоводним системима	Није израђен приједлог мјера	Израђен приједлог мјера за смањење губитака у водоводним системима (2024.)
	3. Степен реализације приједлога мјера	-	Висок степен (извршена санација и замјена постојеће и изградња нове инфраструктуре у складу са утврђеним приоритетима) (2031.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење ефикасности коришћења вода, боља финансијска одрживост система водоснабдијевања, пружање бољих услуга грађанима и привреди		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 22 994 805 КМ Извор: 100% комбинација – кредитна средства и средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2024. – 2031.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове и ЈП „Комунално Брчко“		
Носилац мјере	ЈП „Комунално Брчко“		
Циљна група	Становиштво Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**1.Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**
Приоритет	**1.4. Успостављање одрживог и ефикасног коришћења водних ресурса**
Назив мјере	**1.4.3. Успостављање одрживог коришћења воде у индустрији и привреди**

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је обезбиједити адекватан надзор над коришћењем воде од стране сектора пољопривреде, шумарства, индустрије, рибарства, енергетике и др. Оквирно подручје дјеловања је израда Студије која ће бити подлога за успоставу система резервације подземних и површинских вода које се могу користити за јавно водоснабдијевање		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	Статус израде Студије за успоставу система резервације подземних и површинских вода које се могу користити за јавно водоснабдијевање	Није израђена	Израђена и објављена Студија (2025.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Већа доступност воде доброг квалитета за јавно водоснабдијевање		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 125 781 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2025.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду		
Носилац мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду		
Циљне групе	Привредни субјекти, грађани Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**
Приоритет	**1.5. Смањење ризика од екстремних хидролошких појава**
Назив мјере	**1.5.1. Унапређење система заштите од екстремних хидролошких појава**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је развијати нове и унаприједити постојеће системе заштите од екстремних хидролошких појава. Иако је у ту сврху након катастрофалних поплава 2014. године реализован низ активности, и даље постоји потреба за њиховим даљњим развијањем и повећањем њихове ефикасности.

	Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда Плана реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица на бази идентификованих подручја потенцијално значајног ризика од поплава – АФАС-а (енгл. *Areas for Further Assessment*), укључујући институције надлежне за одржавање станица, те процјену трошкова изградње и одржавања имплементације АПИД-а Директиве 2020/2184 2. Реализација Плана реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица на бази идентификованих АФАС-а 3. Израда хидролошког прогнозног модела за подручје Брчко дистрикта БиХ 4. Достизање циљева дефинисаних у оквиру Планова управљања ризицима од поплава водних подручја ријеке Саве (I, II и III циклус)		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус израде Плана реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица	Не постоји План реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица	Израђен План реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица (2024.)
	2. Степен реализације Плана реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица	-	У потпуности реализован План реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица (2025.)
	3. Статус израде хидролошког прогнозног модела	Успостављен је хидролошки прогнозни модели ријеке Тиње (2021.)	Успостављен је хидролошки прогнозни модел за цијело подручје Брчко дистрикта БиХ (2023.)
	4. Степен реализације мјера дефинисаних у оквиру Планова управљања ризицима од поплава (I, II и III циклус)	План управљања поплавним ризиком у БиХ – у процесу израде (2021.)	Израђени и објављени двогодишњи Извјештаји о реализацији планираних програма мјера (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Ублажавање посљедица климатских промјена, побољшање хидрологије водотокова и смањење ризика од поплава и клизишта		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 19 912 085 КМ Извор: 5% буџетска средства, 95% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2023. – 2030.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду		

Носилац мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду
Циљне групе	Институције које проводе активности на заштити и спашавању људи и материјалних добара, становништво Брчко дистрикта БиХ

Веза са стратешким циљем	**1.Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**		
Приоритет	**1.6. Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода**		
Назив мјере	**1.6.1. Унапређење система финансирања сектора вода**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је обезбиједити адекватан поврат трошкова успостављањем реалне цијене водних услуга и висине водних накнада како би се омогућило финансирање оперативних трошкова и трошкова одржавања, али и неопходних улагања у сектору вода. Обезбиједиће се ефикасно провођење принципа „потрошач плаћа и загађивач плаћа“, при чему се свакако мора водити рачуна о социјално угроженим категоријама становништва поштујући принципе обезбјеђивања друштвене и социјалне једнакости и поштујући право сваког човјека на воду. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Извршавање анализе постојећег економског стања свих сегментата управљања водама (водоснабдијевање, прикупљање и третман отпадних вода, заштита вода и заштита од вода), укључујући анализе извора финансирања (прихода) и програмираних трошкова сваког сегмента и утврђивање потребе за измјеном висине водних накнада и/или њихове расподјеле 2. Извршавање измјена прописа о водним накнадама у складу са резултатима анализе 3. Постепено успостављање економске цијене воде и комуналних услуга која обухвата све трошкове просте репродукције, трошкове заштите изворишта и дио трошкова проширене репродукције, за становништво и привреду поштујући принципе обезбјеђивања друштвене и социјалне једнакости		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус провођења анализе економског стања свих сегментата управљања водама	-	Проведена анализа (2024.)
	2. Ажурност прописа о водним накнадама	Правилник о посебној водопривредној накнади за извађени материјал из водотока у Брчко дистрикту БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 23/13). Законом о заштити вода прописана Посебна	Ажурирани прописи о водним накнадама (2026.)

		водопривредна накнада за регистрацију моторних возила („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 5/04, 01/05 и 19/07)	
	3. Цијена водних услуга	Приближно 60% реалне цијене (2020.)	Успостављена реална економска цијена водних услуга кроз ревидирање методологије утврђивања најниже основне цијене водних услуга и усвојен одговарајући пропис (2026.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање финансијске одрживости сектора водоснабдијевања, пружање боље услуге грађанима и привреди		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 204 352 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2023. – 2026.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду		
Носиоци мјере	Одјељење за комуналне послове, ЈП „Комунално Брчко“		
Циљне групе	Све институције одговорне за управљање водним ресурсима, привредни субјекти, становништво Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**
Приоритет	**1.6. Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода**
Назив мјере	**1.6.2. Јачање капацитета за повлачење средстава из међународних фондова**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је омогућити значајније повлачење финансијских средстава из доступних међународних фондова формирањем мултидисциплинарног тима који ће бити посебно обучен у ту сврху. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Формирање и оспособљавање стручног тима састављеног од стручњака за водно право, финансијских и економских стручњака за област вода, стучњака за област животне средине, стручњака из невладиних организација и др. у сврху економског и финансијског планирања и програмирања

	2. Израда и провођење Програма обуке стручног тима 3. Активно учешће у програмирању ИПА за БиХ и у кандидовању пројеката за коришћење средстава из механизама за инвестиције за Западни Балкан и других одговарајућих програма		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Формирање стручног тима за економско и финансијско планирање и програмирање повлачења средстава из међународних фондова	Није формиран стручни тим	Формиран стручни тим (2023.)
	2. Степен реализације мјера предвиђених Програмом обуке	Програм обуке није израђен (2021.)	Израђен и објављен извјештај о потпуној реализацији мјера из Програма обуке (2025.)
	3. Број одобрених пројеката у оквиру ЕУ фондова и програма регионалне сарадње у области управљања водама у БД БиХ	-	Најмање 5 (2027.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање доступних финансијских ресурса за реализацију активности у сектору вода, кроз јачање институционалних капацитета и људских ресурса за координисано и стратешко управљање пројектима		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 60 000 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2023. – 2027.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада БД Брчко дистрикта БиХ/ Одјељење за европске интеграције и међународну сарадњу		
Носиоци мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду, Одјељење за европске интеграције и међународну сарадњу		
Циљне групе	Све институције одговорне за управљање водним ресурсима, правна и физичка лица, домаћи и страни инвеститори		

9.1.2. Мјере за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом

Веза са стратешким циљем	**2. Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала**
Приоритет	**2.1. Унапређење правног и стратешког оквира у области управљања отпадом са ЕУ принципима**
Назив мјере	**2.1.1. Усклађивање прописа, политика и планских докумената из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније и међународних споразума**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се изврши потпуно усклађивање прописа, политика и планских докумената са обавезама које проистичу из Директива и смјерница Европске уније за област управљања отпадом, као и захтјева Базелске конвенције о контроли прекограничног кретања опасног отпада и његовом збрињавању. Оквирно подручје дјеловања је подијељено у четири правца: 1. Израда и усвајање Акционих планова за Директиву 2008/98/ЕЗ о отпаду и стављању изван снаге одређених директива, како је измијењена Директивом (ЕУ) 2018/851 и Директивом 1999/31/ЕЗ о одлагалиштима отпада, како је измијењена Директивом (ЕУ) 2018/850 2. Усклађивање Закона о управљању отпадом и припадајућих подзаконских аката са: - Директивом 94/62/ЕЗ о амбалажи и амбалажном отпаду, како је измијењена Директивом (ЕУ) 2018/852 - Директивом 2012/19/ЕУ о отпадној електричној и електронској опреми, како је измијењена Директивом (ЕУ) 2018/849 - Директивом 2006/66/ЕЗ о батеријама и акумулаторима и о отпадним батеријама и акумулаторима, како је измијењена Директивом (ЕУ) 2018/849 - Директивом 2000/53/ЕЗ о отпадним возилима, како је измијењена Директивом (ЕУ) 2018/849 - Директивом 96/59/ЕЗ о одлагању полихлорованих бифенила и полихлорованих терфенила (ПЦБ/ПЦТ) - Директивом 86/278/ЕЕЗ о заштити животне средине, посебно тла, код употребе муља из уређаја за прочишћавање отпадних вода у пољопривреди - Директивом (ЕУ) 2015/720 Европског парламента и Савјета од 29. априла 2015. о измјени Директиве 94/62/ЕЗ у погледу смањења потрошње лаганих пластичних врећица за ношење - Директивом 2006/21/ЕЗ о управљању отпадом од индустрија вађења минерала и о измјени Директиве 2004/35/ЕЗ - Директивом (ЕУ) 2019/904 Европског парламента и вијећа од 5. јуна 2019. о смањењу утицаја одређених пластичних производа на животну средину (СУП директива) - Директивом 78/176/ЕЕЗ о отпаду из индустрије титан-диоксида - Допуна и измјена Правилника о прекограничном транспорту отпада („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 07/11) у складу са измијењеном и допуњеном Одлуком о условима прекограничног промета опасног отпада у складу са Конвенцијом о контроли прекограничног кретања опасног отпада и његовом збрињавању („Службени гласник БиХ“, бр. 86/16) (након измјене Одлуке на нивоу БиХ) 3. Унапређење планирања у области управљања отпадом усклађено са овом Стратегијом и принципима који транспонују ЕУ

	захтјеве у области управљања отпадом и то кроз: - доношење смјерница за стратешко планирање у области отпада за ниже нивое власти - израду плана управљања отпадом 4. Израда референтног документа за најбоље расположиве технике за управљање отпадом		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус израде и усвајања Акционих планова за имплементацију Директиве о отпаду и Директиве о одлагалиштима	Нису израђени и усвојени Акциони планови	Израђена и усвојена 2 Акциона плана. (2026.)
	2. Усклађеност прописа са директивама и смјерницама Европске уније за област управљања отпадом, као и захтјевима Базелске конвенције	Прописи нису усклађени са директивама и смјерницама Европске уније за област управљања отпадом, као и захтјевима Базелске конвенције	Остварена потпуна усклађеност прописа са директивама и смјерницама Европске уније за област управљања отпадом, као и захтјевима Базелске конвенције (2026.)
	3. Број израђених планова управљања отпадом	План управљања отпадом (ПУО) није израђен	Израђен и усвојен нови план управљања отпадом (2026.)
	4. Број референтних докумената о најбољим расположивим техникама из области управљања отпадом	0	2 (2029.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања отпадом и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање националног законодавства са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 861 339 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2023. – 2026.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове		

Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ, у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, Скупштина Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, ресорна одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ и институције које имају улогу у имплементацији закона и подзаконских аката за управљање отпадом

Веза са стратешким циљем	**2. Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала**		
Приоритет	**2.2. Увођење различитих економских и финансијских инструмената и механизама који ће омогућити финансијски одрживо и по животну средину прихватљиво управљање отпадом**		
Назив мјере	**2.2.1. Ревизија постојећих и увођење додатних економских и финансијских инструмента и механизама у области управљања отпадом**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се кроз финансијске инструменте подржи транзиција ка циркуларној економији. Оквирно подручје дјеловања усмјерено је на анализу могућности и дефинисање препорука за ревизију постојећих и увођење додатних економских и финансијских инструмената и механизама који ће утицати на смањење количине и повећање степена искоришћености свих категорија отпада укључујући, али не лимитирано, на: - ревизију кривичне политике и ревизију постојећих и увођење нових накнада као што су: накнаде за пластичне кесе трегерице, накнаде за посебне категорије отпада, накнаде која се плаћа при регистрацији моторних возила итд. - увођење диференцијалних стопа накнаде за различите материјале и врсте амбалаже, - укидање/смањење пореза на комуналне услуге, итд.		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	Статус приједлога за нове економске и финансијске инструменте	Приједлог није израђен	Приједлог израђен и покренуте активности на увођењу нових финансијских инструмената (2027.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Обезбјеђивање финансијске одрживости и пружање бољих услуга грађанима и привреди		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 9 501 КМ Извор: 100% буџетска средства		

Период имплементације мјере	2023. – 2026.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, Скупштина Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, ресорна одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ и институције које имају улогу у имплементацији закона и подзаконских аката за управљање отпадом

Веза са стратешким циљем	**2. Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала**
Приоритет	**2.3. Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом**
Назив мјере	**2.3.1. Реформа сектора управљања комуналним отпадом**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се створи окружење у којем ће се подстакнути реформа сектора управљања комуналним отпадом, што ће побољшати финансијску и оперативну одрживост комуналних предузећа и омогућити даљњи развој система и унапређење комуналне услуге. Оквирно подручје дјеловања је фокусирано на: **1. Успостављање радне групе за управљање комуналним отпадом** која ће заједнички радити на приједлозима и имплементацији реформе сектора управљања комуналним отпадом **2. Припрему Смјерница за реформу сектора управљања комуналним отпадом** на основу студије Анализа сектора управљања чврстим комуналним отпадом: Стратешки правци и планирање инвестиција до 2025. г. (Свјетска банка, 2018.) укључујући: - смјернице за измјену систематизације служби како би се успоставило посебно одјељење за услуге управљања отпадом унутар Службе за комуналне послове - смјернице за реструктурисање (и регионализацију) комуналног предузећа у свим сегментима како би обезбиједили одрживост и доступност квалитетне услуге управљања отпадом - смјернице за пребацивање наплате рачуна од домаћинстава са комуналног предузећа на Брчко дистрикт БиХ - смјернице за нови тарифни модел за услуге управљања отпадом који је економски оправдан и приуштив за све категорије становништва, укључујући угрожене категорије, те спецификује потребне правне и техничке промјене и инвестиције које омогућавају проведбу модела у пракси - смјернице за размјештај комуналне инфраструктуре за одвојено прикупљање отпада на нивоу Брчко дистрикта БиХ - смјернице за кадровско јачање и провођење програма обуке особља у институцијама и комуналним предузећима на оперативном нивоу (унапређење рачуноводствених процедура, калкулације тарифа, контроле трошкова, планирања

	одржавања, набавке опреме, прикупљања података и извјештавања, итд.) - смјернице за креирање и имплементацију програма комуникације са јавношћу **3. Подршку у имплементацији реформе сектора** у складу са Смјерницама и препорукама радне групе **4. Континуирано јачање стручних капацитета** организација које се баве управљањем отпадом на нивоу Брчко дистрикта БиХ		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус формирања Радне групе за реформу сектора управљања комуналним отпадом	Није формирана Радна група за реформу сектора управљања комуналним отпадом	Формирана Радна група за реформу сектора управљања комуналним отпадом (2025.)
	2. Статус израде Смјерница за реформу сектора управљања комуналним отпадом	Не постоје Смјернице за реформу сектора управљања комуналним отпадом	Израђене Смјернице за реформу сектора управљања комуналним отпадом (2027.)
	3. Ефикасност и ефективност рада комуналног предузећа	Низак ниво ефикасности и ефективности рада комуналног предузећа	Повећан ниво ефикасности и ефективности рада комуналног предузећа у односу на полазно стање (2032.)
	4. Број стручних скупова (радионице, савјетовања, обуке)	1 (годишње)	4 (годишње)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реформа резултује повећањем одговорности, транспарентности и ефикасности сектора управљања комуналним отпадом		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1 545 591 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2023. – 2032.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове		

Носиоци мјере	Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, ЈП“Комунално Брчко“ д.о.о.
Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, ресорна одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ и институције које имају улогу у имплементацији закона и подзаконских аката за управљање отпадом, комунално предузеће, правни субјекти

Веза са стратешким циљем	**2. Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала**		
Приоритет	**2.3. Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом**		
Назив мјере	**2.3.2. Набавка опреме и изградња инфраструктуре за управљање комуналним отпадом**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се изгради нова и унаприједи постојећа инфраструктура за управљање комуналним отпадом, чиме ће се унаприједити услуге прикупљања, сортирања, обраде и збрињавања комуналног отпада. Оквирно подручје дјеловања је фокусирано на: 1. Набавку опреме за прикупљање и одвоз комуналног отпада (контејнера, камиона и остале опреме) у складу са потребама исказаним у кантоналним/општинским плановима управљања отпадом 2. Набавку опреме за одвојено прикупљање и сортирање отпада набавком контејнера/канти, возила и остале опреме за одвојено прикупљање секундарних сировина 3. Изградњу капацитета за прераду и збрињавање отпада укључујући сљедећу инфраструктуру: - зелена острва и рециклажна дворишта у складу потребама - претоварне станице - унапређење и постепена санација постојеће депоније - изградња центара за управљање отпадом са пратећом инфраструктуром за третман комуналног и осталог отпада (посебне категорије, индустријски, опасни)		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1.1. Количина отпада из домаћинстава прикупљеног јавним одвозом	27779 t/g	1.1. Повећана количина отпада из домаћинства прикупљена јавним одвозом тако да се прикупи најмање 95% генерисаног комуналног отпада
	1.2. Проценат становника обухваћених јавним одвозом отпада	80% (2018.)	1.2. Повећан број становника обухваћен организованим прикупљањем комуналног отпада на

			100% у урбаним подручјима и 90% у руралним подручјима
	2. Количина одвојено сакупљеног отпада	0% од количине прикупљеног отпада (2020.)	Мин. 35% од количине прикупљеног отпада (2032.)
	3. Капацитети за прераду и збрињавање отпада (грађевине)	3.1. Број рециклажних дворишта за одвојено сакупљање врста из комуналног отпада: 0 3.2. Број депонија – по врстама: 5 регионалних и 31 општинска депонија 3.3. Број постројења за прераду отпада у оквиру центара за управљање отпадом: 0	Повећан број капацитета за прераду и збрињавање отпада у односу на базну годину (2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Минимизирање негативних утицаја на животну средину и побољшано пружање услуга грађанима и привреди		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 44 215 047 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% комбинација – кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2023. – 2032.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о.		
Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, ресорна одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ и институције које имају улогу у имплементацији закона и подзаконских аката за управљање отпадом, комунално предузеће, правни субјекти		

Веза са стратешким циљем	**2. Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала**

Приоритет	**2.3. Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом**		
Назив мјере	**2.3.3. Програм смањења количине комуналног отпада који се одлаже на депонију**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се усмјереним акцијама дјелује на смањење укупне количине комуналног отпада која се одлаже на депонију. То ће се постићи кроз сљедећа три оквирна подручја дјеловања: 1. Смањење настанка отпада у домаћинствима кроз активности као што су: - имплементација програма/пројеката фокусираних на смањење употребе производа од пластике за једнократну употребу - имплементација програма/пројеката промоције и ширења поновне употребе материјала (нпр. сервиса за поправку) - имплементација програма/пројеката превенције настанка отпада од хране - имплементација програма/пројеката промоције и ширења кућног компостирања 2. Промоција одвојеног прикупљања биоразградивог отпада који је саставни дио комуналног отпада кроз активности као што су: - израда концепта смањења биоразградивог отпада који се одлаже на депонију у оквиру плана управљања отпадом - припрема техничких и савјетодавних смјерница за општине - имплементација програма/пројеката за смањење биоразградивог отпада 3. Енергетско искоришћавање отпада кроз активности као што је испитивање могућности енергетског искоришћавања отпада у постојећим кроз производњу РДФ-а		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Количина произведеног отпада у години по становнику (kg/стан./дан)	1,1 kg/стан./дан (2020.)	Мање од 0,9 kg/стан./дан (2032.)
	2. Количина одложеног биоразградивог отпада на депонију	100%	Створити претпоставке за одвојено прикупљање 10% масе произведеног биоразградивог отпада који је саставни дио комуналног отпада (2032.)
	3. Количина прерађеног отпада по поступцима прераде Р, по врсти поступка, посебно за комунални отпад	0%	Повећање количине прерађеног отпада по поступцима прераде у односу на базну годину (2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење количина отпада, минимизирање негативних утицаја на животну средину и побољшано пружање услуга грађанима и привреди		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1 772 262 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора
Период имплементације мјере	2023. – 2032.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ
Носиоци мјере	Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о., правни субјекти
Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, ресорна одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ и институције које имају улогу у имплементацији закона и подзаконских аката за управљање отпадом, комунално предузеће, правни субјекти

Веза са стратешким циљем	**2. Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала**
Приоритет	**2.4. Успостављање система за управљање посебним категоријама отпада**
Назив мјере	**2.4.1. Стварање услова за адекватно прикупљање и збрињавање посебних категорија отпада**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се усмјереним акцијама дјелује на унапређење система прикупљања и збрињавања посебних категорија отпада. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Унапређење система продужене одговорности произвођача имплементацијом препорука из извјештаја Анализа система продужене одговорности произвођача у БиХ за амбалажу, амбалажни отпад и ЕЕ отпад (Свјетска банка, 2018), које подразумијевају, између осталог, анализу опција увођења ревизије годишњих извјештаја оператера система и провјере количина које пријављују појединачни пословни субјекти 2. Унапређење система прикупљања батерија и акумулатора, отпадних гума и отпадних уља и отпадних возила кроз активности попут: - подизања свијести малих и средњих предузећа по питању усклађености пословања са законским прописима о управљању отпадом и постизању зацртаних циљева ове категорије отпада - увођења координисаног инспекцијског надзора над обвезницима имплементације Правилника о посебним категоријама отпада 3. Унапређење система прикупљања и поновног коришћења грађевинског отпада кроз активности попут: - планирања и изградње рециклажних дворишта - доношења стандарда и прописа о грађевинским материјалима којима се укида статус отпада - припреме смјерница за зелену/одрживу градњу у којим би се налазиле информације о методима и техникама смањења

	настанка грађевинског отпада (поново коришћење материјала, прилагодљивост, размјена материјала, коришћење мање токсичних материјала) 4. Стварање услова за адекватно збрињавање нуспроизвода животињског поријекла - усвајањем Стратегије и акционог плана збрињавања нуспроизвода животињског поријекла и животињског отпада за БиХ (2019. – 2024.) израђених у оквиру ЕУ пројекта „Техничка помоћ у области управљања нуспроизводима животињског поријекла и животињским отпадом у БиХ“ - изградњом централног постројења кафилерије у оквиру центра за управљање отпадом 5. Стварање услова за безбједан третман свих врста медицинског отпада кроз: - израду плана набавке опреме за третман инфективног и патолошког медицинског отпада из здравствених установа - набавку опреме за нешкодљиво уништавање инфективног медицинског отпада - ревидирање и актуелизирање Водича за управљање медицинским отпадом за здравствене установе - увођење обавезне годишње обуке за раднике здравствених установа за провођење Планова управљања медицинским отпадом 6. Стварање услова за управљање отпадом из пољопривреде и шумарства кроз: - планирање и изградњу рециклажних дворишта - доношење подзаконских аката о посебним захтјевима везаним за различите врсте отпада из пољопривреде, те отпада који се може користити у пољопривредној производњи - израду упутства за управљање отпадом из пољопривреде и шумарства - успостављање Регистра производње отпада на свим регистрованим фармама и шумским газдинствима - промоцију нових и алтернативних технологија коришћења нуспродуката из пољопривреде и шумарства као сировина у другим привредним секторима
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
Индикатори за праћење резултата мјере	1.1. Стопа рециклирања амбалажног отпада (%) 1.2. Стопа рециклирања ЕЕ отпада (%)	Полазни циљи не постоји Полазни циљи не постоји	1.1. Циљеви за амбалажни отпад: - 40% (по тежини амбалажног отпада) ће се рециклирати 1.2. Циљеви за ЕЕ отпад: - прикупити 45% од количине опреме стављене на тржиште (2032.)

	2.1. Стопа рециклирања батерија и акумулатора (%) 2.2. Стопа рециклирања отпадних гума (%) 2.3. Стопа рециклирања отпадних уља (%) 2.4. Стопа рециклирања отпадних возила (%)	Полазни циљеви нису постављени	- одвојено прикупљање, поновна употреба и рециклажа 45% (по просјечној тежини) батерија и акумулатора у односу на количину стављену на тржиште у 2021. - потпуна забрана одлагања отпадних гума и рециклирање или поново искоришћавање најмање 70% прикупљених отпадних гума (с обзиром на то да је омогућено суспаљивање у цементарама) - на годишњем нивоу, почевши од 2025. године прикупљање и прописно збрињавање 40% продате количине уља (минералних и синтетичких) које је постало рабљено уље - рециклажа 85% отпадних возила (по просјечној тежини по отпадном возилу)
	3. Количина произведеног грађевинског и рушевног отпада у години – укупно (t/год.)	Није познато (дефинисати студијом)	Минимално 30% повећање регистрованих количина произведеног грађевинског и рушевног отпада у односу на базну годину (2032.)
	4. Количина произведених нуспроизвода животињског поријекла у години – укупно (t/год.)	Податци нису доступни	За овај индикатор се не поставља циљна вриједност, потребно је увести праћење количина
	5. Количина произведеног медицинског отпада у години – укупно (t/год.)	Податци нису доступни	За овај индикатор се не поставља циљна вриједност, потребно је увести праћење количина
	6. Отпад из пољопривреде и шумарства	Податци нису доступни	За овај индикатор се не поставља циљна вриједност, потребно је увести праћење количина

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Минимизирање негативних утицаја на животну средину и здравље
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 21 822 227 КМ Извор: 5% буџетска средства, 95% комбинација – кредитна средства и средства ЕУ и других међународних донатора
Период имплементације мјере	2023. – 2032.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ
Носиоци мјере	Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о., правни субјекти
Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, комунално предузеће, правни субјекти, рециклажна индустрија, неформални сакупљачи

Веза са стратешким циљем	**2. Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала**
Приоритет	**2.4. Успостављање система за управљање посебним категоријама отпада**
Назив мјере	**2.4.2. Јачање тржишта отпада намијењеног рециклирању**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се усмјереним акцијама дјелује на јачање тржишта са сврхом ефикасног искоришћавања секундарних сировина, те постизања оптимизације управљања отпадом. У оквиру ове мјере предвиђена су два подручја дјеловања: **1. Покретање берзе отпада** - Оснивање вишеинтересне платформе за сарадњу која ће окупити институције власти, удружења привредника/привредне коморе, приватни сектор, оператере система, фондове и донаторе са циљем сарадње на јачању тржишта отпада намијењеног рециклирању - Израда технолошких захтјева којима мора удовољавати одређена врста отпада да би била прихватљива за рециклирање - Успостављање берзе отпада и креирање ИТ-платформе система понуде и потражње отпада **2. Пружање финансијске подршке рециклажној индустрији** - Креирање финансијских програма подршке развоју рециклажне индустрије **3. Укључивање неформалних сакупљача у систем управљања отпадом** - Укључивање неформалних сакупљача, укључујући ромску популацију, у вишеинтересну платформу за сарадњу ради истраживања могућности легализације и формализације укључења неформалних сакупљача у систем управљања отпадом - Израда мапе пута и препорука за општине за укључивање неформалних сакупљача у систем управљања отпадом

Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус формирања берзе отпада	Берза отпада није формирана	Формирана и функционална берза отпада (2030.)
	2. Улагања у рециклажну индустрију	0	Континуирани раст годишњих средстава уложених у рециклажну индустрију (2032.)
	3. Статус неформалних сакупљача у систему рециклаже	Неформални сакупљачи нису формално препознати као дио система рециклаже	Неформални сакупљачи су формално препознати као дио система рециклаже (2026.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење количине отпада, унапређење заштите животне средине и могућност за раст кроз појачану активност приватног сектора		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 0 КМ		
Период имплементације мјере	2023. – 2030.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о.		
Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, комунално предузеће, правни субјекти, рециклажна индустрија, неформални сакупљачи		

Веза са стратешким циљем	**2. Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала**
Приоритет	**2.5. Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду**
Назив мјере	**2.5.1. Јачање система евиденције и извјештавања о отпаду**

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се побољша систем евиденције и извјештавања о отпаду како би се добили поуздани подаци, унаприједило стратешко планирање, што ће уједно будуће инвестиције у систем управљања отпадом учинити одрживим. Оквирно подручје дјеловања подијељено је у два правца: 1. Доношење подзаконског акта о обавезном одређивању количине и састава отпада, а који ће прописати методологију за узорковање и стандарде за анализу отпада 2. Успостављање интегралног информационог система управљања отпадом кроз: - Израду информационог система управљања отпадом и даљњу надоградњу система по потреби кроз различите апликације - Идентификацију и регистрацију свих обвезника плаћања накнаде - Јачање људских капацитета за управљање информационим системом управљања отпадом - Провођење годишњих програма едукације за све обвезнике извјештавања о отпаду		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус доношења подзаконског акта о обавезном одређивању количине и састава отпада	Није донесен подзаконски акт	Подзаконски акт о обавезном одређивању количине и састава отпада објављен у „Службеним гласнику Брчко дистрикта БиХ“ (2024.)
	2. Статус информационог система	Информациони систем није успостављен	Успостављен информациони систем, у систем се региструју нови корисници, обука се редовно проводи (2028.) (2024. – 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања отпадом		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 215 626 КМ Извор: 30% буџетска средства, 70% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2024. – 2032.		

Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ
Носиоци мјере	Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о.
Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, ресорна одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ и институције које имају улогу у имплементацији закона и подзаконских аката за управљање отпадом

Веза са стратешким циљем	**2. Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала**		
Приоритет	**2.6. Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом**		
Назив мјере	**2.6.1. Анализа постојећих и потребних капацитета за управљање индустријским и опасним отпадом**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се унаприједи систем прикупљања и збрињавања индустријског и опасног отпада. Оквирно подручје дјеловања је усмјерено на: 1. Израду студије извдљивости која ће анализирати постојеће капацитете за третман индустријског и опасног отпада и утврдити потребне капацитете, те дати препоруке за унапређење система, и 2. Израду инвентара свих локација које представљају пријетњу здрављу становништва и животној средини због неадекватно збринутих хемикалија, контаминираних подручја и инфраструктуре са садржајем азбеста, искоришћених хемикалија, производа који садрже опасне хемикалије, те усвајање десетогодишњег оперативног плана за санацију		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност (година)**
	1. Количина произведеног индустријског отпада у години	Није позната (одредиће се кроз анализу стања)	Минимално 20% повећање количина произведеног индустријског отпада у односу на базну годину (2032.)
	2. Количина произведеног опасног отпада у години	Није позната (одредиће се кроз анализу стања)	Минимално 30% повећање регистрованих количина произведеног опасног отпада у односу на базну годину (2032.)

	3. Број контаминираних локација	Није познат (одредиће се кроз анализу стања)	Смањен број за 50% (2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања кроз јачање људских и институционалних капацитета		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 1 814 020 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период спровођења мјере	2024. – 2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, индустрија		
Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, комунално предузеће, правни субјекти, рециклажна индустрија		

Веза са стратешким циљем	**2. Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала**
Приоритет	**2.7. Јачање свијести о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада**
Назив мјере	**2.7.1. Провођење савремених едукативно-информативних, родно осјетљивих и кампања јачања свијести**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је развити свијест, не само грађана већ и привредника о правилном управљању отпадом, циљајући највише на спречавање настанка отпада и рециклажу, али и разумијевање функционисања система прикупљања и одлагања отпада. У оквиру мјере планирано је провођење различитих програма обука и подизања јавне свијести како слиједи: - Имплементација програма подизања јавне свијест о одрживој производњи и потрошњи - Подизање јавне свијести и провођење пилот-пројеката који имају за циљ имплементацију одредби из прописа о забрани коришћења пластичних производа за једнократну употребу - Провођење континуираних кампања и едукација путем медија и директног контакта са становништвом о начину и значају правилног разврставања отпада, значају смањења, поновне употребе, рециклаже отпада, компостирања и сл. - Подизање јавне свијести и свијести привредних субјеката о исправном поступању са и управљању посебним категоријама отпада - Интегрисање програма обуке о управљању отпадом у наставне програме у основним и средњим школама

Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	Генерална перцепција статуса развоја јавне свијести	Ниска генерална перцепција статуса развоја јавне свијести	Висока генерална перцепција статуса развоја јавне свијести (2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећана свијест становништва о правилном управљању отпадом, уз једнаке могућности учешћа жена и мушкараца, посебно припадника и припадница рањивих група		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 193 672 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2023. – 2030.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за комуналне послове у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, ЈП „Комунално Брчко“ д.о.о., образовне институције, НВО		
Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, ресорна одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ и институције које имају улогу у имплементацији закона и подзаконских аката за управљање отпадом		

9.1.3. Мјере за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**
Приоритет	**3.1. Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима**
Назив мјере	**3.1.1. Усклађивање правног оквира за биодиверзитет и очување природе са правном тековином ЕУ, те координације проведбе/примјене међународних споразума и конвенција**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере су активности на усклађивању правног оквира са правном тековином ЕУ и међународним споразумима кроз измјене и допуне постојеће законске регулативе, као и ратификацију важних споразума на сљедеће начине:

	1. Унапређење и хармонизација Закона о заштити природе с правном тековином ЕУ и законодавством БиХ, Републике Српске и Федерације БиХ a) Додатно усклађивање Закона о заштити природе са Директивом Савјета 92/43/ЕЕЗ од 21. маја 1992. године о конзервацији природних станишта и дивље фауне и флоре b) Додатно усклађивање Закона о заштити природе Брчко дистрикта БиХ са Директивом 2009/147/Е3 Европског парламента и Савјета од 30. новембра 2009. године о очувању дивљих птица (кодификована верзија Директиве 79/406/Е3 и њених измјена) c) Додатно усклађивање Закона о заштити природе Брчко дистрикта БиХ са Уредбом Савјета (Е3) бр. 338/97 од 9. децембра 1996. године о заштити врста дивље фауне и флоре путем регулације трговине истима и одредбама ЦИТЕС конвенције d) Додатно усклађивање Закона о заштити природе Брчко дистрикта БиХ са Конвенцијом о заштити миграторних врста дивљих животина (ЦМС) и AEWA споразумом e) Додатно усклађивање Закона о заштити природе Брчко дистрикта БиХ са Конвенцијом о мочварама од међународног значаја **2. Унапређење и хармонизација друге законске регулативе са правном тековином ЕУ и законодавством БиХ, Републике Српске и Федерације БиХ** a) Хармонизација проведбе свих закона у складу са правном тековином ЕУ, укључујући усклађивање са ИНСПИРЕ директивом у циљу формирања информационог система за заштиту природе Брчко дистрикта БиХ b) Припрема и усвајање правног прописа о заштићеним и строго заштићеним врстама флоре, фауне и фунгије Брчко дистрикта БиХ c) Припрема и усвајање правног прописа за усклађивање Закона о ловству Брчко дистрикта БиХ са Уредбом Савјета (ЕЕЗ) бр. 3254/91 од 4. новембра 1991. године о забрани клопки за ноге, те са релевантним законима БиХ d) Припрема и усвајање правног прописа за усклађивање закона Брчко дистрикта БиХ са Директивом Савјета 1999/22/Е3 од 29. марта 1999. године о држању дивљих животиња у зоолошким вртовима, те са релевантним законима БиХ e) Припрема и усвајање правног прописа за усклађивање закона Брчко дистрикта БиХ са Уредбом (Е3) бр. 1007/2009 Европског парламента и Вијећа од 16. септембра 2009. о трговини производима од туљана **3. Израда нових законских и подзаконских аката у циљу:** a) Приступа генетичким ресурсима и поштеној подјели добити од њиховог коришћења (у циљу ратификације Нагоја протокола) b) Утврђивања одговорности и штете у промету живих модификованих организама c) Усвајања НБСАП-а у складу са Глобалним оквиром за биодиверзитет		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	1. Степен усаглашености Закона о заштити природе са правном	Закон о заштити природе није у потпуности усаглашен са правном тековином ЕУ	Већи степен усаглашености Закона о заштити природе са правном тековином

	тековином ЕУ		ЕУ и међународним конвенцијама (до 2025.)
	2. Степен усаглашености осталих закона и подзаконских аката са правном тековином ЕУ	Бројни закони (нпр. Закон о ловству) нису усаглашени са правном тековином ЕУ и међународним регулативама, а тичу се заштите природе	Већи степен усаглашености свих закона и подзаконских аката (до 2025.)
	3. Број нових закона и прописа	Неопходно је више закона, прописа и стратегија за пуну имплементацију међународних споразума	Усвојени нови закони и подзаконски акти (до 2025.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљањем и заштитом биодиверзитета, очувањем природе и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање националног законодавства са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 386 182 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период спровођења мјере	2022. – 2025.		
Институције одговорне за координацију спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ (Одјељење пољопривреде, шумарства и водопривреде у Влади Брчко дистрикта БиХ), МСТЕО (Министарство спољне трговине и економских односа у БиХ)		
Носиоци спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Све институције Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.2. Јачање институција надлежних за провођење прописа и активности у заштити природе**		
Назив мјере	**3.2.1. Успостављање Одсјека за заштиту природе**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је успостављање Одсјека за заштиту природе кроз израду планске документације, обезбијеђена средства, те материјално и кадровско јачање		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен успоставе Одсјека за заштиту природе	Не постоји стручна институција за заштиту природе и имплементацију правне тековине ЕУ	Успостављен Одсјек за заштиту природе (до 2026.)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење заштите природе кроз јачање институционалних и људских капацитета
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 2 024 879 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора
Период спровођења мјере	2022. – 2026.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ
Носиоци спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Све институције Брчко дистрикта БиХ

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.3. Успостављање и унапређење капацитета за заштиту, праћење стања и извјештавање о биодиверзитету и очувању природе**		
Назив мјере	**3.3.1. Изградња система редовног мониторинга стања биодиверзитета и активности на заштити природе**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера подразумијева да се под координацијом МСТЕО-а врши стално извјештавање о стању природе (заштићених и строго заштићених врста, врста од интереса за Заједницу, станишта из Анекса I Директиве о стаништима и специфичних екосистема)		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен размијењених података о стању биодиверзитета и активностима на заштити природе	Тренутно не постоји прикупљање података и извјештавања по захтјевима правне тековине ЕУ	Унапријеђен систем редовног праћења стања природе (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење заштите природе, биолошке разноликости и заштите екосистема		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 634 966 КМ Извор: 30% буџетска средства, 70% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период спровођења мјере	2022. – 2032.		
Институције одговорне за координацију спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, МСТЕО		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		

Циљне групе	Невладине организације, академске инситуције

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.3. Успостављање и унапређење капацитета за заштиту, праћење стања и извјештавање о биодиверзитету и очувању природе**		
Назив мјере	**3.3.2. Обезбјеђивање материјалне подршке невладиним организацијама регистрованим за праћење стања биолошке разноликости**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ обезбиједити финансијску подршку невладиним организацијама		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Ниво обезбијеђених средстава за праћење стања биолошке разноликости	Нису планирана средства за праћење стања биолошке разноликости	Обезбијеђена материјална подршка за праћење стања биолошке разноликости (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање примјене принципа доброг управљања кроз већу транспарентност и учешће грађана. Унапређење доступности података мониторинга кроз партнерство са цивилним сектором		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 68 454 КМ Извор: 100% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период спровођења мјере	2022. – 2032.		
Институције одговорне за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, МСТЕО		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Академске институције, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.3. Успостављање и унапређење капацитета за заштиту, праћење стања и извјештавање о биодиверзитету и очувању природе**		
Назив мјере	**3.3.3. Успостављање информационог система за заштиту природе**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ успостављање информационог система за заштиту природе који ће укључити информације о дистрибуцији и мониторингу заштићених и строго заштићених врста и подручја, те врста и станишта од интереса за Заједницу		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење	**Индикатори**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**

резултата мјере	**(излазног резултата и крајњег резултата)**		
	Степен успоставе информационог система	Не постоји јединствен информациони систем о стању природе	Успостављен информациони систем за заштиту природе (до 2027.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	-		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 9 953 КМ Извор: 100% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период спровођења мјере	2022. – 2027.		
Институције одговорне за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, МВТЕО		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Академске институције, невладине организације, Влада Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.3. Успостављање и унапређење капацитета за заштиту, праћење стања и извјештавање о биодиверзитету и очувању природе**		
Назив мјере	**3.3.4. Изградња људских и техничких капацитета за заштиту природе у заштићеним подручјима и подручјима Плана Натура 2000, у складу са приоритетним циљевима НБСАП-а**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ да се кроз стручну процјену људских капацитета за ефикасну заштиту природе континуирано проводи програм јачања капацитета за управљање заштићеним подручјима и подручјима еколошке мреже		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен капацитета за заштиту природе у заштићеним подручјима	Не постоје у довољној мјери развијени капацитети за заштиту природе у заштићеним подручјима	Изграђени људски и технички капацитети за заштиту природе у заштићеним подручјима (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Јачање људских и институционалних капацитета за заштиту природе		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 386 337 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		

Период спровођења мјере	2022. – 2032.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Академске институције, невладине организације, Влада Брчко дистрикта БиХ

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.3. Успостављање и унапређење капацитета за заштиту, праћење стања и извјештавање о биодиверзитету и очувању природе**		
Назив мјере	**3.3.5. Унапређење службе за инспекцијски надзор у провођењу Закона о заштити природе**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере представља унапређење инспекцијског надзора у циљу праћења имплементације законске регулативе у области заштите природе кроз веће капацитете за инспекцијски надзор и већи број циљаних инспекцијских надзора		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за прећење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен развоја инспекцијских капацитета и инспекцијских надзора	Недовољно развијени инспекцијски капацитети у циљу провођења Закона о заштити природе	Унапријеђени инспекцијски капацитети у циљу праћења имплементације законске регулативе (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Јачање људских и институционалних капацитета за заштиту природе		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 430 910 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период спровођења мјере	2022. – 2032.		
Институције одговорне за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, Одсјек инспекције заштите здравља и околине		
Носиоци спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, Инспекторат, Одсјек инспекције заштите здравља и околине		
Циљне групе	Инспекторат, Одсјек инспекције заштите здравља и околине, Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**
Приоритет	**3.4. Извршавање инвентаризације биодиверзитета на екосистемском, специјском и генетичком нивоу, те омогућавање јавне доступности и коришћења података о биодиверзитету**

Назив мјере	**3.4.1. Инвентаризација флоре, фауне, фунгије, генетичког диверзитета и угрожених врста**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ да се под координацијом МСТЕО-а припреми план за инвентаризацију, програм финансирања, а потом и реализује план инвентаризације флоре, фауне и фунгије, укључујући идентификацију угрожених врста (Црвене листе флоре, фауне и фунгије)		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен урађене инвентуре биолошке разноликости	Не постоји попис биолошке разноликости	Урађена инвентаризација биолошке разноликости (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање заштите и унапређења свих нивоа биолошке разноликости		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 6 312 564 КМ Извор: 30% буџетска средства, 70% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период спровођења мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, МСТЕО		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Академске институције, невладине организације, Влада Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.4. Извршавање инвентаризације биодиверзитета на екосистемском, специјском и генетичком нивоу, те омогућавање јавне доступности и коришћења података о биодиверзитету**		
Назив мјере	**3.4.2. Припрема карте станишта**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је израда карте станишта на подручју Брчко дистрикта БиХ кроз идентификацију постојећих картографских података, научно усаглашавање листе станишта са листама у ентитетима (Федерација БиХ и Република Српска), све до јавно доступне карте станишта		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен реализације у изради карте станишта	Не постоји карта станишта	Карта станишта (до 2032.)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење заштите природе
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 29 987 КМ Извор: 100% буџетска средства
Период спровођења мјере	2022. – 2032.
Институције одговорне за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, МСТЕО
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Академске институције, невладине организације, Влада Брчко дистрикта БиХ

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.4. Извршавање инвентаризације биодиверзитета на екосистемском, специјском и генетичком нивоу, те омогућавање јавне доступности и коришћења података о биодиверзитету**		
Назив мјере	**3.4.3. Пописивање миграторних афричко-азијских врста птица на подручјима од посебног значаја на њиховим миграторним путевима**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је идентификација и попис миграторних врста птица на подручју Брчко дистрикта БиХ		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Ниво пописаних врста миграторних птица	Не постоји попис миграторних птица	Попис врста миграторних птица (до 2029.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Допринос међународним напорима заштите врста		
Индикативна финансијска пројекција с изворима финансирања	Износ: 12 321 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период спровођења мјере	2022. – 2029.		
Институције одговорне за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, МСТЕО		

Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Академске институције, невладине организације, Влада Брчко дистрикта БиХ

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.4. Извршавање инвентаризације биодиверзитета на екосистемском, специјском и генетичком нивоу, те омогућавање јавне доступности и коришћења података о биодиверзитету**		
Назив мјере	**3.4.4. Усвајање Листе инвазивних врста са акционим планом дјеловања**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ припремити Црну, Сиву и Бијелу листу инвазивних врста са акционим планом за инвазивне врсте са припадајућих листи		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Ниво пописа инвазивних врста са дефинисаним мјерама кроз акциони план	Не постоји листа инвазивних врста	Усвојена листа инвазивних врста са акционим планом (до 2025.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање заштите и унапређења биодиверзитета и минимизирање негативних утицаја инвазивних врста у Брчко дистрикту БиХ		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 29 782 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период спровођења мјере	2022. – 2025.		
Институције одговорне за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, МСТЕО		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Академске институције, невладине организације, Влада Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**
Приоритет	**3.4. Извршавање инвентаризације биодиверзитета на екосистемском, специјском и генетичком нивоу, те омогућавање јавне доступности и коришћења података о биодиверзитету**
Назив мјере	**3.4.5. Ревизија листе инвазивних врста**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ да се уз редован мониторинг изврши ревизија листе инвазивних врста

Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Ниво ревидирања листе инвазивних врста са акционим планом	По усвајању листе инвазивних врста намеће се потреба њене ревизије	Ревидирана листа инвазивних врста (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	- Побољшање заштите и унапређења биодиверзитета и минимизирање негативних утицаја инвазивних врста у Брчко дистрикту БиХ		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 75 163 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период спровођења мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ , МСТЕО		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Академске институције, невладине организације, Влада Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.5. Просторно повезивање еколошки значајних подручја у еколошку мрежу на површини 17% територије Брчко дистрикта БиХ**		
Назив мјере	**3.5.1. Провођење јавне кампање промоције еколошке мреже (мреже Подручја од интереса за Заједницу)**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је обезбиједити финансијска средства, те путем медија реализовати кампању у складу са осмишљеним циљевима		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Ниво јавне кампање	Није успостављена кампања о потреби успостављања еколошке мреже	Проведена јавна кампања промоције еколошке мреже (до 2025.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећана свијест становништва о значају еколошких мрежа		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 59 372 КМ Извор: 30% буџетска средства, 70% средства ЕУ и других међународних донатора		

Период спровођења мјере	2022. – 2025.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Медијске куће, академске институције, невладине организације

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.5. Просторно повезивање еколошки значајних подручја у еколошку мрежу на површини 17% територије Брчко дистрикта БиХ**		
Назив мјере	**3.5.2. Провођење консултативног процеса са заједницама локалне самоуправе и интересним странама у свим подручјима Плана за еколошку мрежу**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера ће бити реализована кроз припрему плана, обезбијеђене стручне и финансијске капацитете, консултативни процес, те ојачану комуникацију и сарадњу с локалном заједницом у заштићеним подручјима и подручјима будуће еколошке мреже, а све у циљу успостављања еколошке мреже		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен реализације активности на успостављању еколошке мреже	Нису извшене припреме у циљу успостављања еколошке мреже	Урађен план, обезбијеђена средства и постигнута сагласност у локалним заједницама на подручју еколошке мреже (до 2026.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Ефикасније управљање кроз редовно учешће заинтересованих страна и транспарентност. Повећана свијест становништва и активно укључивање у заштиту природе		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 246 544 КМ Извор: 70% буџетска средства, 30% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период спровођења мјере	2022. – 2026.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Академске институције, невладине организације, локална заједница, управљачи заштићених подручја		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**

Приоритет	**3.5. Просторно повезивање еколошки значајних подручја у еколошку мрежу на површини 17% територије Брчко дистрикта БиХ**		
Назив мјере	**3.5.3 Успостављање еколошке мреже (мреже Подручја од интереса за Заједницу)**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је успостављена еколошка мрежа Брчко дистрикта БиХ, као дио јединствене еколошке мреже БиХ уз усаглашавање са другим развојним и просторно-планским процесима унутар Брчко дистрикта БиХ и ентитетима у БиХ		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен успоставе еколошке мреже	Није успостављена еколошка мрежа	Успостављена еколошка мрежа (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапријеђена заштита и очување биолошке разноликости и његово одрживо коришћење		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 122 308 КМ Извор: 30% буџетска средства, 70% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период спровођења мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, МСТЕО		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Академске институције, невладине организације, локална заједница		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.5. Просторно повезивање еколошки значајних подручја у еколошку мрежу на површини 17% територије Брчко дистрикта БиХ**		
Назив мјере	**3.5.4. Успостављање заштићених подручја**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ успостављање заштићених подручја, са циљем очувања најмање 50% станишта врста са Црвене листе Брчко дистрикта БиХ и 25% станишта и врста од интереса за Заједницу, у складу са важећим просторним планом, правном тековином ЕУ и Глобалним оквиром за биодиверзитет		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен успоставе и број заштићених подручја или проценат територије	Идентификовано је 11 подручја – паркова природе	Успостављена функционална заштићена подручја (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос	Унапријеђена заштита и очување биолошке разноликости и његово одрживо коришћење		

мјере остварењу приоритета	
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 571 235 КМ Извор: 30% буџетска средства, 70% средства ЕУ и других међународних донатора
Период спровођења мјере	2022. – 2032.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, МСТЕО
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Академске институције, невладине организације, локална заједница

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.6. Унапређење међусекторске сарадње и политичке подршке у Брчко дистрикту БиХ за интеграцију заштите биодиверзитета у секторске политике и законодавство**		
Назив мјере	**3.6.1. Обезбјеђивање политичке подршке за имплементацију пост 2020 НБСАП-а**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Кроз имплементацију пост 2020 НБСАП-а ова мјера има за циљ идентификовати и подржати пројекте који обезбјеђују заштиту природе и одрживу употребу биодиверзитета кроз различите секторске политике		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Ниво подршке за имплементацију пост 2020 НБСАП-а	По усвајању НБСАП-а до 2020, потребно је урадити нови	Обезбијеђена подршка за имплементацију пост 2020 НБСАП-а (до 2025.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање управљања кроз јачу међусекторску сарадњу и координацију. Јачање опште користи од биолошке разноликости и екосистемских сервиса		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 10 124 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период спровођења мјере	2022. – 2025.		
Институције одговорне за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, МВТЕО		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Академске институције, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.6. Унапређење међусекторске сарадње и политичке подршке у Брчко дистрикту БиХ за интеграцију заштите биодиверзитета у секторске политике и законодавство**		
Назив мјере	**3.6.2. Интегрисање заштите и одрживе употребе биодиверзитета у све секторске политике**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера подразумијева подстицање међусекторске, интердисциплинарне сарадње у очувању и заштити природе кроз: 1. Припрему упустава за интеграцију очувања екосистемских сервиса (користи од природе) кроз секторске политике 2. Идентификовање подручја и припрему мапа под другим ефикасним мјерама очувања (ОЕЦМ)		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	1. Степен израде и усаглашених упустава	Недовољна мултисекторска активност на очувању и заштити природе	Упуства за међусекторску сарадњу (до 2025.)
	2. Број (површина) подручја која су препозната као заштићена подручја под другим ефикасним мјерама очувања	Нису идентификована подручја под другим ефикасним мјерама очувања (ОЕЦМ)	Идентификована подручја под другим ефикасним мјерама очувања (ОЕЦМ) (до 2027.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање управљања кроз јачу међусекторску сарадњу и координацију. Јачање опште користи од биолошке разноликости и екосистемских сервиса		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 53 916 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период спровођења мјере	2022. – 2027.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Влада Брчко дистрикта БиХ, академске институције, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**
Приоритет	**3.7. Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету/природи кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука**
Назив мјере	**3.7.1. Примјењивање закључака, порука и сценарија мултидисциплинарних анализа о стању природе и најновијих релевантних научних података у доношењу одлука које имају утицаја на стање биолошке разноликости**
Опис мјере са оквирним	Мјера има за циљ да се значајне одлуке доносе на основу закључака, порука и сценарија мултидисциплинарних анализа о стању

подручјима дјеловања	природе, односно података који су доступни доносиоцима одлука, невладином сектору, те јавним и приватним привредним компанијама		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен одлука базираних на научно утемељеним закључцима	Одлуке у сегменту заштите природе не доносе се увијек на бази научно базираних резултата	Одлуке базиране на научно утемељеним и усаглашеним закључцима су доступне јавности (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Већа транспарентност и доступност научних знања о унапређењу и заштити биолошке разноликости која се могу користити за унапређење доношења одлука		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 83 017 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период спровођења мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Академске институције, Влада Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.7. Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету/природи кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука**		
Назив мјере	**3.7.2. Успостављање дијалога између научне заједнице и доносилаца одлука о стању природе и процесима управљања биодиверзитетом и користима од природе**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере подразумијева да се: 1. Под координацијом МСТЕО-а и у сарадњи са научном заједницом обезбиједи финансијска подршка, план и програм за одржавање годишњих округлих столова за размјену информација о стању природе БиХ и процесима управљања биодиверзитетом и користима од природе (природним ресурсима) 2. Ураде извјештаји о реализацији сваког округлог стола који ће бити представљени свим релевантним администрацијама Брчко дистрикта БиХ		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**

	1. Висина финансијских средстава и степен усаглашеног Плана и програма за реализацију расправа	Одлуке се доносе често без претходно провјерених чињеница и научно доказаних поставки	Обезбијеђена финансијска средства и усаглашен План и програм одржавања расправа о стању биодиверзитета и природних ресурса (до 2025.)
	2. Степен информисаности грађанства и број одлука базираних на научно утемељеним чињеницама		Већа информисаност јавности и већи број одлука утемељених на научним чињеницама (до 2025.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећана научна база знања о заштити и унапређењу биолошке разноликости, у циљу унапређења доношења одлука		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 70 887 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период спровођења мјере	2022. – 2025.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Академске институције, Влада Брчко дистрикта БиХ, невладине организације, медијске куће		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.8. Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама**		
Назив мјере	**3.8.1. Развој ефикасне мреже невладиних организација које прате стање биолошке разноликости, активно учествују у доношењу одлука и промовишу одрживи развој**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ успостављање ефикасне мреже невладиних организација које су активне по свим питањима очувања биодиверзитета и заштите природе		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Број пројеката НВО-сектора за заштиту и очување природе	Недовољна заступљеност и ангажованост НВО-а	Активно учешће невладиних организација по свим питањима очувања биодиверзитета и заштите природе (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење учешћа грађана кроз партнерство са цивилним сектором		

Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 157 765 КМ Извор: 100% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације
Период спровођења мјере	2022. – 2032.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МСТЕО
Носиоци спровођења мјере	Невладине организације
Циљне групе	Академске институције, невладине организације, медијске куће

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.8. Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама**		
Назив мјере	**3.8.2. Обезбјеђивање материјалне подршке за едукацију наставног кадра на свим нивоима образовања у области заштите биолошке разноликости и одрживог управљања користима од природе**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је да се у сарадњи са сектором образовања идентификују потребе за подршку у едукацији наставног кадра о заштити биолошке разноликости и одрживом управљању користима од природе, на свим нивоима образовања		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен заступљености значаја биодиверзитета у наставном процесу	Недовољно знања о значају биодиверзитета кроз основе образовања	Унаприједити наставни процес на свим нивоима са аспекта веће заступљености значаја биодиверзитета (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећано знање, компетенције и свијест наставног кадра о заштити и унапређењу биолошке разноликости		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 9 779 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период спровођења мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци спровођења мјере	Одјељење за образовање, Влада Брчко дистрикта БиХ, академске институције		
Циљне групе	Академске институције, Влада Брчко дистрикта БиХ, невладине организације, медијске куће		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.8. Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама**		
Назив мјере	**3.8.3. Унапређење стања јавне свијести о биолошкој разноликости и екосистемским сервисма узимајући у обзир различите старосне, полне, економске и образовне групе**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Кроз ову мјеру се планирају обезбиједити средства и идентификовати институције које ће радити на унапређењу стања јавне свијести о биодиверзитету и користима од природе		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**
	Степен развоја јавне свијести о значају биодиверзитета	Низак степен јавне свијести о значају биодиверзитета	Унапријеђено стање јавне свијести о биодиверзитету (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећана свијест становништва о одрживом коришћењу биодиверзитета, уз једнаке могућности учешћа жена и мушкараца, посебно припадника и припадница рањивих група		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 19 558 КМ Извор: 100% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период спровођења мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, академске институције		
Циљне групе	Академске институције, Влада Брчко дистрикта БиХ, невладине организације, медијске куће		

Веза са стратешким циљем	**3. Очување биолошке и пејзажне разноликости**		
Приоритет	**3.9. Мобилизовање домаћих и међународних финансијских средстава за биодиверзитет**		
Назив мјере	**3.9.1. Обезбјеђивање фонда за: (а) развој капацитета институционалног оквира, (б) предузимање припреме карте станишта, (ц) предузимање инвентуре и праћења стања флоре, фауне, фунгије и генетичких ресурса, (д) ефикасну имплементацију глобалних циљева за биодиверзитет и имплементацију обавеза по међународним споразумима, укључујући успоставу еколошке мреже, (е) развој научно-политичког дијалога, (ф) повећање еколошке свијести**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ да се уради мобилизација домаћих средстава у координацији МСТЕО-а, те у сарадњи са Републиком Српском и Федерацијом БиХ припремају апликације за потраживање међународне финансијске подршке		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење	**Индикатори**	**Полазне вриједности**	**Циљне вриједности**

резултата мјере	**(излазног резултата и крајњег резултата)**		
	Висина (износ) домаћих средстава и број међународних пројеката	Недовољно средстава за активности на очувању биодиверзитета и заштити природе	Више домаћих средстава и међународних пројеката у области очувања биодиверзитета и заштите природе (до 2032.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење биолошке разноликости кроз јачање људских, институционалних и финансијских капацитета		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 40 009 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период спровођења мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци спровођења мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, Одјељење ПШВ-а Брчко дистрикта БиХ, академске институције		
Циљне групе	Академске институције, Влада Брчко дистрикта БиХ, невладине организације		

9.1.4. Мјере за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**
Приоритет	**4.1. Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље**
Назив мјере	**4.1.1. Смањење емисија из великих постројења за сагоријевање и усклађивање свих индустријских постројења са најбољим расположивим техникама**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је израда референтних докумената за најбоље расположиве технике И релевантне индустријске процесе, те јачање капацитета институција Брчко дистрикта БиХ. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда референтних докумената за најбоље расположиве технике за индустријске процесе који су присутни у Брчко дистрикту БиХ 2. Издавање еколошких дозвола са дефинисаним роковима за усклађивање са усвојеним најбољим расположивим техникама 3. Јачање капацитета надлежне институције за издавање (Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове) и праћење провођења еколошких дозвола (инспекција)
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	1. Број усвојених БРЕФ-ова за НРТ-ове	Непостојање урађених ни усвојених БРЕФ-ова за Брчко дистрикт БиХ	Израђени и усвојени референтни документи у сарадњи са ентитетима
	2. Број еколошких дозвола које траже усаглашавање индустријских процеса са усвојеним НРТ-овима	Непознат број еколошких дозвола које су у сагласности са БРЕФ-овима ЕУ	Издате/обновљене еколошке дозволе за сва индустријска постројења
	3. Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети за увођење и надзор над провођењем захтјева из еколошких дозвола	Урађен и проведен програм јачања капацитета
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење загађења и побољшање квалитета ваздуха у Брчко дистрикту БиХ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 254 837 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП		
Носилац мјере	ОППИПП		
Циљне групе	Индустријска предузећа, универзитети, невладине организације, грађани		

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**
Приоритет	**4.1. Смањење загађивања ваздуха кључним загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље**
Назив мјере	**4.1.2. Смањење загађивања ваздуха из локалних извора**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је смањење загађивања ваздуха из локалних извора, тј. из кућних ложишта, услужних дјелатности и транспорта уређењем тржишта пећи/котлова и енергената, подстицањем набавке ефикасних и малозагађујућих пећи/котлова, ширењем даљинских гријања, јачањем инфраструктуре за немоторизовани и малозагађујући саобраћај и унапређењем легислативног оквира с циљем подстицања развоја јавног превоза и малозагађујућих возила. Оквирна подручја дјеловања су:

	1. Законско дефинисање квалитета угља (удио сумпора), огрјевног дрвета које се продаје (удио влаге) и пелета (у складу са важећим бх. стандардима) уз забрану продаје нецертификованих пећи/котлова 2. Израда модела подстицања замјене пећи/котлова на чврста горива са цертификованим уређајима за гријање (на пелет, топлотне пумпе, кондензациони бојлери/котлови на природни гас) 3. Изградња дистрибутивног система за природни гас (у Стратегији развоја Брчко дистрикта БиХ предвиђени у периоду 2025. – 2035.) 4. Изградња даљинског гријања за подручје урбаног центра Брчко дистрикта БиХ 5. Увођење обавезе изградње централног система гријања у зградама колективног становања (услов за технички пријем) 6. Изградња инфраструктуре и подстицање немоторизованог превоза (посебно у урбаном дијелу) 7. Усвајање механизама и извора финансирања за повећање удјела јавног превоза (електрификованог и нискоемисионог) у укупним путничким километрима 8. Реформисање система опорезивања путничких аутомобила с циљем дестимулације коришћења старих аутомобила, а подстицања набавке аутомобила са мањом емисијом (мања потрошња, електрична и хибридна, ЛПГ и ЦНГ)
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	1. Статус усвајања закона	Постојећи закон не регулише квалитет чврстих горива и пећи и котлова	Усвојен Закон о заштити ваздуха који дефинише квалитет (чврстих) горива и забрањује продају нецертификованих пећи и котлова
	2. Статус усвајања модела подстицаја	Не постоји модел подстицаја	Усвојени модел подстицаја
	3. Степен изграђености система	Не постоји систем	Изграђен систем у складу са СЕЦАП-ом
	4. Степен изграђености система	Не постоји систем	Изграђен систем даљинског гријања (у складу са СЕЦАП-ом)
	5. Статус усвајања прописа	Постојећи пропис је потребно мијењати	Усвојен пропис о техничком пријему зграда
	6. Степен изграђености инфраструктуре	Не постоје модели за подстицање немоторизованог превоза, инфраструктура неразвијена	Усвојен модел и изграђена минимална инфраструктура
	7. Статус усвојености механизама	Не постоје подстицаји за развој јавног превоза	Усвојени механизми
	8. Статус измјене система опорезивања возила	Постојећи систем опорезивања обесхрабрује набавку и коришћење	Усвојен унапријеђени систем опорезивања (у координацији са државним и ентитетским

		малозагађујућих возила	нивоом)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење загађења и побољшање квалитета ваздуха у Брчко дистрикту БиХ		
Индикативна финансијска конструкција с изворима финансирања	Износ: 43 193 904 КМ Извор: 5% буџетска средства, 95% комбинација – кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП		
Носилац мјере	ОППИПП		
Циљне групе	Институције за просторно планирање, предузећа за даљинска гријања, увозници и продавачи кућних пећи/котлова, инспекције, продавачи и дистрибутери угља и огрјевног дрвета, увозници нових и половних аутомобила, институције Брчко дистрикта БиХ		

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**		
Приоритет	**4.2. Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха**		
Назив мјере	**4.2.1. Унапређење система мониторинга ваздуха**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је покривање територије Брчко дистрикта БиХ мрежом мјерних станица институција са аспекта управљања мрежом станица и извјештавања о измјереним вриједностима како би се добијени резултати више користили за просторно планирање и израду санационих планова. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда студије мреже мјерних станица до 2023. (број станица, локација, мјерени параметри итд.) 2. Израда програма набавке, инсталирања и одржавања мјерних станица уз обезбјеђивање поузданости мјерења у складу са студијом 3. Јачање капацитета за праћење, одржавање, извјештавање и обезбјеђивање квалитета		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност**	**Циљна вриједност**

	1. Статус израде и усвајања студије	Не постоји студија	Урађена и усвојена студија (план) са дефинисаним свим елементима из мјере
	2. Број мјерних станица стављених у функцију	Постоји једна мјерна станица	Набављена и инсталирана опрема – мјерне станице
	3. Степен проведености програма јачања људских и материјалних капацитета у институцијама Брчко дистрикта БиХ	Људски и материјални капацитети институција Брчко дистрикта БиХ недовољни	Проведен програм јачања људских и материјалних капацитета
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапријеђен систем управљања, већа доступност информација, као и повећани људски и институционални капацитети за управљање квалитетом ваздуха		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 988 205 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2025.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП		
Носиоци мјере	ОППИПП, институције Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Грађани, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**
Приоритет	**4.2. Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који ће бити у функцији подршке доношењу стратешких одлука и информисању грађана о квалитету ваздуха**
Назив мјере	**4.2.2. Развој система извјештавања према међународним институцијама и координација унапређења система информисања грађана о квалитету ваздуха**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успостављање цјеловитог система извјештавања о емисијама загађујућих материја и гасова са ефектом стаклене баште и квалитету ваздуха према међународним институцијама (у сарадњи са државним институцијама) и унапређење система информисања грађана о квалитету ваздуха у реалном и интегрисаном времену. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Унапређење система информисања грађана о квалитету ваздуха (индекс квалитета ваздуха у реалном времену и извјештаји у интегрисаном времену)

	2. Јачање капацитета за информисање (људских, софтверских и хардверских) 3. Израда плана санације квалитета ваздуха за Брчко дистрикт БиХ уз интегрисање питања квалитета ваздуха у просторно планирање 4. Унапређење информационог система за квалитет ваздуха 5. Именовање референтних лабораторија за мјерење емисија и квалитета ваздуха 6. Прописивање обавезе оператерима за извјештавање о емисијама уз увођење санкција за недостављање података 7. Јачање капацитета за провјеру резултата мјерења емисија загађујућих материја (улога инспектората) 8. Израда и редовно ажурирање инвентара емисија загађујућих материја 9. Израда базног дисперзионог или неког другог модела за потребе мониторинга ваздуха и за потребе просторног планирања и његова имплементација		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност**	**Циљна вриједност**
	1. Статус израде програма	Недовољно развијен систем информисања грађана о квалитету ваздуха	Усвојен програм информисања
	2. Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети надлежних институција	Проведен програм јачања капацитета
	3. Статус израде плана	Не постоји план санације	Урађен и усвојен план санације квалитета ваздуха
	4. Статус успостављања информационог система	Не постоји информациони систем	Успостављен информациони систем за квалитет ваздуха
	5. Број полутаната за који је именована референтна лабораторија	Не постоје референтне лабораторије	Именоване референтне лабораторије
	6. Статус израде и усвајања Закона о заштити ваздуха	Постојећи Закон је потребно допунити	Усвојене допуне Закона о заштити ваздуха
	7. Статус усвајања прописа	Не постоји посебан пропис који на јасан начин дефинише начин достављања података о емисијама	Усвојен пропис о начину достављања података о емисијама
	8. Број извјештаја о емисијама	Не постоји извјештавање о мјерењима емисија	Урађени инвентари загађивања

	9. Статус израде базног модела	Не постоји базни модел за мониторинг квалитета ваздуха	Урађен базни модел за мониторинг квалитета ваздуха за потребе просторног планирања
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Правовремена доступност информација и повећана свијест становништва о квалитету ваздуха, уз повећање повјерења у надлежне институције		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 597 935 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП		
Носиоци мјере	ОППИПП, институције Брчко дистрикта БиХ, универзитети		
Циљне групе	Грађани, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**
Приоритет	**4.3. Дјелимична декарбонизација на путу постизања климатске неутралности**
Назив мјере	**4.3.1. Смањење утицаја Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је смањење емисија стакленичких гасова (ГХГ) и повећање понора угљеника, што ће довести до дјелимичне декарбонизације и дугорочно до постизања климатске неутралности. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда и усвајање Правилника о изради инвенатара ГХГ-а 2. Јачање капацитета Брчко дистрикта БиХ за израду инвентара ГХГ-а 3. Усвајање прописа о механизму мониторинга 4. Усвајање закона о климатским промјенама којим би се увели, између осталог, механизми декарбонизације 5. Провођење СЕЦАП-а 6. Израда приједлога имплементације ЕУ ЕТС директиве 7. Именовање институције за успоставу система трговања емисијама 8. Израда стратегије повећања понора ГХГ-а 9. Подстицање узгоја брзорастућих енергетских усјева на деградираним земљиштима

	10. Подстицање и промоција коришћења дрвета у грађевинарству		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност**	**Циљна вриједност**
	1. Статус израде и усвајања Стратегије	Непостојање интегралне Стратегије климатских промјена	Усвојен Правилник
	2. Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети Брчко дистрикта БиХ	Проведен програм јачања капацитета
	3. Статус усвајања уредбе	Не постоји уредба о механизму мониторинга и извјештавања	Усвојена уредба о механизму мониторинга и извјештавања
	4. Статус израде и усвајања Закона о климатским промјенама	Не постоји Закон о климатским промјенама	Усвојен Закон о климатским промјенама
	5. Статус израде и усвајања СЕЦАП-а	Не постоји СЕЦАП	Урађени и усвојени СЕЦАП-и
	6. Статус израде приједлога	Директива о ЕТС-у није транспонована	Урађен приједлог у сарадњи са МСТЕО-ом
	7. Статус именовања институције	Не постоји именовано тијело за успостављање и рад ЕТС-а	Именована институција Брчко дистрикта БиХ
	8. Статус израде и усвајања стратегије	Непостојање стратегије повећања понора угљеника	Урађена и усвојена стратегија повећања понора ГХГ-а
	9. Статус усвајања модела	Непостојање модела за подстицање узгоја брзорастућих енергетских усјева	Усвојен модел за подстицање узгоја брзорастућих енергетских усјева на деградираним земљиштима
	10. Статус усвајања механизама	Непостојање механизма и извора финансирања	Усвојен механизам и извори финансирања
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште и смањење глобалног утицаја Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене. Позитиван утицај на квалитет ваздуха и здравље грађана		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 14 907 631 КМ Извор: 5% буџетска средства, 95% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2022. – 2032.		

Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП
Носиоци мјере	ОППИПП, институције Брчко дистрикта БиХ, универзитети
Циљне групе	Грађани, невладине организације

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**		
Приоритет	**4.4. Јачање отпорности на утицаје климатских промјена**		
Назив мјере	**4.4.1. Изградња институционалних капацитета и знања за јачање отпорности на климатске промјене**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је изградња институционалних капацитета за прилагођавање климатским промјенама и изградњу стратешког и легислативног оквира. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Унапређење знања и израда база података пријетњи, мјера, штета и губитака ради процјене рањивости 2. Именовање тијела за успоставу и вођење система евиденције штета 3. Јачање капацитета за прогнозирање опасних метеоролошких и хидролошких појава и достављање правовремених упозорења као подршка смањењу опасности од катастрофа 4. Унапређење и координација сарадње међу институцијама надлежним за процјену, превенцију и одговор на катастрофе и велике несреће повезаних с климатским промјенама (ентитетски ХМЗ-ови, цивилна заштита итд.) 5. Квартално вршење процјене ризика од екстремних климатских промјена 6. Израда и усвајање Акционог плана за прилагођавање климатским промјенама на бази Стратегије прилагођавања и ублажавања климатских промјена БиХ (и његово ажурирање сваких пет година) 7. Успостављање система координације и праћења спровођења мјера прилагођавања између надлежних институција и стално јачање њених капацитета 8. Дефинисање начина прикупљања и коришћења средстава за мјере за прилагођавање климатским промјенама у складу са Стратегијом финансирања НАП-а који је у фази израде		
Стратешки пројекти	/		
	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	**Полазна вриједност**	**Циљна вриједност**
	1. Статус реализације програма јачања капацитета и унапређење знања	Недовољно знање и капацитети	Унапријеђено знање и повећан капацитет кроз проведене програме јачања капацитета

Индикатори за праћење резултата мјере	2. Статус именовања тијела	Непостојање тијела за вођење евиденције штета од климатских промјена	Именовано тијело за успоставу система и вођење евиденције штета
	3. Статус реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети за прогнозирање опасних метеоролошких и хидролошких појава	Проведен програм јачања капацитета
	4. Статус успостављања система за координацију	Непостојање координације	Дефинисан начин координације
	5. Статус израде и усвајања извјештаја о процјени ризика	Непостојање квартални извјештаја	Усвојени квартални извјештаји о процјени ризика од екстремних климатских промјена
	6. Статус израде и усвајања Акционог плана	Непостојање Акционог плана	Урађен и усвојен Акциони план
	7. Статус успостављања система за координацију и праћење проведбе мјера	Непостојање система за координацију и праћење проведбе мјера	Успостављен систем за координацију и праћење проведбе мјера адаптације на климатске промјене
	8. Статус дефинисања начина прикупљања средстава	Непостојање система прикупљања и коришћења средстава за реализацију мјера за прилагођавање климатским промјенама	Дефинисан начин прикупљања и коришћења средстава за мјере за прилагођавање климатским промјенама
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање управљања и јачање људских и институционалних капацитета за јачање отпорности на климатске промјене		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 417 624 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП		
Носиоци мјере	ОППИПП, институције Брчко дистрикта БиХ, универзитети		
Циљне групе	Цивилна заштита, невладине организације, грађани, медији		

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**		
Приоритет	**4.4. Јачање отпорности на утицаје климатских промјена**		
Назив мјере	**4.4.2. Изградња инфраструктурних капацитета за јачање отпорности на климатске промјене**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је изградња инфраструктурних капацитета за прилагођавање у секторима који су најрањивији на климатске промјене. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда програма јачања инфраструктуре за наводњавање 2. Подстицање набавке опреме за наводњавање и оснивање савјетовалишта за пољопривреднике 3. Израда студије потреба за опремом и људством за рану детекцију и гашење пожара 4. Набавка опреме и запошљавање потребног људства за систем за рану детекцију и гашење пожара 5. Израда студије потребне инфраструктуре за гашење пожара (нпр. акумулације воде, пожарни путеви итд.) 6. Јачање капацитета за заштиту од поплава		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност**	**Циљна вриједност**
	1. Статус израде програма	Непостојање програма	Урађен и усвојен програм
	2. Статус израде начина подстицања	Недовољно подстицање набавке опреме за наводњавање	Дефинисан начин подстицања
	3. Статус израде студије	Непостојање студије	Израђене студије
	4. Статус набавке опреме и број запослених особа	Недовољан број запослених и неадекватна опрема	Набављена опрема и запослен потребан број особа
	5. Статус израде студије	Не постоји процјена потреба	Урађена и усвојена студија
	6. Статус изграђености капацитета	Недовољни капацитети	Ојачани институционални и инфраструктурни капацитети
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Ублажавање посљедица климатских промјена у Брчко дистрикту БиХ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 15 201 978 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% комбинација – кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2022. – 2032.		

Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП
Носиоци мјере	ОППИПП, институције Брчко дистрикта БиХ, универзитети
Циљне групе	ОППИПП, цивилна заштита, институције Брчко дистрикта БиХ, пољопривредници, невладине организације, грађани, медији

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**
Приоритет	**4.5. Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима**
Назив мјере	**4.5.1. Креирање повољног амбијента за енергетску ефикасност и смањење потрошње финалне енергије**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је креирање повољног амбијента за енергетску ефикасност унапређењем законодавног и стратешког оквира у овој области. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Усвајање закона о енергетској ефикасности 2. Оснивање савјетовалишта за енергију 3. Увођење зелених набавки – измјене Закона о јавним набавкама 4. Увођење облигационих схема 5. Израда модела повећања енергетске ефикасности јавне расвјете 6. Увођење *Energy Labelling* стандарда за кућанске апарате 7. Провођење СЕЦАП-а 8. Израда модела подстицања енергетске ефикасности у зградарству 9. Увођење захтјева за енергетску ефикасност нових зграда и зграда које се реконструишу (укључити и потребе за гријањем и ПТВ) 10. Допуне и измјене Закона о енергетској ефикасности и усвајање свих подзаконских аката (ЕСЦО, означавање производа, финансијска политика за ЕЕ – порезни кредити, фискална политика, одређивања прага потрошње за велике потрошаче енергије и др.) 11. Имплементација обавезе провођења енергетског аудита у индустријским постројењима са значајном потрошњом енергије уз увођење механизма суфинансирања аудита и повољног финансирања мјера 12. Успостављање мреже за енергетску ефикасност индустријских предузећа (*benchmarking*) и њено укључивање у ЕУ мрежу кроз државну мрежу 13. Увођење обавезе именовања енергетског менаџера у постројењима која троше преко дефинисане количине енергије
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	1. Статус израде и усвајања закона	Непостојање закона	Усвојен закон
	2. Ниво провођења кампање и број основаних савјетодавних центара	Низак ниво свијести о енергетској ефикасности, непостојање савјетодавних центара	Основана савјетовалишта
	3. Статус усвајања измјене Закона о јавним набавкама	Постојећи Закон о јавним набавкама не омогућава зелене набавке	Измијењен Закон о јавним набавкама
	4. Статус усвајања прописа	Не постоји пропис о облигационим схемама	Усвојен пропис о облигационим схемама Брчко дистрикта БиХ
	5. Статус израде и усвајања модела	Не постоји системски модел за ЕЕ јавне расвјете	Урађен и усвојен модел
	6. Проценат кућанских апарата на тржишту који имају *Energy Labelling*	Не постоји званичан систем означавања енергетске ефикасности на уређајима	Усвојен Правилник на Закон о ЕЕ
	7. Степен израде СЕЦАПА-а	Непостојање СЕЦАП-а	Урађен и усвојен модел
	8. Степен израде модела	Непостојање модела	Усвојен модел
	9. Статус усвајања унапријеђеног закона и број усвојених правилника	Постојећи Закон о ЕЕ није дефинисао неке аспекте ЕЕ и недостају неки правилници	Усвојене измјене и допуне Закона, усвојени недостајући правилници
	10. Статус усвајања и поценат проведбе стратегије	Стратегија урађена, али није усвојена	Усвојена и проведена стратегија обнове зграда
	11. Степен провођења енергетског аудита	Непостојање енерегетског аудита	Проведен енергетски аудит
	12. Степен успостављања мреже	Непостојање мреже	Успостављена мрежа
	13. Статус именовања	Непостојање енергетског менаџера	Именован енергетски менаџер
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањена емисија гасова са ефектом стаклене баште и глобалног утицаја БиХ на климатске промјене. Повећање конкурентности привреде и побољшање услова живота и рада		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 729 602 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2032.		

Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП
Носиоци мјере	ОППИПП, институције Брчко дистрикта БиХ, универзитети
Циљне групе	ОППИПП, цивилна заштита, институције Брчко дистрикта БиХ, пољопривредници, невладине организације, грађани, медији

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**		
Приоритет	**4.5. Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима**		
Назив мјере	**4.5.2. Смањење потрошње примарне енергије**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је смањење потрошње примарне енергије кроз јачање легислативног и стратешког оквира усмјереног на смањење губитака у производњи енергије. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Увођење стандарда *EcoDesign* за пећи/котлове 2. Увођење подстицаја за набавку ефикасних уређаја за гријање и хлађење 3. Смањење губитака у дистрибуцији топлотне и електричне енергије 4. Увођење субвенција за енергију из високоефикасне когенерације		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност**	**Циљна вриједност**
	1. Статус усвајања прописа	Не постоји пропис о обавезној усаглашености са *EcoDesign*	Усвојен пропис (Правилник на Закон о ЕЕ)
	2. Статус усвајања система подстицаја	Не постоји свеобухватан систем у цијелој Федерацији БиХ	Уведен систем подстицаја
	3. Проценат смањења губитака енергије у дистрибуцији топлотне и електричне енергије	Постојећи губици, поготово у дистрибуцији топлоте, релативно велики	Смањени губици енергије
	4. Статус усвајања унапријеђеног система субвенционисања когенерације	Не постоје квоте за подстицање когенерације	Унапријеђен постојећи систем субвенционисања когенерације
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањена емисија гасова са ефектом стаклене баште и глобалног утицаја БиХ на климатске промјене. Повећање конкурентности привреде и побољшање услова живота и рада		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 10 884 717 КМ Извор: 5% буџетска средства, 95% комбинација – кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације
Период имплементације мјере	2022. – 2032.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП
Носиоци мјере	ОППИПП, институције Брчко дистрикта БиХ, универзитети, предузећа за дистрибуцију електричне и топлотне енергије, инспекције
Циљне групе	Трговачки ланци, заступници и произвођачи пећи и котлова, грађани, предузећа за дистрибуцију електричне и топлотне енергије

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**		
Приоритет	**4.6. Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја (усмјереног према грађанској енергији)**		
Назив мјере	**4.6.1. Креирање повољног амбијента за обновљиве изворе енергије**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је креирање повољног амбијента за обновљиве изворе енергије унапређењем законодавног и стратешког оквира у овој области. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Усвајање легислативног оквира за ОИЕ и израда Акционог плана о обновљивој енергији 2. Увођење схема подстицаја за коришћење ОИЕ за гријање и хлађење 3. Увођење система доказивања поријекла енергије		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност**	**Циљна вриједност**
	1. Статус израде и усвајања Закона	Постојећи Закон је потребно ажурирати	Усвојен Закон о ОИЕ
	2. Статус усвајања допуњеног закона	Постојећи Закон о ОИЕ не предвиђа подстицаје за коришћење ОИЕ за гријање и хлађење	Усвојен допуњен Закон о ОИЕ који ће подстицати коришћење ОИЕ за гријање и хлађење
	3. Статус усвајања прописа	Не постоји пропис о доказивању поријекла енергије	Усвојен пропис о доказивању поријекла енергије

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање удјела ОИЕ у укупној производњи електричне енергије у Брчко дистрикту БиХ
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 44 668 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора
Период имплементације мјере	2022. – 2032.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП
Носиоци мјере	ОППИПП, институције Брчко дистрикта БиХ, универзитети, предузећа за дистрибуцију електричне и топлотне енергије, инспекције
Циљне групе	Грађани, невладине организације

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**
Приоритет	**4.6. Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја (усмјереног према грађанској енергији)**
Назив мјере	**4.6.2. Повећање удјела обновљивих извора енергије у производњи електричне енергије и у транспорту**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је повећање удјела обновљивих извора енергије у производњи електричне енергије и у транспорту кроз унапређење стратешког оквира и система подстицаја и јачање инфраструктуре за дјелимичну декарбонизацију транспорта. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Увођење схема подстицаја за пројекте грађанске енергије и аукције 2. Поједностављење процедура добијања дозвола за изградњу постројења на ОИЕ уз већу транспарентност 3. Усвајање и редовно ажурирање каталога околинских критеријума за изградњу свих обновљивих извора енергије 4. Увођење подстицаја за изградњу соларних електрана на крововима нових зграда 5. Израда студије о изградњи потребне инфраструктуре за електрична и *plug-in*- хибридна возила 6. Подстицање набавке и коришћења хибридних, електричних и *plug-in* путничких возила (субвенције за набавку, право уласка у „зелена“ градска подручја, јефтинији/бесплатни паркинг итд.), јавна возила 7. Провођење одлуке о минималном удјелу течних биогорива на тржишту у малопродаји (Одлука предложена за Акциони план за ниво БиХ) 8. Изградња инфраструктуре за хибридна, електрична и *plug-in* путничка возила (пуњачи, збрињавање потрошених дијелова и сл.)
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	1. Статус усвајања Закона	Постојећи Закон не предвиђа подстицаје за грађанску енергију	Усвојен допуњен Закон о ОИЕ
	2. Статус израде и усвајања процедура	Постојеће процедуре треба ажурирати	Реформисане процедуре издавања дозвола
	3. Број каталога	Не постоје каталози критеријума	Усвојени каталози критеријума за све ОИЕ
	4. Статус усвајања закона	Постојећи закон не предвиђа подстицаје за коришћење соларне енергије у новим зградама	Усвојен допуњен Закон о ОИЕ
	5. Статус израде и усвајања студије	Не постоји свеобухватна анализа	Урађена и усвојена студија
	6. Статус усвајања модела подстицаја	Не постоји било какав начин подстицаја за хибридна, електрична и *plug-in* путничка возила	Усвојен модел подстицаја
	7. Степен израде и усвајања прописа	Постојећу Одлуку треба ажурирати	Усвајање прописа – допуне Закона о ОИЕ (квалитет течних горива – државни ниво)
	8. Број километара изграђених бициклистичких и пјешачких стаза	Недовољно развијена инфраструктура	Изграђена минимална инфраструктура
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање удјела ОИЕ у укупној производњи електричне енергије у Брчко дистрикту БиХ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 10 383 328 КМ Извор: 5% буџетска средства, 95% комбинација – кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2022. – 2032.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП		
Носиоци мјере	ОППИПП, институције Брчко дистрикта БиХ, универзитети, предузећа за дистрибуцију електричне и топлотне енергије, инспекције		
Циљне групе	Грађани, невладине организације, увозници аутомобила		

Веза са стратешким циљем	**4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**		
Приоритет	**4.7. Смањење свјетлосног загађења**		
Назив мјере	**4.7.1. Усвајање законодавног оквира за регулисање свјетлосног загађења**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је усвајање законодавног оквира и изградња капацитета за регулисање свјетлосног загађења. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда и усвајање Правилника о свјетлосном загађењу у Брчко дистрикту БиХ (зоне расвијетљености, допуштене вриједности расвјетљавања, начини управљања расвјетним системима, инспекцијски надзор итд.) 2. Јачање капацитета надлежних институција (за просторно планирање, инспекције итд.)		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност**	**Циљна вриједност**
	1. Статус израде и усвајања Правилника	Правилник предвиђен Законом о заштити животне средине	Урађен и усвојен Правилник
	2. Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети за регулисање свјетлосног загађења	Проведен програм јачања капацитета
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Бољи услови живота у срединама са израженим свјетлосним загађењем и допринос заштити животиња које су осјетљиве на њега		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 137 436 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2025.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ОППИПП		
Носиоци мјере	ОППИПП, институције Брчко дистрикта БиХ, универзитети, предузећа за дистрибуцију електричне и топлотне енергије, инспекције		
Циљне групе	Инспекције, службе Брчко дистрикта БиХ за издавање урбанистичких и грађевинских дозвола, грађани		

9.1.5. Мјере за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**		
Приоритет	**5.1. Успостављање законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те усклађен на свим нивоима власти у БиХ**		
Назив мјере	**5.1.1. Успостављање законског основа за транспозицију ЕУ законодавства из области хемијске безбједности**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успоставити законски основ за транспозицију ЕУ законодавства из области хемијске безбједности: Уредби REACH (ЕУ бр. 1907/2006), ЦЛП (ЕУ бр. 1272/2008), ПИЦ (ЕУ бр. 649/2012), Уредбе о ПОПс (ЕУ бр. 2019/1021), Уредбе о стављању у промет и употребу биоцидних производа (ЕУ бр. 528/ 2012), Уредбе о живи (ЕУ бр. 2017/852) и Директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом, чиме ће се усвојити неопходни закони и подзаконски акти, те омогућити услови за извјештавање у оквиру међународних уговора и протокола. Оквирна подручја дјеловања подијељена су у више активности: 1. Усвајање Закона о хемикалијама - Извршавање израде и усвајања свих подзаконских аката прописаних Законом о хемикалијама 2. Израда и усвајање Закона о биоцидима - Израда и усвајање подзаконских аката у области управљања биоцидима 3. Усвајање подзаконског акта којим ће се обезбиједити забрана употребе живе и ограничити стављање на тржиште производа које садрже живу и једињења живе 4. Усвајање подзаконског акта којим ће се забранити производња, стављање на тржиште и употреба производа који садрже азбестна влакна, те обезбиједити посебни услови обиљежавања производа који садрже азбест		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1.1. Статус Закона о хемикалијама	Не постоји Закон о хемикалијама	Усвојен Закон о хемикалијама (2023.)
	1.2. Статус подзаконских аката прописаних Законом о хемикалијама (17 правилника из области хемијске безбједности, 2 правилника из области заштите на раду при руковању са хемикалијама, Списак класификованих супстанци и Списак посебно забрињавајућих супстанци)	Не постоје подзаконски акти прописани Законом о хемикалијама	Усвојени подзаконски акти прописани Законом о хемикалијама (17 правилника из области хемијске безбједности, 2 правилника из области заштите на раду при руковању са хемикалијама, Списак класификованих супстанци и Списак посебно

			забрињавајућих супстанци) (2026.)
	2.1. Статус закона о биоцидима	Не постоји закон о биоцидима	Усвојен Закон о биоцидима (2024.)
	2.2. Статус подзаконских аката прописаних Законом о биоцидима (14 правилника)	Не постоје подзаконски акти прописани Законом о биоцидима	Усвојени подзаконски акти прописани Законом о биоцидима (14 правилника)(2026.)
	3. Статус подзаконских аката о забрани употребе живе и ограничењу стављање на тржиште производа које садрже живу и једињења живе	Не постоји подзаконски акт којим се обезбјеђује забрана употребе живе и ограничава стављање на тржиште производа које садрже живу и једињења живе	Усвојен подзаконски акт којим ће се обезбиједити забрана употребе живе и ограничити стављање на тржиште производа које садрже живу и једињења живе (2025.)
	4. Статус подзаконских аката о забрани производње, стављања на тржиште и употребе производа који садрже азбестна влакна	Не постоји подзаконски акт о забрани производње, стављања на тржиште и употребе производа који садрже азбестна влакна	Усвојен подзаконски акт којим ће се забранити производња, стављање на тржиште и употреба производа који садрже азбестна влакна (2025.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања хемикалијама и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање националног законодавства са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 208 418 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2022. – 2027.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ		
Носилац мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Привредни сектор (увоз/извоз, промет, употреба хемикалија), представници институција и грађани		

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**		
Приоритет	**5.1. Успостављање законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те усклађен на свим нивоима власти у БиХ**		
Назив мјере	**5.1.2. Дјелимична транспозиција SEVESO III директиве у законодавство Брчко дистрикта БИХ**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Овом мјером постиже се усклађивање легислативе Брчко дистрикта БиХ са захтјевима SEVESO III директиве (2012/18/ЕУ), у циљу превенције несрећа већих размјера и планова интервенција од неадекватног руковања хемикалијама. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда и усвајање прописа којим се утврђује садржај и начин вођења Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце - Израда уредбе/правилника који ће уредити попис опасних супстанци, начин утврђивања количина, граничне количине и критеријуме за класификацију супстанци као опасних и начин подношења обавјештења о присутности опасних супстанци и услова складиштења у постројењима која представљају ризик по изазивање несреће већих размјера по SEVESO директиви.		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1.1. Статус законског основа и Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце	Постоји законски основ (Закон о заштити животне средине) за транспозицију SEVESO III директиве, али не постоји Правилник о регистру постројења у којима су присутне опасне супстанце	Израђен и објављен Правилник о регистру постројења у којима су присутне опасне супстанце којим је прописан садржај и начин вођења Регистра (2027.)
	1.2. Статус Уредбе/Правилника о спречавању великих несрећа које укључују опасне супстанце	Не постоји Уредба/Правилник, те није успостављен систем пријаве опасних супстанци и услова складиштења SEVESO постројења	Усвојена Уредба/Правилник о спречавању великих несрећа које укључују опасне супстанце (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања хемикалијама и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање националног законодавства са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 9 983 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		

Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове
Носилац мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове
Циљне групе	Привредни сектор (индустрије које спадају у категорију оних које могу проузроковати несреће већих размјера, тзв. SEVESO постројења) и грађани

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**		
Приоритет	**5.1. Успостављање законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те усклађен на свим нивоима власти у БиХ**		
Назив мјере	**5.1.3. Имплементација Монтреалског протокола, Кигали амандмана и дјелимична транспозиција Уредбе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о тварима које оштећују озонски слој и Уредбе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Овом мјером се постиже усклађивање легислативе Брчко дистрикта БиХ са захтјевима Монтреалског споразума, Кигали амандмана, те ЕУ законодавства којим су ови међународни уговори имплементирани у чланицама ЕУ Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда Правилника о управљању супстанцама које оштећују озонски омотач 2. Израда прописа којим ће се омогућити образовање сервисера у складу са програмима обуке усклађеним са правном тековином ЕУ и прописивање критеријума центара за образовање сервисера		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Комплетност правног оквира за имплементацију захтјева Кигали амандмана Уредбе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште у смислу управљања супстанцама које оштећују озонски омотач	На снази је Правилник о постепеном искључивању супстанци које оштећују озонски омотач (30/06), те је транспозиција Монтреалског протокола на високом нивоу, док транспозиција Кигали амандмана није ни започела	Усвојен Правилник о управљању супстанцама које оштећују озонски омотач (2024.)
	2. Статус подзаконских аката о образовању сервисера (у смислу успостављања цертификовања и програма оспособљавања за послове и особе укључене у уграђивање, сервисирање, одржавање,	Не постоји подзаконски акт о образовању сервисера и критеријумима за именовање центра за образовање сервисера	Усвојен пропис којим ће се омогућити образовање сервисера и пропис којим ће се прописати критеријуми за именовање центра за образовање

	поправљање или стављање изван погона опреме Ф-гасова) и критеријумима за именовање центра за образовање сервисера		сервисера (2024.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапријеђено управљање хемикалијама, смањење емисије супстанци које оштећују озонски омотач и смањен допринос Брчко дистрикта БиХ климатским промјенама		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	0 КМ		
Период имплементације мјере	2022. – 2024.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове		
Носилац мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове		
Циљне групе	Привредни сектор (оператери система за климатизацију, хлађење и гријање (КГХ), сервисери КГХ-опреме, центри за едукацију КГХ-сервисера) и грађани		

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**
Приоритет	**5.2. Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности**
Назив мјере	**5.2.1. Успостава регистрације хемикалија и биоцида, те дефинисање услова за обављање послова савјетника за хемикалије**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успоставити систем регистрације хемикалија и биоцида коју би обављали савјетници за хемикалије, чиме ће се омогућити равноправно прометовање хемикалијама и биоцидима привредника Брчко дистрикта БиХ у односу на привреднике у Републици Српској и Федерацији БиХ. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда Инвентара хемикалија - Извршавање израде Регистра произвођача и увозника хемикалија 2. Израда Списка биоцида 3. Израда плана и програма обуке лица задуженог за правилно управљање хемикалијама (савјетника за хемикалије) и континуиране додатне едукације - Успостављање услова за обављање послова савјетника за хемикалије и њихове дужности

Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1.1. Статус Инвентара хемикалија	Не постоји Инвентар хемикалија	Објављен и редовно ажуриран Инвентар хемикалија (2026.)
	1.2. Регистар произвођача и увозника хемикалија	Не постоји Регистар произвођача и увозника хемикалија	Формиран Регистар произвођача и увозника хемикалија (2026.)
	2. Статус Списка биоцида	Не постоји Списак биоцида	Објављен и редовно ажуриран Списак биоцида (2028.)
	3.1. План и програм обуке савјетника за хемикалије и континуиране додатне едукације	Не постоји План и програм обуке савјетника за хемикалије и континуиране додатне едукације	Израђен План и програм обуке савјетника за хемикалије и континуиране додатне едукације (2025.)
	3.2. Статус дефинисаних услова за обављање послова савјетника за хемикалије и њихове дужности	Не постоје дефинисани услови за обављање послова савјетника за хемикалије и њихове дужности	Прописани услови за обављање послова савјетника за хемикалије и њихове дужности (2025.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Безбједније коришћење хемикалија и заштита здравља људи и животне средине		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 5 476 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2022. – 2028.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ		
Носилац мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Привредни сектор (увоз/извоз, промет, употреба хемикалија), лица задужена за правилно управљање хемикалијама (савјетници за хемикалије), представници институција и грађани		

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**

Приоритет	**5.2. Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности**		
Назив мјере	**5.2.2. Успостављање Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успоставити јавно доступан Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце и извршити пријаву опасних супстанци и услова складишћења од стране предузећа која представљају ризик по изазивање несреће већих размјера по SEVESO директиви. Оквирно подручје дјеловања је Израда и јавно објављивање Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце - Извршавање пријаве опасних супстанци (попис опасних супстанци) са количинама и условима складишћења од стране предузећа која представљају ризик по изазивање несреће већих размјера по SEVESO директиви.		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	Статус Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце	Не постоји Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце	Израђен и објављен Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце (2030.)
	Статус пријаве опасних супстанци и услова складишћења SEVESO постројења	Није успостављен систем пријаве опасних супстанци, њихових количина и услова складишћења SEVESO постројења	Доступни подаци о врсти опасних супстанци, њихових количина и пријављени ризици по стање сигурности SEVESO постројења (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања хемикалијама кроз усклађивање националног законодавства са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 16 428 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове		
Носиоци мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове		
Циљне групе	Предузећа која представљају ризик по изазивање несреће већих размјера по SEVESO директиви, представници институција и грађани		

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**		
Приоритет	**5.2. Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности**		
Назив мјере	**5.2.3. Успостављање система извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успоставити систем извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја (клима, гријање и хлађење), те организовати извођење обуке сервисера по утврђеном плану и програму, а све у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Постизање техничких услова за постојање и унос података у базе података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ-уређаја 2. Израда плана и програма за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја и именовање едукационих центара за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја - Организација и извођење обуке сервисера и уручење увјерења/цертификата 3. Извршење регистрације најмање 30% оператера/власника уређаја и КГХ-уређаја и 100% сервисних радионица		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Ниво техничких услова за унос података у базе података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ-уређаја	Не постоје технички услови за унос података у базе података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ-уређаја	Формирана база података/регистар уређаја који садржи СООО и замјенске супстанце (2031.)
	2.1. Статус плана и програма за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја и едукационих центара за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја	Не постоји план и програм за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја и нису именовани едукациони центри за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја	Израђен план и програм и именовани едукациони центри за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја (2025.)
	2.2. Степен обучености сервисера	Није успостављена обука сервисера	Обучени сервисери са цертификатима/увјерењима (2031.)
	3. Број регистрованих оператера/власника уређаја и КГХ-уређаја и сервисних радионица	Нема регистрованих оператера/власника уређаја и КГХ-уређаја и сервисних радионица	Регистровано 60% оператера и КГХ-уређаја у бази података и 100% сервисних радионица (2031.)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење безбједности руковања хемикалијама из расхладне опреме и КГХ
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 290 533 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора
Период имплементације мјере	2022. – 2031.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања 1, 2.1. – Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Активности под подручјем дјеловања 2.2. – Оператери/власници расхладних и КГХ-уређаја, сервисне радионице расхладних и КГХ-уређаја Активности под подручјем дјеловања 3. – Центар за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја
Циљне групе	Привредни сектор, оператери/власници расхладних и КГХ-уређаја, сервисне радионице расхладних и КГХ-уређаја, Центар за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја, представници институција и грађани

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**
Приоритет	**5.3. Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности**
Назив мјере	**5.3.1. Јачање техничких и кадровских капацитета Владе Брчко дистрикта БиХ**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљове мјере је омогућити правовремено јачање људских и техничких капацитета у Влади Брчко дистрикта БиХ кроз оснивање Одсјека (Пододјељења) за хемикалије при Одјељењу за здравство и остале услуге. Ступањем на снагу Закона о хемикалијама, а касније и Закона о биоцидима биће потребно више ресурса за њихово провођење и остале административне задатке. Даљњом транспозицијом ЕУ законодавства ће се указати потреба за додатним ангажовањем кадра, а поготово када се у потпуности имплементира Уредба о стављању у промет и употребу биоцидних производа (ЕУ бр. 528/ 2012), а као што је и наведено у Акционом плану студије „Процјена националног капацитета и спремности за провођење и провођење REACH, ЦЛП, БПР, ПОПс и ПИЦ у Албанији, БиХ, Косову, Сјеверној Македонији и Турској“ (*Assessment of the National Capacity and Readiness to Implement and Enforce REACH, CLP, BPR, POPs and ePIC in Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, North Macedonia and Turkey*), коју је наручила Европска агенција за хемикалије (ЕЦХА) у име Европске комисије. Неопходна је и стална едукација запослених због динамичне законске регулативе, те знатно јачање техничких капацитета, а нарочито непосредно по пријему БиХ у Европску унију. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Оснивање Одсјека (Пододјељења) за хемикалије и извршавање анализе капацитета институција у надлежним институцијама након

	усвајања легислативе предвиђене овим планом 2. Јачање људских капацитета Одсјека за хемикалије (Одјељење за здравство и остале услуге) и стална едукација запослених у области хемикалија и биоцида 3. Јачање техничких капацитета Одсјека за хемикалије (Одјељење за здравство и остале услуге)		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус Одсјека (Пододјељења) за хемикалије при Одјељењу за здравство и остале услуге	Није основан Одсјек за хемикалије	Основан Одсјек (Пододјељење) за хемикалије при Одјељењу за здравство и остале услуге (2023.)
	2. Ниво људских капацитета на пословима хемијске безбједности	Недовољан број расположивог особља на пословима примјене будућег Закона о хемикалијама и Закона о биоцидима	Најмање једна особа запослена искључиво на провођењу законодавства о хемијским и биоцидним производима (2023.)
	3. Ниво техничких капацитета на пословима хемијске безбједности	Није успостављен информациони алат за вођење интегралног инвентара хемикалија	Успостављен ефикасан и безбједан информациони алат за ефикасно вођење Интегралног инвентара хемикалија и обезбијеђена ИТ-подршка која ће базу одржавати и надограђивати (2024.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Безбједније коришћење хемикалија, заштита здравља људи и животне средине		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 860 872 КМ Извор: 30% буџетска средства, 70% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2024.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ		
Носилац мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Привредни сектор, здравствени сектор, представници институција и грађани		

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**		
Приоритет	**5.3. Унапређење капацитета и компетенције јавних служби у области хемијске безбједности**		
Назив мјере	**5.3.2. Успостављање система превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успостављен систем превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама који укључује именовање, координацију и размјену података између ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања у БиХ. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Именовање Центра за контролу тровања за Брчко дистрикт БиХ или израда споразума са неким од будућих Центара за контролу тровања у Републици Српској, Федерацији БиХ или у региону (нпр. ВМА – Београд, Србија или Институт за медицинска истраживања и медицину рада, Загреб) - Стручна обука лица Центра надлежног за контролу тровања у случају оснивања властитог Центра за контролу тровања за Брчко дистрикт БиХ 2. Одржавање састанака између именоване особе МЦП-а и представника ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања у циљу размјене искустава и планирања будућих активности у циљу превенције, сузбијања, лијечења и извјештавања на тему тровања према институцијама у БиХ и Свјетској здравственој организацији		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус Центра за контролу тровања за Брчко дистрикт БиХ	Није формално именовано правно лице за контролу тровања (ЦКТ)	Извршено именовање Центра за контролу тровања за Брчко дистрикт БиХ (2027.)
	1.1. Степен обучености лица Центра надлежног за контролу тровања у случају оснивања властитог Центра за контролу тровања за Брчко дистрикт БиХ	Низак степен обучености – није формално именовано правно лице за контролу тровања (ЦКТ)	Висок степен обучености лица Центра за контролу тровања (2026.)
	2. Број састанака између именоване особе МЦП-а и представника ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања	Нема састанака – није формално именовано правно лице за контролу тровања (ЦКТ)	Одржан најмање један састанак на годишњем нивоу од 2027. године између ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања уз присуство представника МЦП-а (2031.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Безбједније коришћење хемикалија, заштита здравља људи и животне средине		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 13 980 КМ Извор: 100% средства ЕУ и других међународних донатора
Период имплементације мјере	2022. – 2031.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ
Носиоци мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ, Центар за контролу тровања за Брчко дистрикт БиХ
Циљне групе	Привредни сектор, здравствени сектор, представници институција и грађани

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**
Приоритет	**5.4. Унапређење знања корисника хемикалија и биоцида и јавности у области управљања хемикалијама**
Назив мјере	**5.4.1. Смањење нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је смањење нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима кроз кампање које ће упућивати на штетно дјеловање појединих хемикалија и хемијских прозвода на здравље становништва узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва кроз укључивање организација цивилног друштва, истраживачких и едукационих центара. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Усвајање нове методологије израде статистичког извјештаја који ће укључити податке о случајевима смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима, подијељено по родним и старосним групама 2. Спровођење кампање надлежне институције која ће упућивати на штетно дјеловање појединих хемикалија и хемијских прозвода на здравље становништва узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва - Спровођење заједничке кампање надлежних ентитетских/дистриктских министарстава и Инспектората о ризицима који произилазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи, узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва 3. Доношење одлуке о додјељивању гранта за организације цивилног друштва, истраживачке и едукационе центре којим би се подржале активности у области хемијске безбједности - Расписивање јавног позива за организације цивилног друштва, истраживачке и едукационе центре на тему подизања свијести становништва о хемијској безбједности
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021.)	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	1. Статус прикупљања података о случајевима смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима, подијељено по родним и старосним групама	Не прикупљају се подаци о случајевима смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима, подијељено по родним и старосним групама	Успостављена нова методологија израде статистичког извјештаја објављеног у Статистичком годишњаку који ће укључити податке о случајевима смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима, подијељено по родним и старосним групама (2024.)
	2.1. Број кампања надлежне институције која ће упућивати на штетно дјеловање појединих хемикалија и хемијских прозвода на здравље становништва узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва	Не постоје кампање нити законски оквир	Једна кампања у току календарске године (почев од 2022. године) Одјељења за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ која ће упућивати на штетно дјеловање појединих хемикалија и хемијских прозвода на здравље становништва узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва (2031.)
	2.2. Број заједничких кампања надлежних ентитетских/дистриктских министарстава и Инспектората (Републике Српске, Федерације БиХ и Брчко дистрикта БиХ) о ризицима који произилазе из употребе хемикалија, због заштите здравља људи, узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва	Не постоје кампање нити законски оквир	Једна заједничка кампања у току три календарске године надлежних ентитетских/дистриктских министарстава и Инспектората (почев од 2023. године) о ризицима који произилазе из употребе хемикалија, због заштите здравља људи, узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва (2031.)
	3.1. Статус одлуке о додјељивању гранта за организације цивилног друштва, истраживачке и едукационе центре којим би се подржале активности у области хемијске безбједности	Не постоји одлука	Донесена одлука о додјељивању гранта за организације цивилног друштва, истраживачке и едукационе центре којим би се подржале активности у области хемијске безбједности (2023.)

	3.2. Статус јавног позива за организације цивилног друштва, истраживачке и едукационе центре на тему подизања свијести становништва о хемијској безбједности	Није расписан јавни позив	Расписан јавни позив на годишњем нивоу (почев од 2024. године) за организације цивилног друштва, истраживачке и едукационе центре на тему подизања свијести становништва о хемијској безбједности (2031.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапријеђено управљање хемикалијама, минимизирање штетних ефеката, заштита здравља људи и животне средине		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 107 217 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2031.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања 1, 2.1. – Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ Активности под подручјем дјеловања 2.2. – Инспекторат Брчко дистрикта БиХ Активности под подручјима дјеловања 3.1., 3.2. – Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Привредни сектор (увоз/извоз, промет, употреба хемикалија), здравствени сектор, организације цивилног друштва, истраживачки и едукациони центри, представници институција и грађани		

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**
Приоритет	**5.4. Унапређење знања корисника хемикалија и биоцида и јавности у области управљања хемикалијама**
Назив мјере	**5.4.2. Успостављање инспекцијског надзора у области управљања хемикалијама и биоцидима**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успостављање инспекцијског надзора у области управљања хемикалијама и биоцидима, те број прекршајних налога, унапређењем знања корисника хемикалија и биоцида, свести на прихватљив ниво (у поређењу са окружењем). Оквирна подручја дјеловања су: 1. Успостављање инспекцијског надзора у области управљања хемикалијама и биоцидима - Успостављање система праћења броја и узрока прекршајних налога у области хемикалија и биоцида 2. Вршење континуираних и додатних обука лица задужених за правилно управљање хемикалијама (савјетника за хемикалије) по плану и програму обуке савјетника за хемикалије и континуиране додатне едукације)

Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1.1. Статус инспекцијског надзора у области управљања хемикалијама и биоцидима	Није успостављен инспекцијски надзор у области управљања хемикалијама и биоцидима	Успостављан инспекцијски надзор у области управљања хемикалијама и биоцидима (2024.)
	1.2. Систем праћења броја прекршајних налога у области хемикалија и биоцида	Нема прекршајних налога у области хемикалија и биоцида јер није успостављен инспекцијски надзор	Успостављен Регистар прекршајних налога у области управљања хемикалијама због праћења броја и узрока прекршајних налога (2031.)
	2. Статус одржавања додатних обука лица задужених за правилно управљање хемикалијама	Не постоје обуке	Извршене континуиране и додатне обуке лица задужених за правилно управљање хемикалијама (савјетника за хемикалије) по плану и програму обуке савјетника за хемикалије (2031.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење одговорности управљања хемикалијама кроз јачање људских капацитета, инспекцијски надзор и адекватну кривичну политику		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 3 665 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2022. – 2031.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања 1.1.и 1.2. – Инспекторат Брчко дистрикта БиХ Активности под подручјем дјеловања 2. – Научно-истраживачке институције/едукациони центри у сарадњи с Владом Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ и Инспекторат Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Привредни сектор (увоз/извоз, промет, употреба хемикалија), савјетници за хемикалије, представници институција и грађани		

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**

Приоритет	**5.5. Успостављање законодавног оквира и јасне институционалне надлежности којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини**		
Назив мјере	**5.5.1. Успостављање законодавног оквира и институционалне надлежности о процјени и управљању буком и емисији буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Овом мјером се постиже дјелимична транспозиција ЕУ директива и успостављање институционалног оквира у области управљања и заштитом од буке у животној средини, а доношењем Закона о заштити од буке и подзаконских аката који произилазе из Закона о заштити од буке. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Успостављање законодавног оквира и институционалне надлежности о „процјени и управљању буком у животној средини“ према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ и „о емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном“ према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ 2. Успостављање подзаконских аката о „процјени и управљању буком у животној средини“ према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ и „о емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном“ према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус Закона о заштити од буке	Не постоји Закон о заштити од буке	Усвојен Закон о заштити од буке са јасним институционалним надлежностима, а у складу са захтјевима Директиве 2002/49/ЕЗ (2024.)
	2. Статус подзаконских аката који произилазе из Закона о заштити од буке	Не постоје подзаконски акти	Усвојени подзаконски акти који произилазе из Закона о заштити од буке (2026.)
	3. Статус подзаконских аката везаних за емисију буке у животну средину узроковану опремом за употребу на отвореном	Не постоје подзаконски акти	Усвојени подзаконски акти везани за емисију буке у животну средину узроковану опремом за употребу на отвореном (2031.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања буком и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање националног законодавства са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 25 784 КМ Извор: 100% буџетска средства		

Период имплементације мјере	2022. – 2031.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове
Носиоци мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове у сарадњи са Одјељењем за здравство и остале услуге и Одјељењем за јавну безбједност
Циљне групе	Привредни сектор, саобраћајни сектор, представници институција и грађани

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**		
Приоритет	**5.6. Унапријеђено стратешко планирање и мониторинг буке у области животне средине**		
Назив мјере	**5.6.1. Израда карата буке и акционих планова управљања буком**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је израда карата буке које представљају приказ података о постојећем или предвиђеном стању буке помоћу индикатора буке, на којима је назначено прекорачење било које релевантне прописане граничне вриједности, те акционих планова управљања буком у животној средини и њезиним штетним ефектима, укључујући смањење буке уколико је то потребно. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда карата буке 2. Израда Акционих планова управљања буком		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1.1. Број и дужина цестовних дионица са више од 3 милиона прелаза годишње	Није познат званичан број и дужина цестовних дионица са више од 3 милиона прелаза годишње	Анализом цестовног саобраћаја утврђен званичан број и дужина цестовних дионица са више од 3 милиона прелаза годишње у циљу постављања приоритета у изради карата буке (2025.)
	1.2. Број становника изложених већим нивоима буке	Не постоје званични подаци; Брчко дистрикт БиХ по посљедњем попису становништа има 83.516 становника, те не подлијеже обавези израде карте буке на основу броја становника у	Извршена и јавно објављена процјена броја становника изложених већим нивоима буке, према разредима буке и старосним групама (2026.)

		агломерацији (> 100000)	
	1.3. Карта буке за насељена подручја града Брчког	Не постоји карта буке	Израђена карта буке са анализом одабраних урбаних подручја Брчког (2026.)
	1.4. Карте буке за дионице цестовног саобраћаја	Не постоје карте буке за дионице цестовног саобраћаја	Израђене карте буке за анализом одабране дионице цестовног и жељезничког саобраћаја (2027.)
	2. Акциони планови управљања буком за петогодишњи период	Не постоје Акциони планови управљања буком	Израђени Акциони планови управљања буком за петогодишњи период, а који ће се заснивати на улазним подацима и резултатима стратешких карата буке (2029.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањен ниво буке којем је изложено становништво		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 265 135 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2029.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове		
Носиоци мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове у сарадњи са Одјељењем за здравство и остале услуге и Одјељењем за јавну безбједност		
Циљне групе	Привредни сектор, саобраћајни сектор, представници институција и грађани		

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**
Приоритет	**5.7. Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања**

Назив мјере	**5.7.1. Успостављање механизама и начина информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је јачање система информисања јавности кроз кампање, пројекте подизања свијести и преко јединственог информатичког система који ће садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Успостављање јединственог информатичког система који ће поред графичког (ГИС заснованог) приказа карата буке садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва 2. Провођење кампање о штетности буке на здравље од стране надлежних институција - Провођење кампања на нивоу здравствених институција о ризицима утицаја буке на здравље, као и превентивним мјерама које се могу имплементирати узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва 3. Успостављање финансијских средстава (грант) за пројекте подизања свијести јавности у области буке у животној средини 4. Постављање дисплеја уз саобраћајнице у градском подручју за тренутно мјерење и приказивање нивоа буке		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус информационог система који ће поред графичког (ГИС заснованог) приказа карата буке садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва	Није успостављен информациони систем	Израђен јединствени информатички систем презентације карте буке (ГИС заснованог) који ће садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва (2027.)
	2.1. Број спроведених кампања о штетности буке на здравље од стране надлежних институција	Кампање се не спроводе	Организована кампања о штетности буке, минимално једна у периоду од пет година, од стране надлежних институција (2031.)
	2.2. Број кампања на нивоу здравствених институција о ризицима утицаја буке на здравље, као и превентивним мјерама које се могу имплементирати узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва	Кампање се не спроводе	Проведене најмање двије кампање на нивоу здравствених институција о ризицима утицаја буке на здравље, као и превентивним мјерама које се могу имплементирати узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва (2031.)
	3. Статус одлуке о додјељивању гранта за пројекте	Не постоји одлука	Усвојена одлука о додјељивању гранта

	подизања свијести јавности у области буке у животној средини		за пројекте подизања свијести јавности у области буке у животној средини намијењеног за невладине организације, удружења грађана и сл. (2031.)
	4. Број дисплеја уз саобраћајнице у градском подручју за тренутно мјерење и приказивање нивоа буке	Не постоје постављени дисплеји	Постављени дисплеји за приказ измјерене тренутне буке на најпрометнијим саобраћајницама и у близини вртића, школа и болнице (2027.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Свијест грађана о штетном утицају буке је на вишем нивоу		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 203 827 КМ Извор: 100% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2031.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове		
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања 1, 2.1., 4. – Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Активности под подручјем дјеловања 2.2. – ЈЗУ „Здравствени центар Брчко“ Активности под подручјем дјеловања 3. – Влада Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Привредни сектор, саобраћајни сектор, представници институција и грађани		

Веза са стратешким циљем	**5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**
Приоритет	**5.8. Унапређење капацитета и компетенција јавних службеника у области управљања буком**
Назив мјере	**5.8.1. Успостављање механизама и начина информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је кроз јачање техничких капацитета и компетенција надлежних институција усвајање и ефикасно спровођење законске легислативе и успостављање инспекцијског надзора у области буке у животној средини.

	Оквирна подручја дјеловања су: 1. Спровођење пилот-пројекта стратешког мапирања буке у дијеловима града, као и уз неку од главних саобраћајница због стицања стручних и техничких компетенција и утврђивања полазних параметара 2. Израда плана и програма годишње обуке јавних службеника у области буке у животној средини 3. Успостављање инспекцијског надзора у области буке у животној средини		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Ниво стеченог искуства и знања у стратешком мапирању буке у дијеловима града или уз неку од саобраћајница	Недостаје искуство и знање у стратешком мапирању буке у дијеловима града или уз неку од саобраћајница	Спроведен пилот-пројекат стратешког мапирања буке у дијеловима града, као и уз неку од главних саобраћајница због стицања стручних и техничких компетенција (2026.)
	2. Статус плана и програма обуке јавних службеника у области буке у животној средини	Не постоји план и програм обуке јавних службеника у области буке у животној средини	Организована и извршена обука по усвојеном плану и програму обуке јавних службеника у области буке у животној средини (2024.)
	3. Статус инспекцијског надзора у области буке у животној средини	Није успостављен инспекцијски надзор у области буке у животној средини	Успостављен инспекцијски надзор у области буке у животној средини (2024.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење механизама и степена информисања становништва		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 163 729 КМ Извор: 100% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2026.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове		
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања 1. и 2. – Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове у сарадњи са Одјељењем за здравство и остале услуге и Одјељењем за јавну безбједност Активности под подручјем дјеловања 3. – Инспекторат Владе Брчко дистрикта БиХ		

Циљне групе	Привредни сектор, саобраћајни сектор, представници институција и грађани

9.1.6. Мјере за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**
Приоритет	**6.1. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграције родно осјетљиве проблематике и климатских промјена**
Назив мјере	**6.1.1. Унапређење правног и институционалног оквира за одрживо управљање шумама**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се унаприједи правни и институционални оквир због одрживог управљања шумама и шумским земљиштем у Брчко дистрикту БиХ. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Доношење иновираних и нових подзаконских аката којима се прописује садржај и начин израде шумскопривредних основа (ШПО) на принципима мултифункционалности и заштите биодиверзитета шумских екосистема за приватне и државне шуме, обухват и методологија мониторинга здравственог стања шума, праћење индикатора одрживог коришћења шума и извјештавање, издавања лиценци за сакупљаче осталих шумских производа. Доношење правилника којим се у ШПО-у уводи обавеза да се приликом пројектовања влака узима у обзир и еродибилност земљишта, карактер терена, како би се смањио утицај на одношење земљишног покривача током и након завршетка извлачења дрвне масе. Доношење правилника којим ће се установити региони провенијенција, те прописати начин, поступак и услови вредновања и признавања полазног материјала шумског дрвећа 2. Усвајање Шумарског програма Брчко дистрикта БиХ и доношење Акционог плана 3. Утврђивање принципа и критеријума одрживог управљања шумама на којима ће се темељити стратегије и планови ентитета и Брчко дистрикта БиХ, а који ће бити осјетљиви на питања друштвене неједнакости, слиједом Стратегије ЕУ за šуме (ЦОМ(2013)659), као европског референтног оквира за развој секторских политика које утичу на šуме, те Европског зеленог плана, мапе пута и нове ЕУ стратегије за ову област која је у изради 4. Израда и усвајање стратегије одрживог управљања шумским ресурсима Брчко дистрикта БиХ 5. Унапређење система мониторинга шума и шумског земљишта укључивањем индикатора за ниво II (други ниво) 6. Одржавање обуке запослених у пројектантским кућама за примјену нове методологије израде шумско-привредних основа, те њихову примјену и мониторинг. Урадити 1 шумскопривредну основу по новој методологији у шумама Брчко дистрикта БиХ, као (демонстративни) пилот-пројекат 7. Извршавање обуке приватних власника шума о изради ШПО-а и демонстирање примјене нове методологије у државним шумама Брчко дистрикта БиХ 8. Доношење правног акта за проглашење шума посебне намјене у Брчко дистрикту БиХ 9. Извршавање анализе и одабирање шума у Брчко дистрикту БиХ које ће се прогласити шумама посебне намјене

	10. Израда метода и усвајање Правилника за усклађено узорковање, те процјену и праћење стања шума према претходно утврђеним индикаторима. Утврђивање мреже мониторинг тачака 11. Извршавање обуке и капацитирања у шумарству Брчко дистрикта БиХ за вршење мониторинга стања шума према утврђеном програму		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус подзаконских аката	Брчко дистрикт БиХ нема подзаконске акте којима се прописује садржај и начин израде шумскопривредних основа за приватне и државне шуме на принципима мултифункционалности и заштите биодиверзитета, обухват и методологија мониторинга здравственог стања шума, праћење индикатора одрживог коришћења шума и извјештавање, издавање лиценци за сакупљаче недрвних шумских производа	Усвојени иновирани и нови подзаконски акти (2025.)
	2. Статус израде Шумарског програма и Акционог плана	Брчко дистрикт БиХ нема израђен Шумарски програм и Акциони план	Усвојен Шумарски програм и усвојен Акциони план (2023.)
	3. Статус постојања принципа и критеријума одрживог управљања шумама	Брчко дистрикт БиХ није утврдио принципе и критеријуме одрживог управљања, осјетљиве на питања друштвене неједнакости, слиједом ЕУ стратегије за šуме, Европског зеленог плана и мапе пута	Принципи и критеријуми усвојени и проведена обука особља Одјељења за пољопривреду, шумарство и водопривреду, те шумских управа за примјену принципа у стратешко-плански оквир (2023.)
	4. Статус израде стратегије одрживог управљања шумским ресурсима Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема стратегију одрживог управљања шумским ресурсима	Усвојена стратегија одрживог управљања шумским ресурсима (2025.)

	5. Статус система мониторинга у шумарству Брчко дистрикта БиХ	Провођење мониторинга у шумарству Брчко дистрикта БиХ није на задовољавајућем нивоу. За сада се проводи мониторинг само за први ниво.	Унапријеђен систем мониторинга шума и шумског земљишта са обухваћеним индикаторима за други ниво (2030.)
	6. Статус нове методологије израде шумскопривредних основа	Садашња методологија израде шумскопривредних основа није задовољавајућа, са аспекта знања и вјештина за планирање по осталим шумским функцијама, планирање коришћења биомасе и осталих шумских производа, као и заштитне улоге шума	Проведена обука особља надлежног за управљање шумским ресурсима у Одјељењу за пољопривреду, шумарство и водопривреду, те у пројектантским кућама за примјену методологије. Урађена 1 шумскопривредна основа, по новој методологији, у државним шумама Брчко дистрикта БиХ као (демонстративни) пилот-пројекат (2025.)
	7. Статус примјене нове методологије и површина шума Брчко дистрикта БиХ у којим је примијењена	У шумама Брчко дистрикта БиХ није примијењена нова методологија (0)	Извршена обука власника приватних шума и демонстрирана примјена нове методологије у државним шумама Брчко дистрикта БиХ
	8. Статус постојања правног акта за проглашење шума посебне намјене	Брчко дистрикт БиХ још увијек нема усвојен правни акт о проглашењу шума за шуме посебне намјене	Усвојен правни акт (2026.)
	9. Статус проглашења шума за шуме посебне намјене	У Брчко дистрикту БиХ још увијек нема издвојене шуме посебне намјене	5% шума Брчко дистрикта БиХ проглашено шумама посебне намјене (2030.)
	10. Статус постојања Правилника за мониторинг здравственог стања шума	Није још увијек израђен Правилник о методологији узорковања за мониторинг здравственог стања шума у Брчко дистрикту БиХ	Донесен (усвојен) методолошки Правилник и утврђена мрежа мониторинг тачака (2023.)
	11. Статус обуке за вршење мониторинга здравственог стања шума	Особље запослено, а надлежно за вршење мониторинга здравственог стања шума Брчко дистрикта БиХ нема још увијек довољно знања	Извршена обука у шумарству Брчко дистрикта БиХ о вршењу мониторинга у складу са усвојеном методологијом (2025.)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Јачање система стратешког планирања природних ресурса. Побољшање координације између различитих нивоа власти кроз стварање кохерентног система, уз чврсте међусекторске везе и координацију, који су од суштинског значаја за ефикасно управљање природним ресурсима
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 949 626 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора
Период имплементације мјере	2023. – 2030.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ
Носилац мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду у Влади Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Особље надлежног Одјељења у Влади Брчко дистрикта БиХ, особље у државним шумама Брчко дистрикта БиХ, власници приватних шума

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**		
Приоритет	**6.1. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграције родно осјетљиве проблематике и климатских промјена**		
Назив мјере	**6.1.2. Повећање проходности шума, капацитирање шумских газдинстава за рано октривање и спречавање пожара. Смањење броја пожара и опожарене површине у шумама за 50% до 2026. године у односу на садашње стање**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се смањи број шумских пожара активностима повећања проходности шума и капацитирања шумских газдинстава за рано откривање и спречавање пожара у шумама Брчко дистрикта БиХ. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда планова изградње противпожарних просјека с елементима šумских путева. Усвајање Шумарског програма Брчко дистрикта БиХ и доношење Акционог плана 2. Изградња просјека са елементима шумских путева у шумама Брчко дистрикта БиХ 3. Извршавање набавке возила и одговарајуће технике и алата за сјечу стабала и израду противпожарних просјека у шумама Брчко дистрикта БиХ 4. Постављање информативних паноа и ознака упозорења за спречавање пожара у шумама Брчко дистрикта БиХ		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**

	1. Статус израде планова изградње противпожарних просјека	Нема израђених и усвојених планова изградње противпожарних просјека у шумама Брчко дистрикта БиХ	Урађени и усвојени планови изградње противпожарних просјека с елементима šумских путева у шумама Брчко дистрикта БиХ (2023.)
	2. Статус постојања противпожарних просјека у шумама Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема задовољавајући ниво изградње противпожарних просјека у шумама	У шумама Брчко дистрикта БиХ изграђени просјеци са елементима шумских путева (2026.)
	3. Статус опремљености шума Брчко дистрикта БиХ за израду противпожарних просјека	Шуме Брчко дистрикта БиХ нису довољно опремљене за израду противпожарних просјека	Шуме Брчко дистрикта БиХ опремљене возилима и алатима за сјечу стабала и израду противпожарних просјека (2025.)
	4. Статус постојања информативних паноа и ознака упозорења за спречавање пожара у шумама Брчко дистрикта БиХ	Садашњи статус постављених информативних паноа и ознака упозорења за спречавање пожара, у свим шумама, није на задовољавајућем нивоу	На подручју шума Брчко дистрикта БиХ постављени информативни панои и ознаке упозорења за спречавање пожара (2025.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапријеђена безбједност од пожара		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1 303 072 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2023. – 2026.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носилац мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду у Влади Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Особље надлежног одјељења у Влади Брчко дистрикта БиХ, особље у државним шумама Брчко дистрикта БиХ, власници приватних шума		

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**
Приоритет	**6.1. Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграције родно осјетљиве проблематике климатских промјена**

Назив мјере	**6.1.3. Повећање површине и продуктивности високих шума**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се повећају површине под високим шумама, као и њихова продуктивност, те пошуми дио садашњих голети. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Повећање површинаина високих šума превођењем минимално 20% садашње површине изданачких šума и šикара Брчко дистрикта БиХ у виши узгојни облик, на површинама на којима је то могуће 2. Израда родно осјетљивог плана пошумљавања голети у Брчко дистрикту БиХ 3. Реализација пошумљавања на 10% садашње територије голети		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус постојања плана пошумљавања изданачких шума	Не постоји израђен и усвојен план пошумљавања у циљу повећања учешћа високих шума у Брчко дистрикту БиХ. Изданачке шуме заузимају око 982,42 ha шума Брчко дистрикта БиХ, док високе шуме заузимају тек нешто већу површину (1149,03 ha)	Усвојен Акциони план пошумљавања у Брчко дистрикту БиХ (2022. – 2030.), повећана површина високих шума за 20% до 2030. године (2030.)
	2. Статус постојања родно осјетљивог плана пошумљавања голети у Брчко дистрикту БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема израђен родно осјетљив план пошумљавања голети	Усвојен родно осјетљив план пошумљавања голети у Брчко дистрикту БиХ (2024.)
	3. Статус опремљености шума Брчко дистрикта БиХ за израду противпожарних просјека	У Брчко дистрикту БиХ има 78,19 ha голети унутар појаса шума. Недовољно се ради на пошумљавању постојећих голети у Брчко дистрикту БиХ	Пошумљено 10% садашњих голети у Брчко дистрикту БиХ до 2030. године (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење система управљања шумама и повећана отпорност Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 459 266 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2023. – 2030.		

Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ
Носилац мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду у Влади Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Особље надлежног одјељења у Влади Брчко дистрикта БиХ, особље у државним шумама Брчко дистрикта БиХ, власници приватних шума, становништво, невладине организације

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**		
Приоритет	**6.1. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграције родно осјетљиве проблематике и климатских промјена**		
Назив мјере	**6.1.4 Успостављање информационог система о шумама Брчко дистрикта БиХ**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успостављање информационог система о шумама (ИСШ) Брчко дистрикта БиХ, које ће створити информационе претпоставке за одрживо управљање шумским ресурсима. Оквирно подручје дјеловања је успостављање свих модула ИСШ-а, те њихово допуњавање са модулом заштитних функција шума према њиховој наглашености – приоритету и израда и укључивање смјерница за њихову заштиту. ИСШ треба садржавати приоритетне теме за податке и информације о шумама, као што су: основни подаци о шумама, природа и биолошка разноликост, шуме и климатске промјене (утицаји, прилагођавање и ублажавање), здравље и отпорност шума (природни поремећаји, пожари и штетници) и (шума) биоекономија. Дио информационог система је већ развијен, али треба наставити рад и усклађивање структуре са шумарским информационим системом ЕУ (ФИСЕ). Овој активности треба претходити хитно усвајање и стављање података у јавност друге (II) инвентуре шума.		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	Статус информационог система о шумама (ИСШ), усклађеног са Шумарским информационим системом ЕУ (ФИСЕ)	Дио информационог система је већ развијен, али треба наставити рад и усклађивање структуре са Шумарским информационим системом ЕУ (ФИСЕ)	Успостављен усклађени информациони систем о шумама (ИСШ) Брчко дистрикта БиХ (2024.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање управљања шумама кроз примјену нових информационих рјешења		
Индикативна финансијска конструкција са изворима	Износ: 78 233 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		

финансирања	
Период имплементације мјере	2023. – 2024.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ
Носилац мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду у Влади Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Особље надлежног одјељења у Влади Брчко дистрикта БиХ, особље у државним шумама Брчко дистрикта БиХ, власници приватних шума, становништво, невладине организације

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**		
Приоритет	**6.2. Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа**		
Назив мјере	**6.2.1. Унапређење правног и институционалног оквира за одрживо управљање осталим шумским производима**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се унаприједи правни и институционални оквир због одрживог управљања осталим шумским производима (ОШП) у Брчко дистрикту БиХ. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Успостављање Регистра комерцијалних сакупљача љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа 2. Израда Акционог плана система цертификације у сектору коришћења љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа 3. Успостављање система цертификације у сектору коришћења љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа у Брчко дистрикту БиХ		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус Регистра сакупљача ОШП-а	Љековито, јестиво и ароматично биље и други остали шумски производи се експлоатишу без довољних сазнања о њиховом стању, расположивости, угрожености и статусу заштићености врста (кључних страна у ланцу брања, откупа и продаје)	Успостављен Регистар (2025.)

	2. Статус израде плана цертификације коришћења осталих шумских производа (ОШП)	План цертификације осталих шумских производа није израђен	Усвојен Акциони план (2025.)
	3. Статус успоставе система цертификације осталих шумских производа	Још увијек не постоји систем цертификације сакупљача и извозника у сектору коришћења љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа	Успостављен функционалан систем цертификације брања и сакупљања осталих шумских производа у Брчко дистрикту БиХ. Потенцијални корисници система упознати са правилима, критеријумима и поступцима цертификације. Од 2026. године берба (сакупљање) осталих шумских производа се спроводи на одржив начин. Укључене и жене у ове активности (2026.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Одрживо коришћење љековитог, јестивог и ароматичног биља и осталих шумских производа као потенцијала за диверзификацију економских активности, нарочито у руралном подручју		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 210 513 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2023. – 2026.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носилац мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду у Влади Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Особље надлежног одјељења у Влади Брчко дистрикта БиХ, особље у државним шумама Брчко дистрикта БиХ, власници приватних шума, становништво, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**
Приоритет	**6.3. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ**
Назив мјере	**6.3.1. Успостављање усклађеног институционалног, регулаторног и планског оквира за успоставу ловишта, управљање популацијом и одрживо управљање ловном дивљачи**

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се усклади закон о ловству и подзаконска акта Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ и унаприједи институционални оквир због одрживог управљања ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Припрема ревидираног Закона о ловству Брчко дистрикта БиХ са подзаконским актима, усклађеног са правном тековином ЕУ 2. Извршавање категоризације, установљења и додјеле ловишта на коришћење у складу са одредбама Закона 3. Успостављање стручне службе за надзор и провођење законских и планских мјера у свим ловиштима Брчко дистрикта БиХ 4. Израда планова за управљање популацијом дивљачи вука, медвједа и риса, усклађене са истим плановима за Републику Српску и Федерацију БиХ 5. Израда ловних основа за сва ловнопривредна подручја која уважавају принципе заштите врста, у складу са међународним споразумима		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус законских прописа о ловству усклађених са ЕУ директивама и међународним споразумима из области биодиверзитета	Закон о ловству Брчко дистрикта БиХ није усклађен са ЕУ директивама и међународним споразумима из области биодиверзитета	Усвојен ревидирани Закон о ловству Брчко дистрикта БиХ, са подзаконским актима (2023.)
	2. Статус категоризације, установљења и додјеле ловишта на коришћење	Категоризација, установљење и додјела ловишта на коришћење у Брчко дистрикту БиХ нису извршени	Установљена ловишта у Брчко дистрикту БиХ и додијељена на коришћење у складу са Законом (2024.)
	3. Статус постојања стручне службе за надзор и провођење законских и планских мјера	Стручна служба за надзор и провођење законских и планских мјера није успостављена у ловиштима Брчко дистрикта БиХ	Успостављена стручна служба у свим ловиштима, за надзор над провођењем законских мјера (2025.)
	4. Статус постојања планова за управљање популацијом дивљачи вука, медвједа и риса	У Брчко дистрикту БиХ није успостављен плански приступ за управљање популацијом дивљачи вука, медвједа и риса	Усвојени планови за управљање популацијом дивљачи вука, медвједа и риса, усклађени са истим плановима за Републику Српску и Федерацију БиХ (2025.)
	5. Статус постојања ловних основа ловних подручја која уважавају принципе заштите врста, у складу са конвенцијама и ЕУ директивама	У Брчко дистрикту БиХ ловне основе за привредно-ловна подручја нису израђене тако да уважавају принципе заштите врста, у складу са конвенцијама и ЕУ директивама из	Урађене и донесене ловне основе за сва привредно-ловна подручја која уважавају принципе заштите врста, у складу са међународним споразумима (2026.)

		области биодиверзитета	
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања ловном дивљачи		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 224 920 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2023. – 2026.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носилац мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду у Влади Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Особље надлежног одјељења у Влади Брчко дистрикта БиХ, особље у државним шумама Брчко дистрикта БиХ, власници приватних шума, становништво, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**		
Приоритет	**6.3. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ**		
Назив мјере	**6.3.2. Успостављање информационог система у сектору ловства Брчко дистрикта БиХ**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се успостави ефикасан информациони систем о ловству у Брчко дистрикту БиХ. Оквирно подручје дјеловања је: успостављање информационог система у сектору ловства Брчко дистрикта БиХ		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	Статус успоставе информационог система у сектору ловства Брчко дистрикта БиХ	Информациони систем о ловству Брчко дистрикта БиХ није успостављен	Успостављен информациони систем у сектору ловства у Брчко дистрикту БиХ (2026.)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање управљања у сектору ловства
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 400 000 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора
Период имплементације мјере	2023. – 2026.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ
Носилац мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду у Влади Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Особље надлежног одјељења у Влади Брчко дистрикта БиХ, особље у државним шумама Брчко дистрикта БиХ, власници приватних шума, привредно-ловна друштва, ловачка удружења, становништво, невладине организације

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**
Приоритет	**6.4. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира како би се рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ управљало на одржив начин**
Назив мјере	**6.4.1. Унапређење законског оквира за одрживи развој сектора рибарства, који ће бити хармонизован с правном тековином ЕУ и омогућавање одрживог коришћења и управљања рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се законска регулатива о рибарству усклади са правном тековином ЕУ, као и да се унаприједи систем коришћења и управљања рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ, да он буде одржив. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Усклађивање законске регулативе у области слатководног рибарства, усаглашене са правном тековином ЕУ и међународним споразумима, те извршавање њеног усаглашавања са законом из области вода 2. Израда Стратегије одрживог развоја рибарства Брчко дистрикта БиХ за период 2023. – 2032. 3. Израда риболовне основе за Брчко дистрикт БиХ 4. Израда Правилника о усклађивању риболовних основа Брчко дистрикта БиХ са Законом о слатководном рибарству 5. Израда Регистра пловила и дозвола за привредно рибарство на ријеци Сави и Правилник (систем) за издавање дозвола 6. Успостава система за евиденцију и извјештавање о риболовним активностима и извозу улова риба 7. Израда модела статистичког праћења газдинстава узгоја слатководне рибе, према усвојеној методологији за БиХ 8. Праћење и извјештавање индикатора из области рибарства од Агенције за статистику БиХ, подружница/експозитура Брчко дистрикта БиХ
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021.)	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	1. Статус постојања закона о слатководном рибарству усаглашеног са правном тековином ЕУ и са законом из области вода и захтјевима из међународних конвенција и ЕУ директива из области рибарства и биодиверзитета	Постојећи Закон о слатководном рибарству Брчко дистрикта БиХ није усклађен са правном тековином ЕУ, те са законом из области вода и захтјевима из међународних конвенција и ЕУ директива из области биодиверзитета	Усвојена законска регулатива о слатквoдном рибарству Брчко дистрикта БиХ усаглашена са правном тековином ЕУ, те са законом из области вода (2024.)
	2. Статус постојања Стратегије одрживог развоја рибарства Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема израђену Стратегију одрживог развоја рибарства	Усвојена Стратегија одрживог развоја рибарства Брчко дистрикта БиХ (2023.)
	3. Статус постојања риболовне основе	Брчко дистрикт БиХ нема израђену риболовну основу	Усвојена основа (2024.)
	4. Статус постојања Правилника	Брчко дистрикт БиХ нема израђен Правилник и риболовне основе се израђују усклађено с новим Законом о слатководном рибарству	Усвојен Правилник и риболовне основе се израђују усклађено са новим Законом о слатководном рибарству (2024.)
	5. Статус постојања Регистра пловила ријеком Савом	Брчко дистрикт БиХ нема израђен Регистар пловила ријеком Савом	Израђен Регистар пловила ријеком Савом (2025.)
	6. Статус постојања система за за евиденцију и извјештавање о риболовним активностима и о извозу улова риба	Брчко дистрикт БиХ нема успостављен систем за евиденцију и извјештавање о риболовним активностима и о извозу улова риба	Успостављен систем за евиденцију и извјештавање о риболовним активностима и о извозу улова риба (2025.)
	7. Статус модела статистичког праћења газдинстава са узгојем слатководне рибе, према усвојеној методологији за БиХ	Брчко дистрикт БиХ има одређена статистичка праћења и извјештавања, али још нема израђен и усвојен модел статистичког праћења газдинстава са узгојем слатководне рибе, према усвојеној методологији за БиХ	Усвојен модел статистичког праћења газдинстава са узгојем слатководне рибе, према усвојеној методологији за БиХ (2025.)
	8. Статус извјештавања индикатора из области рибарства Брчко дистрикта БиХ сходно СДГ-у	Брчко дистрикт БиХ има Агенцију за статистику БиХ, подружница/експозитура Брчко дистрикта БиХ која изводи одређена извјештавања, али треба пратити и	Агенција за статистику БиХ, подружница/експозитура Брчко дистрикта БиХ прати и извјештава индикаторе из области рибарства, у складу са домаћим законима и

		извјештавати индикаторе из области рибарства, сходно СДГ-у	међународним споразумима и сходно СДГ-у (2031.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања у сектору рибарства кроз усклађивање националног законодавства са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 415 206 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2023. – 2031.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носилац мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Риболовна удружења, привредни субјекти из области рибарства, становништво, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**		
Приоритет	**6.4. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира како би се рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ управљало на одржив начин**		
Назив мјере	**6.4.2. Успостављање информационог система о рибарству Брчко дистрикта БиХ**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је успоставити информациони систем о рибарству Брчко дистрикта БиХ. Оквирно подручје дјеловања је успостављање информационог система у сектору рибарства Брчко дистрикта БиХ		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус успоставе информационог система о рибарству Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема установљен информациони систем о рибарству	Успостављен информациони систем у сектору рибарства у Брчко дистрикту БиХ (2026.)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања, рационалније коришћење и заштита рибљег фонда
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 293 375 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора
Период имплементације мјере	2023. – 2026.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ
Носилац мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Риболовачка удружења, привредни субјекти из области рибарства, становништво, невладине организације

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**
Приоритет	**6.5. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање земљишним ресурсима**
Назив мјере	**6.5.1. Стварање законског и институционалног оквира за интегралну заштиту земљишта, усвајање метода, мјерења и индикатора за одрживо управљање земљиштем, достизање неутралности деградације земљишта до 2030. године**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се унаприједи правни и институционални оквир за одрживо управљање земљиштем и достизање неутралности деградације земљишта до 2030. године. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Доношење Закона о заштити земљишта и подзаконских аката 2. Усвајање Плана мониторинга земљишта 3. Успостављање мреже мониторинг мјеста 4. Израда Основе заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта Брчко дистрикта БиХ 5. Израда и усвајање Стратегије одрживог управљања земљиштем 6. Успостављање катастра деградираних површина 7. Израда Акционог плана са процедурама и методима санације деградираних површина, установљавање критеријума за приоритизацију избора локација за санацију на бази еколошких и социјалних критеријума (број угрожених људи, жена и дјеце, сиромашних… џендер) 8. Санирање деградираних површина (шљунокопи, каменоломи, депоније јаловине, еродиране површине), на око 600 ha 9. Израда и усаглашавање метода, мјерења и показатеља за одрживо управљање и заштиту земљишних ресурса 10. Усклађивање законске регулативе из области просторног планирања са Законом о пољопривредном земљишту, Законом о шумама и др. како би се спријечило коришћење најквалитетнијих бонитетних категорија земљишта за градњу (да законски оквир из области просторног уређења и грађења на свим нивоима подржава ефикасност спречавања нелегалне градње)

Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус постојања законског оквира за цјеловиту заштиту земљишта	У Брчко дистрикту БиХ земљиште се штити различитим законима, у зависности о врсти земљишта: кроз законе из области пољопривреде, шумарства, просторног уређења и грађења. Цјеловити законски оквир којим се уређује заштита земљишта у цјелини још увијек не постоји	Усвојен Закон о заштити земљишта и подзаконска акта (2026.)
	2. Статус постојања Плана мониторинга земљишта	Брчко дистрикт БиХ нема израђен и усвојен План мониторинга земљишта	Усвојен План мониторинга земљишта (2026.)
	3. Статус успоставе мреже мониторинг мјеста земљишта у Брчко дистрикту БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема успостављене мреже локација (мјеста) за трајни мониторинг стања земљишта	Успостављена мрежа мониторинга земљишта (2026.)
	4. Статус постојања Основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема израђену Основу заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта Брчко дистрикта БиХ	Усвојена од Владе Брчко дистрикта БиХ Основа заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта Брчко дистрикта БиХ (2026.)
	5. Статус постојања Стратегије одрживог управљања земљиштем	Брчко дистрикта БиХ нема израђену стратегију одрживог управљања земљиштем	Усвојена Стратегија одрживог управљања земљиштем (2026.)
	6. Статус успоставе катастара деградираних површина за цијелу територију Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема успостављен катастар деградираних површина за цијелу територију Брчко дистрикта БиХ	Успостављен катастар деградираних површина за цијелу територију Брчко дистрикта БиХ (2024.)
	7. Статус постојања Акционог плана са процедурама и методима санације деградираних површина, установљавање критеријума за приоритизацију избора локација за санацију на бази еколошких и	Брчко дистрикт БиХ нема израђен Акциони план са процедурама и методима санације деградираних површина, нема установљене	Усвојен Акциони план са процедурама и методима санације деградираних површина, установљени критеријуми за приоритизацију избора локација за

	социјалних критеријума (број угрожених људи, жена и дјеце, сиромашних…*гендер*)	критеријуме за приоритизацију избора локација за санацију на бази еколошких и социјалних критеријума (број угрожених људи, жена и дјеце, сиромашних…џендер)	санацију на бази еколошких и социјалних критеријума (број угрожених људи, жена и дјеце, сиромашних… џендер) (2026.)
	8. Статус санације деградираних површина на територији Брчко дистрикта БиХ, достигнута неутралност деградације земљишта у Брчко дистрикту БиХ (*Land Degradation Neutrality* – ЛДН), према одлукама УНЦЦД-а, чија је потписница и БиХ	У Брчко дистрикту БиХ није Извршена санација деградираних површина на око 500 ha деградираних површина на територији Брчко дистрикта БиХ, није достигнута неутралност деградације земљишта у Брчко дистрикту БиХ (*Land Degradation Neutrality* – ЛДН), према одлукама УНЦЦД-а, чија је потписница и БиХ	Извршена санација деградираних површина на око 500 ha деградираних површина на територији Брчко дистрикта БиХ, достигнута неутралност деградације земљишта у Брчко дистрикту БиХ (*Land Degradation Neutrality* – ЛДН), према одлукама УНЦЦД-а, чија је потписница и БиХ (2030.)
	9. Статус постојања метода мјерења и показатеља за одрживо управљање и заштиту земљишних ресурса	Брчко дистрикт БиХ нема израђене методологије за мјерења и показатеље за одрживо управљање и заштиту земљишних ресурса	Усвојене методе мјерења и показатеља за одрживо управљање и заштиту земљишних ресурса (2025.)
	10. Статус усклађености законске регулативе (закони и подзаконска акта) за очување земљишта виших бонитетних класа за његову примарну функцију: производњу хране и сировина за становништво	У Брчко дистрикту БиХ није још увијек усклађена законска регулатива (закони и подзаконска акта), нити је обезбијеђено очување земљишта вреднијих бонитетних класа за његову примарну функцију: производњу хране и сировина за становништво	Усклађена законска регулатива (закони и подзаконска акта) и очувана земљишта бољих бонитетних класа за његову примарну функцију: производњу хране и сировина за становништво (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Рационалније коришћење и заштита земљишта. Допринос безбједности, смањење сиромаштва у руралним подручјима, као и отклањање препрека развоју туризма и одрживом искоришћавању других природних потенцијала		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 2 732 098 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% комбинација – кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2023. – 2030.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		

Носиоци мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду Брчко дистрикта БиХ, Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Посједници земљишта, удружења пољопривредних произвођача, становништво Брчко дистрикта БиХ – појединци, невладине организације

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**		
Приоритет	**6.5. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање земљишним ресурсима**		
Назив мјере	**6.5.2. Деминирање земљишта**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је извршити деминирање цјелокупног земљишта Брчко дистрикта БиХ. Оквирно подручје дјеловања је деминирање преосталог минираног земљишта, у потпуности (100% територије Брчко дистрикта БиХ) до 2030. године. Деминирање се треба вршити на основи годишњих планова деминирања.		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	Статус деминираности земљишта у Брчко дистрикту БиХ	Процјењује се да у Брчко дистрикту БиХ има око 13,11 km^2 сумњивих минираних површина, што чини 2,66% укупне територије Брчко дистрикта БиХ	Извршити 100% деминирање земљишта Брчко дистрикта БиХ (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Допринос безбједности, смањење сиромаштва у руралним подручјима, као и отклањање препрека развоју туризма и одрживом коришћењу других природних потенцијала		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 4 116 154 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2023. – 2030.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	БХ МАЦ		
Носилац мјере	БХ МАЦ		
Циљне групе	Посједници земљишта, удружења пољопривредних произвођача, особље у државним шумама Брчко дистрикта БиХ, становништво Брчко дистрикта БиХ – појединци, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**		
Приоритет	**6.6. Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова**		
Назив мјере	**6.6.1. Унапређење чуварских служби да буду модернизоване, мобилне и капацитиране (модерне технологије и људство) за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима. Успостављање ефикасног система за смањење нелегалних активности у сектору шумарства, ловства и рибарства за 30%**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се кроз унапређење чуварских служби путем модернизације и капацитирања обезбиједи ефикаснији систем надзора и смањење нелегалних активности у шумарству, ловству и рибарству до 2030. године и даље. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Набавка софтверског алата за просторно осматрање и извјештавање, опремање чувара са паметним уређајима (нпр. паметни телефони) за евиденцију стања и фотографисање, камере за осматрање, ГИС позиционирање повезаним са централном базом података 2. Извршена обука чуварских служби за примјену нових технологија у мониторингу и ефикасном вршењу чуварског надзора 3. Припрема програма и вршење континуиране обуке чувара о савременим методима управљања и заштите природних ресурса		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус опремљености чуварских служби	Чуварске службе још увијек нису опремљене савременом опремом за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима	Опрема набављена и постављена (2025.)
	2. Ниво обучености чуварских служби за примјену нових технологија у мониторингу и ефикасном вршењу чуварског надзора	Још увијек је низак ниво обучености чуварских служби за примјену нових технологија у мониторингу и ефикасном вршењу чуварског надзора	Извршена обука (2026.)
	3. Ниво обучености чуварских служби о савременим методима управљања и заштите природних ресурса	Још увијек је низак ниво обучености чуварских служби о савременим методима управљања и заштите природних ресурса	Извршена обука (2027.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење капацитета чуварских служби и смањење нелегалних активности		
Индикативна финансијска конструкција са изворима	Износ: 208 675 КМ Извор: 100% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		

финансирања	
Период имплементације мјере	2023. – 2027.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ
Носиоци мјере	Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду Брчко дистрикта БиХ, Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Посједници земљишта, удружења пољопривредних произвођача, концесионари, власници и корисници шума, удружења риболоваца, ловачка удружења, становништво Брчко дистрикта БиХ – појединци, невладине организације

Веза са стратешким циљем	**6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима**		
Приоритет	**6.7. Успостављање система одрживог и одговорног истраживања, експлоатације и управљања минералним сировинама**		
Назив мјере	**6.7.1. Успостављање оквира за одрживу употребу и експлоатацију минералних сировина до 2030. године**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се кроз израду стратегије одрживог управљања минералним сировинама Брчко дистрикта БиХ и кроз анализу лежишта, те успоставу катастра рударског отпада и катастра напуштених рударских објеката, обезбиједи одрживо коришћење минералних сировина у Брчко дистрикту БиХ. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Израда Стратегије са акционим планом за економично, социјално и са аспекта заштите животне средине прихватљиво управљање минералним ресурсима Брчко дистрикта БиХ, која укључује увођење концепта циркуларне економије 2. Израда програма и планова увођења савремених технологија у експлоатацији и коришћењу минералних сировина и спречавања настанка отпада		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус усвојене Стратегије с акционим планом за економично, социјално и са аспекта заштите животне средине прихватљиво управљање минералним ресурсима Брчко дистрикта БиХ, која укључује увођење концепта циркуларне економије	Брчко дистрикт БиХ нема усвојену Стратегију са акционим планом за економично, социјално и са аспекта заштите животне средине прихватљиво управљање минералним ресурсима	Усвојена Стратегија са акционим планом за економично, социјално и са аспекта заштите животне средине прихватљиво управљање минералним ресурсима Брчко дистрикта БиХ, која

		Брчко дистрикта БиХ, која укључује увођење концепта циркуларне економије	укључује увођење концепта циркуларне економије (2024.)
	2. Статус постојања програма и планова увођења савремених технологија у експлоатацији и коришћењу минералних сировина и спречавања настанка отпада	Брчко дистрикт БиХ још увијек нема израђене програме и планове увођења нових технологија у експлоатацији и коришћењу минералних сировина и спречавања настанка отпада	Усвојен програми и планови (2024.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање ефикасности експлоатације и употребе минералних сировина и смањење негативног утицаја рударства на животну средину		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 117 350 КМ Извор: 30% буџетска средства, 70% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2023. – 2025.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Надлежна одјељења у Влади Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Концесионари, становништво – појединци, невладине организације		

9.1.7. Мјере за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.1.1. Доношење кључних прописа за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ**
Назив мјере	**7.1.1. Доношење кључних прописа за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се донесу кључни закони и подзаконски акти за заштиту животне средине, који недостају у Брчко дистрикту БиХ и изврше измјене и допуне застарјелих закона и подзаконских аката. Фокус је на прописе у домену хоризонталне легислативе, посебно на нови Закон о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ.

	Оквирна подручја дјеловања: 1. Израда и усвајање кључних закона за заштиту животне средине који недостају у Брчко дистрикту БиХ, посебно у домену хоризонталне легислативе – нови Закон о заштити животне средине 2. Израда и усвајање подзаконских аката за све важеће законе у складу са прописаним обавезама за израду подзаконских аката 3. Промовисање родно осјетљивог приступа у свим сегментима законодавства у сектору управљања животном средином и заштите животне средине		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус израде/усвајања новог Закона о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ	Застарјели Закон није мијењан од 2009. године; Иницирана израда новог Закона	Усвојен нови Закон (2026.)
	2. Комплетност закона и подзаконских аката који садрже аспекте хоризонталне легислативе за заштиту животне средине	Непотпуно законодавство у домену хоризонталне легислативе	Усвојено комплетно законодавство у домену хоризонталне легислативе (2029.)
	3. Степен интегрисаности родно осјетљивог приступа у законодавство у сектору управљања животном средином	Није интегрисан родно осјетљив приступ	Потпуно интегрисан родно осјетљив приступ (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Јачање стратешког приступа управљањем животном средином уз укључивање принципа родне равноправности и друштвене једнакости		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 166 788 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, Скупштином Брчко дистрикта БиХ		

Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, ресорна одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ и институције које имају улогу у имплементацији закона и подзаконских аката за заштиту животне средине

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.1. Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити потпуности хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима**
Назив мјере	**7.1.2. Унапређење хармонизације правног оквира за животну средину у Брчко дистрикту БиХ са правном тековином ЕУ**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је провести транспозицију – значајно повећати степен усклађености правног оквира Брчко дистрикта БиХ са ЕУ директивама, за приоритетне директиве у складу са капацитетима институција у Брчко дистрикта БиХ. Оквирна подручја дјеловања су: **1. Провођење Програма апроксимације прописа Брчко дистрикта БиХ** - Ажурирање и потпуно провођење Програма апроксимације прописа Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ у области животне средине - Усвајање плана за провођење и праћење Програма апроксимације прописа Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ у области животне средине **2. Израда и провођење Програма интегрисања у ЕУ – у складу са надлежностима институција Брчко дистрикта БиХ** - Израда Програма интегрисања у ЕУ за област управљања животном средином за Брчко дистрикт БиХ, као дијела свеобухватног Програма интегрисања у ЕУ за област управљања животном средином за БиХ (на бази четворогодишњих периода) (а) Акциони план за усклађивање прописа у Брчко дистрикту БиХ са правном тековином ЕУ у области управљања животном средином (за четворогодишњи период), према дефинисаним приоритетима за транспоновање сљедећих ЕУ прописа: - *Директива 2011/92/ЕУ о процјени ефеката појединих јавних и приватних пројеката на животну средину измијењена Директивом 2014/52/ЕУ (Директива о ПУО)* - *Директива 2001/42/ЕЦ о процјени ефеката одређених планова и програма на животну средину (Директива о СПУЖС)* - *Директива 2003/4/ЕЦ о јавном приступу информацијама о животној средини и стављању изван снаге Директиве Вијећа 90/313/ЕЕЦ* - *Директива 2003/35/ЕЦ о обезбјеђивању учешћа јавности у изради одређених планова и програма који се односе на животну средину и о измјени директива Вијећа 85/337/ЕЕЦ и 96/61/ЕЦ с обзиром на учешће јавности и приступ правосуђу* - *Директива 2004/35/ЕЦ о одговорности за животну средину у погледу спречавања и отклањања штете у животној средини* - *Директива 2007/2/ЕЦ о успостављању инфраструктуре за просторне информације у Европској заједници (INSPIRE директива)*

	- *Директива 2008/99/ЕЦ о заштити животне средине путем кривичног права* - *Директива 2010/75/ЕУ о индустријским емисијама* - *Директива 2012/18/ЕУ о контроли опасности од великих несрећа* - *Уредба (ЕЗ) бр. 1221/2009 о систему екоозначавања и систему управљања животном средином и независног оцјењивања* (б) Преглед институционалних капацитета Брчко дистрикта БиХ у сектору животне средине - Провођење Програма интегрисања у ЕУ за област управљања животном средином за Брчко дистрикт БиХ (према Програму интегрисања ажурирати постојеће и/или донијети ново законодавство које ће обезбиједити усклађеност законодавства Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ у области управљања животном средином, те провести неопходне институционалне мјере) **3. Усклађивање законодавства Брчко дистрикта БиХ с правном тековином ЕУ** - Константно праћење процеса усклађености законодавства у области животне средине у Брчко дистрикту БиХ са правном тековином ЕУ - Учешће у процесу израде Планова за провођење ЕУ директива (ДСИП-а) у области животне средине који представљају оквир за предузимање потребних активности и развој припадајућих Акционих планова (АПИД-а) за провођење директива ЕУ у Брчко дистрикту БиХ - Израда и усвајање Акционих планова (АПИД-а) за провођење претходно наведених директива ЕУ, према усвојеним приоритетима - Израда Акционих планова провођења АПИД-а - Реализација Акционих планова провођења АПИД-а
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
Индикатори за праћење резултата мјере	1. Ефикасност провођења Програма апроксимације прописа Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ у области животне средине	Програм апроксимације прописа се не проводи систематично	Програм апроксимације прописа се ефикасно проводи (2030.)
	2. Ефикасност провођења Програма интегрисања у ЕУ за област управљања животном средином у Брчко дистрикту БиХ	Није усвојен Програм интегрисања у ЕУ	Програм интегрисања у ЕУ се ефикасно проводи у Брчко дистрикту БиХ (2030.)
	3. Степен реализације Акционих планова за провођење АПИД-а	Акциони планови за АПИД-е нису урађени	Реализовани Акциони планови за провођење АПИД-а (2030+)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања животном средином и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање националног законодавства са правном тековином ЕУ
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 324 963 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора
Период имплементације мјере	2022. – 2030.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, Скупштином Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Грађани Брчко дистрикта БиХ, ресорна одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ и институције које имају улогу у имплементацији закона и подзаконских аката за заштиту животне средине

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.2. Обезбјеђивање ефикасне проведбе усвојених прописа и преузетих међународних обавеза**
Назив мјере	**7.2.1. Допринос провођењу међународних споразума у БиХ**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је интензивирати активности Брчко дистрикта БиХ и сарадњу са надлежним институцијама БиХ, Федерације БиХ и Републике Српске у правцу конструктивније и ефективније имплементације споразума које је БиХ ратификовала. Оквирна подручја дјеловања су: **1. Учешће институција у провођењу међународних споразума** - Учешће у изради акта на државном нивоу којим ће се формализовати оквир за провођење међународних споразума и других међународних обавеза БиХ везан за животну средину - Обезбјеђивање приступа текстовима глобалних, регионалних и билатералних уговора о животној средини (укључујући и преводе на службене језике у БиХ) и информације о статусу проведбе тих уговора у БиХ преко *web*-странице Владе Брчко дистрикта БиХ **2. Учешће НВО-сектора у припреми националних извјештаја о проведби међународних споразума** - Успостављање механизама за учешће НВО-сектора из Брчко дистрикта БиХ у припреми националних извјештаја о провођењу

	мултилатералних уговора о животној средини **3. Допринос институција повећању ефикасности и ефективности размјене информација и усклађивања стратегија, законодавства и активности** у сектору животне средине између Брчко дистрикта БиХ, Федерације БиХ и Републике Српске, посебно кроз рад Међуентитетског тијела за животну средину, у складу са надлежностима Брчко дистрикта БиХ		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Ниво учешћа представника Брчко дистрикта БиХ у изради акта на државном нивоу којим ће се формализовати оквир за провођење међународних споразума и међународних обавеза БиХ везан за животну средину	Представници Брчко дистрикта БиХ немају могућности за активно учешће у формализацији оквира за провођење међународних споразума у БиХ	Представници Брчко дистрикта БиХ активно учествују у изради акта на државном нивоу којим ће се формализовати оквир за провођење међународних споразума у БиХ (2023.)
	2. Ниво учешћа НВО-сектора из Брчко дистрикта БиХ у процесима израде државних извјештаја о провођењу мултилатералних уговора о животној средини	Низак ниво учешћа НВО-сектора из Брчко дистрикта БиХ у процесима израде државних извјештаја	НВО-сектор из Брчко дистрикта БиХ активно укључен у израду државних извјештаја о провођењу мултилатералних уговора о животној средини (2026.)
	3. Учешће Брчко дистрикта БиХ у раду Међуентитетског тијела за животну средину	Представници Брчко дистрикта БиХ учествују у раду овог тијела у својству посматрача	Представници Брчко дистрикта БиХ активније учествују и дају допринос раду Међуентитетског тијела у складу са надлежностима (2030+)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Допринос стварању кохерентног система управљања са чврстим међусекторским везама и добром координацијом, који су од суштинског значаја за ефикасно и транспарентно управљање животном средином		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 21 004 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		

Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, тематским радним групама, цивилним друштвом, Скупштина Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Одговорне институције на државном нивоу у БиХ, заинтересоване невладине организације, грађани

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**		
Приоритет	**7.2. Обезбјеђивање ефикасог провођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза**		
Назив мјере	**7.2.2. Интензивирање провођења стратешке процјене утицаја на животну средину (СПУЖС) у Брчко дистрикту БиХ**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је креирати адекватан правни основ за провођење стратешке процјене утицаја на животну средину, те обезбиједити досљедно провођење стратешке процјене за све случајеве за које је стратешка процјена обавезна. Оквирна подручја дјеловања су: **1. Уређивање правног оквира за провођење СПУЖС-а** - Израда и усвајање подзаконског акта којим се детаљно утврђује обим, садржај и оцјена стратешке студије, на основу Закона о заштити животне средине - Успостављање и усвајање протокола и административних процедура за прекограничне обавијести и консултације у поступку провођења СПУЖС-а у сарадњи са представницима надлежних институција Федерације БиХ и Републике Српске - Усаглашавање и усвајање усаглашене методологије за провођење стратешке процјене утицаја на животну средину у сарадњи са представницима надлежних институција Федерације БиХ и Републике Српске **2. Примјена СПУЖС-а** - Обезбјеђивање да стратешка процјена утицаја на животну средину буде урађена за све документе/пројекте за које је СПУЖС обвезан **3. Промоција примјене СПУЖС**-а - Рад на подизању свијести ресорсних институција/пододјељења о важности стратешке процјене утицаја на животну средину, те омогућавање њихове обуке по овом питању		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**

	1. Комплетност правног и методолошког оквира за провођење СПУЖС-а	Не постоји адекватан правни и методолошки оквир	Усвојени подзаконски акти, протоколи, административне процедуре и методологија за провођење СПУЖС-а (2025.)
	2. Досљедност у примјени СПУЖС-а	СПУЖС се не проводи	СПУЖС се редовно проводи за све документе/пројекте, у складу са прописима (2030+)
	3. Ниво свијести ресорсних институција/пододјељења о важности стратешке процјене утицаја на животну средину	Низак ниво	Висок ниво (2030+)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања, смањење загађења и минимизирање негативних утицаја на животну средину, као и повећање свијести партнера о важности СПУЖС-а		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 140 440 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове		
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима		
Циљне групе	Ресорна одјељења у Влади Брчко дистрикта БиХ, институције надлежне за провођење СПУЖС-а, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.2. Обезбјеђивање ефикасног провођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза**
Назив мјере	**7.2.3. Омогућавање издавања интегрисаних дозвола за животну средину**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је креирати организационе и институционалне предуслове за издавање интегрисаних дозвола за животну средину у Брчко дистрикту БиХ. Очекује се да ће ово бити спор процес, јер је основна претпоставка измјена Закона о Влади Брчко дистрикта БиХ.

	Оквирна подручја дјеловања су: 1. Провођење анализе постојећих управних процеса издавања дозвола у Брчко дистрикту БиХ и дефинисање корака за увођење интегрисаних дозвола за животну средину 2. Провођење свих потребних радњи и креирање предуслова за издавање интегрисаних дозвола за животну средину у правном и институционалном оквиру Брчко дистрикта БиХ (на основу измјене Закона о Влади Брчко дистрикта БиХ) 3. Отпочињање процеса издавања интегрисаних дозвола за животну средину		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус анализе постојећих управних процеса издавања дозвола у Брчко дистрикту БиХ, у којој су дефинисани кораци за увођење интегрисаних дозвола за животну средину	Није проведена анализа	Проведена анализа и дефинисани кораци за увођење интегрисаних дозвола (2023.)
	2. Статус предуслова за издавање интегрисаних дозвола за животну средину у правном и институционалном оквиру Брчко дистрикта БиХ (приоритетни предуслов: измјене Закона о Влади Брчко дистрикта БиХ)	Не постоје предуслови за издавање интегрисаних дозвола	Креирани предуслови за издавање интегрисаних дозвола за животну средину у правном и институционалном оквиру Брчко дистрикта БиХ на основу измјена Закона о Влади Брчко дистрикта БиХ (2028.)
	3. Број издатих интегрисаних дозвола за животну средину	0	Редовно се издају интегрисане дозволе (циљни број одредити након проведене анализе) (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања животном средином и смањење загађења и минимизирање негативних утицаја на животну средину		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 52 409 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2023. – 2030.		

Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима/институцијама
Циљне групе	Сви субјекти укључени у процес издавања интегрисаних дозвола и крајњи корисници

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**		
Приоритет	**7.2. Обезбјеђивање ефикасног провођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза**		
Назив мјере	**7.2.4. Припрема Техничких упутстава за најбоље расположиве технике (НРТ)**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је креирати правне и методолошке предуслове за примјену НРТ-ова, те подстакнути примјену НРТ-ова за све дјелатности за које је то прописано. Оквирна подручја дјеловања односе се на: **1. Креирање правног оквира за НРТ-ове**: На основу Закона о заштити животне средине, донијети пропис којим се дефинишу: (i) дјелатности за које се утврђују НРТ-ови, (ii) однос са референтним документима за НРТ-ове, (iii) примјена других докумената о НРТ-овима, (iv) критеријуми за одређивање НРТ-ова, (v) садржај Техничких упутстава о НРТ-овима, (vi) доношење одлука о начину рада радних група за израду и ажурирање Техничких упутстава о НРТ-овима. **2. Припрема Техничких упутстава за НРТ-ове**: - Припрема техничких упутстава за дјелатности за које се утврђују НРТ-ови, по приоритетима - Периодично ажурирање донесених Техничких упутстава **3. Јавни приступ Техничким упутствима за НРТ-ове**: Обезбјеђивање приступа референтним документима НРТ-ова путем линка на интернет-страници Владе Брчко дистрикта БиХ који упућује на оригиналне документе (на енглеском језику) или преведене документе на службене језике БиХ (када преводи буду доступни)		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Статус правног оквира – прописа којим се дефинишу детаљи о изради техничких упутстава и других докумената за НРТ-ове	Не постоји правни основ – пропис	Донесен пропис којим се дефинишу детаљи о изради техничких упутстава и других докумената за НРТ-ове

			(2027.)
	2. Статус Техничких упутстава за дјелатности за које се утврђују НРТ-ови, по приоритетима	Започет је процес припреме Техничких упутстава за НРТ-ове за ограничени број дјелатности	Припремљена и ажурна Техничка упутства за дјелатности за које се утврђују НРТ-ови, по приоритетима (2028.)
	3. Јавни приступ референтним документима НРТ-ова путем линка на интернет-страници Владе Брчко дистрикта БиХ	Документи НРТ-ова нису јавно доступни	Обезбијеђен приступ референтним документима НРТ-ова путем линка на интернет-страници Владе Брчко дистрикта БиХ (2028.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања животном средином и смањење загађења и минимизирање негативних утицаја на животну средину		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 128 816 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2023. – 2028.		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ/Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове		
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима		
Циљне групе	Правни субјекти који обављају дјелатности за које се примјењују НРТ-ови		

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.3. Постизање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција**
Назив мјере	**7.3.1. Повећан број запослених на пословима повезаним са заштитом животне средине у институцијама Брчко дистрикта БиХ**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је провести анализу постојећих људских ресурса и организационих капацитета институција које се баве животном средином, те повећати број извршилаца на пословима животне средине. При томе, посебан фокус ће бити на повећању броја инспектора

	за заштиту животне средине у Инспекторату Брчко дистрикта БиХ. Оквирна подручја дјеловања подијељена су у два правца: **1. Повећање броја запослених и унапређење организације посла у институцијама које се баве пословима животне средине** - Извршавање детаљне процјене институционалних капацитета надлежних институција (пододјељења, тијела) у Брчко дистрикту БиХ - Развијање мјера за задржавање стручних особа у институцијама на основу анализе институционалних капацитета - Идентификовање приоритетних мјера како би се ојачао капацитет институција, са фокусом на стратешки приступ новом запошљавању и јачању људских ресурса у институцијама, посебно: именовати организациону јединицу задужену за континуирани рад на јачању институционалних капацитета и развити нове систематизације за институције на основу анализе институционалних капацитета (Напомена: у склопу ове мјере предвидјети и измјене Закона о јавној управи Брчко дистрикта БиХ) - Предлагање неопходних мјера како би се ојачао капацитет постојећих институција (реорганизација и јачање ресора животне средине у надлежним тијелима), посебно успоставом Фонда за заштиту животне средине на основу анализе институционалних капацитета - Успостављање Одјељења за животну средину у Влади Брчко дистрикта БиХ - Оснивање Сектора за хемикалије и извршавање анализе капацитета институција у надлежним институцијама након усвајања легислативе предвиђене овим планом - Успостављена формално-правна основа и интензивирана сарадња између институција Брчко дистрикта БиХ и ентитетских фондова за животну средину - Успостављена формално-правна основа и интензивирана сарадња између институција Брчко дистрикта БиХ и ентитетских агенција за заштиту животне средине (након оснивања ентитетских агенција за заштиту животне средине) - Израда детаљне процјене потреба за стручним усавршавањем у ресорним институцијама (пододјељења, тијела) - Припрема планова обука за све релевантне институције, на актуелне теме, на основу анализе **2. Повећање броја инспектора за заштиту животне средине** - Извршавање анализе капацитета, организације и рада инспекција у оквиру Инспектората Брчко дистрикта БиХ (инспекције за заштиту животне средине) - Предлагање неопходних мјера како би се побољшало дјеловање инспекција на основу анализе		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1.1. Систематичност приступа за увођење унапређења на основу анализе потреба и капацитета институција	Не постоји систематичан приступ анализирању потреба и капацитета институција у ресору животне средине	Дефинисане мјере за јачање капацитета институција, првенствено у домену људских ресурса: - мјере за задржавање стручних особа у институцијама;

			- запошљавање нових кадрова. Дефинисане мјере за побољшање рада инспекција (2027.)
	1.2. Функционалност институција за бављење пословима животне средине	Постојећа институционална организација није ефикасна	Донесени нови прописи о унутрашњој организацији Владе Брчко дистрикта БиХ; Успостављен Фонд за заштиту животне средине; Успостављено Одјељење за животну средину у Влади Брчко дистрикта БиХ; Основан Сектор за хемикалије; Донесени правни акти о формализовању сарадње између институција животне средине Брчко дистрикта БиХ и ентитетских фондова и агенција за животну средину (2024.)
	1.3. Систематичност у дефинисању и провођењу програма стручног усавршавања	Не постоји систематичан приступ стручном усавршавању свих институција у ресору животне средине	Планови обука за циљне групе/институције су припремљени у складу са процјеном потреба за стручним усавршавањем; редовно се проводе и ажурирају (2027.)
	2. Број инспектора за животну средину	1	Повећан број инспектора (2025.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања животном средином кроз јачање људских и институционалних капацитета		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1 090 431 КМ Извор: 30% буџетска средства, 70% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2027.		
Институције одговорне за координацију	Влада Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са ресорним одјељењима и институцијама		

имплементације мјере	
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима и институцијама надлежним за извођење обука, укључујући Одјељење за здравство, правосудне органе и Инспекторат Брчко дистрикта БиХ
Циљна група	Запослени у институцијама за животну средину

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**		
Приоритет	**7.4. Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука**		
Назив мјере	**7.4.1. Обезбјеђивање јавно доступних, комплетних и ажурних информација о животној средини**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успоставити системе за редовно објављивање ажурних информација о животној средини, тако да су информације доступне грађанима на једноставан начин, првенствено путем веб-страница одговорних институција. Предуслов за реализацију ове мјере је успостава информационог система за животну средину (реф. мјера 7.5.1.). Оквирна подручја дјеловања су: 1. Вршење континуиране едукације запослених у ресорним тијелима о примјени одредби Закона о слободи приступа информацијама 2. Омогућавање јавности доступност свих релевантних информација о животној средини на веб-страници Владе Брчко дистрикта БиХ, укључујући: податке из база података/информационог система о животној средини (ПРТР регистар, Регистар еколошких дозвола и повезаних процјена утицаја на животну средину), извјештаје о стању животне средине и друге релевантне информације о животној средини 3. Омогућавање јавности званичне комуникације са надлежним органима путем електронске поште		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Досљедност примјене Закона о слободи приступа информацијама	Запослени посједују основна знања о примјени Закона	Запослени посједују напредна знања за досљедну и ефикасну примјену Закона (2030.)

	2. Доступност информација о животној средини за јавност	Информације о животној средини се не објављују систематично/редовно	Релевантне информације о животној средини доступне су путем веб-странице Владе Брчко дистрикта БиХ (2030.)
	3. Ефикасност комуникације јавности са надлежним органима	Конвенционални канали комуникације су успостављени, али нису довољно ефикасни	Успостављени су нови канали комуникације између органа управе и грађана, посебно путем електронске поште (2026.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Јачање примјене принципа доброг управљања кроз већу транспарентност и нове механизме учешћа јавности		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 68 015 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са Одјељењем за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима и институцијама надлежним за извођење обука		
Циљна група	Грађани		

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.4. Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука**
Назив мјере	**7.4.2. Развијање свијести грађана о важности очувања животне средине**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је развити континуиране кампање и друге информативне и едукативне активности, како би грађани изградили свијести о важности очувања природе и животне средине за будуће генерације. Коначни циљ је да буду спремни да мијењају понашање.

	Оквирна подручја дјеловања су: **1. Континуирано провођење јавних кампања** за подизање свијести јавности о важности очувања животне средине, значају и угроженості природних ресурса, те повезаности са климатским промјенама које ће предвидјети посебно осмишљене активности усмјерене ка дјеци, младима, одраслима (женама и мушкарцима), становништву у урбаним и руралним подручјима, представницима привреде и индустрије, маргинализованим групама, итд. Представити родно осјетљиве иновативне приступе у заштити природе и управљању природним ресурсима... (радионице, медијска и кампања путем друштевних мрежа) **2. Остваривање континуиране сарадње са медијима** са циљем провођења промотивних активности, информативних и кампања за подизање свијести јавности о важности заштите животне средине уз посебно формулисане поруке према одабраној заинтересованој јавности (млади итд.) **3. Рад на јачању свијести шире јавности кроз:** - Активирање мјесних заједница у смислу промоције концепта заштите животне средине - Успостављање дугорочних едукативних програма о питањима заштите животне средине **4. Јачање људских капацитета привреде** кроз подршку трансфера знања **5. Успостављање повезница између животне средине и родне димензије** - Остваривање сарадње партнерских институција и цивилног сектора везане за креирање знања и подизање свијести о повезаности животне средине и родне димензије		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Организовање дугорочних кампања за подизање свијести	Не постоје дугорочне кампање за подизање свијести	Успостављене дугорочне кампање за подизање свијести јавности о важности очувања животне средине, уз посебно осмишљене активности усмјерене ка дјеци, младима, одраслима (2030.)
	2. Квалитет сарадње са медијима на организацији кампања за подизање свијести о заштити животне средине	Не постоје дугорочне медијске кампање за подизање свијести	Остварена успјешна сарадња институција са медијима и проведене промотивне активности, информативне кампање и кампање за подизање свијести јавности о важности заштите животне средине, уз посебно формулисане поруке према одабраној заинтересованој јавности (млади, итд.)

			(2030.)
	3. Систематичност у провођењу едукација о заштити животне средине	Не постоје дугорочни едукативни програми	Успостављени дугорочни едукативни програми о питањима заштите животне средине (2030.)
	4. Људски капацитети привреде за допринос побољшањима у животној средини	Низак ниво људских капацитета привреде	Ојачани људски капацитети привреде захваљујући трансферу знања (2030.)
	5. Ниво знања запослених у институцијама животне средине о повезаности животне средине и родне димензије	Низак ниво знања	Усвојена знања и повећана свијест о повезаности животне средине и родне димензије међу запосленима (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећана свијест привреде и становништва о значају заштите животне средине. Интегрисање родне перспективе у политке кроз јачање капацитета запослених у институцијама		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 372 806 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са Одјељењем за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ, у сарадњи са медијима, Пододјељењем за подршку МЗ и НВО, другим институцијама, Комисијом за равноправност полова Скупштине Брчко дистрикта БиХ, привредним субјектима, Привредном комором и организацијама цивилног друштва		
Циљна група	Грађани		

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.4. Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у**

	процес доношења одлука		
Назив мјере	**7.4.3. Квалитетније учешће грађана и организација цивилног друштва у процесима одлучивања о животној средини**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је ојачати механизме за учешће грађана и организација цивилног друштва у процесима одлучивања о животној средини, посебно у процесима процјене утицаја на животну средину и издавања еколошких дозвола. Кроз ову мјеру реализоваће се активности са организацијама цивилног друштва, како би се повећала њихова знања о начинима учешћа и добили релевантни коментари у јавним консултацијама. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Провођење обука представника релевантних институција/тијела у циљу јачања капацитета за организовање учинковитих поступака учешћа јавности 2. Ажурирање база података о активним организацијама цивилног друштва у области животне средине и другим областима (равноправност полова, друштвена једнакост, сиромаштво), те успостава сарадње у поступцима припреме закона, подзаконских и других аката, стратегија, политика и програма, као и у процесима процјене утицаја на животну средину и издавања еколошких дозвола – посебно у склопу рада Савјетодавног вијећа за заштиту животне средине *(Напомена: Новим Законом о заштити животне средине биће тачно дефинисана потреба успоставе Савјетодавног вијећа за заштиту животне средине)* 3. Креирање подстицајних активности за укључивање младих у процесе доношења одлука по питању животне средине		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Ниво знања одговорних службеника у ресорним институцијама о организовању учинковитих поступака учешћа јавности	Не унапређују се знања службеника о организовању учинковитих поступака учешћа јавности	Редовно се проводе обуке представника релевантних институција/тијела за организовање учинковитих поступака учешћа јавности (2030.)
	2.1. Базе података о активним организацијама цивилног друштва у области животне средине и другим областима (равноправност полова, друштвена једнакост, сиромаштво)	Не постоје ажурне базе података о активним организацијама цивилног друштва	Ажурне базе података о активним организацијама цивилног друштва у области животне средине и другим областима (2030.)
	2.2. Савјетодавно вијеће за заштиту животне средине	Није успостављено	Успостављено Савјетодавно вијеће за заштиту животне средине (у складу са одредбама Закона о заштити животне

			средине) (2030.)
	3. Програми за подстицање младих на учешће у доношењу одлука по питању животне средине	Не постоје програми усмјерени на младе	Креирани подстицајни програми за учешће младих у доношење одлука по питању животне средине (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Јачање примјене принципа доброг управљања кроз већу транспарентност и нове механизме учешћа јавности, посебно припадника и припадница рањивих група		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 98 381 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са Одјељењем за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ, у сарадњи са другим ресорним одјељењима (посебно Пододјељењем за подршку МЗ и НВО), институцијама и организацијама цивилног друштва		
Циљне групе	Грађани, организације цивилног друштва		

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ**
Назив мјере	**7.5.1. Успостава цјеловитог информационог система о животној средини**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је креирати предуслове за успоставу цјеловитог система информисања о животној средини у складу са Законом о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ, који укључује и информациони систем заштите вода, у складу са Законом о водама Брчко дистрикта БиХ. С обзиром на то да је успостава функционалног информационог система дугорочан процес, кроз ову мјеру ће се у текућем стратешком периоду створити претпоставке за потпуну успоставу и функционалност система.

	Оквирна подручја дјеловања су: **1. Успостављање јединственог информационог система заштите животне средине** у Брчко дистрикту БиХ и одређивање одговорних институција, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине **2. Креирање методолошког и правног оквира** - Израда и усвајање методологије размјене података о животној средини између институција у Брчко дистрикту БиХ, која је усклађена са обавезама извјештавања БиХ према међународним тијелима и компатибилна са другим информационим системима за животну средину у Брчко дистрикту БиХ (просторно планирање, биодиверзитет, квалитет вода, отпад итд.), укључујући: одлучивање о сету показатеља животне средине који ће се мјерити и који су усклађени са међународним методологијама; начин размјене података међу институцијама; обезбјеђивање отвореног приступа подацима за јавност - Доношење прописа о размјени података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ на основу усвојене методологије **3. Јачање институционалних система за прикупљање и валидацију података** - Јачање институционалних система за прикупљање података о животној средини (који су разврстани по: географским локацијама, врсти насеља (урбано-рурално), полу, припадности маргинализованим групама, висини прихода, степену образовања и другим категоријама које су примјењиве за поједине врсте података) - Јачање сарадње са релевантним представницима сектора цивилног друштва у области животне средине у циљу побољшања могућности прикупљања релевантних података - Успостава система валидације података о животној средини који ће се користити за провјеру свих прикупљених података и информација, као и начина/метода на који су подаци прикупљени
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
Индикатори за праћење резултата мјере	1.1. Јединствен информациони систем заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Не постоји јединствен информациони систем заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Успостављен јединствен информациони систем заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ (2030.)
	1.2. Институције одговорне за функционисање информационог система о животној средини	Одговорности за функционисање информационог система нису адекватно дефинисане	Одређене одговорне институције (2030.)
	2.1. Методологија размјене података о животној средини између институција у Брчко дистрикту БиХ	Не постоји методологија	Усвојена методологија која је усклађена са обавезама извјештавања БиХ према међународним тијелима и компатибилна са другим

			информационим системима за животну средину у Брчко дистрикту БиХ (2025.)
	2.2. Пропис о размјени података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ на основу усвојене методологије	Није донесен пропис	Донесен пропис (2026.)
	3. Системи за прикупљање података о животној средини	Нису довољно развијени системи за прикупљање података о животној средини	Успостављени функционални институционални системи за прикупљање података о животној средини који су разврстани према усвојеним класификацијама (2027.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања животном средином кроз већу доступност квалитетних података који омогућавају да се будуће политике креирају на основу чињеница и одговарајућих анализа		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 491 238 КМ Извор: 10% буџетска средства, 90% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са Одјељењем за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима		
Циљне групе	Институције које се баве питањима животне средине, привредни сектор, академска заједница, грађани		

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ**
Назив мјере	**7.5.2. Унапређење статистике о животној средини**

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је пружити подршку ресорним институцијама да унаприједе статистику о животној средини, која је усклађена са захтјевима ЕУРОСТАТ-а, три РИО конвенције, УНЕЦЕ-а и Оквира за реализацију циљева одрживог развоја. Реализацијом ове мјере успоставиће се функционалан процес праћења, прикупљања и валидације података о животној средини са циљем извјештавања у складу са међународним уговорима. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Учешће у изради студијске анализе која ће дати приједлог проширеног сета индикатора које треба пратити по свим областима. Анализа ће дати приједлоге о начину прикупљања података са јасно дефинисаном улогом институција Брчко дистрикта БиХ у обезбјеђивању података, те дати процјене потреба за обуком кадрова (надоградити извјештаје из пројекта „Јачање институција за заштиту животне средине у БиХ и припрема за претприступне фондове (ЕнвИС)“). При томе, укључити захтјеве за извјештавањем од стране ЕЕА, ЕУРОСТАТ-а, Циљева одрживог развоја, три РИО конвенције, УНЕЦЕ-а, итд., те разврставати податке по полу, старости, висини примања, мјесту становања, гдје год је то могуће 2. Учешће у раду радне групе коју ће координисати МСТЕО БиХ и коју ће чинити институције свих нивоа, а која ће давати стручне приједлоге и координисати реализацију закључака и приједлога студијске анализе 3. Израда и провођење Плана обуке и оспособљавања свих институција Брчко дистрикта БиХ укључених у извјештавање на основу студијске анализе 4. Учешће у имплементацији Стратегије праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА након усвајања на нивоу БиХ (приједлог текста Стратегије дат је у Извјештају „Праћење стања животне средине, управљање подацима и Стратегија извјештавања“ израђеном у оквиру пројекта „Јачање институција за заштиту околиша у БиХ и припрема за претприступне фондове (ЕнвИС)“) 5. Учешће у имплементацији стратешког документа и Уредбе о ЕИОНЕТ-у, након израде и усвајања ових докумената на нивоу БиХ кроз израду одговарајућег стратешког инструмента Брчко дистрикта БиХ и Акционог плана за провођење Уредбе о ЕИОНЕТ-а БиХ на територији Брчко дистрикта БиХ (у складу са Стратегијом апроксимације прописа правној тековини ЕУ области заштите животне средине/околиша Брчко дистрикта БиХ)		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Студијска анализа која садржи приједлог проширеног сета индикатора које треба пратити по свим областима	Није урађена студијска анализа	Урађена студијска анализа (2024.)
	2. Учешће представника Брчко дистрикта БиХ у раду радне групе коју координише МСТЕО БиХ и коју чине институције свих нивоа, а која даје стручне	Представници Брчко дистрикта БиХ не учествују активно у раду радне групе	Представници Брчко дистрикта БиХ активно учествују у раду радне групе (2030,)

	приједлоге и координише реализацију закључака и приједлога студијске анализе		
	3. Ефикасност провођења Плана обуке и оспособљавања институција у Брчко дистрикту БиХ, које су укључене у извјештавање	Не постоји План обуке	Ефикасно се проводи План обуке и оспособљавања институција у Брчко дистрикту БиХ, које су укључене у извјештавање (2030)
	4. Учешће институција Брчко дистрикта БиХ у имплементацији Стратегије праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА након усвајања на нивоу БиХ	Стратегија није усвојена на нивоу БиХ	Институције Брчко дистрикта БиХ учествују у имплементацији Стратегије праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА након усвајања на нивоу БиХ (2026.)
	5. Учешће институција Брчко дистрикта БиХ у имплементацији стратешког документа и Уредбе о ЕИОНЕТ-у, након израде и усвајања ових докумената на нивоу БиХ	Документи нису усвојени на нивоу БиХ	Креиран одговарајући стратешки инструмент Брчко дистрикта БиХ и Акциони план за провођење Уредбе о ЕИОНЕТ-у БиХ на територији Брчко дистрикта БиХ (2026.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развој статистичког система који омогућава да се будуће политике креирају на основу чињеница и одговарајућих анализа		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 104 542 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са Одјељењем за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ		

Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, МСТЕО
Циљне групе	Међународна тијела, Институције које се баве питањима животне средине, привредни сектор, академска заједница, грађани

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**		
Приоритет	**7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ**		
Назив мјере	**7.5.3. Успостава функционалног система размјене просторних података у Брчко дистрикту БиХ**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је пружити подршку институцијама Брчко дистрикта БиХ да успоставе функционални систем размјене просторних података у Брчко дистрикту БиХ у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве. Оквирна подручја дјеловања односе се на: 1. Израду и усвајање методологије размјене просторних података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ, како би се обезбиједили адекватни механизми и критеријуми за размјену просторних информација у складу са INSPIRE директивом. Израда методологије укључује: - организацијску основу и процедуре размјене просторних података - одабир сетова индикатора усклађених са међународним методологијама - начин обезбјеђивања отвореног приступа просторним подацима 2. Одређивање институција које ће бити укључене у поједине задатке, како би се обезбиједило да мрежа институција омогућава размјену просторних податка и повезане услуге на основу усвојене методологије 3. Израда, успостављање и управљање системом размјене просторних података у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве и услугама између институција		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Методологија размјене просторних података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ	Није усвојена методологија	Усвојена методологија (2026.)

	2. Институционалне одговорности за размјену просторних података и повезане услуге	Задаци нису адекватно делегирани	Одређене институције за поједине задатке и омогућена размјена просторних података и повезане услуге (2028.)
	3. Систем размјене просторних података између институција	Није успостављен систем размјене просторних података између институција	Ефикасан систем размјене просторних података у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве и услугама између институција (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања животном средином кроз већу доступност података који омогућавају да се политике креирају на основу чињеница и одговарајућих анализа		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 147 991 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2023. – 2030.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са Одјељењем за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима		
Циљне групе	Међународна тијела, Институције које се баве просторним подацима и питањима животне средине, привредни сектор, академска заједница, грађани		

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ**
Назив мјере	**7.5.4. Успостава функционалног ПРТР регистра у Брчко дистрикту БиХ**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је пружити подршку институцијама у Брчко дистрикту БиХ да успоставе функционалан ПРТР регистар који је усклађен са регистрима у Федерацији БиХ и Републици Српској. Процес извјештавања података из ПРТР регистара треба бити регулисан према институцијама БиХ.

	У складу са надлежностима Брчко дистрикта БиХ, оквирна подручја дјеловања су: 1. Ажурирање правног оквира и институционалних аранжмана за успоставу ефикасног ПРТР регистра у Брчко дистрикту БиХ, чиме ће се дефинисати канали комуникације и линије извјештавања, те процедуре везане за објављивање података 2. Успостављање функционалне и одрживе ПРТР базе података, по методологији која је усаглашена са Федерацијом БиХ и Републиком Српском (јединствени обрасци, врсте и број загађујућих материја, исте мјерне јединице и др.) 3. Обезбјеђивање јавног приступа подацима из ПРТР регистра путем веб-портала		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Правне и институционалне претпоставке за ПРТР регистар у Брчко дистрикту БиХ	Правилник о регистру постројења и загађивача није донесен у Брчко дистрикту БиХ	Ажуран правни оквир – донесен Правилник и успостављени институционални аранжмани за ПРТР регистар у Брчко дистрикту БиХ (2026.)
	2. ПРТР база података у Брчко дистрикту БиХ	Регистар постројења и загађивача није у функцији у Брчко дистрикту БиХ	Успостављена функционална и одржива ПРТР база података, по методологији која је усаглашена са Федерацијом БиХ и Републиком Српском (2026.)
	3. Јавни приступ подацима из ПРТР регистра	Регистар постројења и загађивача није у функцији у Брчко дистрикту БиХ	Обезбијеђен јавни приступ подацима из ПРТР регистра путем веб-портала (2026.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшано доношење одлука на свим нивоима власти и унапређење доступности информација који имају велики значај у смањењу загађења животне средине		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 73 249 КМ Извор: 100% буџетска средства		
Период имплементације мјере	2022. – 2026.		

Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са Одјељењем за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, МСТЕО
Циљне групе	Међународна тијела, институције које се баве просторним подацима и питањима животне средине, привредни сектор, академска заједница, грађани

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ**
Назив мјере	**7.5.5. Редовно извјештавање о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је пружити подршку институцијама у Брчко дистрикту БиХ да редовно раде и објављују извјештаје о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ, у складу са прописаном обавезом израде Извјештаја. Оквирна подручја дјеловања односе се на: 1. Редовну израду извјештаја о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ и њихово објављивање, у складу са прописаном законском обавезом о изради и објављивању таквих извјештаја сваке двије године 2. Организацију едукације кадрова за управљање централним системом прикупљања и обраде података, те успостављање институционалних капацитета за анализирање прикупљених и валидираних података, водећи рачуна о специфичностима појединих локација и група (уз коришћење података који су разврстани по географским локацијама, врсти насеља (урбано-рурално), полу, припадности маргинализованим групама, висини прихода, степену образовања, и другим категоријама које су примјењиве за поједине врсте података), у сврху израде извјештаја о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ 3. Израду и усвајање Акционог плана за провођење директиве стандардизованом извјештавању (СРДСИП) на територији Брчко дистрикта БиХ (ова мјера је у складу са Програмом апроксимације прописа Брчко дистрикта БиХ) 4. Унапрјеђење система праћења података за циљеве одрживог развоја који се односе на тематско подручје животне средине, уз креирање додатних индикатора и класификација које предвиђају разврставање података по географским локацијама, врсти насеља (урбано-рурално), полу, припадности маргинализованим групама, висини прихода, степену образовања, и другим категоријама које су примјењиве за поједине врсте података)
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021.)	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	1. Извјештаји о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Не раде се извјештаји о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Извјештаји о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ редовно се раде и објављују, у складу са прописаном обавезом о изради и објављивању таквих извјештаја сваке двије године (2030.)
	2. Институционални капацитети за анализирање прикупљених и валидираних података, водећи рачуна о разврставању података по усвојеним класификацијама	Институционални капацитети нису адекватни	Успостављени институционални капацитети (2030.)
	3. Усвојен Акциони план за провођење директиве стандардизованом извјештавању (СРДСИП) на територији Брчко дистрикта БиХ	Није усвојен Акциони план	Усвојен Акциони план (2025.)
	4. Систем праћења података за циљеве одрживог развоја који се односе на тематско подручје животне средине, уз креирање додатних индикатора и класификација	Систем праћења података за циљеве одрживог развоја је у иницијалној фази	Унапријеђен систем праћења података за циљеве одрживог развоја (2026.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење транспарентности и доступности информација, као и јачање међусекторске комуникације и координације по питањима заштите животне средине		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 186 330 КМ Извор: 70% буџетска средства, 30% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са Одјељењем за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима и Агенцијом за статистику БиХ		

Циљне групе	Међународна тијела, институције које се баве питањима животне средине, привредни сектор, академска заједница, грађани

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.6. Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика**
Назив мјере	**7.6.1. Интеграција захтјева животне средине у секторске политике и прописе**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је иницирати институционалне и правне промјене ради интеграције захтјева заштите животне средине у секторе који су уско повезани са животном средином, као што су енергетика, транспорт, рударство, пољопривреда, шумарство, здравствени сектор, туризам, образовни сектор, равноправност полова, социјална заштита. Оквирна подручја дјеловања су: **1. Интеграција захтјева животне средине у политике и законодавство у другим секторима** (ресорима) - Успостављање мултидисциплинарног и интерсекторског тијела за праћење реализације стратегије и пројеката који имају утицај на животну средину, које ће проактивно коментарисати нацрте припремљених секторских правних и политичких докумената - Унапређење сарадње између ресорних пододјељења, институција и тијела у Брчко дистрикту БиХ у сектору животне средине са институцијама из других сектора (као што су енергетика, транспорт, рударство, пољопривреда, шумарство, здравствени сектор, туризам, образовни сектор, равноправност полова, социјална заштита) - Успостављање активне сарадње Владе Брчко дистрикта БиХ с представницима привреде, невладиног сектора и осталих кључних актера по питању заштите животне средине - Јачање капацитета запослених у свим одјељењима Владе Брчко дистрикта БиХ за основно разумијевање захтјева сектора заштите животне средине - Обезбјеђивање потпуне интеграције принципа заштите животне средине у друге секторе (прије свега комунална инфраструктура), те промоција привредних активности које се ослањају или чак и промовишу очувану животну средину - Успостављање механизма за усклађивање просторног планирања са принципима доброг управљања, коришћења и оптималне организације простора, посебно кроз компоненту Израде јединственог система информација о простору Брчко дистрикта БиХ у сврху планирања, коришћења и заштите простора Брчко дистрикта БиХ **2. Интеграција захтјева Стратегије прилагођавања климатским промјенама и нискокарбонског развоја БиХ у секторске политике** у Брчко дистрикту БиХ: За секторе који су изложени високом ризику и осјетљиви на климатске утицаје (водни ресурси/управљање водама, шумарство/шумски ресурси, људско здравље, биоразноликост и осјетљиви екосистеми) интегрисати прилагођавање климатским промјенама у секторске развојне политике, стратегије, програме и планове
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021.)	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	1. Степен интеграције принципа заштите животне средине интегрисани у друге секторе (прије свега комунална инфраструктура)	Низак степен интеграције	У потпуности интегрисани принципи заштите животне средине у друге секторе (2030.)
	2. Степен интеграције захтјева прилагођавања климатским промјенама у секторске развојне политике, стратегије, програме и планове	Нулти степен интеграције	У потпуности интегрисани захтјеви прилагођавања климатским промјенама у секторске развојне политике, стратегије, програме и планове (2028.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Допринос стварању кохерентног система са чврстим међусекторским везама и добром координацијом који су од суштинског значаја за ефикасно управљање животном средином		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 387 790 КМ Извор: 70% буџетска средства, 30% средства ЕУ и других међународних донатора		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим ресорним одјељењима, посебно са одјељењима надлежним за управљање водама, шумарство, људско здравље, биоразноликост		
Циљне групе	Све институције Брчко дистрикта БиХ, заинтересована јавност и грађани		

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.6. Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика**
Назив мјере	**7.6.2. Интеграција принципа родне равноправности, социјалне једнакости и сиромаштва у политике заштите животне средине**

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је обезбиједити институционалне механизме и капацитете за потпуну интеграцију стандарда и принципа родне равноправности, социјалне једнакости и сиромаштва у политике заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Институционализација процедура за интегрисање стандарда равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва у све фазе управљања животном средином (планирање, реализација, праћење, извјештавање, евалуација) 2. Унапређење нивоа знања и свијести о повезаности животне средине и родне димензије кроз сарадњу надлежних институција и јачање институционалног механизма за равноправност полова у Брчко дистрикту БиХ 3. Унапређење капацитета институција за коришћење алата попут родне анализе, процјене џендер утицаја, родно одговорног буџетирања, џендер индекса у области животне средине при планирању, провођењу, праћењу и оцјени политика, програма и пројеката у области управљања животном средином		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Процедуре за интегрисање стандарда равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва у све фазе управљања животном средином	Процедуре нису развијене	Процедуре су институционализоване (2025.)
	2. Ниво знања и свијести о повезаности животне средине и родне димензије кроз сарадњу надлежних институција и јачање институционалног механизма за равноправност полова у Брчко дистрикту БиХ	Низак ниво знања и свијести	Повећан ниво знања и свијести (2025.)
	3. Степен капацитета институција за коришћење алата попут родне анализе, процјене џендер утицаја, родно одговорног буџетирања, џендер индекса у области животне средине при планирању, провођењу, праћењу и оцјени политика, програма и пројеката у области управљања животном средином	Ниски капацитети институција	Побољшани капацитети институција (2026.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Обезбјеђивање да сви мушкарци и жене, посебно сиромашни и рањиви потпуно и дјелотворно учествују у доношењу одлука које се тичу области животне средине		
Индикативна финансијска конструкција са изворима	Износ: 106 069 КМ Извор: 100% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		

финансирања	
Период имплементације мјере	2022. – 2026.
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са ресорним одјељењима
Носиоци мјере	Ресорна одјељења надлежна за израду прописа у сарадњи са Комисијом за равноправност полова Скупштине Брчко дистрикта БиХ
Циљне групе	Институције надлежне за провођење прописа за животну средину, грађани, осјетљиве групе

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**		
Приоритет	**7.6. Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика**		
Назив мјере	**7.6.3. Креирање модела за транзицију ка циркуларној економији**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је стварање претпоставки у правном и институционалном оквиру за примјену концепта циркуларне економије у Брчко дистрикту БиХ. Оквирно подручје дјеловања односи се на дефинисање и усвајање модела за транзицију ка циркуларној економији за Брчко дистрикт БиХ.		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	Формално-правни акти који дефинишу модел за транзицију ка циркуларној економији у Брчко дистрикту БиХ	Не постоје формално-правни акти за циркуларну економију	Усвојени формално-правни акти за циркуларну економију (2027.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Економска и еколошка корист кроз успјешније коришћење материјалних ресурса и кроз повећање ефикасности управљања, иновације и сарадњу између приватног и научно-истраживачког сектора		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 41 927 КМ Извор: 100% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		

Период имплементације мјере	2022. – 2027.
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ
Носиоци мјере	Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са другим релевантним институцијама
Циљне групе	Предузећа, корисници услуга/потрошачи

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**
Приоритет	**7.7. Усаглашавање и стављање у примјену ефикасних економских инструмената везаних за заштиту животне средине**
Назив мјере	**7.7.1. Побољшање институционалног и правног оквира за финансирање пројеката заштите животне средине**
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је побољшати капацитете институција за намјенско финансирање пројеката у области животне средине и унаприједити легислативу, чиме ће се створити основ за прикупљање средстава путем накнада и других врста економских инструмената за заштиту животне средине. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Успостава механизма за намјенско финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ, првенствено разматрањем опција за оснивање Фонда за заштиту животне средине: - Успостављање механизма за намјенско финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ – разматрање опције оснивања Фонда за заштиту животне средине (у складу са Законом о заштити животне средине) - Прописивање обавезе надлежних институција да извјештавају о намјенском утрошку средстава за пројекте заштите животне средине у јединствену базу података у складу са успостављеним механизмом финансирања пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ 2. Побољшање прописа за дефинисање економских инструмената за заштиту животне средине - Системско сагледавање и „реформисање“ свих врста накнада које се односе на животну средину и које дијелом покривају аспекте животне средине (концесије и др.) - Прописивање адекватне накнаде за кориснике животне средине, енергетску ефикасност, одлагање отпада итд. у складу са усвојеним новим законима из области животне средине 3. Увођење нових иновативних и подстицајних економских механизама: - Креирање нових економских инструмената за заштиту животне средине, водећи рачуна о маргинализованим групама и принципима родно-одговорног финансирања пројеката животне средине – посебно сагледати мјеру из Стратегије заштите

	животне средине Брчко дистрикта БиХ: Увођење система околинских пореза и промоција концепта „загађивач плаћа“, у складу са новим законима из области животне средине - Увођење револвинг фондова, субвенција и др. механизама за област заштите животне средине 4. Значајније коришћење фондова ЕУ и других међународних фондова - Јачање капацитета за управљање пројектима, привлачење средстава и провођење пројеката из ЕУ и других међународних фондова у сектору заштите животне средине		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1.1. Постојање механизама за намјенско финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Не постоји механизам	Успостављен ефикасан механизам за намјенско финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ (2028.) *(Опција: основан Фонд за заштиту животне средине – одлучити накнадно)*
	1.2. Обавеза надлежних институција да извјештавају о намјенском утрошку средстава за пројекте заштите животне средине у јединствену базу података	Није прописана обавеза	Прописана обавеза (2030.)
	2. Прописи за увођење накнада за кориснике животне средине, енергестску ефикасност, одлагање отпада итд.	Накнаде нису адекватно прописане	Донесени прописи којима су детаљно дефинисане накнаде за кориснике животне средине (у складу са усвојеним новим законима из области животне средине) (2028.)
	3. Иновативни економски инструменти за заштиту животне средине	Економски инструменти нису иновативни	Реформисане све врсте накнада које се односе на животну средину и које дијелом покривају аспекте животне средине (концесије и др.), водећи рачуна о маргинализованим групама и принципима родно-одговорног финансирања пројеката;

			Уведени револвинг фондови, субвенције и др. механизми за област заштите животне средине (2030.); Успостављен револвинг фонд за суфинансирање пројеката енергетске ефикасности (2024.) *(в. кључни стратешки пројекат 3.3.2.2. у Стратегији развоја Брчко дистрикта БиХ 2021. – 2027.)*
	4. Капацитети за управљање пројектима, привлачење средстава и провођење пројеката из ЕУ и других међународних фондова у сектору заштите животне средине	Недовољни капацитети	Успостављени функционални капацитети (2026.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање доступних финансијских ресурса за управљање животном средином кроз јачање институционалних капацитета и људских ресурса за координисано и стратешко управљање пројектима		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 933 929 КМ Извор: 20% буџетска средства, 80% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2022. – 2030.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, Дирекција за финансије Брчко дистрикта БиХ		
Носиоци мјере	Дирекција за финансије Брчко дистрикта БиХ, Одјељење за пољопривреду, водопривреду и шумарство Брчко дистрикта БиХ, Одјељење за комуналне послове, Порезна управа Брчко дистрикта БиХ		
Циљне групе	Корисници – обвезници плаћања накнада, институције које управљају накнадама, корисници средстава из фондова од прикупљених накнада		

Веза са стратешким циљем	**7. Унапређење управљања животном средином**

Приоритет	**7.8. Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама у животној средини**		
Назив мјере	**7.8.1. Унапређење образовних програма, истраживања и иновација у области животне средине**		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је пружити подршку образовним, научним и истраживачким институцијама да побољшају образовне програме, квалитет истраживања и увођење иновација у области животне средине. Основна претпоставка за ова побољшања је системско финансирање наведених области. Оквирна подручја дјеловања су: 1. Периодично иновирање планова за интегрисање проблематике заштите животне средине у наставне планове одгојних и образовних институција у Брчко дистрикту БиХ 2. Успостављање намјенских буџета одјељења у Брчко дистрикту БиХ за улагање у иновације и развој, те примјену нових технологија са циљем смањења загађења, у складу са Законом о буџету Брчко дистрикта БиХ 3. Успостављање намјенских буџета одјељења у Брчко дистрикту БиХ за подршку неформалном образовању у области животне средине, у складу са Законом о буџету Брчко дистрикта БиХ 4. Унапређење капацитета за истраживања у области животне средине аплицирањем на међународне пројекте 5. Остваривање сарадње са привредом – укључити привреду у финансирање истраживања у области животне средине (сарадњу факултета и привреде)		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	**Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)**	**Полазна вриједност (2021.)**	**Циљна вриједност**
	1. Интегрисање проблематике заштите животне средине у наставне планове одгојних и образовних институција у Брчко дистрикту БиХ	Заштита животне средине интегрисана је у наставни план средњошколског образовања, али нису развијени свеобухватни и дугорочни планови за интеграцију животне средине у све облике образовања у дугом периоду у складу са модерним приступима	Иновативни и ажурни планови за интегрисање проблематике заштите животне средине у наставне планове одгојних и образовних институција у Брчко дистрикту БиХ (2020.)
	2. Намјенски буџети одјељења у Брчко дистрикту БиХ за улагање у иновације и развој, те примјену нових технологија са циљем смањења загађења	Не постоје намјенски буџети	Успостављени намјенски буџети одјељења у Брчко дистрикту БиХ (2025.)

	3. Системско финансирање неформалног образовања у области животне средине	Не постоји системско финансирање неформалног образовања у области животне средине	Успостављени намјенски буџети одјељења у Брчко дистрикту БиХ за подршку неформалном образовању у области животне средине (2025.)
	4. Капацитети за истраживања у области животне средине аплицирањем на међународне пројекте	Нису развијени капацитети за истраживања	Успостављени функционални капацитети за истраживања у области животне средине аплицирањем на међународне пројекте (2026.)
	5.1. Сарадња између јавних институција и привреде на пољу заједничког финансирања истраживања у области животне средине	Повремена сарадња	Остварена активна сарадња између јавних институција и привреде (2029.)
	5.2. Сарадња између факултета и привреде	Повремена сарадња	Успостављена конструктивна сарадња између факултета и привреде (2030.)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење образовног процеса и повећање компетенција свих актера за интеграцију заштите животне средине и одрживог коришћења у све нивое образовања		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 77 258 КМ Извор: 100% комбинација – средства ЕУ и других међународних донатора и остале донације		
Период имплементације мјере	2023. – 2030.		
Институције одговорне за координацију имплементације мјере	Влада Брчко дистрикта БиХ, Дирекција за финансије Брчко дистрикта БиХ, ресорна одјељења		
Носиоци мјере	Одјељење за образовање, Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ, Дирекција за финансије Брчко дистрикта БиХ, ресорна одјељења, институције за високо образовање, привредни субјекти, Привредна комора		
Циљне групе	Ученици, студенти, академска заједница, привредни субјекти, истраживачке и научне институције		

9.2. Анекс 2. Сажети преглед стратешког документа

9.2.1. Управљање водама

Редни број и ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
		Индикатори стратешког циља	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
1. Стратешки циљ	**Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости**	Удио водних тијела која имају воду одговарајућег квалитета	Површинске воде: 18,5% ВТ – низак ризик, 74% – под ризиком, 7,5% – висок ризик од недостизања циљева животне средине ВТ подземних вода – условно под притиском/ризиком од недостизања циљева животне средине (2016.)	Постизање доброг статуса водних тијела површинских и подземних вода у складу са динамиком предвиђеном Планом управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ (за сва водна тијела до 2039. године)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		10,1	193,1	203,2

		Индикатори приоритета	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
1.1. Приоритет	**Унапређење правног и институционалног оквира за усклађивање водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са ЕУ легислативом**	Степен ажурности правног оквира из области водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ	Правни оквир из области водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ није ажуран (2021.): - није усвојен Нацрт закона о водама; - нису израђена подзаконска акта везана за сектор вода; - Закон о заштити вода (посљедње измјене 2007. године)	Донесени су кључни закони и подзаконски акти из области водног законодавства (2025.)

		Степен хармонизације правног оквира из области водног законодавства у Брчко дистрикту БиХ са водним директивама ЕУ	Правни оквир из области водног законодавства није хармонизован са водним директивама ЕУ (2021.)	Правни оквир из области водног законодавства је дјелимично хармонизован са 8 директива (постигнут висок степен усклађености или потпуна усклађеност Директива у области управљања водама) (2031.)
		Статус израде, усвајања и реализације Акционих планова за провођење ЕУ директива (АПИД-а)	Нису израђени Акциони планови за провођење водних директива ЕУ (АПИД-и). АПИД Директиве о процјени и управљању ризицима од поплава 2007/60/Е3 је израђен, али ДСИП на нивоу МСТЕО-а није прихваћен, те стога ни АПИД није озваничен (2021.)	Израђени су и усвојени Акциони планови за провођење водних директива ЕУ и континуирано се проводе (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		2,7	50,7	53,4

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
1.1.1. Мјера	Унапређење законске и подзаконске регулативе у Брчко дистрикту БиХ из области водног законодавства	1. Статус усвајања Нацрта закона о водама	На снази Закон о водама Републике Српске из 1998. године који није у складу са ОДВ-ом ЕУ; 2016. године израђен Нацрт закона о водама Брчко дистрикта БиХ који није усвојен	Усвојен Нацрт закона о водама (2022.)
		2. Број прилагођених подзаконских аката у области управљања водама	0 (У употреби су подзаконски акти из Републике Српске)	5 (2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**

		0,057	0	0,057
1.1.2. Мјера	Повећање степена усклађености законодавства Брчко дистрикта БиХ с правном тековином ЕУ у области водних ресурса	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Статус израде листе приоритета за транспозицију Директива о водама, те за институционалне мјере за област управљања водама (за четворогодишње периоде)	У процесу израде (2021.)	Израђена и усвојена листа приоритета (2022.)
		2. Статус усвајања Акционог плана транспозиције ЕУ прописа о водама у Брчко дистрикту БиХ, те за институционалне мјере за област управљања водама (за четворогодишње периоде)	-	Израђен и усвојен Акциони план (2023.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,004	0	0,004
1.1.3. Мјера	Спровођење директива ЕУ из области управљања водама у Брчко дистрикту БиХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Статус усвајања АПИД-а Директиве о процјени и управљању ризицима од поплава 2007/60/ЕЗ	АПИД ЕУ директиве 2007/60/ЕЗ није израђен	Усвојен АПИД ЕУ директиве 22007/60/ЕЗ
		2. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а Директиве о заштити воде од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора 91/676/ЕЗ	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 91/676/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ директиве 91/676/ЕЗ

		3. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а Директиве о управљању квалитетом воде за купање 2006/7/ЕЗ	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 2006/7/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ директиве 2006/7/ЕЗ
		4. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а Директиве о заштити подземних вода од онечишћења и погоршања квалитета 2006/118/ЕЗ	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 2006/118/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ директиве 2006/118/ЕЗ
		5. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а Директиве о стандардима квалитета животне средине у подручју водне политике 2013/39/ЕЗ	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 2013/39/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ директиве 2013/39/ЕЗ
		6. Степен реализације АПИД-а водних директива	-	Висок степен реализације АПИД-а (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		2,6	50,7	53,4

		Индикатори приоритета	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
1.2. Приоритет	**Унапређење стратешког и систематичног планирања управљања водама у Брчко дистрикту БиХ**	Статус усвајања стратешких и планских докумената Брчко дистрикта БиХ из области управљања водним ресурсима	- Стратегија управљања водама Брчко дистрикта БиХ није израђена (2021.) - План управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ (први циклус) – усвојен 2016. године, неопходно ажурирање	Усвојени стратешки и плански документи из области управљања водним ресурсима у Брчко дистрикту БиХ (2026.)

		Статус успостављања Водног информационог система	Водни информациони систем Брчко дистрикта БиХ не постоји	Успостављен Водни информациони систем (2030.)
		Број грађана и невладиних организација које учествују у процесу доношења одлука, планирања и управљања водним ресурсима	Мали број грађана и невладиних организација које учествују у процесу доношења одлука, планирања и управљања водним ресурсима (2021.)	Повећан број грађана и и невладиних организација које учествују у процесу доношења одлука, планирања и управљања водним ресурсима (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,134	2,1	2,2

1.2.1. Мјера	Усвајање стратешких и планских докумената којима се обезбјеђује интегрално управљање водама у Брчко дистрикту БиХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Број стратешких докумената у области управљања водама	0	1 (2024.)
		2. Статус усвајања Прегледа значајних питања управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ	Преглед значајних питања управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ није израђен (2021.)	Израђен и усвојен Преглед значајних питања управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ (2025.)
		3. Број планских докумената у области управљања водама	0 (Нису покренуте активности на ажурирању Плана управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ) (2021.)	1 (Ажуриран и усвојен План управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ – други циклус) (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,065	1,2	1,3
1.2.2. Мјера	Успостављање водног информационог	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности**

	система Брчко дистрикта БиХ			**индикатора**
		1. Статус израде Пројекта успостављања водног информационог система	Пројекат није израђен	Израђен Пројекат (2028.)
		2. Функционалност водног информационог система Брчко дистрикта БиХ	Водни информациони систем није успостављен (2021.)	Успостављен и функционалан водни информациони систем (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,291	0,291
1.2.3. Мјера	Повећање учешћа јавности у процесу доношења одлука, планирања и управљања у складу са законском регулативом	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Број усвојених подзаконских аката везаних за учешће јавности у процесима управљања водама	0 (Питања учешћа јавности и јачања свијести грађана дефинисана Законом о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ (2004.) и Законом о заштити вода Брчко дистрикта БиХ (2004.) – потребно израдити подзаконске акте)	1 (2023.)
		2. Број невладиних организација и припадника стручне јавности и шире јавности у процесима доношења одлука које се односе на воде	Стручна и шира јавност нису довољно активни (2021.)	10 НВО (Активно учешће јавности у процесима доношења одлука у сектору вода) (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,069	0,621	0,690

1.3. Приоритет	**Спречавање погоршања и унапређење статуса водних тијела на територији Брчко дистрикта БиХ у циљу заштите водене флоре и фауне и потреба корисника**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Достизање циљева заштите животне средине везаних за	Површинске воде: 18,5% ВТ – низак ризик, 74% – под ризиком, 7,5% –	Постизање најмање доброг статуса водних

		статус водних тијела	висок ризик од недостизања циљева животне средине. ВТ подземних вода – условно под притиском/ризиком од недостизања циљева животне средине (2016.)	тијела површинских и подземних вода у складу са динамиком предвиђеном Планом управљања водама за водно подручје ријеке Саве у Брчко дистрикту БиХ (за сва водна тијела до 2039. године)
		Удио водних тијела површинских и подземних вода на којима се проводи мониторинг	Мониторинг се проводи на 16,7% водних тијела површинских вода – недовољна фреквенција, нису обухваћени сви елементи који се користе за оцјену статуса вода. Не постоји системски мониторинг подземних вода.	Успостављен адекватан мониторинг на свим водним тијелима површинских и подземних вода (2031.)
		Ефикасност водопривредне инспекције	Водопривредна инспекција је ефикасна – постоји простор за повећање ефикасности (2021.)	Висока ефикасност инспекцијских надзора обезбјеђује: - да сви корисници вода поштују и спроводе услове прописане водним актима; - спријечено непрописно захватање и коришћење вода (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		5,6	89,9	95,6

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
1.3.1. Мјера	Унапређење квалитета површинских и подземних вода	1. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 91/271/ЕЗ су израђени 2014. године и неопходно их је	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ

		Директиве о прочишћавању комуналних отпадних вода 91/271/ЕЗ	ревидирати	директиве 91/271/ЕЗ (2024.)
		2. Степен реализације АПИД-а Директиве 91/271/ЕЗ	-	Висок степен реализације АПИД-а (2031.)
		3. Број концептуалних рјешења каналисања отпадних вода	0	1 (2023)
		4. Дужина изграђених колектора и број ППОВ	0	20 km колектора и 1 ППОВ (2027)
		5. Дужина реконструисане канализационе мреже	-	2,5 km
		6. Статус усвајања подзаконског акта и Акционог плана управљања канализационим муљем	Нису израђени (2021.)	Израђен и усвојен подзаконски акт и Акциони план управљања канализационим муљем (2027.)
		7. Статус успостављања катастра загађивача	Не постоји катастар загађивача	Успостављен катастар загађивача (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		4,7	89,9	94,6
1.3.2. Мјера	Провођење мониторинга површинских и подземних вода	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Број осматрачких станица и осматрачких профила укључених у програм мониторинга	Мониторинг се проводи са два мјерења годишње на ријекама Тињи, Брки и Сави и на потоку Близна	Повећан број осматрачких станица и осматрачких профила (2028.)
		2. Број урађених извјештаја мониторинга површинских вода	1 годишње (Мониторинг квалитета и квантитета површинских вода проводи се у складу са годишњим планом и извјештаји се израђују на годишњем нивоу – постоји простор за даљње унапређење у	1 годишње (Мониторингом обухваћени сви елементи квалитета предвиђени ОДВ-ом) (2031.)

			погледу фреквенције и броја параметара који се одређују)	
		3. Број урађених извјештаја мониторинга подземних вода	0 (Системски мониторинг квалитета и квантитета подземних водних тијела није успостављен)	Успостављен и функционалан системски мониторинг квалитета и квантитета подземних водних тијела. Редовно извјештавање на годишњем нивоу. (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,583	0	0,583
1.3.3. Мјера	Унапређење ефикасности водне инспекције	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Функционалност рада водопривредне инспекције	Постоји простор за побољшање рада водопривредне инспекције (2021.)	Повећана функционалност рада кроз унапријеђену техничку опремљеност и успостављен инспекцијски информациони систем (2024.)
		Транспарентност извјештавања водопривредне инспекције о испуњавању обавеза предвиђених издатим водним дозволама којима се обезбјеђује испуњавање циљева животне средине везаних за заштиту вода	Не израђују се извјештаји о испуњавању обавеза из водних дозвола будући да није израђена одговарајућа законска регулатива (2021.)	Успостављено транспаретно извјештавање кроз: а) Усвојен одговарајући законски пропис (2023.), б) Израђене и објављене извјештаје на годишњем нивоу (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,378	0	0,378

1.4. Приоритет	**Успостављање одрживог и ефикасног**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности**

	коришћења водних ресурса			**индикатора**
		Проценат становништва које користи питку воду из система којима се безбједно управља	70% (2020.)	90% (2031.)
		Проценат губитака воде у оквиру система јавног водоснабдијевања	Више од 50% (2020.)	25% (2031.)
		Унапређење планирања и управљања коришћењем воде у индустрији и привреди	Планирање и управљање коришћењем воде у индустрији и привреди је у иницијалној фази	Успостављено одрживо управљање коришћењем воде у индустрији и привреди (2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,442	31,2	31,7

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
1.4.1. Мјера	Повећање покривености становништва јавним водоснабдијевањем	1. Квалитет доприноса институција Брчко дистрикта БиХ изради ДСИП-а и статус усвајања АПИД-а Директиве о води за људску употребу 2020/2184	ДСИП и АПИД ЕУ директиве 2020/2184 нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради ДСИП-а и усвојен АПИД ЕУ директиве 2020/2184 (2023.)
		2. Степен реализације АПИД-а Директиве 2020/2184	-	Висок степен реализације АПИД-а Директиве 2020/2184 (2031.)
		3. Број концептуалних рјешења водоснабдијевања	0	1 (2023.)
		4. Дужина изграђеног транспортног цјевовода	-	14 km (2027.)
		5. Функционалност система водоснабдијевања у руралним подручјима	Малим локалним водоводима управљају мјесне заједнице које не улажу адекватно у њихово одржавање, због чега се јављају велики губици у систему и упитна је здравствена безбједност воде	Повећана функционалност малих локалних водовода реализацијом Студије о одрживим моделима управљања локалним

			(2021.)	системима водоснабдијевања у руралним подручјима Брчко дистрикта БиХ (2028.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,430	8,1	8,6
1.4.2. Мјера	Смањење количине неприходоване воде у водоводним системима	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Дужина реконструисане водоводне мреже	-	10 km (2027.)
		2. Статус доношења Приједлога краткорочних, средњорочних и дугорочних мјера за смањење губитака у водоводним системима	Није израђен приједлог мјера	Израђен приједлог мјера за смањење губитака у водоводним системима (2024.)
		3. Степен реализације приједлога мјера	-	Висок степен (извршена санација и замјена постојеће и изградња нове инфраструктуре у складу са утврђеним приоритетима) (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	22,9	22,9
1.4.3. Мјера	Успостављање одрживог коришћења воде у индустрији и привреди	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Статус израде Студије за успоставу система резервације подземних и површинских вода које се могу користити за јавно водоснабдијевање	Није израђена	Израђена и објављена Студија (2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,012	0,113	0,125

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
1.5. Приоритет	**Смањење ризика од екстремних хидролошких појава**	Степен заштите од штетног дјеловања екстремних хидролошких појава (од превлаживања земљишта и плављења унутрашњим и вањскм водама, штетног дјеловања ерозије и бујица, као и од штетног дјеловања суше)	- Недовољно развијена инфраструктура; - План управљања поплавним ризиком у БиХ је у процесу израде (2021.)	Постигнут висок степен заштите кроз: - унапређење постојеће и изградњу нове инфраструктуре; - реализацију програма мјера дефинисаних у оквиру Планова управљања ризицима од поплава (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,995	18,9	19,9

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
1.5.1. Мјера	Унапређење система заштите од екстремних хидролошких појава	1. Статус израде Плана реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица	Не постоји План реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица	Израђен План реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица (2024.)
		2. Степен реализације Плана реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица	-	У потпуности реализован План реконстукције и изградње хидролошких мјерних станица (2025.)
		3. Статус израде хидролошког прогнозног модела	Успостављен је хидролошки прогнозни модели ријеке Тиње (2021.)	Успостављен је хидролошки прогнозни модел за цијело подручје Брчко дистрикта БиХ (2023.)
		4. Степен реализације мјера дефинисаних у оквиру Планова управљања ризицима од поплава (I,	План управљања поплавним ризиком у БиХ – у процесу израде (2021.)	Израђени и објављени двогодишњи Извјештаји о реализацији

		II и III циклус)		планираних програма мјера (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,995	18,9	19,9

1.6. Приоритет	**Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен унапређења система финансирања сектора вода	Постојећи систем финансирања не омогућава текуће нити инвестиционо одржавање сектора вода (2020.)	Унапријеђен систем финансирања сектора вода уз поштовање принципа „корисник плаћа и загађивач плаћа“ (2026.)
		Ефективност и ефикасност коришћења доступних фондова ЕУ и других међународних фондова за заштиту водних ресурса	Релативно ниска ефективност и ефикасност услијед недовољних инситуционалних капацитета у сектору вода (2021.)	Ефективно и ефикасно коришћење доступних фондова (2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,101	0,163	0,264

1.6.1. Мјера	Унапређење система финансирања сектора вода	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Статус провођења анализе економског стања свих сегментата управљања водама	-	Проведена анализа (2024.)
		2. Ажурност прописа о водним накнадама	Правилник о посебној водопривредној накнади за извађени материјал из водотока у Брчко дистрикту БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 23/13); Законом о заштити вода	Ажурирани прописи о водним накнадама (2026.)

			прописана Посебна водопривредна накнада за регистрацију моторних возила („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ, бр. 5/04, 01/05 и 19/07)	
		3. Цијена водних услуга	Приближно 60% реалне цијене (2020.)	Успостављена реална економска цијена водних услуга кроз ревидирање методологије утврђивања најниже основне цијене водних услуга и усвојен одговарајући пропис (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,040	0,163	0,204
1.6.2. Мјера	Јачање капацитета за повлачење средстава из међународних фондова	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Формирање стручног тима за економско и финансијско планирање и програмирање повлачења средстава из међународних фондова	Није формиран стручни тим	Формиран стручни тим (2023.)
		2. Степен реализације мјера предвиђених Програмом обуке	Програм обуке није израђен	Израђен и објављен извјештај о потпуној реализацији мјера из Програма обуке (2025.)
		3. Број одобрених пројеката у оквиру ЕУ фондова и програма регионалне сарадње у области управљања водама у БД БиХ	-	Најмање 5 (2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**

		0,060	0	0,060

9.2.2. Управљање отпадом

Редни број и ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
2. Стратешки циљ	**Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала**	**Индикатори стратешког циља**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Трошкови у заштиту животне средине/околиша – отпад	Износ инвестиција у управљању отпадом – 915.000 КМ (2021.)	Повећане инвестиције у управљање отпадом у односу на базну годину (2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		6,5	65,9	72,4

2.1. Приоритет	**Унапређење правног и стратешког оквира у области управљања отпадом са ЕУ принципима**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Оцјена усклађености прописа и планова из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније и међународних споразума	Правни и стратешки оквир за управљање отпадом у није усклађен са правном тековином ЕУ (2021.)	Правни и стратешки оквир за управљање отпадом у Брчко дистрикту БиХ је потпуно усклађен са 11 ЕУ директива и Базелском конвенцијом (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,086	0,775	0,861

2.1.1. Мјера	Усклађивање прописа, политика и планских докумената из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније и међународних	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус израде и усвајања Акционих планова за имплементацију	Нису израђени и усвојени Акциони планови	Израђена и усвојена 2 Акциона плана

	споразума	Директиве о отпаду и Директиве о одлагалиштима		(2026.)
		Усклађеност прописа са Директивама и смјерницама Европске уније за област управљања отпадом, као и захтјевима Базелске конвенције	Прописи нису усклађени са Директивама и смјерницама Европске уније за област управљања отпадом, као и захтјевима Базелске конвенције	Остварена потпуна усклађеност прописа са Директивама и смјерницама Европске уније за област управљања отпадом, као и захтјевима Базелске конвенције (2026.)
		Број израђених Планова управљања отпадом	План управљања отпадом (ПУО) није израђен	Израђен и усвојен нови План управљања отпадом (2026.)
		Број референтних докумената о најбољим расположивим техникама из области управљања отпадом	0	2 (2029.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,086	0,775	0,861

2.2. Приоритет	**Увођење различитих економских и финансијских инструмената и механизама који ће омогућити финансијски одрживо и по животну средину/околиш прихватљиво управљање отпадом**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Број финансијских инструмената за одрживо управљање чврстим отпадом који подржавају транзицију ка циркуларној економији	0 (2021.)	Минимално 3 (2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,009	0	0,009

2.2.1. Мјера	Ревизија постојећих и увођење додатних економских и финансијских инструмента и механизма у области управљања отпадом	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус приједлога за нове економске и финансијске инструменте	Приједлог није израђен	Приједлог израђен и покренуте активности на увођењу нових финансијских инструмената (2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,009	0	0,009

2.3. Приоритет	**Успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Финансијска и оперативна одрживост комуналног сектора	Претежно мала финансијска и оперативна одрживост предузећа у комуналном сектору (2021.)	Повећана финансијска и оперативна одрживости предузећа у комуналном сектору у односу на полазно стање (2032.)
		Прикупљени и одложени комунални отпад	Прикупљени отпад: 27779 t/g 100% се одлаже	Преусмјеравање отпада са депоније на друге врсте обраде са коначним циљем одлагања мање од 60% масе произведеног комуналног отпада на депонији у односу на базну годину (2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		4,9	42,6	47,5

2.3.1. Мјера	Реформа сектора управљања комуналним отпадом	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**

		1. Статус формирања Радне групе за реформу сектора управљања комуналним отпадом	Није формирана Радна група за реформу сектора управљања комуналним отпадом	Формирана Радна група за реформу сектора управљања комуналним отпадом (2025.)
		2. Статус израде Смјерница за реформу сектора управљања комуналним отпадом	Не постоје Смјернице за реформу сектора управљања комуналним отпадом	Израђене Смјернице за реформу сектора управљања комуналним отпадом (2027.)
		3. Ефикасност и ефективност рада комуналног предузећа	Низак ниво ефикасности и ефективности рада комуналног предузећа	Повећан ниво ефикасности и ефективности рада комуналног предузећа у односу на полазно стање (2032.)
		4. Број стручних скупова (радионице, савјетовања, обуке)	1 (годишње)	4 (годишње)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,309	1,2	1,5
2.3.2. Мјера	Набавка опреме и изградња инфраструктуре за управљање комуналним отпадом	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1.1. Количина отпада из домаћинстава прикупљеног јавним одвозом	27779 t/g	1.1. Повећана количина отпада из домаћинства прикупљена јавним одвозом тако да се прикупи најмање 95% генерисаног комуналног отпада
		1.2. Проценат становника обухваћених јавним одвозом отпада	80% (2018.)	1.2. Повећан број становника обухваћен организованим прикупљањем

				комуналног отпада на 100% у урбаним подручјима и 90% у руралним подручјима
		2. Количина одвојено сакупљеног отпада	0% од количине прикупљеног отпада (2020.)	Мин. 35% од количине прикупљеног отпада (2032.)
		3. Капацитети за прераду и збрињавање отпада (грађевине)	3.1. Број рециклажних дворишта за одвојено сакупљање врста из комуналног отпада: 0 3.2. Број депонија – по врстама: 5 регионалних и 31 општинска депонија 3.3. Број постројења за прераду отпада у оквиру центара за управљање отпадом: 0	Повећан број капацитета за прераду и збрињавање отпада у односу на базну годину (2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		4,4	39,7	44,2
2.3.3. Мјера	Програм смањења количине комуналног отпада који се одлаже на депонију	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Количина произведеног отпада у години по становнику (kg/стан./дан)	1,1 kg/стан./дан (2020.)	Мање од 0,9 kg/стан./дан (2032.)
		2. Количина одложеног биоразградивог отпада на депонију	100%	Створити претпоставке за одвојено прикупљање 10% масе произведеног биоразградивог отпада који је саставни дио комуналног отпада (2032.)
		3. Количина прерађеног отпада по поступцима прераде Р, по врсти поступка, посебно за комунални отпад	0%	Повећање количине прерађеног отпада по поступцима прераде у односу на базну годину

				(2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,177	1,5	1,7

2.4. Приоритет	**Успостављање система за управљање посебним категоријама отпада**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Количина збринутог отпада по поступцима прераде Р – посебне категорије отпада	Податак је доступан само за ниво БиХ и износи 225.993 t/g (2020.)	Повећање количине отпада која се збрињава поступцима прераде Р за 50% у односу на базну годину (2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		1	20,7	21,8

2.4.1. Мјера	Стварање услова за адекватно прикупљање и збрињавање посебних категорија отпада	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1.1. Стопа рециклирања амбалажног отпада (%) 1.2. Стопа рециклирања ЕЕ отпада (%)	Полазни циљи не постоји Полазни циљи не постоји	1.1. Циљеви за амбалажни отпад: - 40% (по тежини амбалажног отпада) ће се рециклирати 1.2. Циљеви за ЕЕ отпад: - прикупити 45% од количине опреме стављене на тржиште (2032.)
		2.1. Стопа рециклирања батерија и акумулатора (%) 2.2. Стопа рециклирања отпадних	Полазни циљеви нису постављени	- Одвојено прикупљање, поновна употреба и рециклажа 45% (по просјечној тежини) батерија и акумулатора у

		гума (%) 2.3. Стопа рециклирања отпадних уља (%) 2.4. Стопа рециклирања отпадних возила (%)		односу на количину стављену на тржиште у 2021. години; - Потпуна забрана одлагања отпадних гума и рециклирање или поновн о искоришћавање најмање 70% прикупљених отпадних гума (с обзиром на то да је омогућено суспаљивање у цементарама); - На годишњем нивоу, почевши од 2025. године, прикупљање и прописно збрињавање 40% продате количине уља (минералних и синтетичких) које је постало рабљено уље; - Рециклажа 85% отпадних возила (по просјечној тежини по отпадном возилу)
		3. Количина произведеног грађевинског и рушевног отпада у години – укупно (t/год.)	Није познато (дефинисати студијом)	Минимално 30% повећање регистрованих количина произведеног грађевинског и рушевног отпада у односу на базну годину (2032.)
		4. Количина произведених нус-производа животињског поријекла	Подаци нису доступни	За овај индикатор се не поставља циљна

		у години – укупно (t/год.)		вриједност, потребно је увести праћење количина
		5. Количина произведеног медицинског отпада у години – укупно (т/год.)	Подаци нису доступни	За овај индикатор се не поставља циљна вриједност, потребно је увести праћење количина
		6. Количина отпада из пољопривреде и шумарства	Подаци нису доступни	За овај индикатор се не поставља циљна вриједност, потребно је увести праћење количина
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		1	20,7	21,8
2.4.2. Мјера	Јачање тржишта отпада намијењеног рециклирању	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Статус формирања берзе отпада	Берза отпада није формирана	Формирана и функционална берза отпада (2030.)
		2. Улагања у рециклажну индустрију	0	Континуирани раст годишњих средстава уложених у рециклажну индустрију (2032.)
		3. Статус неформалних сакупљача у систему рециклаже	Неформални сакупљачи нису формално препознати као дио система рециклаже	Неформални сакупљачи су формално препознати као дио система рециклаже (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0	0

2.5. Приоритет	**Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**

		Поузданост података о отпаду који се добијају из система евиденције и извјештавања	Систем евиденције и извјештавања не даје поуздане податке о отпаду:- Не постоји обавеза одређивања количине и састава отпада; - Не постоји информармациони систем управљања отпадом	Систем евиденције и извјештавања даје поуздане податке о отпаду: - Уведена законска обавеза одређивања количине и састава отпада за комунална предузећа (2024.); - Успостављен информациони систем управљања отпадом (до 2028.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,064	0,150	0,215

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
2.5.1. Мјера	Јачање система евиденције и извјештавања о отпаду	1. Статус доношења подзаконског акта о обавезном одређивању количине и састава отпада	Није донесен подзаконски акт	Подзаконски акт о обавезном одређивању количине и састава отпада објављен у „Службеним гласнику Брчко дистрикта БиХ“ (2024.)
		2. Статус информационог система	Информациони систем није успостављен	Успостављен информациони систем, у систем се региструју нови корисници, обука се редовно проводи (2028.) (2024. – 2032.)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,064	0,150	0,215

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
2.6. Приоритет	**Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом**	Расположивост потребних капацитета за управљање индустријским и опасним отпадом	Недовољни капацитети	Успостављени капацитети (2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,362	1,4	1,8

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
2.6.1. Мјера	Анализа постојећих и потребних капацитета за управљање индустријским и опасним отпадом	1. Количина произведеног индустријског отпада у години	Није позната (одредиће се кроз анализу стања)	Минимално 20% повећање количина произведеног индустријског отпада у односу на базну годину. (2032.)
		2. Количина произведеног опасног отпада у години	Није позната (одредиће се кроз анализу стања)	Минимално 30% повећање регистрованих количина произведеног опасног отпада у односу на базну годину. (2032.)
		3. Број контаминираних локација	Није познат (одредиће се кроз анализу стања)	Смањен број за 50% (2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,362	1,4	1,8

2.7. Приоритет	**Јачање свијести о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус провођења пројеката о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада	Проводи се мали број пројеката о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада (2021.)	Проводи се значајан број пројеката годишње о подизању свијести о правилном е4раздвајању, прикупљању и одлагању отпада (2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,019	0,174	0,193

2.7.1. Мјера	Провођење савремених едукативно-информативних, родно осјетљивих и кампања јачања свијести	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Генерална перцепција статуса развоја јавне свијести	Ниска генерална перцепција статуса развоја јавне свијести	Висока генерална перцепција статуса развоја јавне свијести (2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,019	0,174	0,193

9.2.3. Биодиверзитет и заштита природе

Редни број и ознака	**НАЗИВ**	**ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ**		
3. Стратешки циљ	**Очување биолошке и пејзажне разноликости**	**Индикатори стратешког циља**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен успоставе заштићених подручја	Нису успостављена заштићена подручја	Успостављена функционална заштићена подручја (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**

		3,2	8,6	11,8

3.1. Приоритет	**Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен усклађености законских и подзаконских прописа са правном тековином ЕУ и међународним споразумима	Недовољна усклађеност законске и подзаконске регулативе	Већи степен усклађености законских и подзаконских прописа у складу са ЕУ регулативом и ратификованим конвенцијама (до 2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,038	0,347	0,386

3.1.1. Мјера	Усклађивање правног оквира за биодиверзитет и очување природе са правном тековином ЕУ, те координације провођења/примјене међународних споразума и конвенција	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Степен усаглашености Закона о заштити природе са правном тековином ЕУ	Закон о заштити природе није у потпуности усаглашен са правном тековином ЕУ	Већи степен усаглашености Закона о заштити природе са правном тековином ЕУ и међународним конвенцијама (до 2025.)
		2. Степен усаглашености осталих закона и подзаконских аката са правном тековином ЕУ	Бројни закони (нпр. Закон о ловству) нису усаглашени са правном тековином ЕУ и међународним регулативама, а тичу се заштите природе	Већи степен усаглашености свих закона и подзаконских аката (до 2025.)
		3. Број нових закона и прописа	Неопходно је више закона, прописа и стратегија за пуну имплементацију међународних споразума	Усвојени нови закони и подзаконски акти (до 2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,038	0,347	0,386

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
3.2. Приоритет	**Јачање институција надлежних за провођење прописа и активности у заштити природе**	Степен активности ка успостави Одсјека за заштиту природе	Не постоји одјељење/одсјек у чијој искључивој надлежности су активности на очувању биодиверзитета и заштити природе	Успостављен Одсјек за заштиту природе (до 2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,202	1,8	2,02

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
3.2.1. Мјера	Успостављање Одсјека за заштиту природе	Степен успоставе Одсјека за заштиту природе	Не постоји стручна институција за заштиту природе и имплементацију правне тековине ЕУ	Успостављен Одсјек за заштиту природе (до 2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,202	1,8	2,02

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
3.3. Приоритет	**Успостављање и унапређење капацитета за заштиту, праћење стања и извјештавање о биодиверзитету и очувању природе**	Степен успостављеног система редовног мониторинга биодиверзитета	Не постоји систем мониторинга биодиверзитета	Успостављен систем редовног мониторинга (до 2032.)
		Ниво материјалне подршке невладиним организацијама	Подршка невладиним организацијама није адекватна	Успостављена материјална подршка невладиним организацијама (до 2032.)
		Ниво успоставе информационог система за заштиту природе у складу са INSPIRE директивном	Не постоји јединствен информациони систем	Успостављен информациони систем за заштиту природе у складу са INSPIRE директивном

				(до 2027.)
		Степен успостављених људских и техничких капацитета у заштићеним подручјима	Нису издвојена нити успостављена заштићена подручја, а са њима и капацитети	Изграђени људски и технички капацитети за заштиту природе у заштићеним подручјима (до 2032.)
		Степен унапређења инспекцијске службе	Недовољно активности на контроли провођења Закона о заштити природе	Унапријеђена служба за инспекцијски надзор у провођењу Закона о заштити природе (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,272	1,2	1,5

3.3.1. Мјера	Изградња система редовног мониторинга стања биодиверзитета и активности на заштити природе	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен размијењених података о стању биодиверзитета и активностима на заштити природе	Тренутно не постоји прикупљање података и извјештавања по захтјевима правне тековине ЕУ	Унапријеђен систем редовног праћења стања природе (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,190	0,444	0,634
3.3.2. Мјера	Обезбјеђивање материјалне подршке невладиним организацијама регистрованим за праћење стања биолошке разноликости	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Ниво обезбијеђених средстава за праћење стања биолошке разноликости	Нису планирана средства за праћење стања биолошке разноликости	Обезбијеђена материјална подршка за праћење стања биолошке разноликости (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,068	0,068

3.3.3. Мјера	Успостављање информационог система за заштиту природе	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен успоставе информационог система	Не постоји јединствен информациони систем о стању природе	Успостављен информациони систем за заштиту природе (до 2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,009	0,009
3.3.4. Мјера	Изградња људских и техничких капацитета за заштиту природе у заштићеним подручјима и подручјима Плана Натура 2000, у складу са приоритетним циљевима НБСАП-а	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен капацитета за заштиту природе у заштићеним подручјима	Не постоје развијени капацитети за заштиту природе у заштићеним подручјима у довољној мјери	Изграђени људски и технички капацитети за заштиту природе у заштићеним подручјима (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,038	0,347	0,386
3.3.5. Мјера	Унапређење службе за инспекцијски надзор у провођењу Закона о заштити природе	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен развоја инспекцијских капацитета и инспекцијских надзора	Недовољно развијени инспекцијски капацитети у циљу провођења Закона о заштити природе	Унапријеђени инспекцијски капацитети у циљу праћења имплементације законске регулативе (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,043	0,387	0,430

3.4. Приоритет	**Извршавање инвентаризације биодиверзитета на екосистемском, специјском и генетичком нивоу, те**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен инвентаризације	Није урађена детаљна	Извршена

	омогућавање јавне доступности и коришћења података о биодиверзитету	биодиверзитета	инвентаризација биодиверзитета	инвентаризација флоре, фауне, фунгије и генетичког диверзитета и идентификоване угрожене врсте (до 2032.)
		Ниво података потребан за израду карте станишта	Не постоји карта станишта	Урађена карта станишта (до 2032.)
		Број миграторних птица	Не постоје подаци о миграторним птицама	Попис врста миграторних птица (до 2029.)
		Број инвазивних врста	Не постоји листа инвазивних врста	Листа инвазивних врста и акциони план (до 2025.)
		Степен ревидираности листе инвазивних врста	Не постоји листа инвазивних врста	Ревидирана листа инвазивних врста (2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		2,04	4,4	6,4

3.4.1. Мјера	Инвентаризација флоре, фауне, фунгије, генетичког диверзитета и угрожених врста	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен урађене инвентуре биолошке разноликости	Не постоји попис биолошке разноликости	Урађена инвентаризација биолошке разноликости (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		1,8	4,4	6,3
3.4.2. Мјера	Припрема карте станишта	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен реализације у изради карте станишта	Не постоји карта станишта	Карта станишта (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,029	0	0,029

3.4.3. Мјера	Пописивање миграторних афричко-азијских врста птица на подручјима од посебног значаја на њиховим миграторним путевима	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Ниво пописаних врста миграторних птица	Не постоји попис миграторних птица	Попис врста миграторних птица (до 2029.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,012	0	0,012
3.4.4. Мјера	Усвајање листе инвазивних врста са акционим планом дјеловања	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Ниво пописа инвазивних врста са дефинисаним мјерама кроз акциони план	Не постоји листа инвазивних врста	Усвојена листа инвазивних врста са акционим планом (до 2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,029	0	0,029
3.4.5. Мјера	Ревизија листе инвазивних врста	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Ниво ревидирања листе инвазивних врста са акционим планом	По усвајању листе инвазивних врста намеће се потреба њене ревизија	Ревидирана листа инвазивних врста (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,075	0	0,075

3.5. Приоритет	**Просторно повезивање еколошки значајних подручја у еколошку мрежу на површини 17% територије Брчко дистрикта БиХ**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен промоције значаја еколошке мреже	Није успостављена еколошка мрежа	Проведена јавна кампања промоције еколошке мреже (до 2025.)
		Степен консултативног процеса		Проведен консултативни процес са заједницама локалне самоуправе и

				интересним странама у свим подручјима Плана за еколошку мрежу (до 2026.)
		Степен успоставе еколошке мреже		Успостављена еколошка мрежа (до 2032.)
		Степен успоставе заштићених подручја	Нису успостављена заштићена подручја	Успостављена функционална заштићена подручја (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,398	0,601	0,999

3.5.1. Мјера	Провођење јавне кампање промоције еколошке мреже (мреже Подручја од интереса за Заједницу)	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Ниво јавне кампање	Није успостављена кампања о потреби успостављања еколошке мреже	Проведена јавна кампања промоције еколошке мреже (до 2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,017	0,041	0,059
3.5.2. Мјера	Провођење консултативног процеса са заједницама локалне самоуправе и интересним странама у свим подручјима Плана за еколошку мрежу	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен реализације активности на успостављању еколошке мреже	Нису извшене припреме у циљу успостављања еколошке мреже	Урађен план, обезбијеђена средства и постигнута сагласност у локалним заједницама на подручју еколошке мреже (до 2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,172	0,073	0,246
3.5.3. Мјера	Успостављање еколошке мреже (мреже Подручја од интереса за Заједницу)	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**

		Степен успоставе еколошке мреже	Није успостављена еколошка мрежа	Успостављена еколошка мрежа (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,036	0,085	0,122
3.5.4. Мјера	Успостављање заштићених подручја	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен успоставе и број заштићених подручја или проценат територије	Идентификовано је 11 подручја – паркова природе	Успостављена функционална заштићена подручја (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,171	0,399	0,571

3.6. Приоритет	**Унапређење међусекторске сарадње и политичке подршке у Брчко дистрикту БиХ за интеграцију заштите биодиверзитета у секторске политике и законодавство**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен имплементације пост 2020 НБСАП-а	Није израђен и имплементиран пост 2020 НБСАП-а	Имплементиран пост 2020 НБСАП-а (до 2025.)
		Степен интеграције заштите и одрживе употребе биодиверзитета у све секторске политике	Не постоји интеграција активности међу секторима на заштити и одрживој употреби биодиверзитета	Интегрисана заштита и одржива употреба биодиверзитета у све секторске политике (до 2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,064	0	0,064

3.6.1. Мјера	Обезбјеђивање политичке подршке за имплементацију пост 2020 НБСАП-а	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Ниво подршке за имплементацију пост 2020 НБСАП-а	По усвајању НБСАП-а до 2020, потребно је урадити нови	Обезбијеђена подршка за имплементацију пост 2020 НБСАП-а (до 2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,010	0	0,010

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
3.6.2. Мјера	Интегрисање заштите и одрживе употребе биодиверзитета у све секторске политике	1. Степен израде и усаглашених упутстава	Недовољна мултисекторска активност на очувању и заштити природе	Упуства за међусекторску сарадњу (до 2025.)
		2. Број (површина) подручја која су препозната као заштићена подручја под другим ефикасним мјерама очувања	Нису идентификована подручја под другим ефикасним мјерама очувања (ОЕЦМ)	Идентификована подручја под другим ефикасним мјерама очувања (ОЕЦМ) (до 2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,053	0	0,053

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
3.7. Приоритет	**Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету/природи кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука**	Ниво одлука базираних на закључцима и препорукама мултидисциплинарних анализа о стању природе	У току је процес Процјена стања природе (ИПБЕС) у БиХ из којег ће слиједити закључци и препоруке за доносиоце одлука	У доношењу одлука које имају утицаја на стање биолошке разноликости користе се закључци, поруке и сценарији мултидисциплинарних анализа о стању природе (2032.)
		Број организованих дискусија	Недовољно дијалога међу представницима научне заједнице и доносилаца одлука	Сваке године организују се три округла стола за размјену информација (дијалог) између научне заједнице и доносилаца одлука о стању природе и процесима управљања биодиверзитетом и користима од природе (до 2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**

		0,153	0	0,153

3.7.1. Мјера	Примјена закључака, порука и сценарија мултидисциплинарних анализа о стању природе и најновијих релевантних научних података у доношењу одлука које имају утицаја на стање биолошке разноликости	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен одлука базираних на научно утемељеним закључцима	Одлуке у сегменту заштите природе се не донесе увијек на бази научно базираних резултата	Одлуке базиране на научно утемељеним и усаглашеним закључцима су доступне јавности (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,083	0	0,083

3.7.2. Мјера	Успостављање дијалога између научне заједнице и доносилаца одлука о стању природе и процесима управљања биодиверзитетом и користима од природе	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Висина финансијских средстава и степен усаглашеног Плана и програма за реализацију расправа	Одлуке се доносе често без претходно провјерених чињеница и научно доказаних поставки	Обезбијеђена финансијска средства и усаглашен План и програм одржавања расправа о стању биодиверзитета и природних ресурса (до 2025.)
		2. Степен информисаности грађанства и број одлука базираних на научно утемељеним чињеницама		Већа информисаност јавности и већи број одлука утемељених на научним чињеницама (до 2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,070	0	0,070

3.8. Приоритет	**Развијање еколошке свијести о биодиверзитету, очувању природе и**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**

	екосистемским услугама, презентовање и чињење доступним другим секторским политикама	Степен ефикасности невладиних организација	Недовољна ангажованост невладини организација у активностима очуван биодиверзитета и заштите природе	Развијена ефикасна мрежа невладиних организација које прате стање биолошке разноликости, активно учествују у доношењу одлука и промовишу одрживи развој (до 2032.)
		Степен подршке у едукацији наставног кадра	Недовољна компетентност наставн особља у промоцији знача биодиверзитета кроз образовни циклу	Успостављена материјална подршка за едукацију наставног кадра на свим нивоима образовања (до 2032.)
		Степен анализе знања и схватања значаја појма биодиверзитета	Недовољна свијест и знање о знача биодиверзитета	Урађена анализа јавне свијести о значају биодиверзитета (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,009	0,177	0,187

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
3.8.1. Мјера	Успостављање дијалога између научне заједнице и доносилаца одлука о стању природе и процесима управљања биодиверзитетом и користима од природе	1. Висина финансијских средстава и степен усаглашеног Плана и програма за реализацију расправа	Одлуке се доносе често без претходно провјерених чињеница и научно доказаних поставки	Обезбијеђена финансијска средства и усаглашен План и програм одржавања расправа о стању биодиверзитета и природних ресурса (до 2025.)
		2. Степен информисаности грађанства и број одлука базираних на научно утемељеним		Већа информисаност јавности и већи број одлука утемељених на

		чињеницама		научним чињеницама (до 2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,157	0,157

3.8.2. Мјера	Обезбјеђивање материјалне подршке за едукацију наставног кадра на свим нивоима образовања у области заштите биолошке разноликости и одрживог управљања користима од природе	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен заступљености значаја биодиверзитета у наставном процесу	Недовољно знања о значају биодиверзитета кроз основе образовања	Унаприједити наставни процес на свим нивоима са аспекта веће заступљености значаја биодиверзитета (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,009	0	0,009

3.8.3. Мјера	Унапређење стања јавне свијести о биолошкој разноликости и екосистемским сервисма узимајући у обзир различите старосне, полне, економске и образовне групе	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен развоја јавне свијести о значају биодиверзитета	Низак степен јавне свијести о значају биодиверзитета	Унапријеђено стање јавне свијести о биодиверзитету (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,019	0,019

3.9. Приоритет	**Мобилизовање домаћих и међународних финансијских средстава за биодиверзитет**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Висина (износ) домаћих и међународних средстава за очување биодиверзитета и заштиту природе	Постојећа средства нису довољна за заштиту природе и заштиту користи од природе за становништво	Обезбијеђена средства у пуном износу за реализацију овог акционог плана (до 2032.)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,040	0	0,040

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
3.9.1. Мјера	Развој ефикасне мреже невладиних организација које прате стање биолошке разноликости, активно учествују у доношењу одлука и промовишу одрживи развој	Број пројеката НВО-сектора за заштиту и очување природе	Недовољна заступљеност и ангажованост НВО-а	Активно учешће невладиних организација по свим питањима очувања биодиверзитета и заштите природе (до 2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,040	0	0,040

9.2.4. Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија

Редни број и ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
		Индикатори стратешког циља	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
4. Стратешки циљ	**Унапређење ублажавања и прилагођавања климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха**	Укупне емисије гасова са ефектом стаклене баште, искључујући поноре (Gg CO_2-eq1)	400* (2016.)	330 (2030.)
		Емисије гасова са ефектом стаклене баште по USD 1 БДП-а	0,9 kg CO_2ekv/1 USD БДП**	...
		Загађеност ваздуха: загађеност ваздуха са PM10, средња годишња вриједност (микрограми по кубном метру)	60,6***	40
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**

		5,9	91,8	97,7

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
4.1. Приоритет	**Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље**	Степен усклађености постројења са НРТ-овима	Низак степен усклађености постројења са НРТ-овима	Усклађивање свих индустријских постројења са најбоље расположивим техникама до 2032. године
		Проценат смањења емисија из кућних ложишта	Велике емисије из кућних ложишта	Смањење емисије из кућних ложишта за 20% до 2032. године у односу на базну годину (одредити у зависности за коју годину се изради инвентар)
		Проценат смањења емисија загађујућих материја из транспорта	Допуштене високе вриједности сумпора у течним горивима, просјечна старост возила преко 15 година, незнатан удио електричних и хибридних возила, неразвијена инфраструктура за електрична возила	Смањење емисије загађујућих материја из транспорта за 30% до 2030. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		2,2	41,2	43,4

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
4.1.1. Мјера	Смањење емисија из великих постројења за сагоријевање и усклађивање свих индустријских постројења са најбољим расположивим техникама	Број усвојених БРЕФ-ова за НРТ-ове	Непостојање урађених ни усвојених БРЕФ-ова за Брчко дистрикт БиХ	Израђени и усвојени референтни документи у сарадњи са ентитетима
		Број еколошких дозвола које траже	Непознат број еколошких дозвола	Издате/обновљене

		усаглашавање индустријских процеса са усвојеним НРТ-овима	које су у сагласности са БРЕФ-овима ЕУ	еколошке дозволе за сва индустријска постројења
		Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети за увођење и надзор над провођењем захтјева из еколошких дозвола	Урађен и проведен програм јачања капацитета
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,050	0,203	0,254
4.1.2. Мјера	Смањење загађивања ваздуха из локалних извора	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус усвајања закона	Постојећи закон не регулише квалитет чврстих горива и пећи и котлова	Усвојен Закон о заштити ваздуха који дефинише квалитет (чврстих) горива и забрањује продају нецертификованих пећи и котлова
		Статус усвајања модела подстицаја	Не постоји модел подстицаја	Усвојен модел подстицања
		Степен изграђености система	Не постоји систем	Изграђен систем у складу са СЕЦАП-ом
		Степен изграђености система	Не постоји систем	Изграђен систем даљинског гријања (у складу са СЕЦАП-ом)
		Статус усвајања прописа	Постојећи пропис је потребно мијењати	Усвојен пропис о техничком пријему зграда
		Степен изграђености инфраструктуре	Не постоје модели за подстицање немоторизованог превоза, инфраструктура неразвијена	Усвојен модел и изграђена минимална инфраструктура
		Статус усвојености механизама	Не постоје подстицаји за развој јавног превоза	Усвојени механизми
		Статус измјене система опорезивања возила	Постојећи систем опорезивања обесхрабрује набавку и	Усвојен унапријеђени систем опорезивања (у

			коришћење малозагађујућих возила	координацији са државним и ентитетским нивоом)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		2,1	41	43,1

4.2. Приоритет	**Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Број станица за квалитет ваздуха стављених у континуирани режим рада	Постоји само једна мјерна станица која не ради континуирано	Покривеност цијеле територије Брчко дистрикта БиХ мрежом станица до 2025. године
		Степен информисаности грађана о квалитету ваздуха	Недовољно развијен систем информисања грађана о квалитету ваздуха	Успостављен систем информисања грађана у реалном и интегрисаном времену о квалитету ваздуха од 2023. године
		Функционалност система извјештавања	Не постоји цјеловит систем извјештавања о емисијама загађујућих материја и ГХГ-а према међународним институцијама	Развијен систем извјештавања према међународним институцијама о емисијама и квалитету ваздуха до 2025. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,158	1,4	1,5

4.2.1. Мјера	Унапређење система мониторинга ваздуха	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус израде и усвајања студије	Не постоји студија	Урађена и усвојена студија (план) са дефинисаним свим елементима из мјере

		Број мјерних станица стављених у функцију	Постоји једна мјерна станица	Набављена и инсталирана опрема – мјерне станице
		Степен проведености програма јачања људских и материјалних капацитета у институцијама Брчко дистрикта БиХ	Људски и материјални капацитети институција Брчко дистрикта БиХ недовољни	Проведен програм јачања људских и материјалних капацитета
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,098	0,889	0,988
4.2.2. Мјера	Развој система извјештавања према међународним институцијама и координација унапређења система информисања грађана о квалитету ваздуха	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус израде програма	Недовољно развијен систем информисања грађана о квалитету ваздуха	Усвојен програм информисања
		Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети надлежних институција	Проведен програм јачања капацитета
		Статус израде плана	Не постоји План санације	Урађен и усвојен План санације квалитета ваздуха
		Статус успостављања информационог система	Не постоји информациони систем	Успостављен информациони систем за квалитет ваздуха
		Број полутаната за који је именована референтна лабораторија	Не постоје референтне лабораторије	Именоване референтне лабораторије
		Статус израде и усвајања Закона о заштити ваздуха	Постојећи Закон је потребно допунити	Усвојене допуне Закона о заштити ваздуха
		Статус усвајања прописа	Не постоји посебан пропис који на јасан начин дефинише начин достављања података о емисијама	Усвојен пропис о начину достављања података о емисијама
		Број извјештаја о емисијама	Не постоји извјештавање о мјерењима емисија	Урађени инвентари загађивања

		Статус израде базног модела	Не постоји базни модел за мониторинг квалитета ваздуха	Урађен базни модел за мониторинг квалитета ваздуха за потребе просторног планирања
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,059	0,538	0,597

4.3. Приоритет	**Смањење утицаја Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене смањењем емисија гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Проценат смањења емисија ГХГ-а	Не постоји инвентар емисија; укупне емисије у БиХ 2014. 26,062 Gg, процјене за Брчко дистрикт БиХ су 400 Гг у 2016. години	Смањење укупне емисије ГХГ-а за 41,85% до 2030. у односу на 2013. годину (циљ преузет из СЕЦАП-а)
		Проценат смањења емисија ГХГ-а из великих постројења	Не постоји евиденција емисија из великих постројења	Смањење емисије из великих постројења (еквивалент ЕУ ЕТС) за 28,7% до 2030. у односу на 2014. годину (ниво БиХ)
		Проценат повећања понора	Износ понора у 2014. је 6.398 Gg (ниво БиХ), не постоје процјене за Брчко дистрикт БиХ	Повећање понора ГХГ-а за 10% до 2030. у односу на 2014. годину
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,745	14,1	14,9

4.3.1. Мјера	Смањење утицаја Брчко дистрикта БиХ на климатске промјене	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус израде и усвајања Стратегије	Непостојање интегралне Стратегије климатских промјена	Усвојен Правилник
		Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети Брчко дистрикта БиХ	Проведен програм јачања капацитета
		Статус усвајања уредбе	Не постоји уредба о механизму	Усвојена уредба о

			мониторинга и извјештавања	механизму мониторинга и извјештавања
		Статус израде и усвајања Закона о климатским промјенама	Не постоји Закон о климатским промјенама	Усвојен Закон о климатским промјенама
		Статус израде и усвајања СЕЦАП-а	Не постоји СЕЦАП	Урађени и усвојени СЕЦАП-и
		Статус израде приједлога	Директива о ЕТС-у није транспонована	Урађен приједлог у сарадњи са МВТЕО-ом
		Статус именовања институције	Не постоји именовано тијело за успостављање и рад ЕТС-а	Именована институција Брчко дистрикта БиХ
		Статус израде и усвајања Стратегије	Непостојање Стратегије повећања понора угљеника	Урађена и усвојена Стратегија повећања понора ГХГ-а
		Статус усвајања модела	Непостојање модела за подстицање узгоја брзорастућих енергетских усјева	Усвојен модел за подстицање узгоја брзорастућих енергетских усјева на деградираним земљиштима
		Статус усвајања механизама	Непостојање механизма и извора финансирања	Усвојен механизам и извори финансирања
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,745	14,1	14,9

		Индикатори приоритета	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
4.4. Приоритет	**Јачање отпорности на утицаје климатских промјена**	Успостављеност функционалног и цјеловитог система евиденција штета	Не постоји систем евиденције штета	Успостављен систем евиденције штета до 2025. године
		Проценат наводњаваног пољопривредног земљишта	Мали дио пољопривредног земљишта се наводњава	Наводњавање до 30% пољопривредог земљишта до 2032. године

		Степен изграђености капацитета	Низак ниво капацитета заштите од пожара	Висок ниво изграђености капацитета за заштиту од пожара
		Степен изграђености капацитета	Низак ниво капацитета за заштиту од поплава	Висок ниво изграђености капацитета за заштиту од поплава
		Успостављеност функционалног система раног упозоравања	Не постоји систем координације раног упозоравања	Успостављен систем координације раног упозоравања до 2025. године
		Успостављеност функционалног и цјеловитог система за координацију и праћење провођења мјера прилагођавања климатским промјенама	Не постоји систем за координацију и праћење провођења мјера	Успостављен систем за координацију и праћење провођења мјера до 2025. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		1,5	14	15,6

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
4.4.1. Мјера	Изградња институционалних капацитета и знања за јачање отпорности на климатске промјене	Статус реализације програма јачања капацитета и унапређење знања	Недовољно знање и капацитети	Унапријеђено знање и повећан капацитет кроз проведене програме јачања капацитета
		Статус именовања тијела	Непостојање тијела за вођење евиденције штета од климатских промјена	Именовано тијело за успоставу система и вођење евиденције штета
		Статус реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети за прогнозирање опасних метеоролошких и хидролошких појава	Проведен програм јачања капацитета
		Статус успостављања система за	Непостојање координације	Дефинисан начин

		координацију		координације
		Статус израде и усвајања извјештаја о процјени ризика	Непостојање квартални извјештаја	Усвојени квартални извјештаји о процјени ризика од екстремних климатских промјена
		Статус израде и усвајања Акционог плана	Непостојање Акционог плана	Урађен и усвојен Акциони план
		Статус успостављања система за координацију и праћење провођења мјера	Непостојање система за координацију и праћење провођења мјера	Успостављен систем за координацију и праћење провођења мјера прилагођавања климатским промјенама
		Статус дефинисања начина прикупљања средстава	Непостојање система прикупљања И коришћења средстава за реализацију мјера за прилагођавање климатским промјенама	Дефинисан начин прикупљања и коришћења средстава за мјере за прилагођавање климатским промјенама
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,041	0,375	0,417
4.4.2. Мјера	Изградња инфраструктурних капацитета за јачање отпорности на климатске промјене	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус израде програма	Непостојање програма	Урађен и усвојен програм
		Статус израде начина подстицања	Недовољно подстицање набавке опреме за наводњавање	Дефинисан начин подстицања
		Статус израде студије	Непостојање студије	Израђене студије
		Статус набавке опреме и број запослених особа	Недовољан број запослених и неадекватна опрема	Набављена опрема и запослен потребан број особа
		Статус израде студије	Не постоји процјена потреба	Урађена и усвојена студија
		Статус изграђености капацитета	Недовољни капацитети	Ојачани институционални и инфраструктурни капацитети

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		1,5	13,6	15,2

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
4.5. Приоритет	**Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима уз увођење подстицајних механизама**	Проценат смањења потрошње финалне енергије	У 2019. години за потребе потрошача на територији Брчко дистрикта БиХ набављено је 271.869.917 kWh електричне енергије (не постоји адекватна енергетска статистика)	Смањење потрошње финалне енергије за 13% до 2030. у односу на 2019. годину
		Проценат смањења потрошње финалне енергије у зградарству	Ниска ефикасност потрошње енергије у зградарству	Смањење потрошње енергије у зградарству за 58% до 2030. у односу на 2012. годину
		Проценат смањења потрошње финалне енергије у индустрији	Удио индустрије у ФЕЦ-у 21%	Смањење потрошње финалне енергије у индустрији за 3,3% до 2030. у односу на 2018. годину
		Проценат смањења потрошње примарне енергије	Не постоје подаци о потрошњи примарне енергије	Смањење потрошње примарне енергије за 11% до 2030. године у односу на базну годину
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,690	10,9	11,6

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
4.5.1. Мјера	Креирање повољног амбијента за енергетску ефикасност и смањење потрошње финалне енергије	Статус израде и усвајања закона	Непостојање закона	Усвојен закон
		Ниво провођења кампање и број основаних савјетодавних центара	Низак ниво свијести о енергетској ефикасности, непостојање	Основана савјетовалишта

			савјетодавних центара	
		Статус усвајања измјене Закона о јавним набавкама	Постојећи Закон о јавним набавкама не омогућава зелене набавке	Измијењен Закон о јавним набавкама
		Статус усвајања прописа	Не постоји пропис о облигационим схемама	Усвојен пропис о облигационим схемама Брчко дистрикта БиХ
		Статус израде и усвајања модела	Не постоји системски модел за ЕЕ јавне расвјете	Урађен и усвојен модел
		Проценат кућанских апарата на тржишту који имају *Energy Labelling*	Не постоји званичан систем означавања енергетске ефикасности на уређајима	Усвојен Правилник на Закон о ЕЕ
		Степен израде СЕЦПА-а	Непостојање СЕЦАП-а	Урађен и усвојен модел
		Степен израде модела	Непостојање модела	Усвојен модел
		Статус усвајања унапријеђеног закона и број усвојених правилника	Постојећи Закон о ЕЕ није дефинисао неке аспекте ЕЕ и недостају неки правилници	Усвојене измјене и допуне Закона, усвојени недостајући правилници
		Статус усвајања и поценат провођења стратегије	Стратегија урађена, али није усвојена	Усвојена и проведена стратегија обнове зграда
		Степен провођења енергетског аудита	Непостојање енергетског аудита	Проведен енергетски аудит
		Степен успостављања мреже	Непостојање мреже	Успостављена мрежа
		Статус именовања	Непостојање енергетског менаџера	Именован енергетски менаџер
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,145	0,583	0,729
4.5.2. Мјера	Смањење потрошње примарне енергије	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус усвајања прописа	Не постоји пропис о обавезној усаглашености са *ЕцоДесигном*	Усвојен пропис (Правилник на Закон о ЕЕ)

		Статус усвајања система подстицаја	Не постоји свеобухватан систем у цијелој Федерацији БиХ	Уведен систем подстицаја
		Проценат смањења губитака енергије у дистрибуцији топлотне и електричне енергије	Постојећи губици, поготово у дистрибуцији топлоте, релативно велики	Смањени губици енергије
		Статус усвајања унапријеђеног система субвенционисања когенерације	Не постоје квоте за подстицање когенерације	Унапријеђен постојећи систем субвенционисања когенерације
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,544	10,3	10,8

4.6. Приоритет	**Повећање удјела обновљивих извора енергије уз увођење праведног система подстицаја**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Проценат удјела ОИЕ у ФЕЦ-у	Удио ОИЕ у 2018. 35,97%	Удио ОИЕ у ФЕЦ-у 43,75% до 2030. године
		Проценат удјела ОИЕ у производњи електричне енергије	Електрична енергија се увози у Брчко дистрикту БиХ, нема значајне производње	Удио ОИЕ у производњи електричне енергије 46% до 2030. (производња у Брчко дистрикту БиХ и набавка – увоз)
		Проценат удјела ОИЕ у транспорту	Удио ОИЕ у 2018. испод 1%	Удио ОИЕ у транспорту 9% до 2030. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,528	9,8	10,4

4.6.1. Мјера	Креирање повољног амбијента за обновљиве изворе енергије	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус израде и усвајања закона	Постојећи закон је потребно ажурирати	Усвојен Закон о ОИЕ
		Статус усвајања допуњеног закона	Постојећи Закон о ОИЕ не предвиђа подстицаје за коришћење ОИЕ за гријање и	Усвојен допуњен Закон о ОИЕ који ће подстицати коришћење ОИЕ за

			хлађење	гријање и хлађење
		Статус усвајања прописа	Не постоји пропис о доказивању поријекла енергије	Усвојен пропис о доказивању поријекла енергије
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,008	0,035	0,044
4.6.2. Мјера	Повећање удјела обновљивих извора енергије у производњи електричне енергије и у транспорту	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус усвајања закона	Постојећи закон не предвиђа подстицаје за грађанску енергију	Усвојен допуњен Закон о ОИЕ
		Статус израде и усвајања процедура	Постојеће процедуре треба ажурирати	Реформисане процедуре издавања дозвола
		Број каталога	Не постоје каталози критеријума	Усвојени каталози критеријума за све ОИЕ
		Статус усвајања закона	Постојећи закон не предвиђа подстицаје за коришћење соларне енергије у новим зградама	Усвојен допуњен Закон о ОИЕ
		Статус израде и усвајања студије	Не постоји свеобухватна анализа	Урађена и усвојена студија
		Статус усвајања модела подстицаја	Не постоји било какав начин подстицаја за хибридна, електрична и *plug-in* путничка возила	Усвојен модел подстицаја
		Степен израде и усвајања прописа	Постојећу Одлуку треба ажурирати	Усвајање прописа – допуне Закона о ОИЕ (квалитет течних горива – државни ниво)
		Број километара изграђених бициклистичких и пјешачких стаза	Недовољно развијена инфраструктура	Изграђена минимална инфраструктура
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,519	9,8	10,3

4.7. Приоритет	**Смањење свјетлосног загађења**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус усвајања законодавног оквира	Непостојање законодавног оквира о свјетлосном загађењу	Усвојен законодавни оквир
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,027	0,109	0,137

4.7.1. Мјера	Усвајање законодавног оквира за регулисање свјетлосног загађења	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус израде и усвајања Правилника	Правилник предвиђен Законом о заштити животне средине	Урађен и усвојен Правилник
		Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети за регулисање свјетлосног загађења	Проведен програм јачања капацитета
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,027	0,109	0,137

9.2.5. Хемијска безбједност и бука

Редни број и ознака	**НАЗИВ**	**ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ**		
5. Стратешки циљ	**Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све**	**Индикатори стратешког циља**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Ниво учесталости обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима	НД	НД
		Проценат становника изложених буци, према разредима буке и старосним групама	НД	НД
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,649	1,5	2,1

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
5.1. Приоритет	**Успостављање законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те усклађен на свим нивоима власти у БиХ**	Степен транспозиције ЕУ законодавства: REACH (Уредба (ЕУ) бр. 1907/2006), ЦЛП (Уредба (ЕУ) бр. 1272/2008), ПИЦ (Уредба (ЕУ) бр. 649/2012), Уредба о ПОПс (Уредба (ЕУ) бр. 2019/1021)	Не постоји законски основ за транспозицију ЕУ законодавства (2021.)	Дјелимична транспозиција ЕУ законодавства и то: REACH (Уредба (ЕУ) бр. 1907/2006), ЦЛП (Уредба (ЕУ) бр. 1272/2008), ПИЦ (Уредба (ЕУ) бр. 649/2012) и Уредба о ПОПс (Уредба (ЕУ) бр. 2019/1021). (2027.)
		Степен транспозиције Уредбе о стављању у промет и употребу биоцидних производа (Уредба (ЕУ) бр. 528/2012).	Не постоји законски основ за транспозицију Уредбе о стављању у промет и употреби биоцидних производа (2021.)	Дјелимична транспозиција Уредбе о стављању у промет и употреби биоцидних производа (Уредба (ЕУ) бр. 528/2012) (2025.)
		Степен транспозиције Уредбе о живи (Уредба (ЕУ) бр. 2017/852	Не постоји законски основ за транспозицију Уредбе о живи (Уредба (ЕУ) бр. 2017/852) -(2021.)	Дјелимична транспозиција Уредбе о живи (Уредба (ЕУ) бр. 2017/852) (2026.)
		Степен транспозиције ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине/околиша азбестом	Не постоји законски основ за транспозицију ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине/околиша азбестом (2021.)	Дјелимична транспозиција ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине/околиша азбестом (2026.)
		Степен транспозиције Уредбе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Уредбе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште	Не постоји законски основ за транспозицију Уредбе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Уредбе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорисаним гасовима са	Дјелимична транспозиција Уредбе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Уредбе ЕЗ 517/2014 о

			ефектом стаклене баште (2021.)	одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште (2025.)
		Степен транспозиције SEVESO III директиве	Не постоји законски основ за транспозицију	Дјелимична транспозиција SEVESO III директиве (2028.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,208	0	0,208

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
5.1.1. Мјера	Успостављање законског основа за транспозицију ЕУ законодавства из области хемијске безбједности, те Минамата конвенције	1.1. Статус Закона о хемикалијама	Не постоји Закон о хемикалијама	Усвојен Закон о хемикалијама (2023.)
		1.2. Статус подзаконских аката прописаних Законом о хемикалијама (17 правилника из области хемијске безбједности, 2 правилника из области заштите на раду при руковању са хемикалијама, Списак класификованих супстанци и Списак посебно забрињавајућих супстанци)	Не постоје подзаконски акти прописани Законом о хемикалијама	Усвојени подзаконски акти прописани Законом о хемикалијама (17 правилника из области хемијске безбједности, 2 правилника из области заштите на раду при руковању са хемикалијама, Списак класификованих супстанци и Списак посебно забрињавајућих супстанци) (2026.)
		2.1. Статус Закона о биоцидима	Не постоји Закон о биоцидима	Усвојен Закон о биоцидима (2024.)
		2.2. Статус подзаконских аката прописаних Законом о биоцидима (14 правилника)	Не постоје подзаконски акти прописани Законом о биоцидима	Усвојени подзаконски акти прописани Законом о биоцидима (14 правилника) (2026.)
		3. Статус подзаконских аката о	Не постоји подзаконски акт којим	Усвојен подзаконски акт

		забрани употребе живе и ограничењу стављања на тржиште производа који садрже живу и једињења живе	се обезбјеђује забрана употребе живе и ограничава стављање на тржиште производа који садрже живу и једињења живе	којим ће се обезбиједити забрана употребе живе и ограничити стављање на тржиште производа који садрже живу и једињења живе (2025.)
		4. Статус подзаконских аката о забрани производње, стављања на тржиште и употребе производа који садрже азбестна влакна	Не постоји подзаконски акт о забрани производње, стављања на тржиште и употребе производа који садрже азбестна влакна	Усвојен подзаконски акт којим ће се забранити производња, стављање на тржиште и употреба производа који садрже азбестна влакна (2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,208	0	0,208
5.1.2. Мјера	Дјелимична транспозиција SEVESO III директиве у законодавство Брчко дистрикта БИХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1.1. Статус законског основа и Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце	Постоји законски основ (Закон о заштити животне средине) за транспозицију SEVESO III директиве, али не постоји Правилник о регистру постројења у којима су присутне опасне супстанце	Израђен и објављен Правилник о регистру постројења у којима су присутне опасне супстанце којим је прописан садржај и начин вођења Регистра; (2027.)
		1.2. Статус Уредбе/Правилника о спречавању великих несрећа које укључују опасне супстанце	Не постоји Уредба/Правилник, те није успостављен систем пријаве опасних супстанци и услова складиштења СЕВЕСО постројења	Усвојена Уредба/Правилник о спречавању великих несрећа које укључују опасне супстанце (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,009	0	0,009
5.1.3. Мјера	Имплементација Монтреалског протокола, Кигали амандмана и дјелимична	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**

	транспозиција Уредбе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о тварима које оштећују озонски слој и Уредбе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште	1. Комплетност правног оквира за имплементацију захтјева Кигали амандмана Уредбе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште у смислу управљања супстанцама које оштећују озонски омотач	На снази је Правилник о постепеном искључивању супстанци које оштећују озонски омотач (30/06), те је транспозиција Монтреалског протокола на високом нивоу док транспозиција Кигали амандмана није ни започела	Усвојен Правилник о управљању супстанцама које оштећују озонски омотач (2024.)
		2. Статус подзаконских аката о образовању сервисера (у смислу успостављања цертификовања и програма оспособљавања за послове и особе укључене у уграђивање, сервисирање, одржавање, поправљање или стављање изван погона опреме Ф-гасова) и критеријумима за именовање центра за образовање сервисера	Не постоји подзаконски акт о образовању сервисера и критеријумима за именовање центра за образовање сервисера	Усвојен пропис којим ће се омогућити образовање сервисера и пропис којим ће се прописати критеријуми за именовање центра за образовање сервисера (2024.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0	0

		Индикатори приоритета	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
5.2. Приоритет	**Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности**	Статус регистрације хемикалија и прометовања хемикалијама привредника Брчко дистрикта БиХ	Не постоји систем регистрације хемикалија, чиме је онемогућено равноправно прометовање хемикалијама привредника Брчко дистрикта БиХ у односу на привреднике у Републици Српској и Федерацији БиХ (2021.)	Успостављен систем регистрације хемикалија и равноправног прометовања хемикалијма привредника Брчко дистрикта БиХ у односу на привреднике у Републици Српској и Федерацији БиХ (2027.)

		Статус Регистра и инвентара већих несрећа	Није успостављен Регистар и инвентар већих несрећа (2021.)	Успостављен систем Регистра и инвентара већих несрећа (2031.)
		Ниво извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја у складу с правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач	Није успостављено извјештавање по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја у складу с правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач (2021.)	Успостављен систем извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја у складу с правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач (2028.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,080	0,232	0,312

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
5.2.1. Мјера	Успостава регистрације хемикалија и биоцида, те дефинисање услова за обављање послова савјетника за хемикалије	1.1, Статус Инвентара хемикалија	Не постоји Инвентар хемикалија	Објављен и редовно ажуриран Инвентар хемикалија (2026.)
		1.2. Регистар произвођача и увозника хемикалија	Не постоји Регистар произвођача и увозника хемикалија	Формиран Регистар произвођача и увозника хемикалија (2026.)
		2. Статус списка биоцида	Не постоји списак биоцида	Објављен и редовно ажуриран списак биоцида (2028.)
		3.1. План и програм обуке савјетника за хемикалије и континуиране додатне едукације	Не постоји План и програм обуке савјетника за хемикалије и континуиране додатне едукације	Израђен План и програм обуке савјетника за хемикалије и континуиране додатне едукације (2025.)
		3.2. Статус дефинисаних услова за	Не постоје дефинисани услови за	Прописани услови за

		обављање послова савјетника за хемикалије и њихове дужности	обављање послова савјетника за хемикалије и њихове дужности	обављање послова савјетника за хемикалије и њихове дужности (2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,005	0	0,005
5.2.2. Мјера	Успостављање Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1.1. Статус Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце	Не постоји Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце	Израђен и објављен Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце (2030.)
		1.2. Статус пријаве опасних супстанци и услова складиштења SEVESO постројења	Није успостављен систем пријаве опасних супстанци, њихових количина и услова складиштења SEVESO постројења	Доступни подаци о врсти опасних супстанци, њихових количина и пријављени ризици по стање сигурности SEVESO постројења (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,016	0	0,016
5.2.3. Мјера	Успостављање система извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ-уређаја	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Ниво техничких услова за унос података у базе података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ-уређаја	Не постоје технички услови за унос података у базе података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ-уређаја	Формирана база података/регистар уређаја који садржи СООО и замјенске супстанце (2031.)
		2.1. Статус плана и програма за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја и едукационих центара за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја	Не постоји план и програм за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја и нису именовани едукациони центри за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја	Израђен план и програм и именовани едукациони центри за обуку сервисера расхладних и КГХ-уређаја (2025.)

		2.2. Степен обучености сервисера	Није успостављена обука сервисера	Обучени сервисери са цертификатом/увјерењем (2031.)
		3. Број регистрованих оператера/власника уређаја и КГХ-уређаја и сервисних радионица	Нема регистрованих оператера/власника уређаја и КГХ-уређаја и сервисних радионица	Регистровано 60% оператера и КГХ-уређаја у бази података и 100% сервисних радионица (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,058	0,232	0,290

		Индикатори приоритета	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
5.3. Приоритет	**Унаприједити капацитете и компетенције јавних служби у области хемијске безбједности**	Статус Одсјека (Пододјељења) за хемикалије при Одјељењу за здравство и остале услуге Владе БД БиХ	Није основан Одсјек за хемикалије (2021.)	Основан Одсјек (Пододјељење) за хемикалије при Одјељењу за здравство и остале услуге са најмање једном запосленом особом искључиво на провођењу законодавства о хемијским и биоцидним производима (2023.)
		Ниво система превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама који укључује именовање, координацију и размјену података између ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања у БиХ	Није успостављен систем превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама који укључује именовање, координацију и размјену података између ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања у БиХ	Успостављен систем превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама који укључује именовање, координацију и размјену података између ентитетских/дистриктских

				центара за контролу тровања у БиХ (2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,258	0,616	0,860

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
5.3.1. Мјера	Јачање техничких и кадровских капацитета Владе Брчко дистрикта БиХ	а) Статус Одсјека (Пододјељења) за хемикалије при Одјељењу за здравство и остале услуге	Није основан Одсјек за хемикалије	Основан Одсјек (Пододјељење) за хемикалије при Одјељењу за здравство и остале услуге (2023.)
		б) Ниво људских капацитета на пословима хемијске безбједности	Недовољан број расположивог особља на пословима примјене будућег Закона о хемикалијама и Закона о биоцидима	Најмање једна особа запослена искључиво на провођењу законодавства о хемијским и биоцидним производима (2023.)
		ц) Ниво техничких капацитета на пословима хемијске безбједности	Није успостављен информациони алат за вођење Интегралног инвентара хемикалија	Успостављен ефикасан и сигуран информациони алат за ефикасно вођење Интегралног инвентара хемикалија и обезбјеђена ИТ подршка, која ће базу одржавати и надограђивати (2024.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,258	0,602	0,860

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
5.3.2. Мјера	Успоставити систем превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама	а) Статус Центра за контролу тровања за БД БиХ	Није формално именовано правно лице за контролу тровања	Извршено именовање Центра за контролу

			(ЦКТ)	тровања за БД БиХ (2027.)
		а1) Степен обучености лица Центра надлежног за контролу тровања у случају оснивања властитог Центра за контролу тровања за БД БиХ	Низак степен обучености – није формално именовано правно лице за контролу тровања (ЦКТ)	Висок степен обучености лица Центра за контролу тровања (2026.)
		б) Број састанака између именоване особе МЦП-а и представника ентитетских/дистриктскиј центара за контролу тровања	Нема састанака – није формално именовано правно лице за контролу тровања (ЦКТ)	Одржан најмање један састанак на годишњем нивоу од 2027. год. између ентитетских/дистриктских центара за контролу тровања уз присуство представника МЦП-а (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,013	0,013

		Индикатори приоритета	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
5.4. Приоритет	**Унапређење знања корисника хемикалија и биоцида и опште јавности у области управљања хемикалијама**	Учесталост обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима за 20% до 2030. године	Нема података (2021.)	Смањен ниво учесталости обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима за 20% (2030.)
		Статус инспекцијског надзора у области управљања хемикалијама и биоцидима	Није успостављен инспекцијски надзор у области управљања хемикалијама и биоцидима (2021.)	Успостављен инспекцијски надзор у области управљања хемикалијама и биоцидима (2024.)
		Број прекршајних налога који укључују узрок у области хемикалија и биоцида	Нема података јер није успостављен инспекцијски надзор у области управљања	Број прекршајних налога, унапређењем знања корисника хемикалија и

			хемикалијама и биоцидима (2021.)	биоцида, свести на прихватљив ниво (у поређењу са окружењем) (2032.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,014	0,096	0,110

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
5.4.1. Мјера	Смањење нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима	1. Статус прикупљања података о случајевима смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима, подјељен по родним и старосним групама	Не прикупљају се подаци о случајевима смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима, подјељени по родним и старосним групама	Успостављена нова методологија израде статистичког извјештаја објављеног у Статистичком годишњаку који ће укључити податке о случајевима смрти због тровања услијед неадекватног руковања хемијским производима, подјељен по родним и старосним групама (2024.)
		2.1. Број кампања надлежне институције која ће упућивати на штетно дјеловање појединих хемикалија и хемијских прозвода на здравље становништва узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва	Не постоје кампање нити законски оквир	Једна кампања у току календарске године (почев од 2022. године) Одјељења за здравство и остале услуге Брчко дистрикта БиХ која ће упућивати на штетно дјеловање појединих хемикалија и хемијских прозвода на здравље

				становништва узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва (2031.)
		2.2. Број заједничких кампања надлежних ентитетских/дистриктских министарстава и Инспектората (Република Српска, Федерација БиХ и Брчко дистрикта БиХ) о ризицима који произилазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи, узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва	Не постоје кампање нити законски оквир	Једна заједничка кампања у току три календарске године надлежних ентитетских/дистриктских министарстава и Инспектората (почев од 2023. године) о ризицима који произилазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи, узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва (2031.)
		3.1. Статус одлуке о додјељивању гранта за организације цивилног друштва, истраживачке и едукационе центре којим би се подржале активности у области хемијске безбједности	Не постоји одлука	Донесена одлука о додјељивању гранта за организације цивилног друштва, истраживачке и едукационе центре којим би се подржале активности у области хемијске безбједности (2023.)
		3.2. Статус јавног позива за организације цивилног друштва, истраживачке и едукационе центре на тему подизања свијести становништва о хемијској	Није расписан јавни позив	Расписан јавни позив на годишњем нивоу (почев од 2024. године) за организације цивилног друштва, истраживачке и

		безбједности		едукационе центре на тему подизања свијести становништва о хемијској безбједности (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,010	0,096	0,107
5.4.2. Мјера	Успостављање инспекцијског надзора у области управљања хемикалијама и биоцидима	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1.1. Статус инспекцијског надзора у области управљања хемикалијама и биоцидима	Није успостављен инспекцијски надзор у области управљања хемикалијама и биоцидима	Успостављен инспекцијски надзор у области управљања хемикалијама и биоцидима (2024.)
		1.2. Систем праћења броја прекршајних налога у области хемикалија и биоцида	Нема прекршајних налога у области хемикалија и биоцида јер није успостављен инспекцијски надзор	Успостављен Регистар прекршајних налога у области управљања хемикалијама ради праћења броја и узрока прекршајних налога (2031.)
		2. Статус одржавања додатних обука лица задужених за правилно управљање хемикалијама	Не постоје обуке	Извршене континуиране и додатне обуке лица задужених за правилно управљање хемикалијама (савјетника за хемикалије) по плану и програму обуке савјетника за хемикалије (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,003	0	0,003

5.5. Приоритет	**Успостављање законодавног оквира и јасне**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности**

	институционалне надлежности којима се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини			**индикатора**
		Статус законодавног оквира и институционалне надлежности о процјени и управљању буком и емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ	Није успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о процјени и управљању буком и емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ (2021.)	Успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о процјени и управљању буком и емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,025	0	0,025

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
5.5.1. Мјера	Успостављање законодавног оквира и институционалне надлежности о процјени и управљању буком и емисији буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ	1. Статус Закона о заштити од буке	Не постоји Закон о заштити од буке	Усвојен Закон о заштити од буке са јасним институционалним надлежностима, а у складу са захтјевима Директиве 2002/49/ЕЗ (2024.)
		2. Статус подзаконских аката који произилазе из Закона о заштити од буке	Не постоје подзаконски акти	Усвојени подзаконски акти који произилазе из Закона о заштити од буке (2026.)
		3. Статус подзаконских аката везаних за емисију буке у животну средину узроковану опремом за употребу на отвореном	Не постоје подзаконски акти	Усвојени подзаконски акти везани за емисију буке у животну средину узроковану опремом за

				употребу на отвореном (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,025	0	0,025

5.6. Приоритет	**Унапријеђено стратешко планирање и мониторинг буке у области животне средине**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус стратешке карте буке за петогодишњи период	Не постоји израђена стратешка карта буке за петогодишњи период (2021.)	Израђена стратешка карта буке за петогодишњи период (2027.)
		Статус Акционог плана управљања буком за петогодишњи период	Не постоји Акциони план управљања буком за петогодишњи период (2021.)	Израђен Акциони план управљања буком за петогодишњи период (2029.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,053	0,212	0,265

5.6.1. Мјера	Израда карата буке и акционих планова управљања буком	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1.1. Број и дужина цестовних дионица са више од 3 милиона прелаза годишње	Није познат званичан број и дужина цестовних дионица са више од 3 милиона прелаза годишње	Анализом цестовног саобраћаја утврђен званичан број и дужина цестовних дионица са више од 3 милиона прелаза годишње у циљу постављања приоритета у изради карата буке (2025.)
		1.2. Број становника изложених већим нивоима буке	Не постоје званични подаци; Брчко дистрикт БиХ по посљедњем попису становништа има 83.516 становника, те не	Извршена и јавно објављена процјена броја становника изложених већим нивоима буке,

			подлијеже обавези израде карте буке на основу броја становника у агломерацији (> 100000)	према разредима буке и старосним групама (2026.)
		1.3. Карта буке за насељена подручја града Брчког	Не постоји карта буке	Израђена карта буке за анализом одабрана урбана подручја Брчког (2026.)
		1.4. Карте буке за дионице цестовног саобраћаја	Не постоје карте буке за дионице цестовног саобраћаја	Израђене карте буке за анализом одабране дионице цестовног и жељезничког саобраћаја (2027.)
		2. Акциони планови управљања буком за петогодишњи период	Не постоје Акциони планови управљања буком	Израђени Акциони планови управљања буком за петогодишњи период, а који ће се заснивати на улазним подацима и резултатима стратешких карата буке (2029.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,053	0,212	0,265

5.7. Приоритет	**Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке	Нема информисања јавности о буци и њеним учинцима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке (2021.)	Успостављен механизам и начин информисања јавности о буци и њеним учинцима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,203	0,203

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
5.7.1. Мјера	Успостављање механизама и начина информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке	1. Статус информационог система који ће поред графичког (ГИС заснованог) приказа карата буке садржавати податке о изложености становништва буци по одређеним разредима и добним групама становништва	Није успостављен информациони систем	Израђен јединствени информатички систем презентације карте буке (ГИС заснованог) који ће садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва (2027.)
		2.1. Број спроведених кампања о штетности буке на здравље од стране надлежних институција	Кампање се не спроводе	Организована кампања о штетности буке, минимално једна у периоду од пет година, од стране надлежних институција (2031.)
		2.2. Број кампања на нивоу здравствених институција о ризицима утицаја буке на здравље, као и превентивним мјерама које се могу имплементирати узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва	Кампање се не спроводе	Проведене најмање двије кампање на нивоу здравствених институција о ризицима утицаја буке на здравље, као и превентивним мјерама које се могу имплементирати узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва (2031.)
		3. Статус одлуке о додјељивању гранта за пројекте подизања свијести јавности у области буке у животној средини	Не постоји одлука	Усвојена одлука о додјељивању гранта за пројекте подизања свијести јавности у области буке у животној

				средини намијењеног за невладине организације, удружења грађана и сл. (2031.)
		4. Број дисплеја уз саобраћајнице у градском подручју за тренутно мјерење и приказивање нивоа буке	Не постоје постављени дисплеји	Постављени дисплеји за приказ измјерене тренутне буке на најпрометнијим саобраћајницама и у близини обданишта, школа и болнице (2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,203	0,203

5.8. Приоритет	**Унапређење капацитета и компетенција јавних службеника у области управљања буком**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Ниво техничких капацитета и компетенција надлежних институција у области управљања буком	Недовољни технички капацитети и компетенције надлежних институција у области управљања буком (2021.)	Унапријеђени технички капацитети и компетенције надлежних институција у области управљања буком (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,163	0,163

5.8.1. Мјера	Успостављање механизама и начина информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Ниво стеченог искуства и знања у стратешком мапирању буке у дијеловима града или уз неку од саобраћајница	Недостаје искуство и знање у стратешком мапирању буке у дијеловима града или уз неку од саобраћајница	Спроведен пилот-пројекат стратешког мапирања буке у дијеловима града, као и уз неку од главних саобраћајница ради

				стицања стручних и техничких компетенција (2026.)
		2. Статус плана и програма обуке јавних службеника у области буке у животној средини	Не постоји план и програм обуке јавних службеника у области буке у животној средини	Организована и извршена обука по усвојеном плану и програму обуке јавних службеника у области буке у животној средини (2024.)
		3. Статус инспекцијског надзора у области буке у животној средини	Није успостављен инспекцијски надзор у области буке у животној средини	Успостављен инспекцијски надзор у области буке у животној средини (2024.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,163	0,163

9.2.6. Одрживо управљање ресурсима

Редни број и ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
		Индикатори стратешког циља	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
6. Стратешки циљ	**Обезбјеђивање одрживог коришћења природних ресурса**	Проценат површине под шумама посебне намјене	Под шумама посебне намјене налази се мали проценат шума у власништву Брчко дистрикта БиХ (2021.)	Повећана површина под шумама посебне намјене до 5% од укупне површине шума и шумског земљишта Брчко дистрикта БиХ до 2030. године
		Степен успоставе система за одрживо управљање земљиштем и достизања неутралности деградације земљишта у Брчко	Досадашњи степен успоставе система за одрживо управљање земљиштем у Брчко дистрикту БиХ није на задовољавајућем	Успостављен систем за заштиту, уређење, коришћење, мониторинг и унапређење квалитета

		дистрикту БиХ	нивоу	земљишта до 2030. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		1,8	9,6	11,5

		Индикатори приоритета	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
6.1. Приоритет	**Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ, адекватно вредновање шумских ресурса, као и интеграције родно осјетљиве проблематике и климатских промјена**	Степен ажурности законског и стратешког оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима	Законски и стратешки оквир за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима није у довољној мјери ажуриран када је у питању одрживо управљање шумама и шумским ресурсима	Креиран унапријеђен законски и стратешки оквир за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима до 2025. године
		Проценат површине под шумама посебне намјене	Под шумама посебне намјене налази се мали проценат шума у власништву Брчко дистрикта БиХ (2021.)	Повећана површина под шумама посебне намјене до 5% од укупне површине шума и шумског земљишта Брчко дистрикта БиХ до 2030. године
		Статус институционалног оквира за одрживо газдовање шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ	Досадашњи статус институционалног оквира за одрживо газдовање шумским ресурсима није на задовољавајућем нивоу (2021.)	Успостављен оперативни институционални оквир за одрживо газдовање шумским ресурсима у Брчко дистрикту БиХ до 2031. године
		Статус мониторинга здравственог стања шума Брчко дистрикта БиХ	На подручју Брчко дистрикта БиХ не постоји систематско и функционално праћење здравственог стања шума (2021.)	Успостављен функционалан редован мониторинг здравственог стања шума до 2025. године.
		Површина шума захваћена пожарима у Брчко дистрикту БиХ (ха).	За протекли период у Брчко дистрикту БиХ регистрован је број од 9 пожара, опожарено 156,73	Обезбијеђена повећана проходност шума, шуме Брчко дистрикта БиХ

			ha свих шума. Сви регистровани пожари били су приземни и утврђена је штета у износу од 1.350.230 КМ (Извор: Шумскопривредна основа за шуме у власништву Брчко дистрикта БиХ са роком важења од 01. 01. 2021. до 31. 12. 2030.)	капацитиране за рано откривање и спречавање пожара, за најмање 50% у односу на садашње стање до 2026. године.
		Површина (у процентима и у ha) под високим шумама у Брчко дистрикту БиХ	Укупна површина изданачких шума за Ш.П.П. Брчко дистрикт БиХ износи 989,42 ha, од тога неминирана површина износи 871,67 ha, а минирана 117,75 ha. Голети заузимају 6,41 ha (Извор: Шумскопривредна основа за шуме у власништву Брчко дистрикта БиХ са роком важења од 01. 01. 2021. до 31. 12. 2030.)	Повећан удио високих шума у Брчко дистрикту БиХ за 20% и пошумљено 10% садашњих голети Брчко дистрикта БиХ до 2030. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,278	2,5	2,7

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
6.1.1. Мјера	Унапређење правног и институционалног оквира за одрживо управљање шумама	1. Статус подзаконских аката	Брчко дистрикт БиХ нема подзаконске акте којима се прописује садржај и начин израде шумскопривредних основа за приватне и државне шуме на принципима мултифункционалности и заштите биодиверзитета, обухват и методологија мониторинга здравственог стања шума, праћење индикатора одрживог	Усвојени иновирани и нови подзаконски акти (2025.)

			коришћења шума и извјештавање, издавање лиценци за сакупљаче недрвних шумских производа	
		2. Статус израде Шумарског програма и Акционог плана	Брчко дистрикт БиХ нема израђен шумарски програм и Акциони план	Усвојен Шумарски програм и усвојен Акциони план (2023.)
		3. Статус постојања принципа и критеријума одрживог управљања шумама	Брчко дистрикт БиХ није утврдио принципе и критеријуме одрживог управљања, осјетљиве на питања друштвене неједнакости, слиједом ЕУ Стратегије за šуме, Европског зеленог плана и мапе пута	Принципи и критеријуми усвојени и проведена обука особља Одјељења за пољопривреду, шумарство и водопривреду, те шумских управа за примјену принципа у стратешко-плански оквир (2023.)
		4. Статус израде Стратегије одрживог управљања шумским ресурсима Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема Стратегију одрживог управљања шумским ресурсима	Усвојена Стратегија одрживог управљања шумским ресурсима (2025.)
		5. Статус система мониторинга у шумарству Брчко дистрикта БиХ	Провођење мониторинга у шумарству Брчко дистрикта БиХ није на задовољавајућем нивоу. За сада се проводи мониторинг само за први ниво	Унапријеђен систем мониторинга шума и шумског земљишта са обухваћеним индикаторима за други ниво (2030.)
		6.. Статус нове методологије израде шумскопривредних основа	Садашња методологија израде шумскопривредних основа није задовољавајућа, са аспекта знања и вјештина за планирање по осталим шумским функцијама, планирање коришћења биомасе и осталих шумских производа, као и заштитне улоге шума	Проведена обука особља надлежног за управљање шумским ресурсима, у Одјељењу за пољопривреду, шумарство и водопривреду, те у пројектантским кућама за

				примјену методологије. Урађена 1 шумскопривредна основа, по новој методологији, у једној газдинској јединици ШПП Брчко дистрикта БиХ као (демонстративни) пилот-пројекат (2025.)
		7. Статус примјене нове методологије и број газдинских јединица ШПП Брчко дистрикта БиХ у којим је примијењена	Ни у једној газдинској јединици ШПП-а није примијењена нова методологија (0)	Извршена обука власника приватних шума и демонстрирана примјена нове методологије у обје (2) газдинске јединице ШПП-а Брчко дистрикта БиХ.
		8. Статус постојања правног акта за проглашење шума посебне намјене	Брчко дистрикт БиХ још увијек нема усвојен правни акт о проглашењу шума за шуме посебне намјене	Усвојен правни акт (2026.)
		9. Статус проглашења шума за шуме посебне намјене	У Брчко дистрикту БиХ још увијек нема издвојене шуме посебне намјене	5% шума Брчко дистрикта БиХ проглашено шумама посебне намјене (2030.)
		10. Статус постојања Правилника за мониторинг здравственог стања шума	Није још увијек израђен Правилник о методологији узорковања за мониторинг здравственог стања шума у Брчко дистрикту БиХ	Донесен (усвојен) методолошки Правилник и утврђена мрежа мониторинг тачака (2023.)
		11. Статус обуке за вршење мониторинга здравственог стања шума	Особље запослено, а надлежно за вршење мониторинга здравственог стања шума у газдинским јединицама нема још увијек довољно знања	Извршена обука газдинских јединица (Г.Ј.) ШПП-а Брчко дистрикта БиХ о вршењу мониторинга у складу са усвојеном методологијом

				(2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,094	0,854	0,949
6.1.2. Мјера	Повећање проходности шума, капацитирање шумских газдинстава за рано откривање и спречавање пожара. Смањење броја пожара и опожарене површине у шумама за 50% до 2026. године у односу на садашње стање	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Статус израде планова изградње противпожарних просјека	Нема израђених и усвојених планова изградње противпожарних просјека за шуме Брчко дистрикта БиХ	Урађени и усвојени планови изградње противпožарних просјека с елементима šумских путева за подручја обје газдинске јединице ШПП-а Брчко дистрикта БиХ (2023.)
		2. Статус постојања противпожарних просјека у шумама Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема задовољавајући ниво изградње противпожарних просјека у шумама	На подручју обје газдинске јединице ШПП-а Б Брчко дистрикта БиХ изграђени просјеци са елементима шумских путева (2026.)
		3. Статус опремљености газдинских јединица ШПП-а Брчко дистрикта БиХ за израду противпожарних просјека	Газдинске јединице ШПП-а Брчко дистрикта БиХ нису довољно опремљене за израду противпожарних просјека у шумама Брчко дистрикта БиХ	Газдинске јединице ШПП Брчко дистрикта БиХ опремљене возилима и алатима за сјечу стабала и израду противпожарних просјека (2025.)
		4. Статус постојања информативних паноа и ознака упозорења за спречавање пожара у шумама Брчко дистрикта БиХ	Садашњи статус постављених информативних паноа и ознака упозорења за спречавање пожара, у свим шумама, није на задовољавајућем нивоу	На подручју обје газдинске јединице (Г.Ј.) ШПП-а Брчко дистрикта БиХ постављени информативни панои и ознаке упозорења за спречавање пожара (2025.)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,130	1,1	1,3
6.1.3. Мјера	**Повећање површине и продуктивности високих шума**	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Статус постојања плана пошумљавања изданачких шума	Не постоји израђен и усвојен план пошумљавања у циљу повећања учешћа високих шума у Брчко дистрикту БиХ. Изданачке шуме заузимају око 982,42 ha у обје газдинске јединице ШПП-а Брчко дистрикта БиХ, док високе шуме заузимају тек нешто већу површину (1149,03 ha)	Усвојен Акциони план пошумљавања у Брчко дистрикту БиХ (2022. – 2030.), повећана површина високих шума за 20% до 2030. године (2030.)
		2. Статус постојања родно осјетљивог плана пошумљавања голети у Брчко дистрикту БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема израђен родно осјетљив план пошумљавања голети	Усвојен родно осјетљив план пошумљавања голети у Брчко дистрикту БиХ (2024.)
		3. Статус опремљености газдинских јединица ШПП-а Брчко дистрикта БиХ за израду противпожарних просјека	У Брчко дистрикту БиХ има 78,19 ha голети унутар појаса шума. Газдинске јединице ШПП и приватни шумовласници недовољно раде на пошумљавању постојећих голети у Брчко дистрикту БиХ	Пошумљено 10% садашњих голети у Брчко дистрикту БиХ до 2030. године (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,045	0,413	0,459
6.1.4. Мјера	Успостављање информационог система о шумама Брчко дистрикта БиХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Статус информационог система о шумама (ИСШ), усклађеног са Шумарским информационим системом ЕУ (ФИСЕ)	Дио информационог система је већ развијен, али треба наставити рад и усклађивање структуре са Шумарским информационим системом ЕУ (ФИСЕ)	Успостављен усклађени информациони систем о шумама (ИСШ) Брчко дистрикта БиХ (2024.)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,007	0,070	0,078

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
6.2. Приоритет	**Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа**	Статус стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење осталих шумских производа у Брчко дистрикту БиХ	Стратешки и законски оквир који третира проблематику осталих производа шума у Брчко дистрикту БиХ није на задовољавајућем нивоу, те стога не обезбјеђује економску корист за власнике, локалну заједницу и кориснике шуме	Успостављен систем контроле сакупљања љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа до 2026. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,042	0,168	0,210

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
6.2.1. Мјера	Унапређење правног и институционалног оквира за одрживо управљање осталим шумским производима	1. Статус Регистра сакупљача ОШП-а	Љековито, јестиво и ароматично биље и други остали шумски производи се експлоатишу без довољних сазнања о њиховом стању, расположивости, угрожености и статусу заштићености врста (кључних страна у ланцу брања, откупа и продаје)	Успостављен Регистар (2025.)
		2. Статус израде плана цертификације коришћења осталих шумских производа (ОШП)	План цертификације осталих шумских производа није израђен	Усвојен Акциони план (2025.)
		3. Статус успоставе система цертификације осталих шумских производа	Још увијек не постоји систем цертификације сакупљача и извозника у сектору коришћења	Успостављен функционалан систем цертификације брања и

			љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа	сакупљања осталих шумских производа у Брчко дистрикту БиХ. Потенцијални корисници система упознати са правилима, критеријумима и поступцима цертификације. Од 2026. берба (сакупљање) осталих шумских производа се спроводи на одржив начин. Укључене и жене у ове активности (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,042	0,168	0,210

6.3. Приоритет	**Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ	Садашњи статус законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Брчко дистрикту БиХ није на задовољавајућем нивоу	Успостављен и усклађен институционални, регулаторни и плански оквир за успоставу ловишта, управљање популацијом и плански узгој дивљачи до 2026. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,264	0,360	0,624

6.3.1. Мјера	Успостављање усклађеног институционалног, регулаторног и планског	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**

	оквира за успоставу ловишта, управљање популацијом и одрживо управљање ловном дивљачи	1. Статус законских прописа о ловству усклађених са ЕУ директивама и међународним споразумима из области биодиверзитета	Закон о ловству Брчко дистрикта БиХ није усклађен са ЕУ директивама и међународним споразумима из области биодиверзитета	Усвојен ревидирани Закон о ловству Брчко дистрикта БиХ са подзаконским актима (2023.)
		2. Статус категоризације, установљења и додјеле ловишта на коришћење	Категоризација, установљење и додјела ловишта на коришћење у Брчко дистрикту БиХ нису извршени	Установљена ловишта у Брчко дистрикту БиХ и додијељена на коришћење у складу са Законом (2024.)
		3. Статус постојања стручне службе за надзор и провођење законских и планских мјера	Стручна служба за надзор и провођење законских и планских мјера није успостављена у ловиштима Брчко дистрикта БиХ	Успостављена стручна служба у свим ловиштима, за надзор над провођењем законских мјера (2025.)
		4. Статус постојања планова за управљање популацијом дивљачи вука, медвједа и риса	У Брчко дистрикту БиХ није успостављен плански приступ за управљање популацијом дивљачи вука, медвједа и риса	Усвојени планови за управљање популацијом дивљачи вука, медвједа и риса, усклађени са истим плановима за Републику Српску и Федерацију БиХ (2025.)
		5. Статус постојања ловних основа ловних подручја која уважавају принципе заштите врста, у складу са конвенцијама и ЕУ директивама	У Брчко дистрикту БиХ ловне основе, за привредно-ловна подручја, нису израђене тако да уважавају принципе заштите врста, у складу с конвенцијама и ЕУ директивама из области биодиверзитета	Урађене и донесене ловне основе за сва привредно-ловна подручја која уважавају принципе заштите врста, у складу са међународним споразумима (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,224	0	0,224
6.3.2. Мјера	Успостављање информационог система у сектору ловства Брчко дистрикта БиХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**

		1. Статус успоставе информационог система у сектору ловства Брчко дистрикта БиХ	Информациони систем о ловству Брчко дистрикта БиХ није успостављен	Успостављен информациони систем у сектору ловства у Брчко дистрикту БиХ (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,040	0,360	0,400

6.4. Приоритет	**Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира како би се рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ управљало на одржив начин**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус законског оквира и његова усклађеност са правном тековином ЕУ, када је у питању управљање рибљим фондом у Брчко дистрикту БиХ на одржив начин	Неусклађени закони и подзаконска акта са правном тековином ЕУ и међународним директивама у области коришћења и управљања рибљим фондом у Брчко дистрикту БиХ на одржив начин	Креирана законска регулатива у области аквакултуре у Брчко дистрикту БиХ, те унапријеђен систем планирања и управљања рибљим фондом до 2031. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,141	0,566	0,708

6.4.1. Мјера	Унапређење законског оквира за одрживи развој сектора рибарства, који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и омогућити одрживо коришћење и управљање рибљим фондом Брчко дистрикта БиХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Статус постојања закона о слатководном рибарству усаглашеног са правном тековином ЕУ и са законом из области вода и захтјевима из међународних конвенција и ЕУ директива из области рибарства и биодиверзитета	Постојећи Закон о слатководном рибарству Брчко дистрикта БиХ није усклађен са правном тековином ЕУ, те са законом из области вода и захтјевима из међународних конвенција и ЕУ директива из области биодиверзитета	Усвојена законска регулатива о слаткводном рибарству Брчко дистрикта БиХ усаглашена са правном тековином ЕУ, те са законом из области вода (2024.)
		2. Статус постојања Стратегије одрживог развоја рибарства Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема израђену Стратегију одрживог развоја рибарства	Усвојена Стратегија одрживог развоја рибарства Брчко

				дистрикта БиХ (2023.)
		3. Статус постојања риболовне основе	Брчко дистрикт БиХ нема израђену риболовну основу	Усвојена основа (2024.)
		4. Статус постојања Правилника	Брчко дистрикт БиХ нема израђен Правилник и риболовне основе се израђују усклађено са новим Законом о слатководном рибарству	Усвојен Правилник и риболовне основе се израђују усклађено с новим Законом о слатководном рибарству (2024.)
		5. Статус постојања Регистра пловила ријеком Савом	Брчко дистрикт БиХ нема израђен Регистар пловила ријеком Савом	Израђен Регистар пловила ријеком Савом (2025.)
		6. Статус постојања система за евиденцију и извјештавање о риболовним активностима и о извозу улова риба	Брчко дистрикт БиХ нема успостављен систем за евиденцију и извјештавање о риболовним активностима и о извозу улова риба	Успостављен систем за евиденцију и извјештавање о риболовним активностима и о извозу улова риба (2025.)
		7. Статус модела статистичког праћења газдинстава са узгојем слатководне рибе према усвојеној методологији за БиХ	Брчко дистрикт БиХ има одређена статистичка праћења и извјештавања, али још нема израђен и усвојен модел статистичког праћења газдинстава са узгојем слатководне рибе према усвојеној методологији за БиХ	Усвојен модел статистичког праћења газдинстава са узгојем слатководне рибе, према усвојеној методологији за БиХ (2025.)
		8. Статус извјештавања индикатора из области рибарства Брчко дистрикта БиХ сходно СДГ-у	Брчко дистрикт БиХ има Агенцију за статистику БиХ, подружница/експозитура Брчко дистрикта БиХ, која изводи одређена извјештавања, али треба пратити и извјештавати индикаторе из области рибарства, сходно СДГ-у	Агенција за статистику БиХ, подружница/експозитура Брчко дистрикта БиХ прати и извјештава индикаторе из области рибарства, у складу са домаћим законима и међународним

				споразумима и сходно СДГ-у (2031.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,083	0,332	0,415
6.4.2. Мјера	Успостављање Информационог система о рибарству Брчко дистрикта БиХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Статус успоставе Информационог система о рибарству Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема установљен Информациони систем о рибарству	Успостављен Информациони систем у сектору рибарства у Брчко дистрикту БиХ (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,058	0,234	0,293

6.5. Приоритет	**Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање земљишним ресурсима**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен успоставе система за одрживо управљање земљиштем и достизања неутралности деградације земљишта у Брчко дистрикту БиХ	Досадашњи степен успоставе система за одрживо управљање земљиштем у Брчко дистрикту БиХ није на задовољавајућем нивоу	Успостављен систем за заштиту, уређење, коришћење, мониторинг и унапређење квалитета земљишта до 2030. године
		Проценат територије Брчко дистрикта БиХ контаминираног земљишта минама	У Брчко дистрикту има око 13,11 km^2 минираних површина (МЕС и НУС), што чини 2,66% укупне територије Брчко дистрикта БиХ	Извршено потпуно деминирање земљишта на цјелокупној (100%) територији Брчко дистрикта БиХ до 2030. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		1	5,7	6,8

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
6.5.1. Мјера	Стварање законског и институционалног оквира за интегралну заштиту земљишта, усвајање метода, мјерења и индикатора за одрживо управљање земљиштем, достизање неутралности деградације земљишта, до 2030. године	1. Статус постојања законског оквира за цјеловиту заштиту земљишта	У Брчко дистрикту БиХ земљиште се штити различитим законима, у зависности о врсти земљишта: кроз законе из области пољопривреде, шумарства, просторног уређења и грађења. Цјеловити законски оквир којим се уређује заштита земљишта у цјелини још увијек не постоји	Усвојен Закон о заштити земљишта и подзаконска акта (2026.)
		2. Статус постојања Плана мониторинга земљишта	Брчко дистрикт БиХ нема израђен и усвојен План мониторинга земљишта	Усвојен План мониторинга земљишта (2026.)
		3. Статус успоставе мреже мониторинг мјеста земљишта у Брчко дистрикту БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема успостављене мреже локација (мјеста) за трајни мониторинг стања земљишта	Успостављена мрежа мониторинга земљишта (2026.)
		4. Статус постојања Основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема израђену Основу заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта Брчко дистрикта БиХ	Усвојена од Владе Брчко дистрикта БиХ Основа заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта Брчко дистрикта БиХ (2026.)
		5. Статус постојања Стратегије одрживог управљања земљиштем	Брчко дистрикт БиХ нема израђену Стратегију одрживог управљања земљиштем	Усвојена Стратегија одрживог управљања земљиштем (2026.)
		6. Статус успоставе катастара деградираних површина за цијелу територију Брчко дистрикта БиХ	Брчко дистрикт БиХ нема успостављен катастар деградираних површина за цијелу територију Брчко дистрикта БиХ	Успостављен катастар деградираних површина за цијелу територију Брчко дистрикта БиХ (2024.)
		7. Статус постојања Акционог плана са процедурама и методима	Брчко дистрикт БиХ нема израђен Акциони план са процедурама и	Усвојен Акциони план са процедурама и методима

		санације деградираних површина, установљавање критеријума за приоритизацију избора локација за санацију на бази еколошких и социјалних критеријума (број угрожених људи, жена и дјеце, сиромашних… ђендер)	методима санације деградираних површина, установљене критеријуме за приоритизацију избора локација за санацију на бази еколошких и социјалних критеријума (број угрожених људи, жена и дјеце, сиромашних… ђендер)	санације деградираних површина, установљени критеријуми за приоритизацију избора локација за санацију на бази еколошких и социјалних критеријума (број угрожених људи, жена и дјеце, сиромашних… ђендер) (2026.)
		8. Статус санације деградираних површина на територији Брчко дистрикта БиХ, достигнута неутралност деградације земљишта у Брчко дистрикту БиХ (*Land Degradation Neutrality* – ЛДН), према одлукама УНЦЦД-а, чија је потписница и БиХ	У Брчко дистрикту БиХ није извршена санација деградираних површина на око 500 ha деградираних површина на територији Брчко дистрикта БиХ, није достигнута неутралност деградације земљишта у Брчко дистрикту БиХ (*Land Degradation Neutrality* – ЛДН), према одлукама УНЦЦД-а, чија је потписница и БиХ	Извршена санација деградираних површина на око 500 ha деградираних површина на територији Брчко дистрикта БиХ, достигнута неутралност деградације земљишта у Брчко дистрикту БиХ (*Land Degradation Neutrality* – ЛДН), према одлукама УНЦЦД-а, чија је потписница и БиХ (2030.)
		9. Статус постојања метода мјерења и показатеља за одрживо управљање и заштиту земљишних ресурса	Брчко дистрикт БиХ нема израђене методологије за мјерења и показатеље за одрживо управљање и заштиту земљишних ресурса	Усвојене методе мјерења и показатеља за одрживо управљање и заштиту земљишних ресурса (2025.)
		10. Статус усклађености законске регулативе (закони и подзаконска акта) за очување земљишта виших бонитетних класа за његову примарну функцију: производњу	у Брчко дистрикту БиХ није још увијек усклађена законска регулатива (закони и подзаконска акта), нити је обезбијеђено и очување земљишта вреднијих	Усклађена законска регулатива (закони и подзаконска акта) и очувана земљишта бољих бонитетних класа

		хране и сировина за становништво	бонитетних класа за његову примарну функцију: производњу хране и сировина за становништво	за његову примарну функцију: производњу хране и сировина за становништво (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,273	2,4	2,7
6.5.2. Мјера	Деминирање земљишта	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1. Статус деминираности земљишта у Брчко дистрикту БиХ	Процјењује се да у Брчко дистрикту има око 13,11 km^2 сумњивих минираних површина, што чини 2,66% укупне територије Брчко дистрикта БиХ, видјети „Извјештај о противминском дјеловању за 2019. годину“ (Центар за уклањање мина у БиХ, 2019) У Стратегији развоја Брчко дистрикта БиХ 2021. – 2027, Нацрт, се наводи другачији податак – површине од око 502,22 ha или око 1,01% територије Брчко дистрикта БиХ која је контаминирана са МЕС-ом и НУС-ом	Извршити 100% деминирање земљишта Брчко дистрикта БиХ (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,823	3,2	4,1

6.6. Приоритет	**Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус опремљености чуварских служби из области шумарства,	Садашњи статус опремљености чуварских служби из области	Чуварске службе модернизоване, мобилне

		ловства и риболова	шумарства, ловства и риболова није на задовољавајућем нивоу	и опремљене (модерне технологије и људство) за ефикасно вршење чуварског надзора. Успостављен је ефикасан систем за превенцију и смањење нелегалних активности у сектору шумарства, ловства и риболова за 30%, до 2027. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,208	0,208

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
6.6.1. Мјера	Унапређење чуварских служби да буду модернизоване, мобилне и капацитиране (модерне технологије и људство) за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима. Успостављање ефикасног система за смањење нелегалних активности у сектору шумарства, ловства и рибарства за 30%	Статус опремљености чуварских служби	Чуварске службе још увијек нису опремљене савременом опремом за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима	Опрема набављена и постављена (2025.)
		Ниво обучености чуварских служби за примјену нових технологија у мониторингу и ефикасном вршењу чуварског надзора	Још увијек је низак ниво обучености чуварских служби за примјену нових технологија у мониторингу и ефикасном вршењу чуварског надзора	Извршена обука (2026.)
		Ниво обучености чуварских служби о савременим методима управљања и заштите природних ресурса	Још увијек је низак ниво обучености чуварских служби о савременим методима управљања и заштите природних ресурса	Извршена обука (2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**

		0	0,208	0,208

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
6.7. Приоритет	**Успостављање система одрживог и одговорног истраживања, експлоатације и управљања минералним сировинама**	Статус оквира за одрживу експлоатацију и коришћење минералних сировина у Брчко дистрикту БиХ	Потпуно одсуство стратегије у односу на обезбјеђивање минералних сировина битних за економију Брчко дистрикта БиХ	Успостављен свеобухватан (стратешки и законски) оквир за одрживу експлоатацију и коришћење минералних сировина до 2024. године
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,035	0,082	0,117

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
6.7.1. Мјера	Успостављање оквира за одрживу употребу и експлоатацију минералних сировина до 2030. године	1. Статус усвојене Стратегије са акционим планом за економично, социјално и, са аспекта заштите животне средине, прихватљиво управљање минералним ресурсима Брчко дистрикта БиХ која укључује увођење концепта циркуларне економије	Брчко дистрикт БиХ нема усвојену Стратегију са акционим планом за економично, социјално и, са аспекта заштите животне средине, прихватљиво управљање минералним ресурсима Брчко дистрикта БиХ која укључује увођење концепта циркуларне економије	Усвојена Стратегија са акционим планом за економично, социјално и, са аспекта заштите животне средине, прихватљиво управљање минералним ресурсима Брчко дистрикта БиХ која укључује увођење концепта циркуларне економије (2024.)
		2. Статус постојања програма и планова увођења савремених технологија у експлоатацији и коришћењу минералних сировина и спречавања настанка отпада	Брчко дистрикт БиХ још увијек нема израђене програме и планове увођења нових технологија у експлоатацији и коришћењу минералних	Усвојени програми и планови (2024.)

			сировина и спречавања настанка отпада	
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,035	0,082	0,117

9.2.7. Управљање животном средином

Редни број и ознака	**НАЗИВ**	**ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ**		
7. Стратешки циљ	**Унапређење управљања животном средином**	**Индикатори стратешког циља**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Трошкови за заштиту животне средине (КМ)	Укупно инвестиције: Н/Д Укуп. текући трошкови: Н/Д (2020.)	...
		...	...	...
		...	...	...
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		1,5	3,4	5

7.1. Приоритет	**Унапређење правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ који ће бити у потпуности хармонизован с правном тековином ЕУ и међународним споразумима**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Степен ажурности правног оквира за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Правни оквир за заштиту животне средине Брчко дистрикта БиХ није ажуран (2021.): - Утврђен недостатак одређених правних аката; Значајних промјена у Закону о заштити животне средине није било од 2009. године	Донесени су кључни закони и подзаконски акти за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ, посебно у домену хоризонталне легислативе – нови Закон о заштити животне средине (2030.)
		Степен хармонизације правног оквира за заштиту животне средине	Правни оквир за заштиту животне средине Брчко дистрикта БиХ је:	Правни оквир за заштиту животне средине Брчко

		Брчко дистрикта БиХ са правном тековином ЕУ	- дјелимично хармонизован са 4 директиве; - није хармонизован са 3 директиве (2021.)	дистрикта БиХ је дјелимично хармонизован са 7 директива (значајно повећан степен усклађености у односу на полазно стање) (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,098	0,393	0,491

7.1.1. Мјера	Доношење кључних прописа за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус израде/усвајања новог Закона о заштити животне средине Брчко дистрикта БиХ	Застарјели Закон – није мијењан од 2009. године; Иницирана израда новог Закона	Усвојен нови Закон (2026.)
		Комплетност закона и подзаконских аката који садрже аспекте хоризонталне легислативе за заштиту животне средине	Непотпуно законодавство у домену хоризонталне легислативе	Усвојено комплетно законодавство у домену хоризонталне легислативе (2029.)
		Степен интегрисаности родно осјетљивог приступа у законодавство у сектору управљања животном средином	Није интегрисан родно осјетљив приступ	Потпуно интегрисан родно осјетљив приступ (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,033	0,133	0,166
7.1.2. Мјера	Унапређење хармонизације правног оквира за животну средину у Брчко дистрикту БиХ са правном тековином ЕУ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Ефикасност проведбе Програма апроксимације прописа Брчко дистрикта БиХ са правном	Програм апроксимације прописа се не проводи систематично	Програм апроксимације прописа се ефикасно проводи

		тековином ЕУ у области животне средине		(2030.)
		Ефикасност проведбе Програма интегрисања у ЕУ за област управљања животном средином у Брчко дистрикту БиХ	Није усвојен Програм интегрисања у ЕУ	Програм интегрисања у ЕУ се ефикасно проводи у Брчко дистрику БиХ (2030.)
		Степен реализације Акционих планова за провођење АПИД-а	Акциони планови за АПИД-е нису урађени	Реализовани Акциони планови за провођење АПИД-а (2030+)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,064	0,259	0,324

		Индикатори приоритета	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
7.2. Приоритет	**Обезбјеђивање ефикасног провођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза**	Степен провођења међународних споразума	Низак степен провођења међународних споразума (2021.)	Значајно повећан степен провођења међународних споразума (2030.)
		Број проведених поступака стратешке процјене утицаја на животну средину у Брчко дистрикту БиХ	0 (2021.)	Стратешка процјена утицаја на животну средину проводи се у свим пројектима заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ, за које је примјењиво (2027.)
		Успостава предуслова за издавање интегрисаних дозвола за животну средину	Не постоје предуслови за издавање интегрисаних дозвола за животну средину (2021.)	Обезбијеђени предуслови за издавање интегрисаних дозвола за животну средину (2030.)
		Степен припремљености упутстава о најбољим расположивим техникама (НРТ) и референтних	Техничка упутства о НРТ-овима и БРЕФ-овима нису припремљена (на службеним језицима у БиХ)	Припремљена Техничка упутства за НРТ-ове и БРЕФ-ове за дјелатности

		докумената о најбољим расположивим техникама (БРЕФ)	(2021.)	за које се утврђују НРТ-ови (на службеним језицима у БиХ) (2028.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,216	0,126	0,342

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
7.2.1. Мјера	Допринос провођењу међународних споразума у БиХ	Ниво учешћа представника Брчко дистрикта БиХ у изради акта на државном нивоу којим ће се формализовати оквир за провођење међународних споразума и међународних обавеза БиХ везан за животну средину	Представници Брчко дистрикта БиХ немају могућности за активно учешће у формализацији оквира за провођење међународних споразума у БиХ	Представници Брчко дистрикта БиХ активно учествују у изради акта на државном нивоу којим ће се формализовати оквир за провођење међународних споразума у БиХ (2023.)
		Ниво учешћа НВО-сектора из Брчко дистрикта БиХ у процесе израде државних извјештаја о провођењу мултилатералних уговора о животној средини	Низак ниво учешћа НВО-сектора из Брчко дистрикта БиХ у процесе израде државних извјештаја	НВО-сектор из Брчко дистрикта БиХ активно укључен у израду државних извјештаја о провођењу мултилатералних уговора о животној средини (2026.)
		Учешће Брчко дистрикта БиХ у раду Међуентитетског тијела за животну средину	Представници Брчко дистрикта БиХ учествују у раду овог тијела, у својству посматрача	Представници Брчко дистрикта БиХ активније учествују и дају допринос раду Међуентитетског тијела, у складу са надлежностима (2030+)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**

		0,021	0	0,021
7.2.2. Мјера	Досљедно провођење стратешке процјене утицаја на животну средину (СПУЖС) у Брчко дистрикту БиХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Комплетност правног и методолошког оквира за провођење СПУЖС-а	Не постоји адекватан правни и методолошки оквир	Усвојени подзаконски акти, протоколи, административне процедуре и методологија за провођење СПУЖС-а (2025.)
		Досљедност у примјени СПУЖС-а	СПУЖС се не проводи	СПУЖС се редовно проводи за све документе/пројекте у складу са прописима (2030+)
		Ниво свијести ресорних институција/пододјељења о важности стратешке процјене утицаја на животну средину	Низак ниво	Висок ниво (2030+)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,014	0,126	0,140
7.2.3. Мјера	Омогућавање издавања интегрисаних дозвола за животну средину	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус анализе постојећих управних процеса издавања дозвола у Брчко дистрикту БиХ у којој су дефинисани кораци за увођење интегрисаних дозвола за животну средину	Није проведена анализа	Проведена анализа и дефинисани кораци за увођење интегрисаних дозвола (2023.)
		2 – 3. Број издатих интегрисаних дозвола за животну средину	0	Редовно се издају интегрисане дозволе (циљни број одредити након проведене анализе) (2030.)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,052	0	0,052
7.2.4. Мјера	Припрема Техничких упутстава за најбоље расположиве технике (НРТ)	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Статус правног оквира – прописа којим се дефинишу детаљи о изради техничких упутстава и других докумената за НРТ-ове	Не постоји правни основ – пропис	Донесен пропис којим се дефинишу детаљи о изради техничких упутстава и других докумената за НРТ-ове (2027.)
		Број припремљених техничких упутстава за дјелатности за које се утврђују НРТ-ови по приоритетима	Припремљена техничка упутства за 7 дјелатности	Припремљена техничка упутства за све дјелатности за које се утврђују НРТ-ови (2028.)
		Јавни приступ референтним документима НРТ-ова путем линка на интернет-страници Владе Брчко дистрикта БиХ	Документи НРТ-ова нису јавно доступни	Обезбијеђен приступ референтним документима НРТ-ова путем линка на интернет-страници Владе Брчко дистрикта БиХ (2028.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,128	0	0,128

		Индикатори приоритета	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
7.3. Приоритет	**Постизање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција**	Број инспектора за заштиту животне средине	Инспекцијски надзор обавља један инспектор за заштиту животне средине (2021.)	Повећан број инспектора за заштиту животне средине у Инспекторату Брчко дистрикта БиХ (2025.)

		Број запослених на пословима повезаним са заштитом животне средине у ресорним одјељењима у Влади Брчко дистрикта БиХ	Недовољан број запослених у ресорним одјељењима, иако је стање у високом степену усклађено са Организационим планом (2021.)	Повећан број запослених на пословима повезаним са заштитом животне средине у ресорним одјељењима (2028.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,327	0,763	1,09

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
7.3.1. Мјера	Повећан број запослених на пословима повезаним са заштитом животне средине у институцијама Брчко дистрикта БиХ	1.1. Систематичност приступа за увођење унапређења на основу анализе потреба и капацитета институција	Не постоји систематичан приступ анализирању потреба и капацитета институција у ресору животне средине	Дефинисане мјере за јачање капацитета институција, првенствено у домену људских ресурса: - мјере за задржавање стручних особа у институцијама; - запошљавање нових кадрова Дефинисане мјере за побољшање рада инспекција (2027.)
		1.2. Функционалност институција за бављење пословима животне средине	Постојећа институционална организација није ефикасна	Донесени нови прописи о унутрашњој организацији Владе Брчко дистрикта БиХ; Успостављен Фонд за заштиту животне средине; Успостављено Одјељење за животну средину у

				Влади Брчко дистрикта БиХ; Основан Сектор за хемикалије; Донесени правни акти о формализовању сарадње између институција животне средине Брчко дистрикта БиХ и ентитетских фондова и агенција за животну средину (2024.)
		1.3. Систематичност у дефинисању и провођењу програма стручног усавршавања	Не постоји систематичан приступ стручном усавршавању свих институција у ресору животне средине	Планови обука за циљне групе/институције су припремљени у складу са процјеном потреба за стручним усавршавањем; редовно се проводе и ажурирају (2027.)
		2. Анализа капацитета, организације и рада инспекција у оквиру Инспектората Брчко дистрикта БиХ	Није проведена анализа	Проведена је анализа и реализују се мјере за побољшања (2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,327	0,763	1,09

		Индикатори приоритета	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
7.4. Приоритет	**Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности очувања животне средине и већи степен укључености јавности у процес доношења одлука**	Јавна доступност података о животној средини	Комплетни и ажурни подаци о животној средини нису доступни јавности на једноставан начин	Комплетне и ажурне информације о животној средини доступне су јавности на једноставан начин, првенствено

				путем веб-страница одговорних институција (2030.)
		Степен свијести грађана о важности очувања животне средине/природе за будуће генерације	Недостатак свијести јавности о важности очувања животне средине/природе за будуће генерације (2021.)	Грађани показују развијену свијести о важности очувања животне средине/природе за будуће генерације (2025.)
		Број грађана и организација цивилног друштва који учествују у процесима одлучивања о животној средини и дају релевантне коментаре	Мали број грађана и организација цивилног друштва учествује у процесима одлучивања о животној средини и даје релевантне коментаре (2021.)	Повећан број грађана и организација цивилног друштва учествује у процесима одлучивања о животној средини и даје релевантне коментаре (2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,162	0,376	0,539

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
7.4.1. Мјера	Обезбјеђивање јавно доступних, комплетних и ажурних информација о животној средини	Досљедност примјене Закона о слободи приступа информацијама	Запослени посједују основна знања о примјени Закона	Запослени посједују напредна знања за досљедну и ефикасну примјену Закона (2030.)
		Ефикасност комуникације јавности са надлежним органима	Конвенционални канали комуникације су успостављени, али нису довољно ефикасни	Успостављени су нови канали комуникације између органа управе и грађана, посебно путем електронске поште (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**

		0,068	0	0,068
7.4.2. Мјера	Развијање свијести грађана о важности очувања животне средине	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Организовање дугорочних кампања за подизање свијести	Не постоје дугорочне кампање за подизање свијести	Успостављене дугорочне кампање за подизање свијести јавности о важности очувања животне средине, уз посебно осмишљене активности усмјерене ка дјеци, младима, одраслима (2030.)
		Квалитет сарадње са медијима на организацији кампања за подизање свијести о заштити животне средине	Не постоје дугорочне медијске кампање за подизање свијести	Остварена успјешна сарадња институција са медијима и проведене промотивне активности, информативне кампање и кампање за подизање свијести јавности о важности заштите животне средине, уз посебно формулисане поруке према одабраним заинтересованим јавностима (млади итд.) (2030.)
		Систематичност у провођењу едукација о заштити животне средине	Не постоје дугорочни едукативни програми	Успостављени дугорочни едукативни програми о питањима заштите животне средине (2030.)
		Људски капацитети господарства за допринос побољшањима у животној средини	Низак ниво људских капацитета господарства	Ојачани људски капацитети привреде захваљујући трансферу знања (2030.)

		Ниво знања запослених у институцијама животне средине о повезаности животне средине и родне димензије	Низак ниво знања	Усвојена знања и повећана свијест о повезаности животне средине и родне димензије међу запосленима (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,074	0,298	0,372
7.4.3. Мјера	Квалитетније учешће грађана и организација цивилног друштва у процесима одлучивања о животној средини	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Ниво знања одговорних службеника у ресорним институцијама о организовању учинковитих поступака учешћа јавности	Не унапређују се знања службеника о организовању учинковитих поступака учешћа јавности	Редовно се проводе обуке представника релевантних институција/тијела за организовање учинковитих поступака учешћа јавности (2030.)
		2.1. Базе података о активним организацијама цивилног друштва у области животне средине и другим областима (равноправност полова, друштвена једнакост, сиромаштво)	Не постоје ажурне базе података о активним организацијама цивилног друштва	Ажурне базе података о активним организацијама цивилног друштва у области животне средине и другим областима (2030.)
		2.2. Савјетодавно вијеће за заштиту животне средине	Није успостављено	Успостављено Савјетодавно вијеће за заштиту животне средине (у складу са одредбама Закона о заштити животне средине) (2030.)
		Програми за подстицање младих на учешће у доношењу одлука по питању животне средине	Не постоје програми усмјерени на младе	Креирани подстицајни програми за учешће младих у доношење одлука по питању животне средине (2030.)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,019	0,078	0,098

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
7.5. Приоритет	**Успостављање ефикасног и транспарентног система прикупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ**	Функционалност цјеловитог система информисања о животној средини у Брчко дистрикту БиХ	Није успостављен цјеловит систем информисања о животној средини у Брчко дистрикту БиХ (2021.)	Дјелимична функционалност – кориштење кључних модула система (2030.)
		Функционалност процеса праћења, прикупљања и валидације података и статистике о животној средини, са циљем извјештавања у складу са међународним уговорима	Постоје дјелимично развијени системи прикупљања и извјештавања података о животној средини, али то је недовољно за адекватно извјештавање према међународним тијелима (2021.)	Успостављен функционалан процес праћења, прикупљања и валидације података о животној средини и унапријеђена статистика о животној средини (у складу са захтјевима ЕУРОСТАТ-а, 3 РИО конвенције, УНЕЦЕ-а, СДГ-а) (2026.)
		Функционалност система размјене просторних података у Брчко дистрикту БиХ у складу са ИНСПИРЕ директивом	INSPITE директива није транспонована у Брчко дистрикту БиХ (2021.)	Успостављен функционални систем размјене просторних података у Брчко дистрикту БиХ у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве (2030.)
		Функционалност ПРТР регистра	ПРТР регистар није у функцији у Брчко дистрикту БиХ (Правилник о регистру постројења и загађивача није донесен у Брчко дистрикту БиХ) (2021.)	ПРТР регистар Брчко дистрикта БиХ функционалан и усклађен са регистрима у Федерацији БиХ и Републици Српској (2026.)

		Јавна доступност извјештаја о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Нема података о изради периодичних извјештаја о стању животне средине (2021.)	Извјештаји о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ се редовно раде и објављују, у складу са прописаном обавезом израде Извјештаја (2023.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,303	0,700	1

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
7.5.1. Мјера	Успостава цјеловитог информационог система о животној средини	1.1. Јединствен информациони систем заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Не постоји јединствен информациони систем заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Успостављен јединствен информациони систем заштите животне средине у Брчко дистрикту БиХ (2030.)
		1.2. Институције одговорне за функционисање информационог система о животној средини	Одговорности за функционисање информационог система нису адекватно дефинисане	Одређене одговорне институције (2030.)
		2.1. Методологија размјене података о животној средини између институција у Брчко дистрикту БиХ	Не постоји методологија	Усвојена методологија која је усклађена са обавезама извјештавања БиХ према међународним тијелима и компатибилна са другим информационим системима за животну средину у Брчко дистрикту БиХ (2025.)
		2.2. Пропис о размјени података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ на основу усвојене	Није донесен пропис	Донесен пропис (2026.)

		методологије		
		Системи за прикупљање података о животној средини	Нису довољно развијени системи за прикупљање података о животној средини	Успостављени функционални институционални системи за прикупљање података о животној средини који су разврстани према усвојеним класификацијама (2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,049	0,442	0,491
7.5.2. Мјера	Унапређење статистике о животној средини	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Студијска анализа која садржи приједлог проширеног сета индикатора које треба пратити по свим областима	Није урађена студијска анализа	Урађена студијска анализа (2024.)
		Учешће представника Брчко дистрикта БиХ у раду радне групе коју координише МСТЕО БиХ и коју чине институције свих нивоа, а која даје стручне приједлоге и координише реализацију закључака и приједлога студијске анализе	Представници Брчко дистрикта БиХ не учествују активно у раду радне групе	Представници Брчко дистрикта БиХ активно учествују у раду радне групе (2030.)
		Ефикасност провођења Плана обуке и оспособљавања институција у Брчко дистрикту БиХ које су укључене у извјештавање	Не постоји План обуке	Ефикасно се проводи План обуке и оспособљавања институција у Брчко дистрикту БиХ, које су укључене у извјештавање (2030.)
		Учешће институција Брчко	Стратегија није усвојена на нивоу	Институције Брчко

		дистрикта БиХ у имплементацији Стратегије праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА након усвајања на нивоу БиХ	БиХ	дистрикта БиХ учествују у имплементацији Стратегије праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА након усвајања на нивоу БиХ (2026.)
		Учешће институција Брчко дистрикта БиХ у имплементацији стратешког документа и Уредбе о ЕИОНЕТ-у, након израде и усвајања ових докумената на нивоу БиХ	Документи нису усвојени на нивоу БиХ	Креиран одговарајући стратешки инструмент Брчко дистрикта БиХ и Акциони план за провођење Уредбе о ЕИОНЕТ-у БиХ на територији Брчко дистрикта БиХ (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,020	0,083	0,104
7.5.3. Мјера	Успостава функционалног система размјене просторних података у Брчко дистрикту БиХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Методологија размјене просторних података о животној средини у Брчко дистрикту БиХ	Није усвојена методологија	Усвојена методологија (2026.)
		2. – 3. Институционалне одговорности за размјену просторних податка и повезане услуге	Задаци нису адекватно делегирани	Одређене институције за поједине задатке и омогућена размјена просторних податка и повезане услуге (2028.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**

		0,029	0,118	0,147
7.5.4. Мјера	Успостава функционалног ПРТР регистра у Брчко дистрикту БиХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Правне и институционалне претпоставке за ПРТР регистар у Брчко дистрикту БиХ	Правилник о регистру постројења и загађивача није донесен у Брчко дистрикту БиХ	Ажуран правни оквир – донесен Правилник и успостављени институционални аранжмани за ПРТР регистар у БД (2026.)
		ПРТР база података у Брчко дистрикту БиХ	Регистар постројења и загађивача није у функцији у Брчко дистрикту БиХ	Успостављена функционална и одржива ПРТР база података по методологији која је усаглашена са Федерацијом БиХ и Републиком Српском (2026.)
		Јавни приступ подацима из ПРТР регистра	Регистар постројења и загађивача није у функцији у Брчко дистрикту БиХ	Обезбијеђен јавни приступ подацима из ПРТР регистра путем веб-портала (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,073	0	0,073
7.5.5. Мјера	Редовно извјештавање о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Извјештаји о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Не раде се извјештаји о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Извјештаји о стању животне средине у Брчко дистрикту БиХ редовно се раде, у складу са прописаном обавезом о изради и објављивању таквих извјештаја сваке двије године (2030.)

		Институционални капацитети за анализирање прикупљених и валидираних података, водећи рачуна о разврставању података по усвојеним класификацијама	Институционални капацитети нису адекватни	Успостављени институционални капацитети (2030.)
		Усвојен Акциони план за провођење директиве стандардизованом извјештавању (СРДСИП) на територији Брчко дистрикта БиХ	Није усвојен Акциони план	Усвојен Акциони план (2025.)
		Систем праћења података за циљеве одрживог развоја који се односе на тематско подручје животне средине, уз креирање додатних индикатора и класификација	Систем праћења података за циљеве одрживог развоја је у иницијалној фази	Унапријеђен систем праћења података за циљеве одрживог развоја (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,130	0,055	0,186

		Индикатори приоритета	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
7.6. Приоритет	**Постизање високог нивоа међусекторске и интерсекторске интеграције јавних политика**	Ниво интеграције захтјева животне средине у секторске политике и законодавство	Низак ниво – процес интеграције тек предстоји (2021.)	Висок ниво (2030.)
		Ниво интеграције захтјева Стратегије прилагођавања климатским промјенама и нискокарбонског развоја БиХ у секторске политике у Брчко дистрикту БиХ	Низак ниво – процес интеграције тек предстоји (2021.)	Висок ниво (2028.)
		Ниво интеграције стандарда и принципа родне равноправности, социјалне једнакости и питања сиромаштва у политике заштите	Низак ниво (2021.)	Висок ниво (2025.)

		животне средине у Брчко дистрикту БиХ		
		Степен развијености модела за транзицију ка циркуларној економији у Брчко дистрикту БиХ	Размишљања о транзицији ка циркуларној економији су у иницијалној фази у Брчко дистрикту БиХ (2021.)	Креиран и усвојен модел за транзицију ка циркуларној економији у Брчко дистрикту БиХ (2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,271	0,264	0,535

7.6.1. Мјера	Интеграција захтјева животне средине у секторске политике и прописе	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		1–2. Степен функционалности међуинституционалне сарадње у сврху интеграције захтјева животне средине у друге секторе	Низак степен функционалности	Остварена функционална међусекторска сарадња (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,271	0,116	0,387
7.6.2. Мјера	Интеграција принципа родне равноправности, социјалне једнакости и сиромаштва у политике заштите животне средине	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Процедуре за интегрисање стандарда равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва у све фазе управљања животном средином	Процедуре нису развијене	Процедуре су институционализоване (2025.)
		Ниво знања и свијести о повезаности животне средине и родне димензије кроз сарадњу надлежних институција и јачање институционалног механизма за равноправност полова у Брчко дистрикту БиХ	Низак ниво знања и свијести	Повећан ниво знања и свијести (2025.)

		Степен капацитета институција за коришћење алата попут родне анализе, процјене џендер утицаја, родно одговорног буџетирања, џендер индекса у области животне средине при планирању, провођењу, праћењу и оцјени политика, програма и пројеката у области управљања животном средином	Ниски капацитети институција	Побољшани капацитети институција (2026.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,106	0,106
7.6.3. Мјера	Креирање модела за транзицију ка циркуларној економији	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Формално-правни акти који дефинишу модел за транзицију ка циркуларној економији у Брчко дистрикту БиХ	Не постоје формално-правни акти за циркуларну економију	Усвојени формално-правни акти за циркуларну економију (2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,041	0,041

7.7. Приоритет	**Усаглашавање и стављање у примјену ефикасних економских инструмената везаних за заштиту животне средине**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Функционалност механизама за финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Не постоји функционалан механизам за финансирање пројеката за заштиту животне средине (попут намјенског фонда). Сви пројекти се финансирају преко јединственог рачуна (2021.)	Успостављен је механизам за намјенско финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ (опција: оснивање Фонда за заштиту животне средине) (2030.)

		Степен у којем су економски инструменти за заштиту животне средине адекватно и свеобухватно прописани	Економски инструменти за заштиту животне средине нису адекватно прописани (првенствено накнаде за заштиту ресурса) (2021.)	Адекватно су прописани економски инструменти за заштиту животне средине (2028.)
		Заступљеност иновативних и подстицајних економских механизама за финансирање заштите животне средине	Нису заступљени иновативни и подстицајни економски механизми (2021.)	Уведени нови иновативни и подстицајни економски механизми (2030.)
		Степен коришћења фондова ЕУ и других међународних фондова доступних за заштиту животне средине и комплементарне секторе	Недовољан – низак степен коришћења фондова (2021.)	Значајније коришћење фондова (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,186	0,747	0,933

		Индикатори мјере	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
7.7.1. Мјера	Побољшање институционалног и правног оквира за финансирање пројеката заштите животне средине	1.1. Постојање механизама за намјенско финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ	Не постоји механизам	Успостављен ефикасан механизам за намјенско финансирање пројеката за заштиту животне средине у Брчко дистрикту БиХ (2028.) *(Опција: основан Фонд за заштиту животне средине – одлучити накнадно)*
		1.2. Обавеза надлежних институција да извјештавају о намјенском утрошку средстава за пројекте застите животне средине	Није прописана обавеза	Прописана обавеза (2030.)

		у јединствену базу података		
		2. Прописи за увођење накнада за кориснике животне средине, енергестску ефикасност, одлагање отпада итд.	Накнаде нису адекватно прописане	Донесени прописи којима су детаљно дефинисане накнаде за кориснике животне средине (у складу са усвојеним новим законима из области животне средине) (2028.)
		3. Иновативни економски инструменти за заштиту животне средине	Економски инструменти нису иновативни	Реформисане све врсте накнада које се односе на животну средину и које дијелом покривају аспекте животне средине (концесије и др.), водећи рачуна о маргинализованим групама и принципима родно-одговорног финансирања пројеката; Уведени револвинг фондови, субвенције и др. механизми за област заштите животне средине (2030.) Успостављен револвинг фонд за суфинансирање пројеката енергетске ефикасности (2024.) *(в. кључни стратешки пројекат 3.3.2.2. у Стратегији развоја Брчко дистрикта БиХ*

				2021. – 2027.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0,186	0,747	0,933

7.8. Приоритет	**Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама у животној средини**	**Индикатори приоритета**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Поузданост финансирања за пројекте и активности заштите животне средине у образовним и истраживачким институцијама у Брчко дистрикту БиХ	Не постоји намјенски дио буџета Брчко дистрикта БиХ за улагања у образовање, истраживање и иновације у области животне средине (2021.)	Финансирање је редовно и обезбјеђује се из неколико извора, првенствено из буџета Брчко дистрикта БиХ и међународних фондова (2025.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,077	0,077

7.8.1. Мјера	Унапређење образовних програма, истраживања и иновација у области животне средине	**Индикатори мјере**	**Полазне вриједности индикатора**	**Циљне вриједности индикатора**
		Интегрисање проблематике заштите животне средине у наставне планове одгојних и образовних институција у Брчко дистрикту БиХ	Заштита животне средине интегрисана је у наставни план средњошколског образовања, али нису развијени свеобухватни и дугорочни планови за интеграцију животне средине у све облике образовања у дугом периоду, у складу са модерним приступима	Иновативни и ажурни планови за интегрисање проблематике заштите животне средине у наставне планове одгојних и образовних институција у Брчко дистрикту БиХ (2020.)
		5. Намјенски буџети одјељења у Брчко дистрикту БиХ за улагање у иновације и развој, те примјену нових технологија са циљем смањења загађења	Не постоје намјенски буџети	Успостављени намјенски буџети одјељења у Брчко дистрикту БиХ (2025.)

		Системско финансирање неформалног образовања у области животне средине	Не постоји системско финансирање неформалног образовања у области животне средине	Успостављени намјенски буџети одјељења у Брчко дистрикту БиХ за подршку неформалном образовању у области животне средине (2025.)
		Капацитети за истраживања у области животне средине аплицирањем на међународне пројекте	Нису развијени капацитети за истраживања	Успостављени функционални капацитети за истраживања у области животне средине аплицирањем на међународне пројекте (2026.)
		5.1. Сарадња између јавних институција и привреде на пољу заједничког финансирања истраживања у области животне средине	Повремена сарадња	Остварена активна сарадња између јавних институција и привреде (2029.)
		5.2. Сарадња између факултета и привреде	Повремена сарадња	Успостављена конструктивна сарадња између факултета и привреде (2030.)
		Буџет (милион КМ)	**Остали извори (милион КМ)**	**Укупно (милион КМ)**
		0	0,077	0,077

9.3. Анекс 3: Индикативни финансијски оквир

ИНДИКАТИВНИ ФИНАНСИЈСКИ ОКВИР					
ЗА ПЕРИОД ВАЖЕЊА СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА					
Редни број и ознака	Структура финансирања (у %)*	Укупно КМ	Буџет институције (КМ)	Остали извори	
				(КМ)	
Управљање водама	50,3%	203.297.428	10.102.996	193.194.432	
1.1. Приоритет	26%	53.487.018	2.733.723	50.753.295	
1.1.1. Мјера	0,1%	57.559	57.559	0	Буџетска средства
1.1.2. Мјера	0,01%	4.938	4.938	0	Буџетска средства
1.1.3. Мјера	100%	53.424.521	2.671.226	50.753.295	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
1.2. Приоритет	1%	2.286.685	134.283	2.152.402	
1.2.1. Мјера	57%	1.305.108	65.255	1.239.852	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
1.2.2. Мјера	13%	291.300	0	291.300	Средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
1.2.3. Мјера	30%	690.277	69.028	621.249	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
1.3. Приоритет	47%	95.620.943	5.695.422	89.925.521	
1.3.1. Мјера	99%	94.658.444	4.732.922	89.925.521	Буџетска средства, кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
1.3.2. Мјера	1%	583.595	583.595	0	Буџетска средства

1.3.3. Мјера	0,4%	378.905	378.905	0	Буџетска средства
1.4. Приоритет	16%	31.726.106	442.854	31.283.252	
1.4.1. Мјера	27%	8.605.520	430.276	8.175.244	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
1.4.2. Мјера	72%	22.994.805	0	22.994.805	Кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора
1.4.3. Мјера	0%	125.781	12.578	113.203	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
1.5. Приоритет	10%	19.912.085	995.604	18.916.480	
1.5.1. Мјера	100%	19.912.085	995.604	18.916.480	Буџетска средства, кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
1.6. Приоритет	0,1%	264.592	101.110	163.482	
1.6.1. Мјера	77%	204.352	40.870	163.482	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
1.6.2. Мјера	23%	60.240	60.240	0	Буџетска средства
Управљање отпадом	18%	72.449.286	6.541.454	65.907.832	
2.1. Приоритет	1%	861.339	86.134	775.205	
2.1.1. Мјера	100%	861.339	86.134	775.205	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
2.2. Приоритет	0,01%	9.501	9.501	0	
2.2.1. Мјера	100%	9.501	9.501	0	Буџетска средства
2.3. Приоритет	66%	47.532.900	4.907.849	42.625.051	
2.3.1. Мјера	3%	1.545.591	309.118	1.236.473	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације

2.3.2. Мјера	93%	44.215.047	4.421.505	39.793.542	Буџетска средства, кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
2.3.3. Мјера	4%	1.772.262	177.226	1.595.036	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
2.4. Приоритет	30%	21.822.227	1.091.111	20.731.115	
2.4.1. Мјера	100%	21.822.227	1.091.111	20.731.115	Буџетска средства, кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора
2.4.2. Мјера	0%	0	0	0	
2.5. Приоритет	0,3%	215.626	64.688	150.938	
2.5.1. Мјера	100%	215.626	64.688	150.938	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
2.6. Приоритет	3%	1.814.020	362.804	1.451.216	
2.6.1. Мјера	100%	1.814.020	362.804	1.451.216	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
2.7. Приоритет	0,3%	193.672	19.367	174.305	
2.7.1. Мјера	100%	193.672	19.367	174.305	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
Биодиверзитет и заштита природе	3%	11.846.010	3.220.529	8.625.481	
3.1. Приоритет	3%	386.182	38.618	347.564	
3.1.1. Мјера	100%	386.182	38.618	347.564	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
3.2. Приоритет	17%	2.024.879	202.488	1.822.391	
3.2.1. Мјера	100%	2.024.879	202.488	1.822.391	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
3.3. Приоритет	13%	1.530.620	272.214	1.258.406	
3.3.1. Мјера	41%	634.966	190.490	444.476	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
3.3.2. Мјера	4%	68.454	0	68.454	Средства ЕУ и других међународних донатора

3.3.3. Мјера	1%	9.953	0	9.953	Средства ЕУ и других међународних донатора
3.3.4. Мјера	25%	386.337	38.634	347.704	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
3.3.5. Мјера	28%	430.910	43.091	387.819	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
3.4. Приоритет	55%	6.459.816	2.041.021	4.418.795	
3.4.1. Мјера	98%	6.312.564	1.893.769	4.418.795	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
3.4.2. Мјера	0,5%	29.987	29.987	0	Буџетска средства
3.4.3. Мјера	0,2%	12.321	12.321	0	Буџетска средства
3.4.4. Мјера	0,5%	29.782	29.782	0	Буџетска средства
3.4.5. Мјера	1%	75.163	75.163	0	Буџетска средства
3.5. Приоритет	8%	999.458	398.455	601.003	
3.5.1. Мјера	6%	59.372	17.812	41.560	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
3.5.2. Мјера	25%	246.544	172.581	73.963	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
3.5.3. Мјера	12%	122.308	36.692	85.615	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
3.5.4. Мјера	57%	571.235	171.371	399.865	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
3.6. Приоритет	1%	64.040	64.040	0	
3.6.1. Мјера	16%	10.124	10.124	0	Буџетска средства
3.6.2. Мјера	84%	53.916	53.916	0	Буџетска средства
3.7. Приоритет	1%	153.904	153.904	0	
3.7.1. Мјера	54%	83.017	83.017	0	Буџетска средства
3.7.2. Мјера	46%	70.887	70.887	0	Буџетска средства
3.8. Приоритет	2%	187.102	9.779	177.323	
3.8.1. Мјера	84%	157.765	0	157.765	Средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
3.8.2. Мјера	5%	9.779	9.779	0	Буџетска средства
3.8.3. Мјера	10%	19.558	0	19.558	Средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације

3.9. Приоритет	0,3%	40.009	40.009	0	
3.9.1. Мјера	100%	40.009	40.009	0	Буџетска средства
Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија	24,2%	97.741.864	5.922.362	91.819.502	
4.1. Приоритет	44%	43.448.741	2.210.663	41.238.078	
4.1.1. Мјера	1%	254.837	50.967	203.869	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
4.1.2. Мјера	99%	43.193.904	2.159.695	41.034.209	Буџетска средства, кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
4.2. Приоритет	2%	1.586.140	158.614	1.427.526	
4.2.1. Мјера	62%	988.205	98.820	889.384	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
4.2.2. Мјера	38%	597.935	59.794	538.142	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
4.3. Приоритет	15%	14.907.631	745.382	14.162.249	
4.3.1. Мјера	100%	14.907.631	745.382	14.162.249	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
4.4. Приоритет	16%	15.619.602	1.561.960	14.057.642	
4.4.1. Мјера	3%	417.624	41.762	375.862	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
4.4.2. Мјера	97%	15.201.978	1.520.198	13.681.780	Буџетска средства, кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
4.5. Приоритет	12%	11.614.318	690.156	10.924.162	
4.5.1. Мјера	6%	729.602	145.920	583.681	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
4.5.2. Мјера	94%	10.884.717	544.236	10.340.481	Буџетска средства, кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале

					донације
4.6. Приоритет	11%	10.427.996	528.100	9.899.896	
4.6.1. Мјера	0,4%	44.668	8.934	35.735	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
4.6.2. Мјера	100%	10.383.328	519.166	9.864.162	Буџетска средства, кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
4.7. Приоритет	0,1%	137.436	27.487	109.949	
4.7.1. Мјера	100%	137.436	27.487	109.949	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
Хемијска безбједност и бука	0,5%	2.175.045	649.869	1.525.175	
5.1. Приоритет	10%	218.400	218.400	0	
5.1.1. Мјера	95%	208.418	208.418	0	Буџетска средства
5.1.2. Мјера	5%	9.983	9983	0	Буџетска средства
5.1.3. Мјера	0%	0	0	0	
5.2. Приоритет	14%	312.436	80.010	232.426	
5.2.1. Мјера	2%	5.476	5.476	0	Буџетска средства
5.2.2. Мјера	5%	16.428	16.428	0	Буџетска средства
5.2.3. Мјера	93%	290.533	58.107	232.426	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
5.3. Приоритет	40%	874.852	258.262	616.590	
5.3.1. Мјера	98%	860.872	258.262	602.610	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
5.3.2. Мјера	2%	13.980	0	13.980	Средства ЕУ и других међународних донатора
5.4. Приоритет	5%	110.882	14.387	96.495	
5.4.1. Мјера	97%	107.217	10.722	96.495	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
5.4.2. Мјера	3%	3.665	3.665	0	Буџетска средства
5.5. Приоритет	1%	25.784	25.784	0	

5.5.1. Мјера	100%	25.784	25.784	0	Буџетска средства
5.6. Приоритет	12%	265.135	53.027	212.108	
5.6.1. Мјера	100%	265.135	53.027	212.108	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
5.7. Приоритет	9%	203.827	0	203.827	
5.7.1. Мјера	100%	203.827	0	203.827	Средства ЕУ и других међународних донатора
5.8. Приоритет	8%	163.729	0	163.729	
5.8.1. Мјера	100%	163.729	0	163.729	Средства ЕУ и других међународних донатора
Одрживо управљање ресурсима	2,8%	11.508.488	1.859.404	9.649.083	
6.1. Приоритет	24%	2.790.197	279.020	2.511.178	
6.1.1. Мјера	34%	949.626	94.963	854.663	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
6.1.2. Мјера	47%	1.303.072	130.307	1.172.765	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
6.1.3. Мјера	16%	459.266	45.927	413.340	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
6.1.4. Мјера	3%	78.233	7.823	70.410	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
6.2. Приоритет	1,8%	210.513	42.103	168.410	
6.2.1. Мјера	100%	210.513	42.103	168.410	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
6.3. Приоритет	5%	624.920	264.920	360.000	
6.3.1. Мјера	36%	224.920	224.920	0	Буџетска средства
6.3.2. Мјера	64%	400.000	40.000	360.000	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
6.4. Приоритет	6,2%	708.580	141.716	566.864	
6.4.1. Мјера	59%	415.206	83.041	332.165	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
6.4.2. Мјера	41%	293.375	58.675	234.700	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације

6.5. Приоритет	60%	6.848.252	1.096.441	5.751.812	
6.5.1. Мјера	40%	2.732.098	273.210	2.458.888	Буџетска средства, кредитна средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
6.5.2. Мјера	60%	4.116.154	823.231	3.292.923	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
6.6. Приоритет	2%	208.675	0	208.675	
6.6.1. Мјера	100%	208.675	0	208.675	Средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
6.7. Приоритет	1%	117.350	35.205	82.145	
6.7.1. Мјера	100%	117.350	35.205	82.145	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
Управљање околишем	1,2%	5.014.376	1.565.555	3.448.822	
7.1. Приоритет	10%	491.751	98.350	393.401	
7.1.1. Мјера	34%	166.788	33.358	133.430	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
7.1.2. Мјера	66%	324.963	64.993	259.970	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
7.2. Приоритет	7%	342.669	216.274	126.396	
7.2.1. Мјера	6%	21.004	21.004	0	Буџетска средства
7.2.2. Мјера	41%	140.440	14.044	126.396	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
7.2.3. Мјера	15%	52.409	52.409	0	Буџетска средства
7.2.4. Мјера	38%	128.816	128.816	0	Буџетска средства
7.3. Приоритет	22%	1.090.431	327.129	763.302	
7.3.1. Мјера	100%	1.090.431	327.129	763.302	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
7.4. Приоритет	11%	539.202	162.252	376.949	
7.4.1. Мјера	13%	68.015	68.015	0	Буџетска средства

7.4.2. Мјера	69%	372.806	74.561	298.245	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
7.4.3. Мјера	18%	98.381	19.676	78.705	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
7.5. Приоритет	20%	1.003.351	303.311	700.040	
7.5.1. Мјера	49%	491.238	49.124	442.114	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
7.5.2. Мјера	10%	104.542	20.908	83.634	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
7.5.3. Мјера	15%	147.991	29.598	118.393	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
7.5.4. Мјера	7%	73.249	73.249	0	Буџетска средства
7.5.5. Мјера	19%	186.330	130.431	55.899	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
7.6. Приоритет	11%	535.786	271.453	264.333	
7.6.1. Мјера	72%	387.790	271.453	116.337	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора
7.6.2. Мјера	20%	106.069	0	106.069	Средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
7.6.3. Мјера	8%	41.927	0	41.927	Средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
7.7. Приоритет	19%	933.929	186.786	747.143	
7.7.1. Мјера	100%	933.929	186.786	747.143	Буџетска средства, средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
7.8. Приоритет	2%	77.258	0	77.258	
7.8.1. Мјера	100%	77.258	0	77.258	Средства ЕУ и других међународних донатора, остале донације
Укупно из стратешког документа**	100%	404.032.497	29.862.170	374.170.327	

ПРЕГЛЕД ПО ИЗВОРИМА			
(износи у КМ и проценти)			
Буџетска средства	Кредитна средства	Средства ЕУ и других међународних донатора	Остале донације
29.862.170	112.251.098	256.680.844	5.238.385
7,39%	27,78%	63,53%	1,30%